

**UCHWAŁA NR XI/99/2025
RADY POWIATU ŚWIEBODZIŃSKIEGO**

z dnia 24 kwietnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028
z perspektywą do roku 2032 wraz z Prognozą jego oddziaływania na środowisko.**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 107 z późn.zm.) oraz art. 18 ust. 1 w związku z art.17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 54 z późn.zm.) **uchwala się, co następuje:**

§ 1. Uchwala się Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025 - 2028 z perspektywą do roku 2032, który obejmuje swoim zasięgiem obszar Powiatu Świebodzińskiego stanowiący załącznik nr 1 do uchwały wraz z Prognozą jego oddziaływania na środowisko stanowiącą załącznik nr 2 do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu.

§ 3. Uchwała podlega podaniu do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Świebodzinie.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Jolanta Starzewska



Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Świebodzin, 2025 rok

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

ZAMAWIAJĄCY:



Powiat Świebodziński
ul. Kolejowa 2
66-200 Świebodzin

WYKONAWCA:



TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Spis treści:

1. STRESZCZENIE.....	9
2. WSTĘP	12
2.1. PODSTAWA PRAWNA	12
2.2. CEL OPRACOWANIA.....	12
2.3. METODYKA SPORZĄDZANIA PROGRAMU	12
3. ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA REALIZOWANE W LATACH 2022-2023	13
4. OGÓLNE INFORMACJE O POWIECIE ŚWIEBODZIŃSKIM	16
4.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	16
4.2. DEMOGRAFIA.....	19
4.3. DROGI I TRANSPORT	20
4.4. ROZWÓJ GOSPODARCZY I SPOŁECZNY	23
5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POWIATU ŚWIEBODZIŃSKIEGO	25
5.1. OCHRONA KLIMATU.....	25
5.1.1. Warunki klimatyczne	25
5.1.2. Tendencje zmian klimatu	25
5.1.3. Adaptacja do zmian klimatu i neutralność klimatyczna	25
5.2. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	27
5.2.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza	27
5.2.2. Wyniki oceny jakości powietrza atmosferycznego.....	32
5.2.3. Działania podejmowane w celu poprawy jakości powietrza	35
5.2.4. Analiza SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza	38
5.3. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	39
5.3.1. Działania podejmowane w celu rozwoju odnawialnych źródeł energii	42
5.3.2. Analiza SWOT dla obszaru interwencji odnawialne źródła energii	42
5.4. ZAGROŻENIE HAŁASEM.....	43
5.4.1 Działania zmierzające do ograniczenia uciążliwości hałasu	48
5.4.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenie hałasem	50
5.5. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	50
5.5.1 Działania zmniejszające oddziaływanie pól elektromagnetycznych.....	52
5.5.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne	52
5.6. GOSPODAROWANIE WODAMI	53
5.6.1. Wody powierzchniowe - rzeki	61
5.6.2. Wody powierzchniowe – jeziora	62
5.6.3. Zagrożenia dla wód powierzchniowych	64
5.6.4. Wody podziemne	69
5.6.5. Zagrożenia wód podziemnych	72
5.6.6 Działania poprawiające jakość wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapobiegające suszy i podtopieniom	73
5.6.7 Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami	74
5.7. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	75
5.7.1. Wodociągi i ujęcia wód	75
5.7.2. Jakość wody podawana do sieci ze stacji uzdatniania wody	78
5.7.3. Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków	79
5.7.4 Działania poprawiające stan gospodarki wodno-ściekowej.....	83
5.7.5 Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa	83
5.8. ZASOBY GEOLOGICZNE	84
5.8.1 Działania w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami geologicznymi	87
5.8.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne	87
5.9. GLEBY	87
5.9.1 Zagrożenia dla gleb	88
5.9.2 Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi	89
5.9.3 Działania w zakresie racjonalnego wykorzystania gleb.....	89
5.9.4 Analiza SWOT dla obszaru interwencji gleby	89
5.10. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	90
5.10.1 Odpady komunalne.....	90

5.10.2 Instalacje komunalne do przetwarzania odpadów komunalnych	93
5.10.3 Odpady azbestowe	93
5.10.4 Odpady powstające z produktów.....	95
5.10.5. Działania zmierzające do optymalnej gospodarki odpadami.....	96
5.10.6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	96
5.11. ZASOBY PRZYRODNICZE.....	97
5.11.1. Rezerwat przyrody.....	98
5.11.2. Parki krajobrazowe	100
5.11.3. Obszar chronionego krajobrazu	100
5.11.4. Pomniki przyrody	101
5.11.5. Użytki ekologiczne	101
5.11.6. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000	102
5.11.7. Korytarze ekologiczne	106
5.11.8. Audyt krajobrazowy	107
5.11.9. Lasy	108
5.11.10. Tereny zieleni urządzonej.....	108
5.11.11. Działania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych.....	108
5.11.12. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze	109
5.12. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	110
5.12.1 Działania w zakresie ograniczania poważnym awariom	111
5.12.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami	111
5.13. EDUKACJA EKOLOGICZNA	111
5.14. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	112
7. POWIĄZANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA Z INNYMI DOKUMENTAMI	113
7.1. NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE.....	113
7.2. WOJEWÓDZKIE DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	116
8. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, HARMONOGRAM DZIAŁAŃ I ICH FINANSOWANIE.....	119
8.1. CELE I KIERUNKI INTERWENCJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	119
8.2. HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ DO ROKU 2032	121
8.3. GŁÓWNE RYZYKA I ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ	137
9. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	137
9.1. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	137
9.2. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ ŚRODOWISKOWYCH	137
9.3. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU.....	138
9.4. WYKAZ INTERESARIUSZY ZAANGAŻOWANYCH W PRACĘ NAD PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA ..	141
SPIS SKRÓTÓW.....	142

Spis tabel:

Tabela 1	Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Świebodzińskim.....	18
Tabela 2	Liczba ludności w gminach powiatu świebodzińskiego w 2023 roku.....	19
Tabela 3	Liczba ludności powiatu świebodzińskiego w latach 2017-2023	19
Tabela 4	Wykaz dróg powiatowych	21
Tabela 5	Wykaz i długość ścieżek/dróg rowerowych i pieszo-rowerowych wzdłuż dróg powiatowych.....	23
Tabela 6	Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD na terenie powiatu w 2023 roku	23
Tabela 7	Sieć gazowa na terenie powiatu w 2023 roku	28
Tabela 8	Długość sieci ciepłowniczej w Świebodziźnie w 2024 roku	29
Tabela 9	Źródła ciepła w sieci ciepłowniczej	29
Tabela 10	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu świebodzińskiego w 2023 roku	31
Tabela 11	Roczna ocena jakości powietrza - klasyfikacja strefy lubuskiej w 2023 roku dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrona zdrowia ludzi	34
Tabela 12	Instalacje odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu świebodzińskiego (wg stanu na 30 czerwca 2024 r.)	41
Tabela 13	Instalacje odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu	42

Tabela 14	Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku – wskaźniki stosowane do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem	43
Tabela 15	Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku – wskaźniki mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby .	44
Tabela 16	Generalny Pomiar Ruchu w roku 2020/2021 na terenie powiatu świebodzińskiego	46
Tabela 17	Wyniki pomiarów hałasu drogowego wzdłuż autostrady A2 w 2023 roku	47
Tabela 18	Wyniki pomiarów dobowych wykonanych w ramach interwencji i kontroli WIOŚ w 2021 roku	47
Tabela 19	Wyniki pomiarów dobowych w ramach generalnego pomiaru hałasu w 2020 roku	48
Tabela 20	Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 roku	51
Tabela 21	Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne na terenie poszczególnych gmin (wg stanu na koniec 2024 roku).....	51
Tabela 22	Wyniki monitoringu pól elektromagnetycznych.....	52
Tabela 23	Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu	54
Tabela 24	Śródlądowe wody płynące na terenie powiatu.....	61
Tabela 25	Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek na terenie powiatu w 2023 roku.....	62
Tabela 26	Wykaz jezior na terenie powiatu	63
Tabela 27	Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych na terenie powiatu w 2023 roku	63
Tabela 28	Urządzenia melioracyjne na terenie powiatu	68
Tabela 29	Wykaz budowli regulacyjnych na rzekach na terenie powiatu.....	69
Tabela 30	Wykaz budowli piętrzących na ciekach naturalnych na terenie powiatu	69
Tabela 31	Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu	70
Tabela 32	Monitoring wód podziemnych w 2022 roku.....	71
Tabela 33	Sieć wodociągowa w powiecie w 2023 roku.....	75
Tabela 34	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 roku	76
Tabela 35	Ujęcia wody na terenie powiatu	76
Tabela 36	Sieć kanalizacyjna w powiecie w 2023 roku	79
Tabela 37	Komunalne oczyszczalnie ścieków	80
Tabela 38	Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu w 2024 roku	82
Tabela 39	Złoże gazu ziemnego i ropy naftowej	84
Tabela 40	Złoże wód leczniczych	85
Tabela 41	Złoża kopalin na terenie powiatu	85
Tabela 42	Wykaz wydanych koncesji na wydobywanie kopalin	86
Tabela 43	Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych w powiecie świebodzińskim	88
Tabela 44	Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie powiatu świebodzińskiego na podstawie wykonanych badań w latach 2023-2024.....	88
Tabela 45	Zasobność gleb w makroelementy na terenie powiatu świebodzińskiego na podstawie wykonanych badań w latach 2023-2024.....	88
Tabela 46	Masa odebranych odpadów komunalnych w 2023 roku.....	92
Tabela 47	Obowiązkowe poziomy recyklingu, ograniczania masy i składowania odpadów komunalnych w 2023 roku	92
Tabela 48	Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia na terenie powiatu świebodzińskiego	94
Tabela 49	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu powiatu w latach 2023-2024	94
Tabela 50	Użytki ekologiczne na terenie powiatu.....	101
Tabela 51	Zestawienie powierzchni lasów w 2023 roku	108
Tabela 52	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych Powiatu Świebodzińskiego wraz z możliwościami ich finansowania na lata 2025-2032	122
Tabela 53	Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań monitorowanych wraz z możliwościami ich finansowania w latach 2025-2032	129
Tabela 54	Wskaźniki monitorowania Programu.....	138

Spis rysunków:

Rysunek 1	Położenie powiatu świebodzińskiego w województwie lubuskim oraz podział administracyjny powiatu	16
Rysunek 2	Zagrożenie suszą na terenie powiatu (źródło: Plany przeciwdziałania skutkom suszy – Hydroportal)	67
Rysunek 3	Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu (źródło: geoportal.gov.pl)	70
Rysunek 4	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) (źródło: geoportal.gov.pl).....	72

Rysunek 5	Obszary prawnie chronione na terenie powiatu (źródło: geoportal.gov.pl).....	98
Rysunek 6	Obszar Natura 2000 na terenie powiatu (źródło: geoportal.gov.pl)	106
Rysunek 7	Korytarze ekologiczne na terenie powiatu (źródło: Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011).....	107

Spis wykresów:

Wykres 1	Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Świebodzińskim [ha].....	17
Wykres 2	Zmiana liczby ludności w powiecie w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny).....	20
Wykres 3	Sieć gazowa na terenie powiatu świebodzińskiego – zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny).....	29
Wykres 4	Sieć wodociągowa na terenie powiatu świebodzińskiego - zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny).....	75
Wykres 5	Zużycie wody w powiecie świebodzińskim – zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny).....	76
Wykres 6	Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu świebodzińskiego- zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny).....	80

1. STRESZCZENIE

Program ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032 został sporządzony zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, która zobowiązuje organ wykonawczy Powiatu (czyli Zarząd Powiatu Świebodzińskiego) do opracowania tego dokumentu. Program ten jest podstawowym narzędziem do realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska.

Jest to już kolejny Program ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego. Ostatni został przyjęty uchwałą nr XXXII/199/2017 Rady Powiatu Świebodzińskiego z dnia 9 listopada 2017 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024”.

We wprowadzeniu przedstawiono podstawy prawne i metodykę opracowania dokumentu. Główne wskazówki dotyczące zakresu i struktury Programu zostały przedstawione w „Wytocznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, które zostały opracowane przez Ministerstwo Środowiska. W kolejnym rozdziale opisano efekty realizacji działań w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu w latach 2022-2023. Następnie opisano aktualny stan środowiska naturalnego na terenie powiatu świebodzińskiego z podziałem na poszczególne komponenty.

- Jakość powietrza na terenie województwa badana jest z podziałem na poszczególne strefy. Powiat świebodziński należy do strefy lubuskiej. W strefie tej w 2023 roku, pod kątem ochrony zdrowia, została jedynie przekroczona wartość poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Dokonano również oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin. W zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu (poziom docelowy) normy nie zostały przekroczone. W dodatkowej klasyfikacji w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefie przypisano klasę D2.
- Na jakość powietrza powiatu decydujący wpływ ma emisja powierzchniowa związana z emisją zanieczyszczeń z kotłowni i pieców (tzw. niska emisja) oraz emisja liniowa związana z ruchem pojazdów.
- Na terenie powiatu energia ze źródeł odnawialnych pozyskiwana jest głównie z instalacji fotowoltaicznych i elektrowni wiatrowych. Na budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu zamontowane są instalacje o łącznej mocy 1 679,32 kW, są to głównie instalacje fotowoltaiczne oraz pompy ciepła.
- Dominującym źródłem hałasu w powiecie jest ruch drogowy. Z przeprowadzonego generalnego pomiaru ruchu w 2020/2021 roku wynika, że ruch kołowy na drogach autostradzie i drodze ekspresowej S3 był bardzo duży i wynosił ponad 20 tys. pojazdów na dobę. Ruch na drogach wojewódzkich był niższy i wynosi 7,1 tys. pojazdów na dobę.
- Pomiary hałasu na terenie powiatu były wykonane przez Autostradę Wielkopolską II w 2023 roku. Punkty pomiarowe były zlokalizowane w miejscowościach: Lubrza, Wilenko, Rogoziniec. W punktach tych nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu ani dla pory dnia ani nocy.
- Zostały opracowane strategiczne mapy hałasu dla wybranych dróg przebiegających przez teren powiatu.
- Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu są napowietrzne sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.
- Na terenie powiatu systematycznie kontrolowany jest poziom pól elektromagnetycznych. Ostatnie pomiary były wykonane w 2023 roku w Świebodziźnie, Zbąszynku, Lubrzy i Szczaciu. W żadnym z tych punktów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych.
- Zgodnie z II aktualizacją planów gospodarowania wodami, przyjętą rozporządzeniem w 2022 roku, Powiat Świebodziński leży w zlewni 14 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych oraz 12 jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych. Dla każdej jednolitej części wód powierzchniowych zostały ustalone cele środowiskowe, określony stan oraz zaplanowano działania, które pomogą w osiągnięciu zaplanowanych celów. W 2023 roku w JCWP wykonano klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych. Nie wykonano klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stany chemicznego oraz oceny stanu JCWP.
- Zasoby wód podziemnych na obszarze powiatu świebodzińskiego znajdują się w granicach czterech jednolitych częściach wód podziemnych.
- Ostatnie badania wód podziemnych przeprowadzono w 2022 roku w 5 punktach pomiarowych. We trzech punktach pomiarowych wody uzyskały III klasę czyli wody zadowalającej jakości, a w dwóch punktach II klasę czyli wody dobrej jakości.
- Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) zostały sporządzone dla rzeki Pliszki, która przepływa przez teren gminy Łągow.

- Pod kątem zagrożenia suszą, przeważająca część powiatu jest silnie zagrożona suszą. Część obszaru gminy Łagów, Skąpe i Lubrza jest słabo zagrożona suszą.
- Na ciekach i rzekach przepływających przez powiat zainstalowane są budowle regulacyjne oraz budowle piętrzące.
- Powiat jest bardzo dobrze zwodociągowany. Stopień zwodociągowania wynosił na koniec 2023 roku 94,6%.
- Dostępność do kanalizacji sanitarnej jest nieco gorsza i wynosiła w 2023 roku 86,2%.
- Na terenie powiatu funkcjonuje 7 oczyszczalni ścieków komunalnych.
- Woda dla mieszkańców ujmowana jest z 45 ujęć.
- Badaniem wody z wodociągów i jej przydatności do spożycia przez ludzi zajmuje się Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Świebodzinie.
- Budynki, które nie są podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe lub w przydomowe oczyszczalnie ścieków.
- Powiat jest zasobny w złoża gazu ziemnego, ropy naftowej, wód leczniczych, węgla brunatnego, piasków i żwirów, kredy jeziornej i kredy piszącej oraz surowców dla prac inżynierskich.
- W 2023 roku udokumentowanych było 37 złóż, z czego eksploatowanych było 10 złóż.
- Wydobywanie kopalin odbywa się na podstawie koncesji wydanych przez Ministra Środowiska, Marszałka Województwa Lubuskiego oraz przez Starostę Świebodzińskiego.
- Opracowano rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi dla Gminy Skąpe i Świebodzin.
- Zidentyfikowano 27 obszarów objętych ruchami masowymi oraz wyznaczono 21 terenów zagrożonych ruchami masowymi.
- Odpady od mieszkańców odbierane od „u źródła” oraz funkcjonuje 6 punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (dla mieszkańców gminy Łagów PSZOK zlokalizowany jest w gminie Sulęcín), do których mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać wybrane frakcje odpadów.
- W 2023 roku zebrano i odebrano łącznie 23 244,7994 Mg odpadów komunalnych, z czego 60,6% stanowiły niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.
- Systematycznie z terenu powiatu usuwane są wyroby zawierające azbest. Do unieszkodliwienia pozostało jeszcze ponad 6 213,239 Mg wyrobów azbestowych.
- Obszary prawnie chronione na terenie powiatu zajmują powierzchnię 27 266,85 ha, co stanowi 29,1% powierzchni powiatu.
- Wśród obszarów chronionych znajdują się: osiem rezerwatów przyrody, dwa parki krajobrazowe, cztery obszary chronionego krajobrazu, 65 pomników przyrody, 11 użytków ekologicznych.
- Na terenie powiatu utworzono dziewięć obszar Natura 2000.
- Uzupełnienie systemu obszarów prawnie chronionych są wyznaczone trzy korytarze ekologiczne.
- Lesistość powiatu w 2023 roku wynosiła 42,2%.
- Lasy na terenie powiatu były zarządzane przez Nadleśnictwa: Świebodzin, Babimost, Bytnica i Sulechów.
- Starostwa prowadził nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.
- Na terenie powiatu nie ma obiektów z grupy zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) i zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
- Prowadzona była edukacja ekologiczna skierowana do wszystkich grup wiekowych.

Opisano również główne problemy i zagrożenia dla środowiska naturalnego, jakie występują na terenie powiatu oraz zaproponowano ogólne działania naprawcze. Na podstawie aktualnego stanu środowiska przeprowadzono analizę SWOT, w której określono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Przeanalizowano również najważniejsze dokumenty strategiczne i programowe, które zostały przyjęte na szczeblu krajowym i wojewódzkim. Efektem tej analizy było określenie dla Powiatu Świebodzińskiego celów i kierunków interwencji:

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

Kierunki interwencji:

- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Poprawa efektywności energetycznej powiatu,
- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszanie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie emisji hałasu do środowiska,

Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki interwencji:

- Ograniczanie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych,

Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed suszą i powodzią

Kierunki interwencji:

- Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zwiększanie retencji wodnej powiatu,
- Zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego.

Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Kierunki interwencji:

- Rozwój infrastruktury dostarczania wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków, w szczególności na terenach wiejskich,

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związane z eksploatacją i poszukiwaniem kopalin,

Obszar interwencji – Gleby

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz zmianami klimatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- Ochrona mieszkańców powiatu przed skutkami osuwisk i ruchów masowych ziemi,

Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja powstawania i składowania odpadów,
- Rozwój Infrastruktury i systemów zagospodarowania odpadami komunalnymi,
- Eliminacja nielegalnego składowania odpadów,
- Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne,

Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi powiatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury,
- Ochrona lasów,

Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom,

Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna

Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Działania edukacyjne promujące proekologiczne postawy i zrównoważony rozwój.

Aby osiągnąć wyznaczone cele do roku 2032 zaplanowano szereg działań i inwestycji. Działania podzielono na zadania własne powiatu, czyli realizowane przez Powiat Świebodziński oraz zadania monitorowane, czyli realizowane przez inne jednostki (głównie Gminy). W harmonogramach rzeczowo-finansowych oprócz jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania, podano termin jego wykonania oraz tam, gdzie było to możliwe określono planowany koszt oraz źródła finansowania. Należy zaznaczyć, że część działań to zadania stałe, które wykonywane są w ramach działalności danej jednostki. Zaplanowane działania nie zamykają możliwości realizacji innych zadań z zakresu szeroko rozumianej ochrony środowiska.

Zaproponowano wskaźniki monitorowania Programu, aby w cyklach dwuletnich opracować raport z wykonania programu i móc porównać czy oraz w jakim zakresie nastąpiły zmiany w środowisku

naturalnym. Przedstawiono instytucje zaangażowane w realizację Programu oraz instrumenty finansowe, które mogą być wykorzystane w czasie realizacji Programu.

2. WSTĘP

2.1. Podstawa prawna

Wymóg prawny opracowania programu ochrony środowiska wynika z art. 17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.), która nakłada obowiązek na organ wykonawczy powiatu (w tym przypadku Zarząd Powiatu Świebodzińskiego) do opracowania programu ochrony środowiska.

Za pomocą powiatowych programów ochrony środowiska oraz na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych prowadzona jest polityka ochrony środowiska.

2.2. Cel opracowania

Program ochrony środowiska jest dokumentem strategicznym. To podstawowy instrument do realizacji zadań w zakresie ochrony środowiska. Głównym celem wykonania Programu jest określenie na podstawie analizy stanu środowiska działań prowadzących do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do środowiska, poprawy stanu ekologicznego powiatu oraz uwzględniania w powiatowej polityce ochrony środowiska aspektów dotyczących ograniczania emisji gazów cieplarnianych i adaptacji do zmian klimatu.

Program ochrony środowiska powinien spełniać wymagania zawarte w opracowanych przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”. Oznacza to, że w przygotowanym programie:

- dokonano oceny stanu środowiska na terenie powiatu z uwzględnieniem jedenastu obszarów przyszłej interwencji,
- zdefiniowano zagrożenia i problemy dla poszczególnych obszarów przyszłej interwencji (analiza SWOT),
- uwzględniono cele, kierunki interwencji i zadania wynikające z oceny stanu środowiska,
- zamieszczono harmonogram rzeczowo – finansowy, osobno dla zadań własnych i zadań monitorowanych.

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” jest kolejnym Programem, ostatni został przyjęty uchwałą nr XXXII/199/2017 Rady Powiatu Świebodzińskiego z dnia 9 listopada 2017 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do roku 2024”.

2.3. Metodyka sporządzania Programu

Struktura oraz zakres programu ochrony środowiska został określony w Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanych we wrześniu 2015 roku przez Ministerstwo Środowiska. W 2020 roku Minister Klimatu zaktualizował „Załączniki do Wytycznych do opracowania programów ochrony środowiska”. Zgodnie z wytycznymi Program ochrony środowiska powinien zawierać:

- spis treści,
- wykaz skrótów,
- spis tabel, rycin, wykresów i załączników,
- wstęp,
- ocenę stanu środowiska,
- cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie,
- system realizacji programu ochrony środowiska,
- streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Wytyczne Ministerstwa Klimatu określiły ponadto, że ocena stanu środowiska na obszarze objętym opracowaniem powinna zostać przeprowadzona w oparciu o analizę wyznaczonych obszarów przyszłej interwencji, do których należą:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,

- zagrożenia poważnymi awariami.

Opracowując „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”:

- konsultowano się z pracownikami Starostwa Powiatowego w Świebodzinie w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu;
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego i wojewódzkiego w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego Programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych powiatu w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych;
- opisano aktualny stan środowiska naturalnego na terenie powiatu świebodzińskiego. Zgodnie z Wytocznymi opisu dokonano na podstawie ogólnodostępnych danych o środowisku pozyskanych z Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) i Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Dodatkowo wnioskowano o udostępnienie informacji z jednostek działających w zakresie ochrony środowiska tj. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP), Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna (PSSE), nadleśnictwa, zarządcy dróg, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego;
- na podstawie zebranych danych i informacji określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla powiatu;
- we współpracy z powiatem oraz innymi jednostkami opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe powiatu oraz dostępne źródła finansowania, zadania zostały przyporządkowane poszczególnym celom, równocześnie dołożono wszelkiej staranności, aby zadania i cele zostały określone zgodnie z zasadą SMART, czyli były realne, mierzalne i określone w czasie;
- uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania programu ochrony środowiska.

Ramy czasowe Programu określono na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032. Wynika to z konieczności zachowania ciągłości polityki ekologicznej oraz okresu programowania unijnego na lata 2021-2027.

Dane o stanie środowiska naturalnego podane są według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku. W przypadku dostępności nowszych danych (w niektórych przypadkach), podane dane są wg stanu na 31 grudnia 2024 roku. Koszty realizacji działań i sposobu ich finansowania określono na podstawie informacji udostępnionych przez podmioty odpowiedzialne za dane zadania i są to dane szacunkowe.

3. ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA REALIZOWANE W LATACH 2022-2023

W ramach poprawy jakości powietrza w latach 2022-2023 zrealizowano inwestycje polegające na zakupie i montażu kotłów ekologicznych oraz termomodernizacji budynków. Korzyści jakie wynikają z termomodernizacji to głównie zmniejszenie zużycia energii cieplnej, poprawa komfortu cieplnego i akustycznego budynku oraz poprawa stanu technicznego i estetyki budynku. Korzyści wynikają także dla środowiska poprzez zmniejszenie zużycia paliw na ogrzewanie, a przez to zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska i poprawa jakości powietrza na terenie powiatu.

Wybudowano oraz zaprojektowano kilka ścieżek pieszo-rowerowych, jako alternatywne drogi do przemieszczania się na terenie powiatu.

Gminy realizowały również inwestycje w zakresie wymiany oświetlenia na mniej energochłonne. Montowane były głównie oprawy LED, które są bardziej efektywne (sprawność energetyczna do 90%), mają dłuższy czas eksploatacji niż zwykłe żarówki, nie generują ciepła, a do ich produkcji nie używa się rtęci i innych szkodliwych substancji.

W okresie sprawozdawczym zrealizowano liczne inwestycje dotyczące przebudowy dróg gruntowych, osiedlowych i chodników. Co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu. Systematycznie prowadzono oczyszczanie nawierzchni jezdni w celu zmniejszenia pylenia.

Starosta prowadził co najmniej raz w roku kontrolę stacji kontroli pojazdów, których głównym zadaniem jest badanie stanu technicznego pojazdów, tak aby wyeliminować pojazdy niesprawne i których użytkowanie może być szkodliwe dla środowiska.

Prowadzono również działania edukacyjne dla mieszkańców powiatu w zakresie ochrony i poprawy jakości powietrza, przy użyciu dwóch sensorów prowadzony był monitoring jakości powietrza na terenie Świebodzina.

W zakresie ochrony mieszkańców powiatu przed nadmiernym hałasem przeprowadzono liczne przebudowy i modernizacje dróg, ich bieżące remonty i utrzymanie. Inwestycje drogowe wpływają głównie na poprawę bezpieczeństwa na drogach, polepszenie transportu poprzez upłynnienie ruchu oraz na poprawę jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców. W sposób pośredni mogą wpływać na zmniejszenie hałasu i oddziaływanie wibracji. Lepszy stan techniczny dróg wpłynie na płynniejszą jazdę oraz na bezpieczeństwo kierujących i pieszych. Bezpośrednio wpłynie to także na mniejszą emisję zanieczyszczeń do powietrza.

W okresie sprawozdawczym opracowano strategiczną mapę hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 miliona pojazdów rocznie. W opracowaniu tym ujęto odcinki dróg przebiegających przez powiat świebodziński. Wykonano również pomiary hałasu wzdłuż autostrady A2 (na odcinkach przebiegających przez powiat świebodziński). Z uzyskanych pomiarów wynika, że dopuszczalne normy hałasu nie zostały przekroczone.

W ramach ograniczania oddziaływania pól elektromagnetycznych były prowadzone pomiary przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Pomiary zostały przeprowadzone w miejscowościach: Świebodzin, Skąpe i Łagów. Dopuszczalne normy nie zostały przekroczone. Starosta Świebodziński jako zadanie ciągle prowadzi rejestr i aktualizację zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.

W celu ochrony wód prowadzone były kontrole podmiotów gospodarczych w zakresie przestrzegania zapisów w pozwoleniach wodnoprawnych, prowadzono również monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wydawane były pozwolenia wodnoprawne oraz ustanowione strefę ochronną ujęcia wody na terenie gminy Lubrza. Gminy przeprowadziły modernizację lub budowę stacji uzdatniania wody w celu podniesienia jakości wody dostarczanej dla mieszkańców.

W ramach ochrony mieszkańców przez podtopieniami a jednocześnie aby zapewnić odpowiednie nawodnienie gruntów Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wykonało konserwacje rzek i cieków przepływających przez powiat. Natomiast gminy przekazywały dotacje celowe dla Gminnych Spółek Wodnych na prace utrzymaniowe melioracji wodnych szczegółowych.

Powiat Świebodziński przystąpił w 2021 roku do projektu Lokalnego Partnerstwa ds. Wody. Projekt polega na zawiązaniu współpracy oraz stworzeniu sieci kontaktów pomiędzy lokalnym społeczeństwem a instytucjami i urzędami w zakresie gospodarki wodnej na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem rolnictwa. Działania te mają prowadzić do poprawy efektywności zarządzania wodą na obszarach wiejskich.

Natomiast w 2023 roku opracowano Strategię Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) Partnerstwa Gmin Lubrza, Łagów, Skąpe i Powiatu Świebodzińskiego. W ramach strategii zaplanowano projekty na potrzeby niwelowania skutków suszy polegające na odtworzeniu stawów w kilku miejscowościach.

Duże nakłady finansowe zostały wydane na zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. W każdej gminie rozbudowano system sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej. Wybudowano również lokalną oczyszczalnię ścieków w Smardzewie aby większa liczba mieszkańców mogła z niej korzystać. Wszystkie te inwestycje wpłyną na poprawę jakości wody dostarczanej dla mieszkańców. Natomiast mniejsza ilość zanieczyszczeń ciekłych będzie bezpośrednio odprowadzona do środowiska a to wpłynie na poprawę jakości wód podziemnych i powierzchniowych oraz jakości gleb. Rozbudowa również sieć kanalizacji deszczowej. W ramach działań ciągłych gminy prowadzą na bieżąco ewidencję ilości zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

W ramach ochrony zasobów geologicznych oraz gleb były wprowadzane odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Natomiast Lubuski Oddział Doradztwa Rolniczego organizował konkursy, szkolenia oraz doradztwo w zakresie kodeksu dobrych praktyk rolniczych.

Powiat Świebodziński opracował mapy terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów na których występują te ruchy dla Gminy Skąpe.

Gminy prowadziły obowiązki związane z gospodarką odpadami komunalnymi tj. odbiór, transport i zagospodarowanie odpadami. Gminy miały obowiązek osiągania poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz poziomu ograniczania składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. W 2022 roku wszystkie gminy, z wyjątkiem gminy

Zbąszynek, osiągnęły poziom ograniczania składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji oraz poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Gminy na szeroką skalę prowadzą edukację ekologiczną w zakresie gospodarki odpadami. Organizowano różne akcje, konkursy, gry o tematyce ekologicznej oraz lekcje i pogadanki dla uczniów. Opracowano i przekazywano broszury informacyjne na temat prawidłowej segregacji odpadów. Gminy pomagały mieszkańcom w usuwaniu azbestu i wyrobów zawierających azbest. Łącznie w latach 2022-2023 usunięto 265,35 Mg wyrobów zawierających azbest. Zadanie to było finansowane ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przy udziale Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze oraz z budżetu poszczególnych gmin.

W przypadku zasobów przyrodniczych był prowadzony monitoring form ochrony przyrody oraz ustanowiono zarządzenia dla rezerwatu przyrody Nietoperek w zakresie wyznaczenia szlaków udostępnianych dla ruchu pieszego. W Gminie Skąpe ustanowiono 4 nowe pomniki przyrody. Podejmowano również działania w zakresie utrzymania i pielęgnacji terenów zielonych – prowadzono nasadzenia drzew oraz zakładano nowe tereny zielone np. mini park, łąki kwietne. Starosta sprawował nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa. Prowadzono również edukację ekologiczną poprzez lekcję, konkursy i akcje, jak również wykonanie materiałów promocyjnych i gadżetów.

Gmina Zbąszynek i Gmina Świebodzin przyznawały dotacje ze środków budżetu gminy na dofinansowanie zadań z zakresu wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych. Zasady przyznawania dotacji w Gminie Zbąszynek zostały określone w uchwale III/18/2018 Rady Miejskiej w Zbąszynku z dnia 20 grudnia 2018 roku w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Zbąszynek na zadania służące poprawie jakości powietrza.. W latach 2022-2023 wymieniono 5 kotłów. Natomiast zasady przyznawania dotacji w Gminie Świebodzin zostały określone w uchwale nr XXIV/337/2020 Rady Miejskiej w Świebodzińsku z dnia 21 grudnia 2020 roku w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych w celu ograniczenia zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Świebodzin. W okresie sprawozdawczym zlikwidowano 20 sztuk nieekologicznych źródeł ciepła. W ramach rozwoju wykorzystywania odnawialnych źródeł energii Starosta Świebodziński wydał w okresie sprawozdawczym 11 decyzji na budowę farm fotowoltaicznych. Natomiast Gminy angażowały się w promocję programu priorytetowego „Czyste Powietrze”. Dotację w ramach tego programu można wykorzystać na wymianę źródeł ciepła, zadania termomodernizacyjne oraz montaż instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii. Zrealizowane działania wpłyną na zmniejszenie emisji niskiej, która jest szczególnie uciążliwa w okresie jesienno-zimowym oraz na zmniejszenie zapotrzebowania energetycznego budynków. Efektem bezpośrednim zrealizowanych zadań będzie mniejsza emisja zanieczyszczeń do powietrza, a tym samym poprawa jakości powietrza na terenie powiatu świebodzińskiego.

W ramach ochrony przed poważnymi awariami i niwelowania ich skutków gminy przekazywały środki finansowe dla ochotniczych straży pożarnych na zakup sprzętu i wyposażenia. Również Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej zakupiła samochody ratowniczo-gaśnicze.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze¹ w latach 2022-2023 przeprowadził na terenie powiatu świebodzińskiego łącznie 173 kontrole podmiotów gospodarczych, w tym:

- 97 kontroli w 2022 roku: z wyjazdem w teren 44 i dokumentacyjnych 53. Naruszenia przepisów stwierdzono w 20 kontrolach;
- 76 kontroli w 2023 roku: z wyjazdem w teren 39 i dokumentacyjnych 37. Naruszenia przepisów stwierdzono w 26 kontrolach.

¹ Dane z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze (pismo nr WO.7016.7.2024.MK z dn. 14.02.2024 r.)

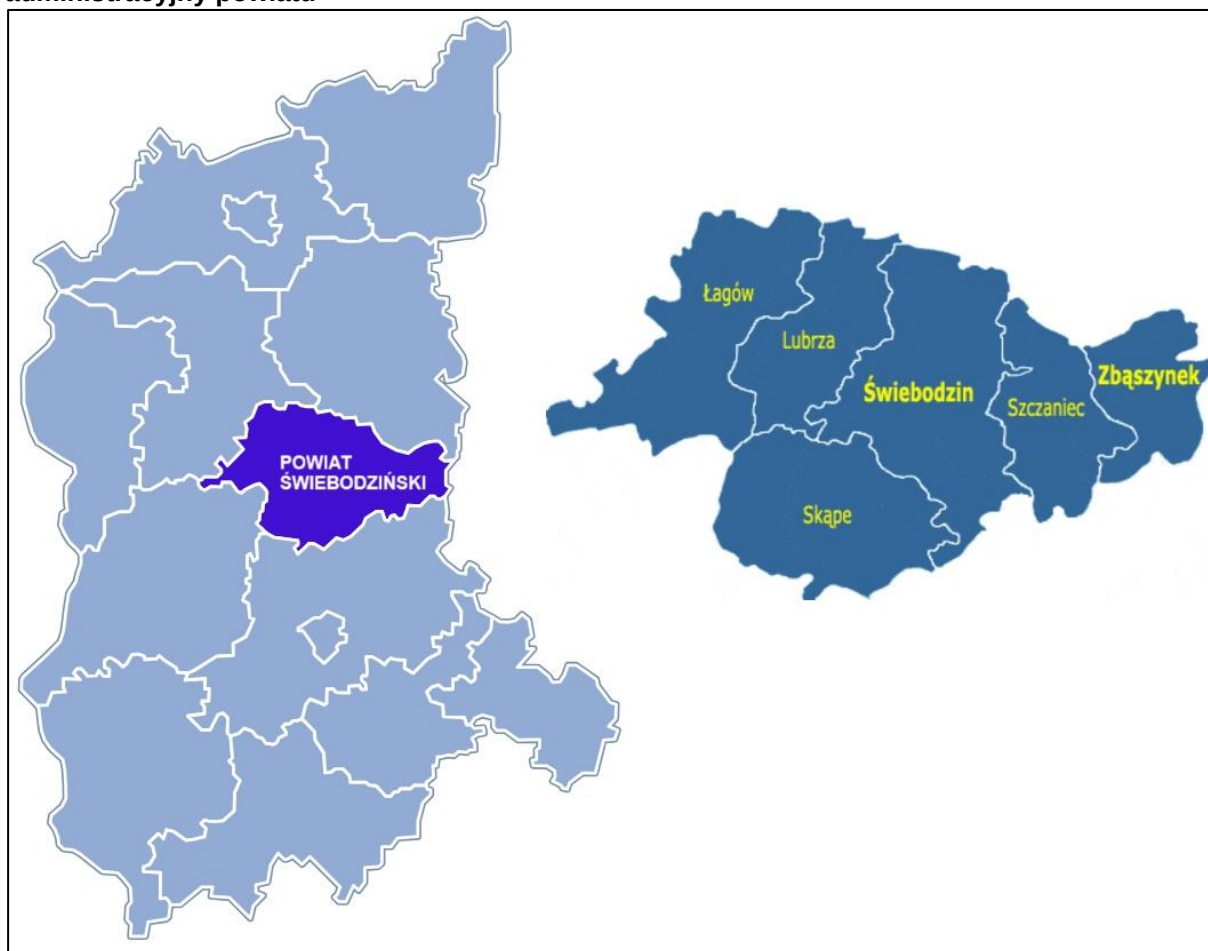
4. OGÓLNE INFORMACJE O POWIECIE ŚWIEBODZIŃSKIM

4.1. Położenie geograficzne

Powiat świebodziński położony jest w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Graniczy z pięcioma innymi powiatami: od północnego wschodu z powiatem międzyrzeckim, od wschodu z powiatem nowotomyskim w woj. wielkopolskim, od południowego wschodu i południa z powiatem zielonogórskim, od południowego zachodu z powiatem krośnieńskim oraz od zachodu i północnego zachodu z powiatem sulęcińskim.

Powiat zajmuje łączną powierzchnię 93 503 ha, co stanowi 6,7% powierzchni województwa lubuskiego. Pod względem wielkości zajmuje 10-te miejsce wśród powiatów w województwie. Obszar powiatu świebodzińskiego obejmuje 6 jednostek samorządu terytorialnego w tym dwie gminy miejsko-wiejskie: Świebodzin i Zbąszynek oraz cztery gminy wiejskie: Lubrza, Łagów, Skąpe i Szczaniec. Siedzibą powiatu jest Świebodzin.

Rysunek 1 Położenie powiatu świebodzińskiego w województwie lubuskim oraz podział administracyjny powiatu



Zgodnie z podziałem fizyczno–geograficznym Polski (wg J. Kondrackiego)², obszar powiatu świebodzińskiego położony jest w obrębie czterech mezoregionów (jednostek fizyczno-geograficznych): Bruzdy Zbąszyńskiej, Pojezierza Łagowskiego i Równiny Torzyskiej w makroregionie Pojezierze Lubuskie oraz Doliny Środkowej Odry w makroregionie Pradolina Warciańsko-Odrzańska. Posiada urozmaiconą rzeźbę terenu ukształtowaną przez działalność lodowca skandynawskiego i jego wód roztopowych.

Pod względem użytków gruntowych w powiecie przeważają użytki rolne, które stanowią 48% powierzchni powiatu. Ponad 43,5% powierzchni powiatu zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Natomiast grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują 5,4% powierzchni powiatu. Szczegółowy wykaz przedstawiony jest w poniższej tabeli i na wykresie.

² Kondracki J. 2001: Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa

Wykres 1 Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Świebodzińskim [ha]

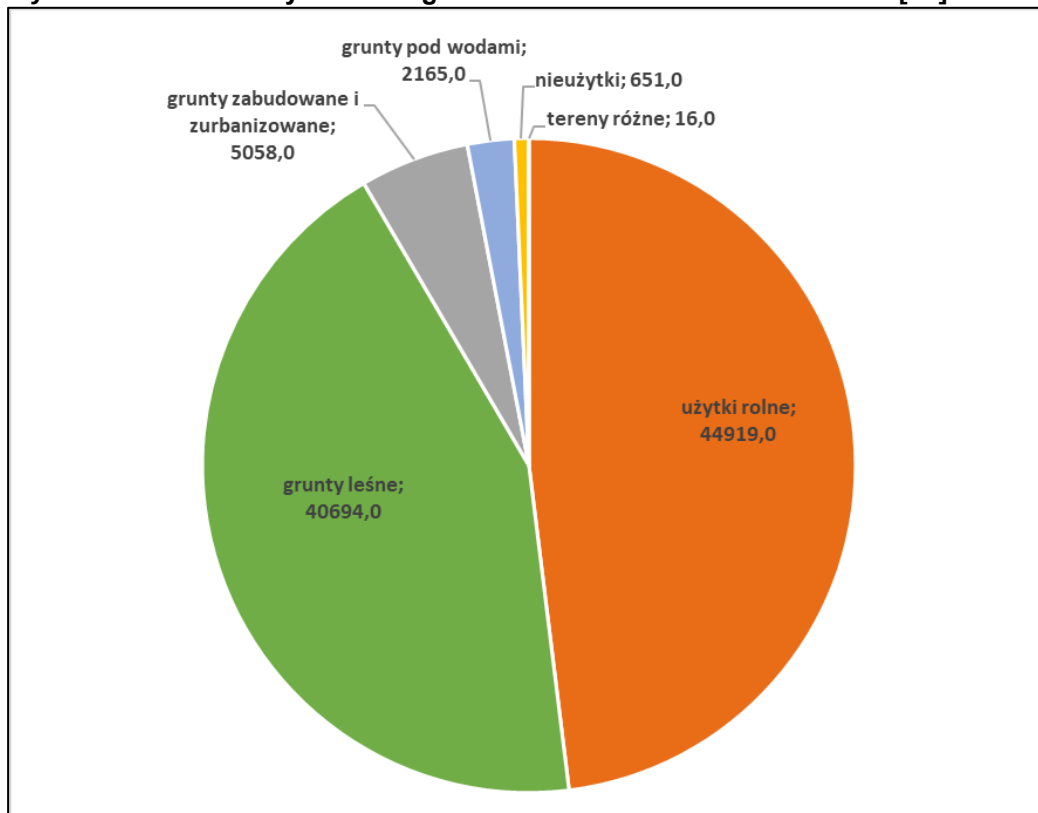


Tabela 1 Struktura użytkowania gruntów w Powiecie Świebodzińskim

Sposób użytkowania gruntów	Gmina Lubrza	Gmina Łagów	Gmina Skąpe	Gmina Szczaniec	Gmina Świebodzin	Gmina Zbąszynek	Powiat Świebodziński
	ha						
Powierzchnia ogółem	12194	19915	18105	11294	22623	9372	93503
Użytki rolne, w tym:	4693	6368	7707	7767	13595	4789	44919
grunty orne	3702	5562	6919	6214	11624	3844	37865
sady	12	10	7	11	361	11	412
łąki trwałe	544	310	441	1088	910	689	3982
pastwiska trwałe	194	171	82	228	189	51	915
pozostałe użytki rolne	241	315	258	226	511	194	1745
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	6026	12266	9225	3010	6389	3778	40694
Grunty zabudowane i zurbanizowane	572	741	655	464	1878	748	5058
Grunty pod wodami	775	375	424	14	561	16	2165
Nie użytki	123	164	93	39	193	39	651
Tereny różne	5	1	1	0	7	2	16

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodzińsku (wg stanu na 31.12.2023 r.)

4.2. Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2023 r. liczba ludności Powiatu Świebodzińskiego wynosiła 53 961 osób, co stanowiło 5,5% ludności województwa lubuskiego. Pod względem liczby ludności zajmuje 9-te miejsce wśród powiatów w województwie. Kobiety stanowiły 51% ludności powiatu. Gęstość zaludnienia w 2023 roku dla powiatu wynosiła 57,6 osoby na km².

Najliczniej zamieszkałą gminą była Gmina Świebodzin, w której mieszkało 28 909 osób co stanowiło 53,6% ludności powiatu. W Gminie Zbąszynek mieszkało 8 084 osób, co stanowi 15,0% ludności powiatu. W Gminie Skąpe mieszkało 5 014 osób, co stanowi 9,3% ludności powiatu. W Gminie Łagów mieszkało 4 727 osób, co stanowi 8,8% ludności powiatu. W Gminie Szczaniec mieszkało 3 646 osób, co stanowi 6,8% ludności powiatu. Najmniej zamieszkałą gminą była Gmina Lubrza, w której mieszkało 3 581 osób, co stanowi 6,6% ludności powiatu. Szczegółowe dane zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 2 Liczba ludności w gminach powiatu świebodzińskiego w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Obszar	Liczba ludności w 2023 roku [os.]
Gmina Lubrza	Gmina	3581
Gmina Łagów	Gmina	4727
Gmina Skąpe	Gmina	5014
Gmina Szczaniec	Gmina	3646
Gmina Świebodzin	Gmina	28909
	Miasto	20778
	Obszar wiejski	8131
Gmina Zbąszynek	Gmina	8084
	Miasto	4898
	Obszar wiejski	3186
Powiat Świebodziński		53961

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

W porównaniu do roku 2017 liczba ludności powiatu zmniejszyła się o 2 134 osób. Od kilku lat liczba ludności powiatu systematycznie spada. Szczegółowe dane zmiany liczby ludności zostały przedstawione w poniższej tabeli i na wykresie.

Tabela 3 Liczba ludności powiatu świebodzińskiego w latach 2017-2023

Rok	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	os.		
2017 rok	56095	27441	28654
2018 rok	55840	27347	28493
2019 rok	55790	27326	28464
2020 rok	54943	26875	28068
2021 rok	54673	26815	27858
2022 rok	54268	26613	27655
2023 rok	53961	26434	27527

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.



Wykres 2 Zmiana liczby ludności w powiecie w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny)

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w zakresie liczby ludności powiatu świebodzińskiego do roku 2035 prognozuje się w dalszym ciągu spadek liczby ludności. W roku 2030 liczba ludności będzie wynosić 53 063 osób (tj. o 898 osób mniej niż w roku 2023) natomiast w roku 2035 liczba ludności będzie wynosić 51 550 osób (tj. o 2 411 osób mniej niż w 2023 roku).

4.3. Drogi i transport

Drogi

Przez teren powiatu świebodzińskiego przebiegają drogi³:

1. Autostrada A2 Świecko – Nowy Tomyśl od km 46+448 do km 80+249 i od km 84+204 do km 88+814 – długość 38,411 km.
2. Droga ekspresowa S3a od km 142+212 do km 168+024 – długość 25,812 km.
3. Droga krajowa DK 92b od km 22+796 do km 59+913 – długość 37,117 km.
4. Drogi wojewódzkie o łącznej długości 46,24 km:
 - Nr 276 od km 21+386 do km 41+042 – długość 19,65 km.
 - Nr 277 od km 0+000 do km 5+933 – długość 5,93 km.
 - Nr 302 od km 5+762 do km 10+570 – długość 4,81 km.
 - Nr 303 od km 0+000 do km 15+850 – długość 15,85 km.
5. Drogi powiatowe o łącznej długości 416,449 km. Ich wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.
6. Drogi gminne o łącznej długości około 940,52 km:
 - Gmina Lubrza – 147,04 km
 - Gmina Łagów – 210,58 km
 - Gmina Skąpe – brak danych
 - Gmina Szczaniec – 56 km
 - Gmina Świebodzin – 469,35 km
 - Gmina Zbąszynek – 57,55 km

³ Dane od zarządców dróg (Autostrada Wielkopolska S.A. II, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, Starostwo Powiatowe w Świebodziźnie, Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego) wg stanu na grudzień 2024 roku.

Tabela 4 Wykaz dróg powiatowych

Numer drogi/nazwa ulicy	Przebieg	Długość [m]
1157F	Krosno Odrz.-Bytnica-Węgrzynice	3090
1158F	Drzeniów-Trzebiechów-Budachów-Bytnica-Grabin-Podła Góra-Przetocznicza	7062
1166F	Budachów-Dobrosulów-Toporów	11314
1197F	Kosieczyn-Nowa Wieś	2160
1201F	Sulechów-Buków-Smardzewo	3497
1202F	Wityń-Ojerzyce-Jeziory-Raków-Buków	12836
1205F	Pomorsko-Brzezie-Pałck-Niekarzyn-Kępsko	9833
1206F	Łochowo-Kije-Gradowo-Przetocznicza	4933
1209F	Rosin-Raków-Szczaniec	14610
1210F	Lutol Mokry-Dąbrówka Wlkp.-Szczaniec	15385
1211F	Smardzewo-Szczaniec-Myszęcín	11535
1212F	Zbąszynek-Boleń-Rogoziniec	12955
1213F	Międzyrzecz-Lutol Suchy-Rogoziniec-Dąbrówka Wlkp.-gr. woj.(Zbąszyń)	8322
1215F	Dąbrówka Wlkp.-Zbąszynek-Kosieczyn	2682
1216F	Opalewo-Koźminek-Kręcko	5745
1217F	Jordanowo-Wilenko	11460
1218F	Jordanowo-Glińsk-Rzeczycza	8825
1219F	Lubrza-Rusinów-Glińsk	8150
1220F	Jordanowo-Lubrza	7665
1221F	Jordanowo-Staropole-Sieniawa	14195
1222F	Skape-Darnawa-Rosin	8755
1223F	Radoszyn-Łąkie-Ołobok-Niesulice-Przełazy-Mostki	17290
1224F	Radoszyn-Niekarzyn	5555
1225F	Skape-Rokitnica-Węgrzynice-Toporów-do dr. kr. Nr 2(Pożrzadło)	24177
1226F	Podła Góra-Zawisze-Węgrzynice-Kalinowo	11187
1227F	Sycowice-Podła Góra-do dr. pow. Nr 1225F	7683
1228F	Świebodzin-Ołobok-Rokitnica	9845
1229F	Skape-Łąkie-Chociule-Rudgerzowice	12460
1230F	Rudgerzowice-Lubinicko	3470
1231F	Wilkowo-Borów-Ołobok	6110
1232F	Radoszyn-Rudgerzowice	4175
1233F	Kłodnica-Kosobudz-Niedźwiedź-Przełazy	11780
1234F	Dębrznica-Drzewce-Kosobudki	1712
1235F	Pożrzadło-Łagów-Jemiółów	8870
1236F	Gronów-Łagów-Sieniawa-Zarzyń	12845
1237F	Bucze-Żelechów-Łagów	7565
1238F	Bucze-Zagórze-Niedźwiedź	6815
1239F	Lubrza-Bucze	7010
1240F	Sieniawa-Żelechów	5200
1242F	Pieski-Zarzyń-Lubrza-Świebodzin	15840
1243F	Wilkowo-Ługów	2665
1244F	Lubrza-Nowa Wioska	6045
1245F	Mostki-Tyczyno-Wilkowo	5890
1262F	Koryta-Drzewce-Kosobudki	2195
Była droga Wojewódzka 302	Brudzewo- Chlastawa	11600
1339F	Trzciel-Zbąszyń	651
4009F - 1 Maja	od Deptak do ul. Wałowej	69

Numer drogi/nazwa ulicy	Przebieg	Długość [m]
4016F - 30 stycznia	od ul. Wałowej do Placu Wolności	151
1228F - Gen. Sikorskiego	od ul. Sobieskiego do Pl. Wolności	653
4002F - Głogowska	od ul. Piłsudskiego do ul. Kilińskiego	212
4003F - Grottera	od ul. 3 Maja do Pl. Dworcowego	297
4301F - Kasprowiczka (Z-nek)	od Placu Wolności do ul. PCK	232
1228F - Kawaleryjska	od ul. Sikorskiego do Placu Wolności	187
4004F - Kolejowa	ul. Sulechowska (wiadukt) - ul. Piłsudskiego	365
4004F - Kolejowa - dół	od ul. Matejki do ul. Piłsudskiego	154
4004F - Kolejowa - zjazd z wiaduktu	od ul. Sulechowskiej do Placu Dworcowego	125
4005F - Konarskiego	od ul. Sikorskiego do ul. Zachodniej	805
1212F - Kosieczynska - Z-nek	od Placu Dworcowego do granicy miasta	852
4006F - Łąki Zamkowe	od ul. Młyńskiej do ul. Piłsudskiego	682
1242F - Łęgowska	od ul. Zachodniej do DK 92	875
4007F - Łukowa	od ul. Konarskiego do ul. Zachodniej	250
4008F - Łużycka	od DW 276 do ul. Piłsudskiego	1325
4010F - Matejki	od wiaduktu kolejowego do ul. Łużyckiej	295
4011F - Młyńska	od DK 92 do ul. Sukienniczej	1334
1212F - Okrężna Z-nek	od ul. Kosieczynskiej do granicy miasta	551
4012F - Parkowa	od ul. Głogowskiej do Pl. Browarniany	102
4013F - Piłsudskiego	od Pl. Wolności do ul. Poznańskiej	470
4001F - Plac Browarniany	od ul. Parkowej do ul. Szpitalnej	77
1228F - Plac Wolności	od ul. Piłsudskiego do ul. 30 Stycznia	352
4305F - Plac Wolności - Z-nek	od ul. Warszawskiej do ul. Kasprowiczka	134
4014F - Poznańska	od ul. Piłsudskiego do DW 303	1405
1228F - Sobieskiego	od granicy miasta do ul. Sikorskiego	2173
4022F - Sukiennicza	od ul. 1 Maja do ul. Wojska Polskiego	445
4017F - Sulechowska	od DW 276 do ul. Kolejowej (wiadukt)	1228
4015F - Szpitalna	od Placu Browarnianego do ul. 1 Maja	349
4019F - Wałowa	od ul. Głogowskiej do ul. 1 Maja	594
4303F - Warszawska (Z-nek)	od ul. Wojska Polskiego do Placu Wolności	153
4020F - Wojska Polskiego	od DK 92 do ul. Sukienniczej	768
4304F - Wojska Polskiego (Z-nek)	od Placu Dworcowego do granicy miasta	1033
4018F - Zachodnia	od ul. Sukienniczej do DK 92	3913
4021F - Zamkowa	od ul. Łąki Zamkowe do Pl. Browarnianego	195
Razem długość:		416449

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodziźnie.

Linie kolejowe

Przez powiat przebiega transeuropejska trasa kolejowa Berlin – Warszawa – Moskwa.

Drogi rowerowe

Wzdłuż dróg wojewódzkich przebiegają ścieżki rowerowe oraz pieszo-rowerowe:

- Droga nr 276 (lokalizacja Chociule – Świebódzin) od km 35+830 do km 39+390 o długości 3,56 km.
- Droga nr 276 (lokalizacja Świebódzin ul. Sulechowska) od km 40+091 do km 40+516 o długości 0,43 km.
- Droga nr 302 (lokalizacja obwodnica m. Podmokle Wielkie, Kosieczyn, Chlastawa) od km 5+762 do km 9+595,02 o długości 3,83 km.
- Droga nr 302 (lokalizacja rondo Chlastawa – granica RDW) od km 9+595,02 do km 10+570 o długości 0,98 km.

Natomiast wzdłuż dróg powiatowych znajduje się 23,922 km ścieżek rowerowych oraz pieszo-rowerowych. Ich wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 5 Wykaz i długość ścieżek/dróg rowerowych i pieszo-rowerowych wzdłuż dróg powiatowych

Gmina	Nr drogi (odcinek)	Długość [m]	Rodzaj nawierzchni
Świebodzin	DP nr 1228F Świebodzin-Lubogóra	2 517,50	kostka betonowa
	DP nr 1228F Lubogóra Ołobok	1 250,80	łuczeń
	DP nr 4018F Świebodzin-Wilkowo	2 141,80	kostka betonowa
	DP nr 1231F Wilkowo-Borów	1 700,00	masa bitumiczna
	DP nr 4017F ul. Sulechowska	967,00	masa bitumiczna
	DP nr 1202 Kupienino-Ojerzyce	690,00	kostka betonowa
	DP nr 4011F ul. Młyńska	822,90	masa bitumiczna
Skąpe	DP nr 1228F Lubogóra (granica gmin) - Ołobok	1 658,00	łuczeń
	DP nr 1223F m. Kalinowo	310,00	kostka betonowa
	DP nr 1228F m. Ołobok	272,57	kostka betonowa
Szczaniec	DP nr 1211F Myszęcín - Szczaniec	2 200,00	kostka betonowa
Zbąszynek	DP nr 1213F Rogoziniec - Dąbrówka Wlkp.	1 407,00	masa bitumiczna
	DP nr 1215F Dąbrówka Wlkp. - Zbąszynek	1 204,00	kostka betonowa
	DP nr 4304F ul. Wojska Polskiego	996,20	kostka betonowa
	Dawna DW nr 302 - Kręcko - Chlastawa	4 400,00	masa bitumiczna
Łagów	DP nr 1236F ul. Chopina w Łagowie	239,00	kostka betonowa
Lubrza	DP nr 1239F Lubrza - Romanówek	1 145,00	kostka betonowa
Razem długość:		23 921,77	

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodziźnie.

Na terenie poszczególnych gmin długość ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych wynosi:

- gmina Lubrza – 2,4 km
- Gmina Łagów – 1,5 km
- gmina Skąpe – 4,0 km
- gmina Szczaniec – około 7 km
- gmina Świebodzin – 8,35 km
- gmina Zbąszynek – 22,841 km

4.4. Rozwój gospodarczy i społeczny

Rynek pracy i gospodarka

W powiecie świebodzińskim na koniec 2023 roku funkcjonowało 6 566 podmiotów gospodarczych. Na sektor prywatny przypadało 6 324 podmiotów (tj. 96,3% wszystkich podmiotów), a na sektor publiczny – 176 podmiotów. Porównując do roku 2017 na terenie powiatu ogólna liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 880. Zdecydowanie przeważały podmioty gospodarcze zatrudniające do 9 pracowników (96,8% wszystkich funkcjonujących podmiotów). Przeważała branża budowlana oraz handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych. W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowo podział podmiotów na sekcje.

Tabela 6 Podmioty gospodarcze według sekcji i działów PKD na terenie powiatu w 2023 roku

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych
A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	205
B - górnictwo i wydobywanie	3
C - przetwórstwo przemysłowe	592
D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8
E - dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	27
F - budownictwo	1062
G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1039
H - transport i gospodarka magazynowa	509

Podmioty wg sekcji i działów PKD 2007	Liczba podmiotów gospodarczych
I - działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	251
J - informacja i komunikacja	127
K - działalność finansowa i ubezpieczeniowa	131
L - działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	784
M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	360
N - działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	218
O - administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	52
P - edukacja	180
Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna	377
R - działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	125
S i T - pozostała działalność usługowa, oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	508
U - organizacje i zespoły eksterytorialne	0
Ogółem	6566

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Liczba podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach:

- Gmina Lubrza – 410 podmiotów
- Gmina Łagów – 516 podmiotów
- Gmina Skąpe – 477 podmiotów
- Gmina Szczaniec – 300 podmiotów
- Gmina Świebodzin – 4052 podmioty
- Gmina Zbąszynek – 811 podmiotów.

Na terenie powiatu rozwinął się przemysł metalowy w Świebodzinie, dominującą stała się branża automotive. Prężnie rozwija się branża transportowa. W Zbąszynku dominującym jest przemysł meblarski i obsługa kolei. W mniejszych gminach rozwinęło się przede wszystkim rolnictwo jak też usługi turystyczne.

5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE POWIATU ŚWIEBODZIŃSKIEGO

5.1. Ochrona klimatu

5.1.1. Warunki klimatyczne

Klimat jest stosunkowo łagodny, roczne amplitudy temperatur należą do najmniejszych w Polsce i wahają się od 19,9 do 20,5 stopnia. Średnia temperatura miesiąca stycznia - 1,3^o C, a temperatura lipca 17,7^o C. Pokrywa śnieżna zalega ok. 50 dni, a okres wegetacji wynosi 220 – 250 dni. Warunki wodne są mało korzystne, ilość opadów kształtuje się na poziomie 530 – 590 mm rocznie.

5.1.2. Tendencje zmian klimatu

Województwo lubuskie, podobnie jak reszta Polski i regionów Europy, doświadcza zmian klimatycznych, które mają wpływ na jego środowisko, gospodarkę i społeczeństwo. Tendencje te są zgodne z ogólnymi zjawiskami obserwowanymi w skali globalnej, choć ich nasilenie może różnić się w zależności od regionu.

W ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci obserwuje się w Polsce, w tym także w województwie lubuskim, wzrost średnich rocznych temperatur. Zmiany te są szczególnie wyraźne w przypadku temperatur w okresie letnim. Średnia temperatura roczna w regionie wzrosła o około 1–1,5°C w ciągu ostatnich 30 lat. Coraz częściej występują bardzo gorące lata, z okresami upałów, które trwają dłużej i są intensywniejsze. Wysokie temperatury w okresie letnim mogą prowadzić do susz i problemów z zaopatrzeniem w wodę. Wzrost temperatury oraz zmieniające się wzorce opadów prowadzą do częstszych i intensywniejszych susz. W regionie lubuskim, który jest jednym z bardziej rolniczych w Polsce, susze mają szczególny wpływ na uprawy, zwłaszcza w sezonach letnich.

Zmiany klimatyczne wiążą się również z większą zmiennością opadów. Z jednej strony mogą występować długie okresy suszy, z drugiej – intensywne opady deszczu, które prowadzą do powodzi, zwłaszcza w regionach o słabszym drenażu i w dolinach rzek. Coraz częściej występują gwałtowne burze, które mogą powodować uszkodzenia infrastruktury, w tym drzewostanu w lasach, oraz mają wpływ na działalność rolniczą. Choć w ostatnich latach występują także okresy z deficytem opadów, to w niektórych latach pojawiają się intensywne opady deszczu, które prowadzą do podtopień, zwłaszcza w okolicach rzek i zbiorników wodnych. Długotrwałe okresy suszy mogą prowadzić do obniżenia poziomu wód gruntowych oraz zmniejszenia zasobów wodnych w rzekach, co może wpłynąć na rolnictwo, leśnictwo oraz zaopatrzenie w wodę pitną.

5.1.3. Adaptacja do zmian klimatu i neutralność klimatyczna

Wyniki wieloletnich badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zmiany klimatu stanowią realne zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów, w tym także dla Polski. Dlatego też skutki zmian klimatu stały się przedmiotem zainteresowania społeczności międzynarodowej oraz krajów, które od wielu lat rozważają istotną kwestię odpowiedniego dostosowania się do obecnych i przyszłych skutków tych zmian.

Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020). Opracowanie SPA 2020 wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania, COM (2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społecznoekonomicznych z tym związanych.

SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych. Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji.

Do podstawowych działań o charakterze horyzontalnym, tj. takich, które powinny być realizowane należą:

- edukacja społeczeństwa w zakresie spodziewanych zmian i ograniczenia ich skutków,
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz postępu we wdrażaniu strategii adaptacyjnej,

- planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych szkodników i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- właściwe gospodarowanie na obszarach rolnych, chronionych (wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych),
- modernizacja systemu energetycznego uwzględniająca zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych,
- uwzględnienie trendów klimatycznych i gospodarczych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej,
- uwzględnienie konieczności zapewnienia korytarzy wentylacyjnych w miastach w celu ograniczenia skutków rozwoju wyspy ciepła i wzrostu koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększania obszarów wodnych i zieleni w miastach.

Obok SPA 2020 dokumentem, który stanowi podstawę prowadzenia polityki w zakresie adaptacji do zmian klimatu jest „Polityka ekologiczna państwa 2030”. Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych to jeden z kierunków interwencji wymienionych w tym dokumencie. Cel zakładanych działań to przeciwdziałanie miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. „Polityka ekologiczna państwa 2030” przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in. na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami, wsparciu opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu, budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji, renaturyzacji rzek i ich dolin, renaturyzacji mokradeł oraz na rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury. Działania ukierunkowane będą również na zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni, ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepiania gleby. Działania adaptacyjne będą prowadzone także na obszarach wiejskich. Będą one miały na celu w szczególności zwiększenie odporności krajobrazu rolniczego na zmiany klimatu i ochrony produkcji rolnej. Zakłada się ochronę i rozwój zadrzewień śródpolnych i przydrożnych) oraz wprowadzenie nowych nasadzeń przydrożnych z przewagą krzewów rodzimych o bujnym ulistnieniu, zwłaszcza w regionach najbardziej narażonych na suszę i pustynnienie, o niskim procencie lesistości.

Coraz bardziej odczuwalne skutki zmian klimatu powodują podejmowanie działań w celu ich zmniejszenia lub zatrzymania. Jednym ze sposobów zaproponowanym przez Komisję Europejską w listopadzie 2018 roku jest projekt długookresowej strategii niskoemisyjnej Unii Europejskiej do 2050 roku pt. „Czysta planeta dla wszystkich” (ang. Clean Planet for All). Dokument prezentuje przekrojowe podejście do redukcji emisji gazów cieplarnianych celem osiągnięcia neutralności klimatycznej. Neutralność klimatyczna oznacza osiągnięcie stanu, w którym emisje gazów cieplarnianych są zrównoważone przez działania mające na celu ich redukcję lub kompensację tj. równowagi pomiędzy emisją gazów cieplarnianych a ich pochłanianiem. W grudniu 2020 roku Rada Europejska zatwierdziła nowy wiążący cel unijny zakładający ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych o co najmniej 55% do 2030 roku w porównaniu z poziomem z roku 1990. Aby osiągnąć neutralność klimatyczną członkowie Unii Europejskiej muszą podejmować działania na kilku frontach m.in.:

- Redukcja emisji: Konieczne jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych poprzez zwiększenie efektywności energetycznej, rozwój odnawialnych źródeł energii, modernizację przemysłu oraz promowanie transportu niskoemisyjnego.
- Innowacje technologiczne: Rozwój i wdrożenie nowych technologii, takich jak energia jądrowa, elektromobilność czy magazynowanie energii, mogą pomóc w osiągnięciu celów neutralności klimatycznej.
- Las i zalesianie: Ochrona istniejących lasów oraz zwiększenie obszarów zalesianych może przyczynić się do absorpcji większej ilości dwutlenku węgla z atmosfery.
- Edukacja i świadomość społeczna: Ważne jest zwiększenie świadomości społecznej na temat zmian klimatycznych oraz promowanie proekologicznych zachowań wśród społeczeństwa.
- Polityka publiczna: Wprowadzenie odpowiednich regulacji i polityk publicznych, takich jak systemy handlu emisjami czy opodatkowanie emisji, może być kluczowe dla osiągnięcia neutralności klimatycznej.

Działania, które mogą być podjęte na szczeblu powiatowym lub gminnym to m.in.:

- Modernizacja budynków aby były bardziej energooszczędne,
- Zrównoważony transport – promowanie transportu publicznego, rozwój ścieżek rowerowych, pojazdy elektryczne lub hybrydowe,
- Ekologiczne rolnictwo z racjonalnym stosowaniem pestycydów i nawozów sztucznych w celu ochrony powietrza, gleby, wody i dzikiej przyrody,
- Zarządzanie lasami w sposób zrównoważony – zwiększanie obszarów leśnych i zmniejszenie wycinki lasów,
- Gospodarka o obiegu zamkniętym np. tekstylia, materiały budowlane i elektronika poddawane recyklingowi lub ponownie używane/naprawiane w celu zmniejszenia wykorzystania surowców pierwotnych.

5.2. Powietrze atmosferyczne

5.2.1. Emisja zanieczyszczeń do powietrza

Emisje zanieczyszczeń do powietrza pochodzą z różnych źródeł, które można podzielić na kilka głównych kategorii:

1. Źródła naturalne:
 - Wulkany - emitują duże ilości gazów (np. dwutlenek siarki, tlenki azotu) oraz pyłów.
 - Pożary lasów - generują dym zawierający cząstki stałe, tlenek węgla, węglowodory.
 - Burze piaskowe i pyłowe - wzbijają w powietrze pyły i drobne cząstki.
 - Roślinność - emituje lotne związki organiczne (VOC) w procesie oddychania i fotosyntezy.
 - Zwierzęta - emitują metan, zwłaszcza przeżuwacze w procesie trawienia.
2. Źródła antropogeniczne (wynikające z działalności człowieka):
 - Przemysł - emisje z fabryk, elektrowni, rafinerii. Główne zanieczyszczenia to dwutlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO), pyły zawieszone (PM), metale ciężkie i lotne związki organiczne (VOC).
 - Transport - samochody, ciężarówki, samoloty, statki. Emitują tlenki azotu, dwutlenek węgla, tlenek węgla, węglowodory i cząstki stałe.
 - Energetyka - elektrownie opalane węglem, gazem ziemnym i ropą naftową. Emitują dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i pyły.
 - Rolnictwo - użycie nawozów azotowych, hodowla zwierząt, emisja amoniaku i metanu.
 - Gospodarstwa domowe - ogrzewanie domów paliwami stałymi (węgiel, drewno), gazem, spalanie śmieci. Emitują pyły, tlenki węgla, lotne związki organiczne.
3. Źródła wtórne:
 - Reakcje chemiczne w atmosferze - powstawanie zanieczyszczeń wtórnych takich jak ozon troposferyczny, który powstaje w wyniku reakcji tlenków azotu i lotnych związków organicznych pod wpływem promieniowania słonecznego.

Źródła emisji: gospodarstwa domowe i energetyka

Do lokalnych źródeł emisji zanieczyszczeń zalicza się emisję komunalno-bytową tzw. „niską emisję”, która pochodzi z domów ogrzewanych indywidualnie paliwami stałymi. Sektor ten odpowiada głównie za emisję pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu. Problemem jest spalanie niskiej jakości węgla (miał węglowy) oraz odpadów (w tym odpadów komunalnych). Z tego też względu, szczególnie w okresie zimowym, odczuwalna jest obecność dymu, unoszącego się z kominów domowych palenisk. Dodatkowym czynnikiem potęgującym jest to, że wprowadzanie zanieczyszczeń następuje z kominów o niewielkiej wysokości. Wprowadzane do powietrza zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania stwarzając lokalne niebezpieczeństwo (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej). Z niskich źródeł emitowane są substancje alergizujące, toksyczne i kancerogenne m. in. tlenki węgla, siarki, azotu, związki chloru, fluoru, metali ciężkich oraz pyły i WWA.

Znacznie mniejszą emisją gazów cieplarnianych charakteryzuje się spalanie gazu ziemnego. W równoważnych ilościach spalanie gazu ziemnego wytwarza od 30% do 45% mniej dwutlenku węgla niż w przypadku spalania oleju i węgla kamiennego. Dystrybutorem gazu ziemnego na terenie gminy Świebodzin, Zbąszynek, Szczaniec i Skąpe jest Polska Spółka Gazownictwa – Oddział Zakład Gazowniczy w Gorzowie Wielkopolskim⁶. Natomiast dystrybutorem gazu ziemnego na terenie gminy Lubrza i Łagów jest EWE Energia Sp. z o.o.⁷ Miejscowości, w których przedsiębiorstwa świadczą usługi

⁶ www.psgaz.pl

⁷ www.ewe.pl

dystrybucji paliwa gazowego to:

- Gmina Lubrza - Boryszyn, Lubrza, Nowa Wioska, Zagaje, Romanówek, Staropole,
- Gmina Łagów - Łagów, Gronów, Sieniawa, Łagówek,
- Gmina Skąpe - Cibórz, Kalinowo, Łąkie, Międzylesie, Niesulice, Ołobok, Radoszyn, Skąpe,
- Gmina Szczaniec – Szczaniec,
- Gmina Świebodzin – Świebodzin,
- Gmina Zbąszynek - Bronikowo, Chlastawa, Dąbrówka Wielkopolska, Kosieczyn, Kręcko, Rogoziniec, Zbąszynek.

Przez teren powiatu przebiega gazociąg przesyłowy systemu gazu ziemnego wysokometanowego L. Operatorem gazociągów przesyłowych jest GAZ-SYSTEM.

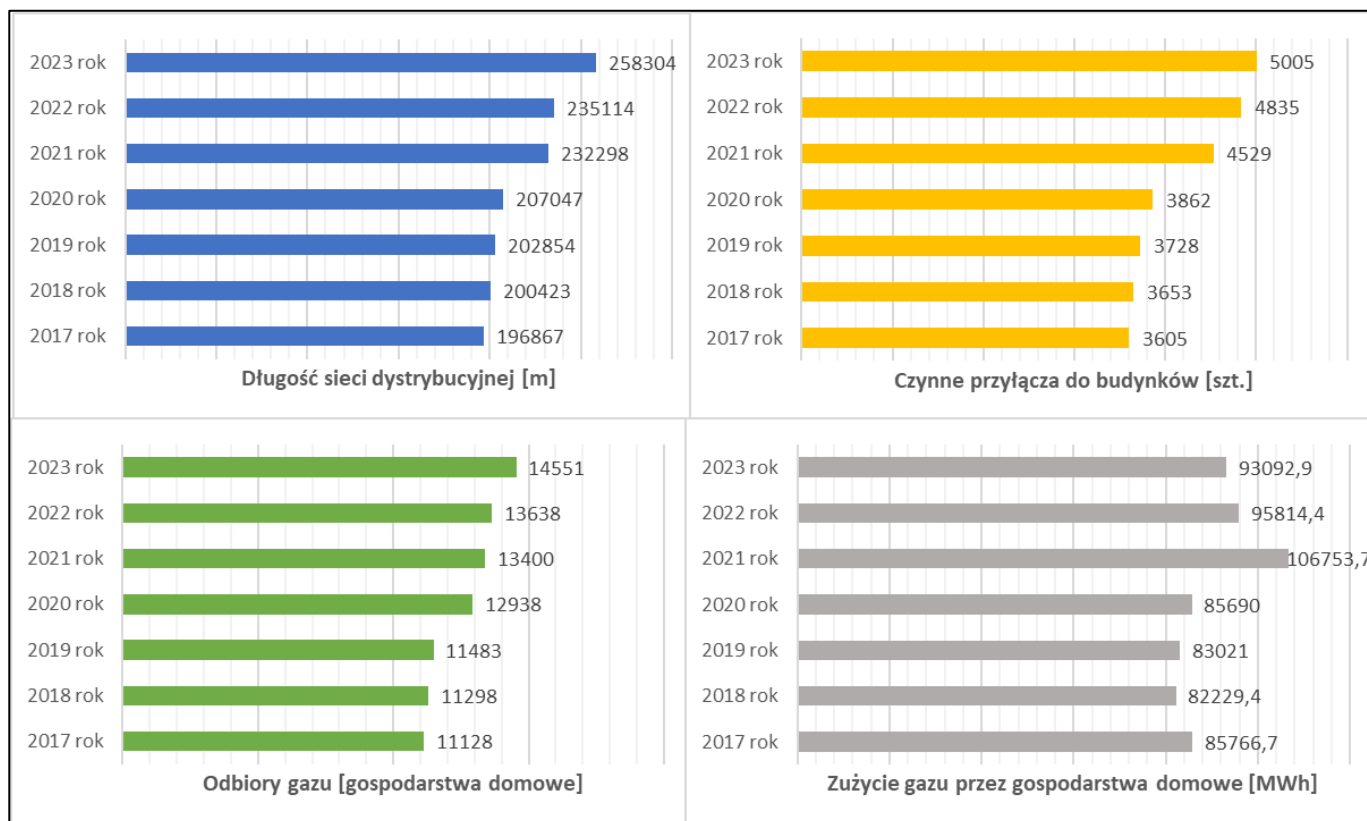
Według danych GUS w powiecie świebodzińskim w 2023 roku ogólna długość czynnej sieci gazowej wynosiła 278 314 m, z czego na sieć dystrybucyjną przypadało 258 304 m. Gaz dostarczany był do 14 551 gospodarstw domowych, z czego 6 659 gospodarstw domowych wykorzystywało gaz do ogrzewania mieszkań (tj. 45,8% gospodarstw domowych wyposażonych w sieć gazową). Z sieci gazowej korzystało 60,3% mieszkańców powiatu, z czego 98% mieszkańców miast oraz 26% mieszkańców obszarów wiejskich.

Tabela 7 Sieć gazowa na terenie powiatu w 2023 roku

Wyszczególnienie	Jedn.	Gmina Lubrza	Gmina Łagów	Gmina Skąpe	Gmina Szczaniec	Gmina Świebodzin	Gmina Zbąszynek	Powiat Świebodziński
Długość czynnej sieci przesyłowej	m	0	0	6401	0	13609	0	20010
Długość czynnej sieci dystrybucyjnej	m	29697	26862	40794	1666	112407	46878	258304
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	232	395	584	22	2480	1292	5005
Odbiorcy gazu	gosp. domowe	228	360	963	18	9684	3298	14551
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. domowe	145	235	611	15	4273	1380	6659
Zużycie gazu przez gospodarstwa domowe	MWh	3185,2	3644,7	7624,7	248,3	59199,6	19190,4	93092,9
Ludność korzystająca z sieci gazowej	%	21,0	19,1	54,2	2,8	74,8	79,4	60,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Zmiany zachodzące w latach 2017-2023 w zakresie sieci gazowej zostały przedstawione na poniższych wykresach.

Wykres 3 Sieć gazowa na terenie powiatu świebodzińskiego – zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny)

Sieć ciepłowniczą posiada jedynie Świebódzin. Dostarczaniem ciepła zajmuje się Veolia Zachód Sp. z o.o. Długość sieci ciepłowniczej (według stanu na listopad 2024 roku) wynosiła 11,063 km. Liczba węzłów cieplnych wynosiła 91. Szczegółowe dane zostały podane w poniższej tabeli.

Tabela 8 Długość sieci ciepłowniczej w Świebodziźnie w 2024 roku

Wyszczególnienie	Jednostka	Wartość
Długość sieci ciepłowniczej	m	11 063
w tym sieć w preizolacji	m	2 143
Liczba węzłów cieplnych ogółem	szt.	91
indywidualnych węzłów cieplnych	szt.	90
grupowych węzłów cieplnych	szt.	1

Źródło: Veolia Zachód Sp. z o.o.

Ciepło dostarczane jest do 127 punktów (budynków do których dostarczane jest ciepło) na terenie Świebodzi. W 2023 roku produkcja ciepła wynosiła 134 972 GJ, natomiast w 2024 roku (do dnia 25.11.2024r.) wynosiła 111 717 GJ.

Ciepło produkowane jest przez 17 kotłów o łącznej mocy nominalnej wynoszącej 24,325 MWt. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 9 Źródła ciepła w sieci ciepłowniczej

Adres źródła ciepła	Rodzaj paliwa	Typ kotła	Moc nominalna źródła [MWt]
Świebódzin ul. Zachodnia 76	Miał węgla kamiennego	Kocioł wodny wysokoparametrowy WR-10/M	2,5
Świebódzin ul. Zachodnia 76	Miał węgla kamiennego	Kocioł wodny wysokoparametrowy WRp-12	10,5
Świebódzin os. Łużyckie 63	Miał węgla kamiennego	Kocioł wodny wysokoparametrowy WRm-2,2	2,8

Adres źródła ciepła	Rodzaj paliwa	Typ kotła	Moc nominalna źródła [MWt]
Świebodzin os. Łużyckie 63	Miał węgla kamiennego	Kocioł wodny wysokoparametrowy WR-5	5,815
Świebodzin os. Łużyckie 63	Miał węgla kamiennego	Kocioł wodny wysokoparametrowy WR-5	5,815
Świebodzin ul. Kamienna 15	Gaz ziemny	De Dietrich GT 411 DIEMATIK	0,425
Świebodzin ul. Kamienna 15	Gaz ziemny	De Dietrich GT 411 DIEMATIK	0,425
Świebodzin ul. Jana Pawła II 19	Gaz ziemny	Buderus GE515	0,35
Świebodzin ul. Jana Pawła II 19	Gaz ziemny	Buderus GE515	0,35
Świebodzin ul. Konarskiego 3	Gaz ziemny	Buderus LOGANO plus GB312	0,2
Świebodzin ul. Kilińskiego 11	Gaz ziemny	Viessmann VITODENS 100, typ B1HC-35	0,032
Świebodzin ul. Sikorskiego 2	Gaz ziemny	Viessmann VITODENS 200, typ B2HE	0,018
Świebodzin ul. Jana Pawła II 14	Gaz ziemny	Viessmann VITODENS 200, typ B2HE	0,06
Świebodzin ul. 3 Maja 1	Gaz ziemny	Buderus GE434X	0,2
Świebodzin ul. 3 Maja 1	Gaz ziemny	Buderus GE434X	0,2
Świebodzin ul. 30 Stycznia 2	Gaz ziemny	Buderus GE434X	0,225
Świebodzin ul. 30 Stycznia 2	Gaz ziemny	Buderus GE434X	0,225

Źródło: Veolia Zachód Sp. z o.o.

Źródła emisji: transport

Emisja zanieczyszczeń z transportu w głównej mierze uzależniona jest od:

- rodzaju/ kategorii pojazdu oraz rodzaju stosowanego paliwa;
- prędkości, z jaką pojazdy poruszają się po drodze;
- stanu nawierzchni, po której poruszają się pojazdy;
- obciążenia i stanu technicznego pojazdów;
- norm emisji spalin spełnianych przez pojazdy.

Dla emisji pyłu istotne znaczenie ma również tzw. emisja pozaspalinowa, wynikająca ze zużycia opon, okładzin samochodowych (np. klocki hamulcowe), nawierzchni dróg oraz wtórnego unosu pyłów, która bezpośrednio wynika z rodzaju i stanu nawierzchni, pobocza (utwardzone czy nie) oraz częstotliwości sprzątania nawierzchni.

Przez powiat świebodziński przebiegają szlaki komunikacyjne tj. autostrada A2, droga ekspresowa S3, drogi krajowe, drogi wojewódzkie oraz liczne drogi powiatowe i gminne. Liczba i rodzaj poruszających się po tych drogach pojazdów ma wpływ na wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Co roku liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu zwiększa się. Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku zarejestrowanych było 53 258 pojazdów, jest to o 1 584 pojazdów więcej niż w roku 2022.

Według danych z GUS w 2023 roku wśród samochodów osobowych przeważały pojazdy w grupie wieku od 16 do 20 lat, które stanowiły 21,9% wszystkich zarejestrowanych samochodów osobowych. Natomiast pod względem rodzaju stosowanego paliwa w samochodach osobowych przeważały pojazdy z silnikiem benzynowym – 54,1% wszystkich zarejestrowanych samochodów osobowych, z silnikiem na olej napędowy – 35,5%, z silnikiem na gaz (LPG) – 9,0% oraz pozostałe rodzaje paliwa – 1,4%.

Źródła emisji: przemysł

W wyniku energetycznego spalania paliw ze źródeł przemysłowych powstają zanieczyszczenia, które ze względu na sposób wprowadzania do powietrza (wysokość emitora oraz prędkość wylotowa gazów) oddziałują na stan jakości powietrza zwykle w mniejszym stopniu, niż spalanie paliw w indywidualnych systemach grzewczych. Sposób przemieszczania się zanieczyszczeń zależy również od warunków meteorologicznych, głównie od prędkości i kierunku wiatru.

Na terenie powiatu funkcjonują głównie małe i średnie podmioty gospodarcze. Część z podmiotów gospodarczych wytwarza zanieczyszczenia, które emitowane są do atmosfery.

Emisja substancji zanieczyszczających z zakładów przemysłowych odbywa się na podstawie wydanych pozwoleń zintegrowanych i decyzji na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza. Na terenie powiatu świebodzińskiego obowiązują następujące pozwolenia zintegrowane wydane przez Marszałka Województwa Lubuskiego:

- 1) Gospodarstwo Rolne Marcin Kiciński – instalacja do chowu lub hodowli świń obejmującej więcej niż 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg. Lokalizacja ul. M. Rożka 1 w Kosieczynie gmina Zbąszynek,
- 2) Gospodarstwo Rolne Marcin Kiciński – instalacja do chowu lub hodowli o więcej niż 40000 stanowisk dla drobiu. Lokalizacja ul. M. Rożka 1 w Kosieczynie gmina Zbąszynek,
- 3) INDDROB Sp. z o.o. - instalacja do chowu lub hodowli o więcej niż 40000 stanowisk dla drobiu. Lokalizacja m. Lubinicko 40a, gmina Świebodzin,
- 4) Gospodarstwo Rolne Elżbieta Swaryczewska, Krzysztof Swaryczewski - instalacja do chowu lub hodowli o więcej niż 40000 stanowisk dla drobiu. Lokalizacja m. Wilkowo gmina Świebodzin,
- 5) AGRO Poultry Company Sp. z o.o. instalacja do chowu lub hodowli o więcej niż 40000 stanowisk dla drobiu. Lokalizacja m. Rosin, gmina Świebodzin,
- 6) Gospodarstwo Rolne Ireneusz Kaminiarz – Ferma Trzody Chlewnej - instalacja do chowu lub hodowli świń obejmującej więcej niż 2000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg. Lokalizacja m. Niedźwiady gmina Świebodzin,
- 7) WEXPOOL Sp. z o.o. – instalacja do odzysku lub kombinacji odzysku i unieszkodliwiania o zdolności przetwarzania ponad 75 ton na dobę z wykorzystaniem obróbki wstępnej odpadów przeznaczonych do termicznego przekształcania. Lokalizacja m. Dąbrówka Wielkopolska ul. Poznańska 14a.

W latach 2023-2024 Marszałek Województwa Lubuskiego wydał jedno pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza na terenie powiatu świebodzińskiego.⁸ Natomiast Starosta Świebodziński wydał 7 pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza dla podmiotu funkcjonującego na terenie powiatu.⁹

Emisja zanieczyszczeń z zakładów szczególnie uciążliwych¹⁰ na terenie powiatu w 2023 roku wynosiła 33 492 Mg zanieczyszczeń gazowych - co daje 1,65% ogólnej emisji w województwie lubuskim – jest to 10 miejsce (na 14 powiatów) wśród wszystkich powiatów w województwie lubuskim. Natomiast emisja zanieczyszczeń pyłowych wynosiła 9 Mg, co stanowi 2,4% ogólnej emisji w województwie lubuskim – jest to 12 miejsce (na 14 powiatów) wśród wszystkich powiatów w województwie lubuskim. Część emitowanych zanieczyszczeń zostaje zatrzymana w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń w zakładach szczególnie uciążliwych. Na terenie powiatu poziom zatrzymanych lub zneutralizowanych zanieczyszczenia pyłowych wynosił 91,7% wszystkich wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych.

Tabela 10 Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu świebodzińskiego w 2023 roku

Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok]		Emisja zanieczyszczeń pyłowych [Mg/rok]	
Rodzaj zanieczyszczenia	2023 rok	Rodzaj zanieczyszczenia	2023 rok
ogółem	33492	ogółem	9
dwutlenek węgla	33248	ze spalania paliw	8
dwutlenek siarki	95	cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych	0
tlenki azotu	51	węglowo-grafitowe, sadza	0
tlenek węgla	92		
metan	0		
podtlenek azotu	0		

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

⁸ Dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego (dane przekazane w dniu 10.12.2024 r.)

⁹ Dane ze Starostwa Powiatowego w Świebodziźnie (pismo z dn. 10.12.2024 r.)

¹⁰ Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza to tzw. punktowe źródła emisji zanieczyszczeń, do których zaliczono wszystkie jednostki organizacyjne ustalone przez ówczesnego Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40 z późn. zmianami). Ustalona w ten sposób zbiorowość jednostek sprawozdawczych (zakładów) utrzymywana jest corocznie, co m.in. zapewnia zachowanie ciągłości i porównywalności wyników badania. Zbiorowość ta może być powiększona jedynie w szczególnych wypadkach, np. o jednostki nowouruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

5.2.2. Wyniki oceny jakości powietrza atmosferycznego

Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw) dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów.

Podstawowymi aktami prawnymi określającymi obowiązki, zasady i kryteria w zakresie prowadzenia oceny jakości powietrza w Polsce są:

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.);
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2021 poz. 845);
- rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2024 poz. 870).

Zanieczyszczenia, które uwzględnia się przy ocenie strefy pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi to: dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, ozon, pył PM₁₀, pył PM_{2,5}, ołów w PM₁₀, arsen w PM₁₀, kadm w PM₁₀, nikiel w PM₁₀, benzo(a)piren w PM₁₀. Natomiast w ocenie strefy pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się następujące substancje: dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon.

Z otrzymanych wyników stężeń zanieczyszczeń określa się klasy strefy i wymagane działania:

1. Dla zanieczyszczeń, w których określa się poziom dopuszczalny:
 - Klasa A – poziom stężeń zanieczyszczeń nie przekraczający poziomu dopuszczalnego. Wymagane działania - utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakości powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem;
 - Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczeń powyżej poziomu dopuszczalnego. Wymagane działania - określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych.
2. Dla zanieczyszczeń, w których określa się poziom docelowy:
 - Klasa A – poziom stężeń zanieczyszczeń nie przekraczający poziomu docelowego. Oczekiwane działania - utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego.
 - Klasa C - poziom stężeń zanieczyszczeń powyżej poziomu docelowego. Oczekiwane działania - dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych, opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu.
3. Dla stężeń ozonu z uwzględnieniem poziomu celu długoterminowego:
 - Klasa D1 – poziom stężeń ozonu nie przekraczający poziomu celu długoterminowego. Oczekiwane działania - utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego.
 - Klasa D2 – poziom stężeń ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego.

Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie jego stężeń występujących w rejonach, gdzie stężenia te są najwyższe na obszarze strefy. Zaliczenie strefy do gorszej klasy (klasa C) nie oznacza zatem, że jakość powietrza na terenie całej strefy nie spełnia określonych kryteriów. Przypisanie strefie klasy C nie oznacza także konieczności prowadzenia intensywnych działań na rzecz poprawy jakości powietrza na obszarze całej strefy. Oznacza natomiast potrzebę podjęcia odpowiednich działań w odniesieniu do wybranych obszarów w strefie (z reguły o ograniczonym zasięgu) i dla określonych zanieczyszczeń.

Rocznej oceny jakości powietrza dokonuje się na podstawie informacji dotyczących poziomów i przestrzennych rozkładów stężenia normowanych zanieczyszczeń. Informacji tych mogą dostarczać różne metody, do których należą:

- Pomiary intensywne, do których zalicza się pomiary wykonywane na stałych stanowiskach w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska,
- Pomiary wskaźnikowe, obejmujące pomiary wykonywane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, dla których wymagania co do celów jakości danych są mniej restrykcyjne niż dla pomiarów intensywnych,
- Obliczenia z wykorzystaniem matematycznych modeli transportu i przemian substancji w powietrzu.
- Obiektywne szacowanie w oparciu o analizę informacji o emisji zanieczyszczeń i jej źródłach, sposobie zagospodarowania terenu, warunkach topograficznych i klimatycznych rozważanych obszarów.

Ocenę jakości powietrza dla roku 2023 w województwie lubuskim wykonano dla trzech stref: miasto Gorzów Wielkopolski, miasto Zielona Góra oraz strefa lubuska. Powiat Świebodziński należy do strefy lubuskiej. Na terenie województwa jest 10 stacji pomiarowych. Na terenie powiatu świebodzińskiego nie ma stacji pomiarowej.

Do oceny jakości powietrza w 2023 roku brane pod uwagę były wyniki uzyskane w całej strefie lubuskiej (do której należy Powiat Świebodziński) czyli z 6 stacji pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach: Międzyrzecz, Nowa Sól, Smolary Bytnickie, Sulęcín, Wschowa i Żary.

Ocena jakości powietrza, ze względu na ochroną zdrowia ludzi, w 2023 roku w strefie lubuskiej przedstawia się następująco:

- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla dwutlenku siarki,
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla dwutlenku azotu,
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla tlenu węgla,
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla benzenu,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla ozonu,
- w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu, który nie dopuszcza żadnych dni ze stężeniami ozonu powyżej $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, w roku 2023 przekroczenia stwierdzono we wszystkich strefach w województwie lubuskim. W związku z tym strefę lubuską zaliczono do klasy D2. Zmienność ozonu z roku na rok związana jest przede wszystkim z różnicami w warunkach pogodowych w sezonie ciepłym, kierunkiem napływu mas powietrza nad Polskę oraz stopniem ich zanieczyszczenia ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursorzy ozonu.
- nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych i poziomu dopuszczalnego dla stężenia średniego rocznego dla pyłu zawieszonego PM₁₀. W województwie lubuskim głównym źródłem emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ jest sektor komunalno-bytowy (instalacje indywidualnego i zbiorczego ogrzewania budynków). Powstające zanieczyszczenia są wprowadzane do atmosfery głównie z niskich emitorów, na obszarach z zabudową mieszkaniową. W latach 2014–2023 w województwie lubuskim można zauważyć poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM₁₀. Wyniki pomiarów ze wszystkich stanowisk mierzących pył zawieszony PM₁₀ wskazują na istotny spadek stężeń średnich rocznych. Najniższe stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ odnotowano w latach, w których zimy były łagodne.
- podstawowym parametrem służącym do oceny stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu jest poziom dopuszczalny określony dla tzw. fazy II wynoszący $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Jako klasyfikację dodatkową do podstawowej określa się poziom dopuszczalny dla tzw. fazy I wynoszący $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Stężenia średnioroczne nie przekroczyły wartości normatywnej. Poziom dopuszczalny dla fazy II został dotrzymany (klasa A1). Poziom dopuszczalny dla fazy I również został dotrzymany (klasa A),
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla ołowiu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla arsenu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla kadmu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla niklu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀. Stężenia benzo(a)pirenu, który pochodzi głównie z spalania paliw stałych do celów grzewczych ze źródeł komunalno-bytowych, cechuje wyraźna zmienność sezonowa. Rok 2023 jest pierwszym, w którym na każdym z dziesięciu lubuskich stanowisk pomiaru stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, poziom docelowy został dotrzymany.

Tabela 11 Roczna ocena jakości powietrza - klasyfikacja strefy lubuskiej w 2023 roku dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrona zdrowia ludzi

Rodzaj zanieczyszczenia	Wynik klasyfikacji strefy lubuskiej
Dwutlenek siarki	A
Dwutlenek azotu	A
Tlenek węgla	A
Benzen	A
Ozon	A – wg poziomu docelowego D2 – wg poziomu celu długoterminowego
Pył zawieszony PM10	A
Pył zawieszony PM2,5	A – faza I A1 – faza II
Ołów w pyłe PM10	A
Arsen w pyłe PM10	A
Kadm w pyłe PM10	A
Nikiel w pyłe PM10	A
Benzo(a)piren w pyłe PM10	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim – raport wojewódzki za rok 2023 – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze.

W rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2023 roku z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, strefa lubuska (do której należy Powiat Świebodziński) uzyskała klasę A.

W 2023 roku dokonano również oceny ze względu na ochronę roślin. Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy lubuskiej. Klasyfikację wykonano na podstawie wyników pomiarów prowadzonych w stacji Smolary Bytnickie. Jako metodę uzupełniającą na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w województwie, wykorzystano metodę obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania matematycznego.

- nie został przekroczony żaden z dwóch poziomów dopuszczalnych dla dwutlenku siarki: średni dla roku kalendarzowego i dla pory zimowej;
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny tlenu azotu określony jako stężenie średnie roczne;
- poziom docelowy dla ozonu nie został przekroczony;
- poziom celu długoterminowego dla ozonu został przekroczony.

Rezultatem końcowym oceny stref lubuskiej pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia, jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2023 roku w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu (poziom docelowy) strefę lubuską zaliczono do klasy A. W klasyfikacji dodatkowej w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefie przypisano klasę D2.

Przeprowadzone analizy wykazały, iż rok 2023 był rokiem, w którym nastąpiła znaczna poprawa parametrów jakości powietrza – szczególnie pod kątem stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. Stężenia średnioroczne B(a)P w województwie lubuskim na każdej stacji, wskazują na dotrzymanie wartości normatywnej i dzięki temu wszystkie trzy strefy (strefa miasto Gorzów Wielkopolski, strefa miasto Zielona Góra i strefa lubuska) zostały zakwalifikowane do klasy A.

Największym problemem w skali województwa lubuskiego są przekroczenia poziomu długoterminowego dla ozonu. Jako przyczynę przekroczeń poziomu długoterminowego wskazuje się występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz napływ mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursorzy ozonu z terenów zurbanizowanych województwa i spoza granic kraju.

Na podstawie metod oceny jakości powietrza w 2023 roku wyznaczono, że wszystkie gminy z powiatu świebodzińskiego znajdują się w obszarze przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń:

- Przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu (cel ochrony – ochrona zdrowia ludzi),
- Przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu (cel ochrony - ochrona roślin).

Na terenie powiatu zamontowane są czujniki jakości powietrza. Za ich pomocą można na bieżąco monitorować stężenie pyłów zawieszonych PM 1; PM2,5 i PM10 oraz temperaturę, prędkość

wiatru, ciśnienie i wilgotność powietrza. Pomiar wykonywany jest w sposób ciągły przez całą dobę. Informacje te można sprawdzić poprzez aplikację oraz stronę internetową www.aitly.eu oraz www.panel.syngeos.pl. Czujniki zlokalizowane są w następujących punktach:

- Świebodzin, ul. Wałowa 1,
- Świebodzin, ul. Piłsudskiego 18
- Zbąszynek, ul. Władysława Reymonta.

5.2.3. Działania podejmowane w celu poprawy jakości powietrza

Aby poprawić jakość powietrza na terenie powiatu należy podjąć działania naprawcze. W celu zmniejszenia emisji niskiej pochodzącej z domowych palenisk i obiektów użyteczności publicznej, powinno się dążyć do zmiany systemów grzewczych, wykonania termomodernizacji budynków, rozbudowy sieci gazowej i ciepłowniczej, a także należy promować stosowanie alternatywnych źródeł ciepła (pompy ciepła, instalacje fotowoltaiczne itp.). W celu zachęcenia mieszkańców powiatu do zmiany nośników na bardziej przyjazne środowisku, należy realizować kampanie edukacyjne na temat szkodliwości niskiej emisji, szkodliwości spalania odpadów i paliw niskiej jakości. Należy wprowadzić wsparcie finansowe dla mieszkańców, poprzez udzielanie dotacji celowych ze środków własnych Gmin lub pozyskanych ze źródeł zewnętrznych, na zmianę systemów ogrzewania na ekologiczne oraz na montaż instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

Należy wprowadzić działania kontrole, które powinny obejmować przede wszystkim przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach. Zakazu spalania odpadów zielonych, a także przestrzegania zakazu wypalania traw i łąk. Ponadto istotne będą działania kontrolne w zakresie uchwały antysmogowej.

W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych w zakładach przemysłowych niewątpliwie niezbędne jest: stosowanie wysokoefektywnych technik ochrony atmosfery gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza, optymalizacja procesów produkcji w celu ograniczenia emisji substancji do powietrza, zmiana technologii produkcji, prowadząca do zmniejszenia emisji pyłów, stopniowe wprowadzanie BAT, stopniowe dostosowywanie instalacji do wymogów emisyjnych zawartych w Dyrektywie 2010/75/UE (IED) oraz podejmowanie działań ograniczających do minimum ryzyko wystąpienia awarii urządzeń ochrony atmosfery (ze szczególnym uwzględnieniem dużych obiektów przemysłowych), a także ich skutków poprzez utrzymywanie urządzeń w dobrym stanie technicznym.

Lokalizacja ferm i chlewni wielkoprzemysłowych może być uciążliwa dla mieszkańców ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza związków złowonnych zwanych „odorami”. Do tej pory nie wypracowano skutecznego sposobu przeciwdziałania uciążliwości zapachowej, ponieważ określenie jednoznacznych kryteriów uciążliwości zapachowej jest niezwykle trudne. Nie ulega wątpliwości, że odory mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie człowieka.

Zgodnie z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.) Sejmik Województwa ma obowiązek uchwalenia Programu ochrony powietrza w ciągu 15 miesięcy od przekazania wyników oceny jakości powietrza, w której stwierdzono występowanie przekroczeń norm jakości powietrza.

Celem opracowania Programu ochrony powietrza jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomu dopuszczalnego lub poziomu docelowego zanieczyszczeń i określenie działań naprawczych zmierzających do poprawy jakości powietrza, uwzględniając również katalog działań opracowanych w ramach obowiązującego i realizowanego na terenie województwa lubuskiego Programu ochrony powietrza.

W związku z powyższym opracowano Aktualizację programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem krótkoterminowym, która została przyjęta uchwałą nr LVII/885/23 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 9 października 2023 roku. Przeprowadzone roczne oceny jakości powietrza wykazały wystąpienie w latach 2019-2021 przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, co powoduje konieczność opracowania aktualizacji Programu uchwalonego w 2020 r. (uchwała nr XXXII/323/20 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 7 września 2020 r.).

W aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej zaplanowano niżej wymienione działania naprawcze, których realizacja będzie przebiegać w latach 2024-2026. Wdrożenie zaproponowanych zadań w perspektywie do 2026 roku, powinno wpłynąć na ograniczenie emisji nie tylko benzo(a)pirenu, ale również innych substancji pochodzących ze źródeł powierzchniowych.

1. Obniżenie emisji z indywidualnych systemów grzewczych w wyniku eliminacji niskosprawnych urządzeń na paliwa stałe.

Działanie powinno być realizowane zgodnie z przyjętą Uchwałą Nr XLVI/732/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dn. 18 czerwca 2018 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego z wyłączeniem miasta Zielona Góra i Gorzów Wlkp. ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw. Uchwała wskazuje jakie instalacje powinny zostać objęte ograniczeniami oraz zakazami w zakresie ich eksploatacji. Uchwała dopuszcza wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimalny standard emisyjny zgodny z wymaganiami ekoprojektu pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303 – 5:2012. Uchwała wchodzi w życie w dniu 1 stycznia 2027 r., jednak działania podejmowane w zakresie wymiany istniejących kotłów niespełniających powyższych norm, a także montażu instalacji w nowych obiektach powinny być realizowane zgodnie z jej zapisami. Działania zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi, będą obejmować przede wszystkim poniższe czynności:

- 1) działania termomodernizacyjne,
- 2) zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej tam, gdzie to jest technicznie i ekonomicznie uzasadnione,
- 3) wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na urządzenia spełniające aktualnie obowiązujące wymogi prawne.

Wymiany niskosprawnych urządzeń grzewczych należy przeprowadzać w budynkach mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), budynkach użyteczności publicznej, budynkach usługowych, produkcyjnych i handlowych.

Jednostki realizujące zadanie: wójtowie, burmistrzowie gmin lub prezydenci miast w strefie lubuskiej, właściciele i zarządcy nieruchomości.

2. Działania promocyjne i edukacyjne (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje) oraz informacyjne i szkoleniowe

Działania edukacyjne i informacyjne powinny być realizowane poprzez:

- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza;
- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza;
- informowanie mieszkańców o zakazach związanych z postępowaniem z odpadami, a także w związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2027 r. tzw. „uchwały antysmogowej”.

Jednostki realizujące zadanie: wójtowie, burmistrzowie gmin lub prezydenci miast strefy lubuskiej, organizacje pożytku publicznego, jednostki oświatowe

3. Prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów ograniczających używanie paliw lub urządzeń do celów grzewczych oraz zakazu spalania odpadów.

Działalność kontrolna powinna obejmować:

- przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach;
- przestrzeganie zakazu spalania odpadów zielonych, a także przestrzegania zakazu wypalania traw i łąk.

Kontrole mogą dotyczyć: gospodarstw domowych, obiektów należących do podmiotów gospodarczych, obiektów użyteczności publicznej.

Jednostki realizujące zadanie: wójtowie, burmistrzowie gmin i prezydenci miast strefy lubuskiej, Straż miejska/gminna, Policja.

W celu poprawy jakości powietrza na terenie województwa lubuskiego Sejmik Województwa Lubuskiego przyjął w dniu 18 czerwca 2018 r. uchwałę nr XLVI/732/18 w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubuskiego, z wyłączeniem miasta Zielona Góra oraz miasta Gorzów Wlkp. ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Rodzaje instalacji, dla których wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie ich eksploatacji to instalacje, w których następuje spalanie paliw stałych, w szczególności kocioł, kominek, i piec, jeżeli:

- 1) dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania, lub
- 2) wydzielają ciepło poprzez bezpośrednie przenoszenie ciepła, lub
- 3) wydzielają ciepło i przenoszą je do innego nośnika.

W przypadku instalacji z punktu 1, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimalny standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012 potwierdzonych zaświadczeniem wydanym przez jednostkę posiadającą w tym zakresie akredytację Polskiego Centrum Akredytacji lub innej jednostki.

W przypadku instalacji z punktu 2 i 3, dopuszcza się wyłącznie eksploatację instalacji, które spełniają minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w punkcie 1 i 2 załącznika II do Rozporządzenia

Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 roku w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe. Uchwała wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2027 roku.

Na szczeblu gminnym prowadzona jest polityka ekologiczna, której głównym założeniem jest systemowe ograniczenie niskiej emisji. W związku z tym opracowano dokumenty:

- Gmina Lubrza – uchwała nr XIII/94/2016 Rady Gminy Lubrza z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Lubrza na lata 2016-2020”.
- Gmina Łagów – uchwała nr XIX.137.2016 Rady Gminy Łagów z dnia 17 czerwca 2016 roku w sprawie przyjęcia „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Łagów”.
- Gmina Szczaniec – uchwała nr XLII/227/17 Rady Gminy Szczaniec z dnia 26 kwietnia 2017 roku w sprawie zmiany uchwały w sprawie zatwierdzenia do wdrażania planu gospodarki niskoemisyjnej.
- Gmina Świebodzin – uchwała nr XLIII/575/2022 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 20 czerwca 2022 roku w sprawie przyjęcia do realizacji „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Świebodzin do roku 2027”.
- Gmina Zbąszynek – uchwała nr XIX/41/2016 Rady Miejskiej w Zbąszynku z dnia 25 maja 2016 roku w sprawie przyjęcia i wdrożenia do realizacji „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Zbąszynek do roku 2020”.
- Gmina Skąpe – brak

Część z tych dokumentów wymaga aktualizacji.

Cześć gmin udziela swoim mieszkańcom dofinansowania z budżetu gminy na wymianę niskosprawnych kotłów lub pieców węglowych na nowe główne ekologiczne źródło ciepła. Aby uzyskać dofinansowanie należy spełnić warunki określone w zasadach/regulaminach przyjętych przez poszczególne gminy. Liczba przyznanych dotacji:

- Gmina Lubrza – 4 dotacje w 2024 roku na łączną kwotę 23 938,85 zł.
- Gmina Świebodzin – 10 dotacji w 2023 roku na łączną kwotę 46 241,89 zł; 4 dotacje w 2024 roku na łączną kwotę 20 000,00 zł.
- Gmina Zbąszynek – 1 dotacja w 2023 roku na kwotę 4 000,00 zł; 6 dotacji w 2024 roku na łączną kwotę 23 364,00 zł.

W ramach poprawy efektywności energetycznej budynków oraz zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza uruchomiono kilka programów ogólnopolskich, które pomagają w pozyskaniu środków finansowych na ten cel.

1. Program priorytetowy „Czyste Powietrze” to ogólnopolski program, którego celem jest zmniejszenie lub uniknięcie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery w wyniku spalania paliw stałych. Beneficjenci to osoby fizyczne, będące właścicielami/współwłaścicielami budynków mieszkalnych jednorodzinnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Dotacje w województwie lubuskim realizowane są za pośrednictwem i przy udziale środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze.

W listopadzie 2024 roku ogłoszono przerwę w przyjmowaniu nowych wniosków. Natomiast wiosną 2025 roku zostaną ogłoszone nowe zasady działania programu oraz nowe źródła finansowania.

Dotychczas Program przewidywał dofinansowanie m.in. na:

- wymianę kociucha, czyli nieefektywnego źródła ciepła na paliwo stałe na nowy efektywny i ekologiczny kocioł,
- modernizację instalacji grzewczej,
- ocieplenie budynku,
- wymianę okien i drzwi,
- zakup rekuperacji, czyli wentylacji mechanicznej z odzyskiem ciepła,
- montaż instalacji PV, czyli instalacji fotowoltaicznej (paneli słonecznych).

Więcej informacji można znaleźć na stronie internetowej www.czystepowietrze.gov.pl

Gminy z powiatu świebodzińskiego mają zawarte porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze w ramach, którego świadczą pomoc mieszkańcom w sporządzaniu wniosków o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego „Czyste Powietrze”. Dodatkowo w niektórych gminach prowadzone są punkty konsultacyjno-informacyjne. W latach 2023-2024 złożono za pośrednictwem Gmin następującą liczbę wniosków:

- Gmina Łagów – 125 wniosków,
- Gmina Skąpe – 28 wniosków,
- Gmina Szczaniec – 128 zawartych umów (od początku funkcjonowania w Gminie punktu konsultacyjno-informacyjnego tj. 1.10.2022 r.)
- Gmina Świebodzin – 53 wnioski w 2023 roku; 53 wnioski w 2024 roku.

Z informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze wynika, że w latach 2023-2024 na terenie całego powiatu świebodzińskiego, w ramach programu Czyste Powietrze, podpisano 362 umowy, a łączna kwota wypłaconych dotacji wynosiła 6 453 235,41 zł.

2. Program „Stop Smog” - wspiera wymianę bądź likwidację źródeł ciepła i termomodernizację w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. Jest on realizowany przez gminy, jednak stroną porozumienia w imieniu gmin może być także powiat, związek międzygminny. Celem programu jest ograniczenie emisji zanieczyszczeń i poprawa jakości powietrza oraz poprawa efektywności energetycznej budynków poprzez realizację przedsięwzięć niskoemisyjnych na rzecz najmniej zamożnych gospodarstw domowych w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych, w tym w szczególności tych, których członkami są osoby mające prawo do korzystania ze świadczeń pieniężnych na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Realizacja przedsięwzięć w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych polegający na:
 - Wymianie lub likwidacji wysokoemisyjnych źródeł ciepła na niskoemisyjne,
 - Termomodernizacji,
 - Podłączeń do sieci ciepłowniczej lub gazowej,
 - Zapewnieniu budynkom dostępu do energii z instalacji OZE,
 - Zmniejszeniu zapotrzebowania budynków mieszkalnych jednorodzinnych na energię dostarczaną na potrzeby ich ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej.

Wysokość dofinansowania:

- Dla gmin do 100 tys. mieszkańców do 70% współfinansowania
 - Dla gmin powyżej 100 tys. mieszkańców poniżej 70% współfinansowania
 - Średni koszt realizacji przedsięwzięcia niskoemisyjnego w jednym budynku, a w przypadku budynku o dwóch lokalach – w jednym lokalu, nie może przekroczyć 53 000 zł.
3. Program priorytetowy „Ciepłe Mieszkanie”, który będzie realizowany do końca 2026 roku. Program skierowany jest do gmin, które następnie będą ogłaszać nabór na swoim terenie dla osób fizycznych posiadających tytuł prawny wynikający z prawa własności lub ograniczonego prawa rzeczowego do lokalu mieszkalnego, znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym. Dofinansowanie będzie przeznaczone na przedsięwzięcia u beneficjentów końcowych dotyczące wymiany wszystkich nieefektywnych źródeł ciepła na paliwa stałe służących do ogrzewania lokalu mieszkalnego na efektywne źródła ciepła lub podłączenie do efektywnego źródła ciepła w budynku.
 4. Program „Moje Ciepło”, który rozpoczął się w maju 2022 r., jest kolejną po programie „Mój Prąd” propozycją NFOŚiGW do osób fizycznych. Dotacje przysługują na zakup i montaż powietrznych, wodnych i gruntowych pomp, zakupionych nie wcześniej niż 1 stycznia 2021 r. i wykorzystywanych albo do samego ogrzewania domu albo w połączeniu z jednoczesnym zapewnianiem ciepłej wody użytkowej. Dofinansowanie pokrywa do 30% kosztów inwestycji, ale w przypadku posiadaczy Karty Dużej Rodziny – do 45%. Budżet programu, który ma potrwać do końca 2026 roku, wyniesie 600 mln zł. Według wyliczeń Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska starczy to na dotacje do zakupu i montażu pomp ciepła w 57 tys. domach.
 5. Program dopłat do samochodów elektrycznych, który będzie obowiązywał do lutego 2025 roku i ma zastąpić dotychczasowy program „Mój elektryk”. Budżet nowego programu wyniesie 1,6 mln złotych. Nowy program przewiduje dotacje do zakupu lub leasingu/ wynajmu długoterminowego pojazdów elektrycznych kategorii M1 dla dwóch grup beneficjentów: osób fizycznych (zakup pojazdu wykorzystywanego w celach prywatnych) oraz osób fizycznych prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą.

5.2.4. Analiza SWOT dla obszaru interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza

Uwzględniając opis stanu aktualnego w obszarze interwencji ochrona klimatu i jakości powietrza przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚĆ POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dostęp do sieci gazowej dla 98% mieszkańców miast i dla 26% mieszkańców obszarów wiejskich, - funkcjonująca sieć ciepłownicza w Świebodzinie, - czujniki jakości powietrza umożliwiające na bieżąco monitorowanie jakości powietrza, - pomoc finansowa z budżetów gmin i z programów ogólnopolskich na działania w zakresie poprawy jakości powietrza.	występowanie systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- realizacja założeń uchwalonych dokumentów strategicznych w zakresie poprawy jakości powietrza, - możliwość podłączenia kolejnych odbiorów do sieci gazowej i sieci ciepłowniczej, - edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza - możliwość pozyskania wsparcia finansowego z WFOŚiGW dla działań związanych z likwidacją „niskiej emisji”, poprawy efektywności energetycznej budynków oraz montażu instalacji do pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł.	- wzrost cen nośników energii wykorzystywanych na cele grzewcze, - stosowanie paliw niskiej jakości, spalanie odpadów w piecach domowych, - transgraniczny napływ zanieczyszczeń z innych regionów (z sąsiednich powiatów), - zwiększenie zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł liniowych.

5.3. Odnawialne źródła energii

Według ustawy o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2024 poz. 1361 ze zm.) odnawialne źródło energii to odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię aerotermalną, energię geotermalną, energię hydrotermalną, hydroenergię, energię fal, prądów i pływów morskich, energię otoczenia, energię otrzymywaną z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu, biopłynów oraz z wodoru odnawialnego.

Odnawialne źródła energii stanowią istotny element zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, przyczyniający się do poprawy bezpieczeństwa energetycznego kraju i regionów. Eksploatacja zasobów złóż kopalin ograniczona jest czasowo. Ocenia się, że w połowie obecnego wieku duża część zasobów złóż energetycznych zostanie wydobyta. Z takiej perspektywy wynika konieczność wykorzystywania w większym stopniu surowców odnawialnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu Polska opracowała Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). Wyznaczone zostały w nim następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 rok:

- 21-23% udziału OZE w końcowym zużyciu energii brutto, uwzględniając:
 - 14% udziału OZE w końcowym zużyciu energii w transporcie,
 - wzrost udziału OZE do ok. 32% w końcowym zużyciu energii brutto w elektroenergetyce,
 - roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1% średniorocznie.

Według danych z GUS w 2023 roku udział OZE w końcowym zużyciu energii brutto w Polsce wyniósł 16,5%. Jest to spadek o 0,4 pkt. % w porównaniu z rokiem 2022. Energia pozyskiwana ze źródeł odnawialnych w 2023 roku pochodziła w przeważającym stopniu z biopaliw stałych (60,1%), energii wiatru (15%), biopaliw ciekłych (7,7%), energii słonecznej (7,5%), ciepła otoczenia pozyskiwanego przez pompy ciepła (4,5%), biogazu (2,7%), energii wody (1,5%), odnawialnych odpadów komunalnych (0,8%) oraz energii geotermalnej (0,2%).

Jak wynika z raportu na temat energii wytworzonej z odnawialnych źródeł energii w mikroinstalacjach i wprowadzonej do sieci dystrybucyjnej w 2023 roku, który przygotował Urząd Regulacji Energetyki na koniec 2023 roku do sieci elektroenergetycznych w Polsce przyłączonych było

1 403 875 mikroinstalacji wytwarzających energię elektryczną, a ich łączna moc zainstalowana wynosiła blisko 11,3 GW. Prawie 98% instalacji tego typu było użytkowanych przez prosumentów, którzy eksploatowali 1 386 792 mikroinstalacje. Najwięcej, bo ponad 99,9% (1 403 199) mikroinstalacji OZE w naszym kraju wykorzystywało energię promieniowania słonecznego (PV).

Rodzaje energii pochodzącej z odnawialnych źródeł:

- Energia słoneczna - można wykorzystać z pomocą kolektorów słonecznych do produkcji energii cieplnej, do podgrzewania wody użytkowej, czy też ogrzewania domu. Energię słoneczną można również zamienić za pomocą ogniw fotowoltaicznych w energię elektryczną. Ograniczeniem energetyki słonecznej są znaczne koszty inwestycyjne, dotyczy to zwłaszcza instalacji fotowoltaicznych.
- Energia wiatru - Elektrownie wiatrowe zmieniają energię kinetyczną wiatru w energię elektryczną. Turbiny wiatrowe nie powodują emisji do atmosfery szkodliwych zanieczyszczeń, jednak mają negatywne skutki: mogą stanowić barierę dla nietoperzy, migrujących ptaków, są źródłem hałasu oraz jako element obcy w krajobrazie kulturowym mogą wpływać na zmniejszenie atrakcyjności terenu (np. turystycznej). Dla rozwoju energetyki wiatrowej duże znaczenie ma szorstkość (pokrycie) terenu, wpływające na prędkość wiatru, a w konsekwencji na wydajność siłowni wiatrowych. Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu. Aktualnie jest to jedna z najbardziej powszechnych metod produkcji prądu, który zapewnia też największą wydajność, co przekłada się na niską cenę produkcji 1 kWh energii.
- Energia wodna - to wykorzystywana gospodarczo energia mechaniczna płynącej wody. Wykorzystanie energii wodnej polega na spiętrzeniu wody, a następnie przetworzeniu energii spadających wód w energię mechaniczną lub elektryczną. Sprawność wytwarzania energii w elektrowniach wodnych jest wysoka i sięga nawet 90%. Negatywne oddziaływanie elektrowni wodnej to ingerencja w naturalne koryto rzeki, zakłócenie jej przepływu. Może też stanowić barierę na drodze migracji ryb.
- Energia geotermalna (energia geotermiczna, geotermia) to energia ciepła skał, wody i gruntu pod powierzchnią Ziemi. Ciepło to powstaje w wyniku zachodzących we wnętrzu Ziemi reakcji jądrowych i termochemicznych. Żeby można było mówić o energii geotermalnej, jako źródle odnawialnym, woda po oddaniu ciepła powinna zostać z powrotem wtłoczona do wnętrza Ziemi. Warto podkreślić, że proces odnawiania źródeł geotermalnych jest powolny, stąd przy małym strumieniu ciepła geotermalnego pobieranie dużej ilości ciepła może doprowadzić do wychłodzenia skał lub spadku ciśnienia w zbiorniku. Energia geotermalna może być pobierana za pomocą gruntowych pomp ciepła lub głębszych odwiertów.
- Biomasa jest najmniej kapitałochłonnym odnawialnym źródłem energii, które pozyskuje się przede wszystkim z rolnictwa, głównie w postaci zbiorów roślin energetycznych z upraw celowych (takich jak np. miskań, topinambur, wierzba energetyczna), słomy i siana. Z biomasy produkowane są biopaliwa stanowiące materiał energetyczny, w tym biogaz wytwarzany w instalacjach przeróbki odchodów zwierzęcych, gnojowicy, odpadów przemysłu rolno-spożywczego, czy osadów ściekowych i wysypisk komunalnych. Biomasa do celów energetycznych występuje także w postaci odpadów drzewnych w leśnictwie i przemyśle drzewnym oraz zieleni miejskiej.
- Biogaz jest naturalnym paliwem uzyskiwanym w procesie „fermentacji beztlenowej”, tj. fermentacji bakteryjnej w środowisku beztlenowym pozostałości organicznych pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego. Zazwyczaj, wytwarzany biogaz składa się w około 50-70% z metanu, a w pozostałej części, z dwutlenku węgla i innych składników. Z tego powodu, odpowiednio przetworzony, jest w stanie zasilać silnik endotermiczny elektrociepłowni biogazowej i produkować, po zakończeniu procesu, w pełni odnawialną energię elektryczną i ciepłą. Biogaz może być produkowany z różnych matryc, np.:
 - Ścieki z inwentarza żywego
 - Osady ściekowe ze stałych odpadów komunalnych (OFMSW)
 - Odpady rolno-przemysłowe
 - Pozostałości z upraw

Efektywność energetyczna pod względem wytwarzanego biogazu, a tym samym, wytwarzanej energii elektrycznej i cieplnej, różni się w zależności od właściwości wybranego surowca.

Na terenie powiatu świebodzińskiego zlokalizowanych jest 45 instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy elektrycznej wynoszącej 62,538 MW, są to głównie instalacje fotowoltaiczne i elektrownia

wiatrowa. W poniższej tabeli nie uwzględniono mikroinstalacji, w tym instalacji prosumenckich. Dane o potencjale takich instalacji mogą być dostępne u operatorów sieci, do których zostały one przyłączone.

Tabela 12 Instalacje odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu świebodzińskiego (wg stanu na 30 czerwca 2024 r.)

Miejscowość lokalizacja instalacji	Gmina	Moc elektryczna [MW]	Rodzaj OZE
Glińsk	Świebodzin	7,500	WIL
Grodziszczce	Świebodzin	0,998	PVA
Chociule	Świebodzin	0,999	PVA
Chociule	Świebodzin	0,999	PVA
Chociule	Świebodzin	7,999	PVA
Chociule	Świebodzin	7,999	PVA
Wilkowo	Świebodzin	0,999	PVA
Glińsk	Świebodzin	0,999	PVA
Glińsk	Świebodzin	0,999	PVA
Glińsk	Świebodzin	0,999	PVA
Świebodzin	Świebodzin	0,199	PVA
Świebodzin	Świebodzin	0,435	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Ługów	Świebodzin	0,999	PVA
Mostki	Lubrza	0,998	PVA
Bucze	Lubrza	0,999	PVA
Lubrza	Lubrza	0,999	PVA
Łąkie	Skąpe	0,999	PVA
Niesulice	Skąpe	0,997	PVA
Niesulice	Skąpe	0,997	PVA
Cibórz	Skąpe	0,293	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Kosieczyn	Zbąszynek	0,999	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,958	PVA
Dąbrówka Wielkopolska	Zbąszynek	0,999	PVA
Kosieczyn	Zbąszynek	0,999	PVA
Kosieczyn	Zbąszynek	0,999	PVA
Kosieczyn	Zbąszynek	0,999	PVA
Zbąszynek	Zbąszynek	0,198	PVA

Legenda: PVA – energia słoneczna, WIL – energia wiatru.

Źródło: Urząd Regulacji Energetyki.

Na budynkach użyteczności publicznej zamontowane są instalacje do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Wykaz instalacji zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13 Instalacje odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu

Lokalizacja	Rodzaj instalacji	Moc instalacji [kW]
Budynki należące do Powiatu Świebodzińskiego		
Powiatowego Zespołu Szkół w Świebodzinie	Instalacje fotowoltaiczne	39,48
Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Świebodzinie	Instalacje fotowoltaiczne	50,0
	Pompy ciepła	81,0
Budynki należące do Gminy Lubrza		
Urząd Gminy Lubrza	Instalacje fotowoltaiczne	700,0
Remiza w Bucze		
Budynki należące do Gminy Łagów		
Oczyszczalnia ścieków w Gronowie	Instalacje fotowoltaiczne	45,12
Budynki należące do Gminy Skąpe		
Remizo – Świetlica Niekarzyn	Instalacje fotowoltaiczne	9,4
Świetlica Łąkie		6,3
Świetlica Podła Góra		6,3
Szkoła Podstawowa w Radoszynie		5,0
Szkoła Podstawowa w Międzyzlesiu		3,3
Budynki należące do Gminy Świebodzin		
Publiczne Przedszkole nr 4 z Grupą Żłobkową w Świebodzinie	Instalacje fotowoltaiczne	375,0
Szkoła Podstawowa nr 2 w Świebodzinie		6,0
Budynki należące do Gminy Szczaniec		
Szkoła Podstawowa w Szcząncu	Instalacje fotowoltaiczne	30,00
Świetlica w Dąbrówka Mała		8,12
Świetlica Koźminek		13,16
Świetlica Ojerzyce		13,35
Świetlica Wilenka		3,72
Remiza OSP w Szcząncu		12,48
CUS Emilkowo		12,06
Przedszkole gminne w Szcząncu		12,06
Świetlica Wolimirzyce		20,47
Budynki należące do Gminy Zbąszynek		
Hala sportowa OSiR w Zbąszynku	Instalacje fotowoltaiczne	40,0
Oczyszczalnia ścieków w Zbąszynku		187,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, Urzędy Miast i Gmina powiatu świebodzińskiego.

5.3.1. Działania podejmowane w celu rozwoju odnawialnych źródeł energii

Rozwój energii odnawialnej wiąże się ze zwiększeniem bezpieczeństwa energetycznego kraju, stabilizacją rynku energii oraz powstaniem nowych miejsc pracy. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii zamiast paliw kopalnych jest najbardziej efektywnym sposobem na ograniczenie emisji szkodliwych gazów cieplarnianych do atmosfery. Ich zastosowanie przynosi efekt ekologiczny zarówno w skali lokalnej, jak i globalnej.

Należy dążyć do osiągnięcia założonych poziomów zużycia energii odnawialnej wynoszącej 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto do roku 2030. Należy podjąć działania polegające na podnoszeniu poziomu świadomości mieszkańców, finansowym wsparciu rozwoju mikroinstalacji OZE oraz ewentualnie stworzeniu dogodnych warunków lokalizacyjnych dla potencjalnych inwestorów.

Na terenie powiatu należy przewidywać rozwój małych indywidualnych instalacji wykorzystujących OZE (głównie instalacje fotowoltaiczne, kolektory słoneczne, pompy ciepła). W celu realizacji większych przedsięwzięć, obszary pod rozwój odnawialnych źródeł energii powinny zostać wyznaczone poza obszarami prawnie chronionymi oraz przy poszanowaniu środowiska naturalnego i opinii publicznej mieszkańców powiatu.

5.3.2. Analiza SWOT dla obszaru interwencji odnawialne źródła energii

Uwzględniając opis stanu aktualnego w obszarze interwencji odnawialne źródła energii przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚĆ POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
wzrost wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych w szczególności energii słonecznej.	- produkcja energii zależna od warunków atmosferycznych (energia wiatrowa i słoneczna), - ograniczone tereny pod inwestycje OZE ze względu na lokalne ekosystemy (w tym obszary prawnie chronione).
SZANSE	ZAGROŻENIA
- edukacja ekologiczna społeczeństwa w zakresie możliwości wykorzystania OZE, - rosnąca popularność i dostępność nowych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii, - możliwość pozyskania wsparcia finansowego z WFOŚiGW dla działań związanych z montażem instalacji do pozyskiwania energii z odnawialnych źródeł.	- wzrost cen nośników energii wykorzystywanych na cele grzewcze, - konieczność inwestowania w systemy magazynowania energii, - wysokie koszty inwestycyjne energetyki odnawialnej.

5.4. Zagrożenie hałasem

Hałas to uporczywy dźwięk o nadmiernym natężeniu, dla osób przebywających w ich zasięgu odbierane co najmniej jako uciążliwe, a w wielu przypadkach również szkodliwe. Hałas może bowiem uszkadzać słuch lub go upośledzać w sposób nieodwracalny. Hałas może być szkodliwy dla zdrowia człowieka, ponieważ jego zbyt duże natężenie może prowadzić do uszkodzenia narządu słuchu. Mniejsze wartości natężenia hałasu, lecz występujące długotrwale lub posiadające nieodpowiednie widmo akustyczne (np. za wysokie, lub za niskie), a także drażniące w inny sposób (np. jednostajne, długotrwale, przenikliwe, rozpraszające, mające miejsce w nieodpowiednim miejscu lub czasie itd.) mogą wpływać negatywnie na psychikę. Im dokuczliwość dźwięku jest większa i dłuższa (a bodźce akustyczne odbierane są przez ucho nawet w czasie snu), tym poważniejsze są konsekwencje: od zdenerwowania, poprzez agresywność, po depresję i zaburzenia psychiczne. U dzieci długotrwały hałas powoduje zaburzenia rozwoju umysłowego.

Ochrona przed hałasem polega na utrzymywaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego poziomu lub co najmniej na tym poziomie, a także na zmniejszaniu poziomu hałasu co najmniej do poziomu dopuszczalnego, w sytuacjach, gdy nie jest on dotrzymany. Z tego względu zagadnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zostało uregulowane prawnie poprzez rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Zgodnie z w/w rozporządzeniem obowiązują następujące normy dla wskaźników stosowanych do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem oraz wskaźników mających zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby.

Tabela 14 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku – wskaźniki stosowane do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1.	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
3.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	70	65	55	45

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Tabela 15 Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku – wskaźniki mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godz.	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godz.	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1.	a) Strefa ochronna "A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3.	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Hałas w środowisku powodowany jest przez drogi lub linie kolejowe, starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz przez linie elektroenergetyczne i pozostałe obiekty jak również przez działalność będącą źródłem hałasu.

Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny (drogowy, kolejowy, tramwajowy i lotniczy) jest najczęstszym i najsilniejszym czynnikiem degradacji klimatu akustycznego w środowisku, przy czym najpowszechniejszy, ze względu na zasięg terytorialny i liczbę narażonej ludności, jest hałas drogowy.

W Powiecie Świebodzińskim hałas generowany jest głównie przez ruch drogowy. Natura powstawania hałasu wywołwanego przez samochody jest złożona. Można wyróżnić kilka źródeł i mechanizmów, które są za niego odpowiedzialne: silnik, tzw. hałas toczenia (powstający w wyniku styku opon z podłożem) oraz hałas aerodynamiczny (wynikający z turbulentnych przepływów powietrza wokół karoserii samochodu). W przypadku pojazdów ciężkich, dochodzą czasem jeszcze wibracje niektórych elementów (np. chwilowe, impulsowe drgania naczepy/kontenerów na przyczepie wywołane jazdą po nierównościach). Hałas silnika w ogólnym hałasie drogowym ma znaczenie tylko przy niskich prędkościach. Przy prędkościach wyższych, tych najczęściej obserwowanych, najważniejszy w generacji hałasu jest hałas toczenia – podczas gdy dla prędkości bardzo wysokich dochodzi jeszcze wpływ hałasu aerodynamicznego. Ponieważ oba mechanizmy – i hałas toczenia, i aerodynamiczny – zależą od prędkości, prowadzi to do wniosku, że im szybciej samochód się przemieszcza, tym również wyższe poziomy hałasu będzie generował. Na poziom hałasu bezpośredni ma wpływ natężenie ruchu, struktura strumienia pojazdów, stan techniczny pojazdów oraz nawierzchni.

Źródłami hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu są: autostrada A2, droga ekspresowa S3, drogi krajowe, drogi wojewódzkie, liczne drogi powiatowe i gminne. Stan nawierzchni drogi ekspresowej S3 na terenie powiatu określany był jako pożądany, stan drogi krajowej nr 92 był określany w 41% jako pożądany, w 24,2% jako ostrzegawczy a w 34,8% jako krytyczny. Drogi wojewódzkie w 95% były w stanie dobrym lub bardzo dobrym, a jedynie 2,35% było w stanie złym lub ostrzegawczym. Stan dróg powiatowych w 10% jest określany jako dobry. Pozostałe odcinki dróg wymagają przebudowy.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku zarejestrowanych było 53 258 pojazdów, jest to o 1 584 pojazdów więcej niż w roku 2022.

Zarządcy dróg co pięć lat przeprowadzają Generalny Pomiar Ruchu (GPR), który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Na terenie powiatu pomiary w roku 2020/2021 zostały wykonane na odcinkach dróg krajowych i dróg wojewódzkich przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 16 Generalny Pomiar Ruchu w roku 2020/2021 na terenie powiatu świebodzińskiego

Numer drogi	Nazwa odcinka	Średni dobowy ruch roczny [poj./dobę]	Motocykle	Samochody osobowe i mikrobusy	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe bez przyczepy	Sam. ciężarowe z przyczepą	Autobusy
Drogi krajowe								
A2	W. TORZYM /DW138/ - W. JORDANOWO /S3/ Km 35,387 do km 68,711	16254	8	8205	1753	220	6039	29
A2	W. JORDANOWO /S3/ - W. TRZCIEL /DP1339F/ Km 68,711 do km 91,807	23398	16	13805	2523	304	6697	53
S3i S3a	W. MIĘDZYRZECZ PŁD. - W. JORDANOWO /A2/ Km 0,000 do km 0,454 Km 134,924 do km 145,679	20448	51	15398	1826	299	2835	39
S3a	W. JORDANOWO /A2/ - W. ŚWIEBODZIN PŁN. Km 145,679 do km 151,168	20299	55	14534	1961	288	3386	75
S3a	W. ŚWIEBODZIN PŁN. - W. ŚWIEBODZIN PŁD. Km 151,168 do km 156,272	17416	40	12877	1578	250	2643	28
S3a	W. ŚWIEBODZIN PŁD. - W. SULECHÓW /DK32/ Km 156,272 do km 176,686	19638	56	14635	1817	274	2824	32
Drogi wojewódzkie								
276	SZKLARKA RADNICKA /DW278/ - SKĄPE /DW277/ Km 11,967 do km 28,120	1770	14	1233	197	34	286	3
276	SKĄPE /DW277/ - ŚWIEBODZIN /UL. ŁUŻYCKA/ Km 28,120 do km 39,333	2665	28	1992	308	41	265	12
276	ŚWIEBODZIN /PRZEJŚCIE: UL. ŁUŻYCKA - UL. SULECHOWSKA/ Km 39,333 do km 40,131	6393	30	5454	459	147	280	12
276	ŚWIEBODZIN /UL. SULECHOWSKA/ - W. ŚWIEBODZIN PŁD. /S3/ Km 40,131 do km 41,042	7197	89	6016	471	222	329	55
277	SKĄPE /DW276/ - SULECHÓW Km 0,000 do km 13,086	2301	40	1940	214	12	90	1
302	BRUDZEWO /DW303/ - KRĘCKO /DW304/ Km 0,000 do km 6,527	1060	11	875	94	17	60	1
302	KRĘCKO /DW304/ - SAMSONKI /GR. WOJ./ Km 6,527 do km 12,645	3984	46	3262	271	60	323	10
302	SAMSONKI /GR. WOJ./ - ZBĄSZYŃ Km 12,645 do km 15,213	5753	69	4882	435	69	284	2
303	ŚWIEBODZIN /DK92/ - BRUDZEWO /DW302/ Km 0,000 do km 14,830	1874	23	1395	225	52	159	12
303	BRUDZEWO /DW302/ - BABIMOST /DW304/ Km 14,830 do km 22,296	1571	19	1065	269	39	159	3

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Największy dobowy ruch pojazdów odnotowano na autostradzie A2 oraz na drodze ekspresowej S3, po których poruszało się ponad 20 tys. pojazdów na dobę, z czego samochody ciężarowe stanowiły do 30% wszystkich poruszających się pojazdów. Średni dobowy ruch roczny na drogach wojewódzkich był mniejszy i wynosił maksymalnie ponad 7,1 tys. pojazdów w ciągu doby. W porównaniu do generalnego pomiaru ruchu przeprowadzonego w 2015 roku liczba poruszających się pojazdów po drogach na terenie powiatu zwiększyła się.

W ramach pomiarów krótkookresowych Autostrada Wielkopolska II S.A. wykonała pomiary w 2023 roku na dwóch odcinkach autostrady A2:

- Torzym – Jordanowo w miejscowości Lubrza na terenach zabudowy jednorodzinnej,
- Jordanowo - Trzciel w miejscowościach Wilenko (gmina Szczaniec) i Rogoziniec (gmina Zbąszynek) na terenach zabudowy jednorodzinnej.

Uzyskane wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 17 Wyniki pomiarów hałasu drogowego wzdłuż autostrady A2 w 2023 roku

Lokalizacja Punktu	Równoważny poziom hałasu	Dopuszczalne wartości	Natężenie ruchu (pojazdy/h)	
	Pora dnia L _{AeqD} [dB] (16h)	Pora dnia L _{AeqD} [dB] (16h)	ogółem	pojazdy ciężkie
	Pora nocy L _{AeqN} [dB] (8h)	Pora nocy L _{AeqN} [dB] (8h)		
Lubrza 1	57,7	61,0	860	360
jw. pora nocy	55,6	56,0	511	118
Lubrza 2	47,3	61,0	860	360
jw. pora nocy	43,6	56,0	511	118
Wilenko	46,5	61,0	1224	454
jw. pora nocy	42,9	56,0	556	246
Rogoziniec	59,2	61,0	1224	454
jw. pora nocy	55,4	56,0	556	246

Źródło: „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubuskiego w roku 2023” GIOŚ/PMŚ.

Uzyskane wyniki pomiarów wyrażonych wskaźnikami krótkookresowymi L_{AeqD} i L_{AeqN} wskazują na brak wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych zarówno dla pory dnia jak i nocy we wszystkich punktach pomiarowych.

W 2021 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w ramach interwencji wykonał pomiary w miejscowości Rosin (gmina Świebodzin) na terenach zabudowy zagrodowej. Uzyskane wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 18 Wyniki pomiarów dobowych wykonanych w ramach interwencji i kontroli WIOŚ w 2021 roku

Nazwa odcinka drogi	Miejscowość	Czas odniesienia	Równoważny poziom hałasu [dB]	Dopuszczalne wartości [dB]
Droga ekspresowa S3	Rosin	Pora dnia L _{AeqD}	51,5	65,0
		Pora nocy L _{AeqN}	50,5	56,0

Źródło: „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubuskiego w roku 2021” GIOŚ/PMŚ.

Uzyskane wyniki pomiarów wskazują na brak wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych zarówno dla pory dnia jak i nocy.

W roku 2020 Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, realizując ustawowy obowiązek wynikający z art. 175 ustawy Prawo ochrony środowiska, przeprowadziła generalny pomiar hałasu. Jeden punkt pomiarowy zlokalizowany był w Świebodziźnie (poza miastem) wzdłuż drogi krajowej nr 92. Jest to teren niepodlegający ochronie akustycznej ze względu na funkcję lub brak faktycznego zagospodarowania. Dla tego typu terenów nie ma określonych dopuszczalnych poziomów hałasu. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 19 Wyniki pomiarów dobowych w ramach generalnego pomiaru hałasu w 2020 roku

Nazwa odcinka drogi	Miejscowość	Czas odniesienia	Równoważny poziom hałasu [dB]	Dopuszczalne wartości [dB]
Droga krajowa nr 92	Świebodzin (poza miastem)	Pora dnia L_{AeqD}	69,3	Nie dotyczy
		Pora nocy L_{AeqN}	66,1	Nie dotyczy

Źródło: „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubuskiego w roku 2020” GIOŚ/PMŚ.

Hałas przemysłowy

Na hałas przemysłowy mają wpływ wszystkie źródła hałasu znajdujące się na terenie zakładu przemysłowego, zarówno na otwartej przestrzeni – punktowe źródła hałasu, jak i w budynkach (hałach) – wtórne źródło hałasu. Punktowymi źródłami hałasu są m.in. czepnie powietrza, wentylatory, sprężarki, itp. Usytuowane na zewnątrz budynków. Źródłami hałasu wtórnego są obiekty budowlane takie jak hale produkcyjne, w których hałas pochodzący od pracy maszyn i urządzeń emitowany jest do środowiska przez ściany, strop, okna i drzwi. Źródłem hałasu są również prace dorywcze wykonywane poza budynkami produkcyjnymi takie jak cięcie, kucie oraz obsługa zakładów przez transport kołowy.

5.4.1 Działania zmierzające do ograniczenia uciążliwości hałasu

„Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego” (POH) jest dokumentem strategicznym, który stanowi istotny element długookresowej polityki w zakresie ochrony mieszkańców województwa przed hałasem w środowisku, i który sporządzany jest na potrzeby zarządzania emisją i skutkami hałasu w celu zmniejszenia hałasu. Dokument ten został przyjęty uchwałą nr II/16/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 17 czerwca 2024 roku w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego. Celem programu jest:

- przedstawienie katalogu dostępnych działań naprawczych;
- wyszczególnienie kierunków i zakresu działań naprawczych w odniesieniu do obszaru województwa lubuskiego objętego strategicznymi mapami hałasu,
- określenie harmonogramu realizacji zadań,
- poprawa klimatu akustycznego, w tym ograniczenie i redukcja szkodliwych skutków zdrowotnych

Podstawą do opracowania programu ochrony środowiska przed hałasem są strategiczne mapy hałasu sporządzone przez podmioty do tego zobligowane. W Programie zostały ujęte odcinki dróg tj. autostrada A2, droga ekspresowa S3, droga krajowa nr 92 przebiegające przez teren powiatu.

W 2022 roku na podstawie przeprowadzonych pomiarów akustycznych w otoczeniu odcinków dróg krajowych o obciążeniu powyżej 3 mln pojazdów rocznie, Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad opracowała w ramach IV rundy mapowania „Strategiczną mapę hałasu dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 mln pojazdów rocznie zlokalizowanych w województwie lubuskim”. Na terenie powiatu odcinki dróg uwzględnione w opracowaniu to:

- Droga S3 Węzeł Międzyrzecz PŁD – Węzeł Jordanowo (A2),
- Droga S3 Węzeł Jordanowo (A2) – Węzeł Świebodzin PŁN,
- Droga S3 Węzeł Świebodzin PŁN. – Węzeł Świebodzin PŁD,
- Droga S3 Węzeł Świebodzin PŁD. – Węzeł Sulechów (DK32),
- Droga nr 92 Mostki – Świebodzin (ul. Zachodnia),
- Droga nr 92 Świebodzin (obwodnica ul. Zachodnia – ul. Wojska Polskiego).

Analiza wykazała, że liczba osób znajdujących się w zasięgach oddziaływania hałasu drogowego większego niż dopuszczalny w powiecie świebodzińskim wyrażone wskaźnikiem L_{DWN} w przedziale hałasu od 55,0-59,9 dB wynosi 500 osób, w przedziale poziomu hałasu od 60,0-64,9 dB wynosi 100 osób, w przedziale hałasu 65,0-69,9 dB wynosi 100 osób, w przedziale poziomu hałasu 70,0-74,9 dB wynosi 100 osób. Natomiast liczba osób znajdujących się w zasięgach oddziaływania hałasu drogowego większego niż dopuszczalny dla wskaźnika L_N wynosi: dla poziomu hałasu w przedziale 50,0-54,9 dB – 300 osób, w przedziale 55,0-59,9 dB – 100 osób, w przedziale 60,0-64,9 dB – 100 osób, w przedziale 65,0-69,9 dB – 100 osób.

Tereny zagrożone hałasem w powiecie to¹¹:

- Droga S3 m. Świebodzin – przedział przekroczenia dla wskaźnika L_{DWN} wynosił pomiędzy 1 a 5 dB, dla wskaźnika L_N nie odnotowano przekroczeń,

¹¹ Wartość wskaźników długookresowych: L_{DWN} – dla pory dzieńno-wieczorowo-nocnej; L_N – dla pory nocnej.

- Droga nr 92 m. Wilkowo – przedział przekroczenia dla wskaźnika L_{DWN} i L_N wynosił pomiędzy 1 a 15 dB,
- Droga nr 92 m. Mostki - przedział przekroczenia dla wskaźnika L_{DWN} i L_N wynosił pomiędzy 1 a 10 dB,

W perspektywie krótkookresowej (tj. w ciągu 5 lat, licząc od roku następującego po roku sporządzenia mapy) przewidziano do realizacji rozbudowę drogi krajowej nr 92 w pobliżu m. Wilkowo polegającą na rozbiórce istniejącego i budowie nowego wiaduktu nad PKP wraz z dojazdami (lata realizacji 2025-2026).

Strategiczne mapy hałasu dla dróg krajowych udostępniane są przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, a część graficzna udostępniana jest poprzez serwis Geoportal.

W 2022 roku Autostrada Wielkopolska II opracowała „Strategiczną Mapę Hałasu dla odcinka II autostrady A2 Świecko – Nowy Tomyśl w km 1+995 – 107+900”. Odcinek autostrady A2 przebiega przez powiat świebodziński. Głównym celem opracowania strategicznej mapy hałasu było określenie stopnia narażenia na hałas drogowy terenów w otoczeniu autostrady A2. W wyniku przeprowadzonych analiz stwierdzono występowanie przekroczenia dopuszczalnej wartości długoterminowego wskaźnika oceny hałasu drogowego. To obszar zabudowy jednorodzinnej (Rogoziniec 114 i 114A) zlokalizowanej w gminie Zbąszynek po prawej stronie autostrady A2 w okolicy km 84+300. Przekroczenie dla tego obszaru występowało wyłącznie w przypadku wskaźnika L_{DWN} i wynosiło do 3 dB. Wartość wskaźnika L_N mieściła się w granicach wartości dopuszczalnych. Na elewacji budynków mieszkalnych poziomy hałas były istotnie mniejsze i nie przekraczały 0,5 dB. Dlatego nie wskazano konieczności realizacji działań minimalizujących oddziaływanie akustyczne. Zaleca się natomiast dalsze monitorowanie natężenia ruchu pojazdów w ciągu drogi oraz monitorowanie klimatu akustycznego wokół autostrady A2 w ramach kolejnej strategicznej mapy hałasu.

W 2021 roku PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. opracowały „Strategiczną mapę hałasu dla odcinków linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie. Województwo lubuskie”. Przez teren powiatu przebiega linia kolejowa nr 3 Warszawa Zachodnia – Kunowice.

Analiza wykazała, że liczba osób znajdujących się w zasięgach oddziaływania hałasu drogowego większego niż dopuszczalny w powiecie świebodzińskim wyrażone wskaźnikiem L_{DWN} w przedziale przekroczeń 1 – 5 dB wynosi 100 osób, w przedziale 5,1 – 10 dB wynosi 100 osób. Natomiast liczba osób znajdujących się w zasięgach oddziaływania hałasu drogowego większego niż dopuszczalny dla wskaźnika L_N w przedziale przekroczeń 1 – 5 dB wynosi 100 osób.

Wzrost liczby pojazdów przyczynia się do powiększania obszarów poddanych nadmiernemu oddziaływowaniu hałasu i niepokojącego zmniejszania powierzchni terenów o korzystnych warunkach akustycznych.

Aby zmniejszyć liczbę pojazdów przemieszczających się po drogach powiatu, a jednocześnie ograniczyć emisję hałasu i zanieczyszczeń powietrza jak również w celu ułatwienia przemieszczania się mieszkańców Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w 2024 roku uruchomił dwie linie autobusowe użyteczności publicznej, które przebiegają przez Powiat Świebodziński:

- Zielona Góra – Świebodzin – Międzyrzecz – Sulęcín,
- Międzyrzecz – Łagów – Świebodzin.

Działania służące zachowaniu poprawnych warunków akustycznych w środowisku muszą jednak być przede wszystkim podejmowane na kolejnych etapach realizacji różnego rodzaju inwestycji, najlepiej na etapie projektowania. Najkorzystniejsze rozwiązania, szczególnie na terenach miast, to ograniczenie prędkości pojazdów i ich egzekucja np. przez zastosowanie fotoradarów, kontrole prędkości przez policję, monitoring prędkości pojazdów i tablice informacyjne, sterowanie sygnalizacją świetlną, zmiany organizacji ruchu (m.in. zwężenie pasów ruchu), budowę progów spowalniających, poduszek berlińskich, wyniesionych przejść dla pieszych, wyniesionych skrzyżowań, szukan drogowych. Hałas komunikacyjny można również zmniejszyć poprzez: ekrany akustyczne, półtunele, odpowiednie kształtowanie zagospodarowania terenu w pobliżu drogi, nasadzenia roślinności izolującej hałas, ciche nawierzchnie (asfalt porowaty (PA), dwuwarstwowe nawierzchnie porowate, MNU-mieszanka o nieciągłym uziarnieniu lub SMA- mastyks grysowy, mieszanka z dodatkiem gumy). Przy obsadzaniu terenów zielenią izolacyjną należy pamiętać o zakazie wprowadzania do środowiska przyrodniczego i przemieszczania w nim gatunków obcych. Należy mieć na uwadze, że każdy gatunek obcy może w przyszłości stać się gatunkiem zagrażającym rodzimej bioróżnorodności. W odniesieniu do drzew status inwazyjnych zyskały w ostatnich dziesięcioleciach np. jesion pensylwański, dąb czerwony, a regionalnie i lokalnie także bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech

włoski.

Zastosowanie jednocześnie różnych metod ochrony zarówno w strefie emisji jak i w strefie imisji (odbioru) hałasu pozwala na uzyskanie lepszej ochrony przed hałasem drogowym i niekiedy przed innymi niekorzystnymi oddziaływaniami. Zachować należy ograniczenie w ruchu samochodów ciężarowych powyżej 18 t oraz zachęcać mieszkańców do zakupu pojazdów o napędzie hybrydowym lub elektrycznym odznaczających się niższą emisyjnością hałasu, gazów i pyłów. Przy projektowaniu ścieżek pieszo-rowerowych należy pamiętać o zapewnieniu pieszym odpowiedniej szerokości chodnika.

Konieczne jest także regularne prowadzenie przez GIOŚ badań klimatu akustycznego na terenie powiatu, aby wiedzieć gdzie zostały przekroczone dopuszczalne normy hałasu, co pozwoli na podjęcie działań prowadzących do zmniejszenia uciążliwości hałasu.

W przypadku hałasu przemysłowego zgodnie z art. 115a ustawy Prawo ochrony środowiska, Marszałek Województwa lub Starosta wydają decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu w przypadku stwierdzenia, na podstawie pomiarów własnych lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, są przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu. W decyzji określa się dopuszczalne poziomy hałasu poza zakładem przy zastosowaniu wskaźników hałasu $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ w odniesieniu do rodzajów terenów. Mogą być również określone wymagania mające na celu nieprzekraczanie poza zakładem dopuszczalnych poziomów hałasu, np.: rozkład czasu pracy źródeł hałasu, zakres, sposób i częstotliwość prowadzenia pomiarów hałasu jak również formę, układ, techniki i termin przedkładania wyników pomiarów.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przeprowadza kontrole instalacji, dla których decyzją właściwego organu określono dopuszczalne poziomy hałasu. Na podstawie ustaleń przeprowadzanych kontroli, podczas których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań ochrony środowiska, podejmowane są dyscyplinujące działania pokontrolne w postaci: zarządzeń pokontrolnych, kar grzywny, wniosków do sądów rejonowych, wniosków o ukaranie do organów ścigania, wystąpień kierowanych do organów administracji rządowej i samorządowej, decyzji o nałożeniu kary.

5.4.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenie hałasem

Uwzględniając opis stanu aktualnego w obszarze interwencji zagrożenie hałasem przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

ZAGROŻENIE HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• ważny węzeł transportowy – autostrada, droga ekspresowa i magistralna linia kolejowa, • opracowane strategiczne mapy hałasu dla odcinków dróg przebiegających przez teren powiatu, • prowadzenie remontów i modernizacji dróg.	• pogarszające się warunki klimatu akustycznego, • rosnąca liczba pojazdów zarejestrowanych w powiecie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• możliwości techniczne do obniżenia poziomu hałasu – stosowanie cichych nawierzchni, tworzenie stref ograniczonej prędkości, zamiana tradycyjnych skrzyżowań na skrzyżowania o ruchu okrężnym, ekrany akustyczne, nasypy ziemi, • podjęcie działań zmniejszających hałas samochodowy – remonty dróg, budowa ścieżek rowerowych, promowanie ecodrivingu, pojazdów o silnikach elektrycznych i hybrydowych, • możliwość pozyskania środków finansowych na działania w zakresie zmniejszenia hałasu komunikacyjnego.	• wzrastający ruch pojazdów, • zły stan techniczny pojazdów, • coraz wyższe przekroczenia norm hałasu.

5.5. Pola elektromagnetyczne

Do głównych źródeł wytwarzających pola elektromagnetyczne zaliczyć należy:

- obiekty elektroenergetyczne takie jak: stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia (110 kV i więcej),
- obiekty radiokomunikacyjne czyli stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej,
- obiekty radiolokacyjne (wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji).

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymywaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane. Przestrzenny rozwój infrastruktury technicznej (w ostatnich latach głównie telefonii komórkowej i sieci bezprzewodowej związanej z dostępem do Internetu) wpływa na wzrost tła pola elektromagnetycznego w środowisku wynikający z pojawiania się obszarów o podniesionym poziomie pola elektromagnetycznego (np. wokół masztów radiowych). Obszary te bezpośrednio związane są z występowaniem na nich źródeł pól elektromagnetycznych. Promieniowanie elektromagnetyczne jest jednym z poważniejszych zagrożeń środowiska szczególnie, gdy kumuluje się z zanieczyszczeniami pochodzenia chemicznego i biologicznego. Jednakże należy pamiętać, że jego oddziaływanie ma bardzo daleki zasięg i trudno ograniczyć jego negatywne skutki (często jest to praktycznie niewykonalne). Nie bez znaczenia jest też fakt, że nawet pomijając działalność człowieka jesteśmy stale narażeni na promieniowanie elektromagnetyczne pochodzące ze źródeł naturalnych (takich jak: pola magnetyczne ziemskie, promieniowanie kosmiczne, lokalne anomalie związane z występowaniem złóż pierwiastków radioaktywnych) utrzymujące się na mniej więcej stałym poziomie i nazywane z tego powodu promieniowaniem tła. Można przyjąć, że naturalne promieniowanie elektromagnetyczne jest praktycznie nieszkodliwe dla środowiska. Większy wpływ na środowisko i zdrowie ludzi ma promieniowanie pochodzenia antropogenicznego, wytwarzane m.in. przez: elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia (110 kV i więcej), stacje radiowe i telewizyjne, radiotelefony i telefonie komórkowe, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej, instalacje i urządzenia elektryczne (np. kuchenki mikrofalowe, telewizory), urządzenia elektromedyczne wykorzystywane do badań diagnostycznych (np. rentgen) i zabiegów fizykochemicznych.

Przez obszar powiatu przebiegają: trzylinowa linia elektroenergetyczna o napięciu 220 kV relacji Leśnów – Gorzów Wielkopolski oraz linie elektroenergetyczne o napięciu 110 kV.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku w Powiecie Świebodzińskim było 23 234 odbiorców energii elektrycznej, w porównaniu do roku 2017 liczba odbiorców energii zwiększyła się o 2 859 odbiorców. Natomiast zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wyniosło 44 062,23 MWh, porównując do roku 2017 zużycie zwiększyło się o 3 701,25 MWh. Jeden mieszkaniec powiatu zużywał średnio 813,6 kWh energii elektrycznej.

Tabela 20 Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2023 roku

Parametr	Jedn.	2023 rok
odbiorcy energii elektrycznej	szt.	23234
zużycie energii elektrycznej	MWh	44062,23
zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca	kWh	813,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS.

Starosta Świebodziński prowadzi rejestr zgłoszeń instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne na terenie powiatu. Wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 21 Instalacje wytwarzające pola elektromagnetyczne na terenie poszczególnych gmin (wg stanu na koniec 2024 roku)

Jednostka ewidencyjna	Liczba instalacji
Gmina Lubrza	13 szt.
Gmina Łagów	21 szt.
Gmina Skąpe	14 szt.
Gmina Szczaniec	14 szt.
Gmina Świebodzin	35 szt.
Gmina Zbąszynek	18 szt.
Powiat Świebodziński	115 szt.

W jednej lokalizacji jest kilku operatorów.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodzinie.

Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych wykonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020, poz. 2311). Wynikiem pomiarów była średnia arytmetyczna z półgodzinnego pomiaru prowadzonego w sposób ciągły oraz wyliczona wartość wskaźnika poziomu emisji WMe1 zgodnie z załącznikiem 3 pkt. 2 ust. 5 do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020, poz. 2311). Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za otrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości wskaźnikowych WMe nie przekracza wartości 1.

Badania pól elektromagnetycznych były przeprowadzone przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska - Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze. Przedstawione w poniższej tabeli pomiary zostały wykonane w latach 2021-2023. Punkty pomiarowe były zlokalizowane w każdej z gmin powiatu świebodzińskiego. W poniższej tabeli przedstawiono uzyskane wyniki pomiarów.

Tabela 22 Wyniki monitoringu pól elektromagnetycznych

Rok pomiaru	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika WMe
2023 rok	Świebodzin, ul. Głogowska	0,6	0,2	0,04
	Zbąszynek, ul. Zachodnia	0,9	0,3	0,05
	Szczaniec, ul. Lipowa	0,6	0,2	0,06
	Lubrza, ul. Świebodzińska	0,4	0,1	0,03
2022 rok	Świebodzin, ul. Łużycka 22-28	0,88	0,25	0,05
	Skąpe nr 65	*	-	0,04
	Łagów, Osiedle Lecha	0,45	0,13	0,03
2021 rok	Świebodzin, ul. Głogowska	0,6	0,2	0,06
	Zbąszynek, ul. Zachodnia	0,3	0,1	0,03

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze.

W latach 2021-2023 nie stwierdzono występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Wyniki pomiarów w tych samych punktach pomiarowych wskazują na utrzymujący się niski poziom pól elektromagnetycznych.

W 2024 roku punkt pomiarowy pól elektromagnetycznych znajdował się w Świebodziźnie przy ulicy Łużyckiej 22-28. Uzyskany wynik pomiaru zostanie opublikowany w II kwartale 2025 roku.

5.5.1 Działania zmniejszające oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Należy kontynuować monitoring poziomu pól elektromagnetycznych w jak największej ilości punktów na terenie powiatu oraz zapewnić wysoką jakość tego monitoringu.

Istotna jest kontrola wpływających zgłoszeń i wyników pomiaru promieniowania elektromagnetycznego. Występujące konflikty związane z rozwojem instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne powinny być uwzględniane w zapisach w studium i planach zagospodarowania przestrzennego gmin. W przypadku budowy nowych urządzeń i obiektów emitujących pola elektromagnetyczne należy wybierać ich mało konfliktową lokalizację.

5.5.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji pola elektromagnetyczne

Uwzględniając opis stanu aktualnego w zakresie obszaru interwencji pola elektromagnetyczne przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- punkty pomiaru pól elektromagnetycznych na terenie powiatu, - brak przekroczenia wartości dopuszczalnej pól elektromagnetycznych w środowisku, - przewodzenie przez Starostę wykazu instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne.	- obecność napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia, - stan techniczny linii napowietrznych, ryzyko powstania awarii w wyniku ekstremalnych warunków pogodowych.

SZANSE	ZAGROŻENIA
• monitoring państwowy pozwalający wykrycie ponadnormatywne stężenie promieniowania, • modernizacja sieci elektroenergetycznych przez operatorów.	• wzrastająca ilość urządzeń emitujących pole elektromagnetyczne, które może spowodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów.

5.6. Gospodarowanie wodami

Warunkiem rozwoju gospodarczego regionu są bogate zasoby czystych wód zarówno powierzchniowych jak i podziemnych. Stanowią one niezbędny czynnik do właściwego rozwoju zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego, warunkują rozwój gospodarki rolnej oraz umożliwiają poprawę jakości życia mieszkańców. Zasoby wodne w bardzo dużym stopniu decydują o konkurencyjności regionu, gwarantują ciągłość procesów przyrodniczych, decydują o walorach ekologicznych regionu i różnorodności biologicznej.

Efektywne gospodarowanie zasobami wodnymi, ich ochrona, poprawa jakości i retencjonowanie powinno służyć zachowaniu walorów przyrodniczych powiatu, a tym samym stworzyć nowe warunki do użytkowania rekreacyjnego i rolniczego, predysponowanych do tego celu terenów.

Podstawowymi dokumentami planistycznymi według Ramowej Dyrektywy Wodnej są plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i programy działań. Plany stanowią podstawę podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych, usprawniającym proces osiągania lub utrzymania dobrego stanu wód oraz związanych z nimi ekosystemów, a także wskazującym na konieczność wprowadzenia racjonalnych zasad gospodarowania wodami w przyszłości. Szczegółowo opisano zagadnienia związane z osiąganiem celów środowiskowych dla poszczególnych typów wód powierzchniowych, wód podziemnych oraz obszarów chronionych. Cele środowiskowe ustalone zostały dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), podziemnych (JCWPd) i obszarów chronionych.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowało II aktualizację planów gospodarowania wodami (IIaPGW) dla obszarów dorzeczy na terenie Polski. Powiat Świebodziński leży w dorzeczu Odry i dla tego obszaru opracowano plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. – Dz. U. 2023 poz. 335). Plan ten stanowi podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i określa zasady gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody.

Plany gospodarowania wodami zawierają wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych. Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Stanowią one podstawowy element podziału hydrograficznego obszaru dorzecza i tym samym procesu planowania w gospodarowaniu wodami.

Dla każdej jednolitej części wód powierzchniowych zostały zidentyfikowane m.in. w celu umożliwienia dokładnego opisu ich charakterystyki oraz określenia ich obecnego stanu, określenia dla ich typów warunków referencyjnych (tzw. wzorca dobrego stanu), określenia celów środowiskowych (w odniesieniu do wymagań dla stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego) oraz wyznaczenia działań służących osiągnięciu zakładanych celów środowiskowych (działania podstawowe i uzupełniające).

Powiat Świebodziński leży w zlewni 14 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych oraz 12 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych. Charakterystyka JCWP została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 23 Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych							
1.	RW6000181878719	Obra od Kanału Dzwińskiego do Czarnej Wody	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Obra od ujścia Czarnej Wody do jez. Wielkowiejskiego (dla węgorza europejskiego) - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.	- Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - Gospodarka ściekowa w aglomeracjach - Działania kontrolne - Poprawa stanu elementów hydromorfologicznych w zakresie spełnienia celów środowiskowych - Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb. - Aktualizacja programu ochrony środowiska - Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb. - Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP - Przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych
2.	RW60001117699	Pliszka od Konotopu do ujścia	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Pliszka w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	- Działania kontrolne (Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin) - Poprawa warunków dla obszarów chronionych - Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków - Aktualizacja programu ochrony środowiska

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
					stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		
3.	RW60000917639	Pliszka od źródeł do Konotopa wraz z Konotopem	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Pliszka od ujścia Konotopa do ujścia Łagowej (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	- Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, - Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków, - Poprawa warunków dla obszarów chronionych, - Działania kontrolne, - Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, - Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków, - Działania edukacyjne i doradcze dla rolników, - Aktualizacja programu ochrony środowiska
4.	RW60001015929	Gryżynka	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributyllocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.	- Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - Działania naprawcze dla obszarów chronionych - Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych - Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP - Aktualizacja programu ochrony środowiska
5.	RW60001115899	Ołobok od zal. Skąpe (z	zły stan wód	zagrożona	- dobry potencjał ekologiczny - dobry stan chemiczny	do 2027 r.; substancje priorytetowe	- Gospodarka ściekowa w aglomeracjach - Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
		zalewem) do Odry				wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 3. Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych
6.	RW60001017239	Biela do jez. Głębokiego z jez. Bytnickim	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	do 2027 r.	- Działania kontrolne - Działania naprawcze dla obszarów chronionych - Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
7.	RW60001015859	Ołobok do Świebodki z jez. Niesłysz i Wilkowskim	brak możliwości określenia stanu	zagrożona	- dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
8.	RW600010172839	Lińska Struga	zły stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	do 2027 r.	brak
9.	RW60001015687	Gniła Obra do jez. Wojnowskiego Zach. z jez. Wojnowskim Wsch. i jez. Różańskim	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	- Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
					dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		3. Przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych
10.	RW600018187889	Paklica	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylowy(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	1. Działania kontrolne 2. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 3. Aktualizacja programu ochrony środowiska 1. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP
11.	RW600010187878	Popówka	brak danych	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	1. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 2. Działania kontrolne 3. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
12.	RW60001015692	Dopływ z Łęgowa	brak danych	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
13.	RW60001015749	Jabłonna	brak danych	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	1. Działania kontrolne 2. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
							poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 3. Udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowlanych proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych 4. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
14.	RW6000101587929	Słomka	brak danych	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
Jednolite części wód powierzchniowych jeziornych							
1.	LW10038	Niesłysz	zły stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [fluoranten (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	miedź, fosfor ogólny - po 2027 r.	brak
2.	LW10375	Paklicko Małe	dobry stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
3.	LW10349	Zbąszyńskie	zły stan wód	zagrożona	- dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (węgorz europejski) - dobry stan chemiczny	miedź; Bromowane difenyletery (b), Fluoranten (b) - do 2027 r.; fosfor ogólny - po 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	- Ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami z rolnictwa - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych - Gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych - Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych - Aktualizacja programu ochrony środowiska

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
							7. Opracowanie nowego indywidualnego programu rekultywacji jezior 8. Kontrola procesów rekultywacji
4.	LW10064	Malcz Pn.	zły stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	fosfor ogólny - po 2027 r.	1. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych
5.	LW10067	Łagowskie	dobry stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	1. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych
6.	LW10066	Ciecz	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	LMI; Bromowane difenyletery (b), - do 2027 r.; przezroczystość; PMPL, ESMI, IOJ - po 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	1. Ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami z rolnictwa 2. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych 3. Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń 4. Aktualizacja programu ochrony środowiska
7.	LW10035	Wojnowskie Zach.	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	fosfor ogólny - po 2027 r.	1. Gospodarka ściekowa w obszarach nieurbanizowanych 2. Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń 3. Działania kontrolne 4. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników 5. Aktualizacja programu ochrony środowiska
8.	LW10374	Paklicko Wielkie	zły stan wód	zagrożona	- umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [LMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) - dobry stan chemiczny	Bromowane difenyletery (b) - do 2027 r.; Azot ogólny, przezroczystość, miedź; PMPL, ESMI, IOJ - po 2027 r.	1. Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń 2. Działania kontrolne 3. Gospodarka ściekowa w obszarach nieurbanizowanych 4. Aktualizacja programu ochrony środowiska 5. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
9.	LW10033	Lubinieckie	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.	- Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń - Gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych - Aktualizacja programu ochrony środowiska - Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
10.	LW10373	Goszcza	brak danych	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
11.	LW10039	Wilkowskie	brak danych	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	nie dotyczy	brak
12.	LW10042	Niedźwiedno	zły stan wód	zagrożona	- umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosfor ogólny]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335).

W wyznaczonych na terenie powiatu jednolitych częściach wód powierzchniowych rzecznych większości stan ogólny określono jako zły, a osiągnięcie zaplanowanych celów środowiskowych w większości przypadków jest zagrożone. Natomiast w przypadku jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych większości stan określono jako zły, jedynie 2 JCWP mają stan dobry. Osiągnięcie zaplanowanych celów środowiskowych w połowie JCWP jest zagrożone.

Cele środowiskowe w większości przypadków mają być osiągnięte do 2027 roku, w kilku przypadkach termin jest późniejszy. Aby cele środowiskowe były osiągnięte zaplanowano dla poszczególnych JCWP zestawy działań. Każdy zestaw działań zawiera „podstawowe” działania oraz jeśli to stosowne, działania uzupełniające.

5.6.1. Wody powierzchniowe - rzeki

Powiat Świebodziński w całości położony jest w dorzeczu Odry. Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze, w szczególności warunki geologiczne i geomorfologiczne ukształtowane w okresie ostatniego zlodowacenia, oraz ze względu na położenie wododziałowe, analizowany teren odznacza się rozbudowanym systemem małych rzek i strumieni. Do najważniejszych rzek tego rejonu należą ciek:

- Ołobok (dopływ Odry) wypływający z jeziora Niesłysz (wododział) w kierunku południowym;
- Rakownik (dopływ Paklicy) wypływający z jeziora Niesłysz (wododział) w kierunku północnym (rzeka Paklica wpływa do Obry);
- Obra Leniwa (Gniła) wypływająca z okolic wsi Brójce;
- Lubinica (dopływ Obry Leniwej), płynąca z okolic Świebodzina;
- Pliszka wypływająca z jeziora Malcz wraz z dopływami: rzeką Łagową wypływającą z jeziora Łagowskiego oraz rzeką Konotop płynącą z okolic Kosobudza.

Wykaz rzek i cieków przepływających przez teren powiatu został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 24 Śródlądowe wody płynące na terenie powiatu

Lp.	Nazwa ciek	Lp.	Nazwa ciek
1	Rzeka Ołobok	13	Rzeka Rakownik
2	Kanał Rakownik	14	Rzeka Słomka
3	Rzeka Borowianka	15	Rzeka Struga Świebodzińska
4	Rzeka Brzozówka	16	Rzeka Świebodka
5	Rzeka Konotop	17	Rzeka Złoty Potok
6	Rzeka Lisica	18	Rzeka Gniła Obra
7	Rzeka Lubinica	19	Rzeka Jabłonna
8	Rzeka Lutoł Mokry	20	Kanał Staropole
9	Rzeka Łagowa	21	Dopływ z Żarzyna
10	Rzeka Mała Obra	22	Dopływ z Boryszynka
11	Rzeka Paklica	23	Dopływ z Rusinowa
12	Rzeka Pliszka	24	Dopływ z Witosławia

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Gorzowie Wlkp.

Jakość jednolitych części wód rzek

Głównym celem badania i oceny jakości wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie ekologicznym (lub potencjale ekologicznym) i stanie chemicznym rzek Polski, niezbędną do gospodarowania wodami w dorzeczach, w tym do ich ochrony przed eutrofizacją i zanieczyszczeniami antropogenicznymi. Wody powierzchniowe badane są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. 2024 poz. 1087).

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie.

Klasyfikacja wskaźników jakości wód została wykonana na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego potencjału ekologicznego i stany chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2021 poz. 1475).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, na podstawie badań wykonanych w roku 2023, w JCWP wykonano klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych. Nie

wykonano klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz oceny stanu JCWP, ponieważ zgodnie z zapisami rozporządzenia ich wykonanie następuje nie rzadziej niż co 3 lata. W związku z tym wykonanie klasyfikacji i oceny stanu JCWP objętych monitoringiem w latach 2022-2024 planowane jest na rok 2025. Poniżej została przedstawiona klasyfikacja wskaźników w 2023 roku w JCWP wyznaczonych na terenie powiatu.

Tabela 25 Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek na terenie powiatu w 2023 roku

Nazwa i kod ocenianej jcwp	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczani syntetyczne
Obra od Kanału Dzwińskiego do Czarnej Wody RW6000181878719	Obra - m. Trzciel	Nie badano	Nie badano	>2	Nie badano
Pliszka od Konotopu do ujścia RW60001117699	Pliszka - m. Urad	3	1	2	2
Pliszka od źródeł do Konotopa wraz z Konotopem RW60000917639	Pliszka - m. Zamęt	3	1	2	2
Paklica RW600018187889	Paklica - m. Międzyrzecz	Nie badano	Nie badano	2	Nie badano
Gryżynka RW60001015929	Gryżynka - ujście do Odry (m. Szklarka Radnicka)	5	1	>2	>2
Ołobok od zal. Skąpe (z zalewem) do Odry RW60001115899	Ołobok - ujście do Odry (most drogowy w rejonie m. Bródki)	5	2	>2	>2
Ołobok do Świebodzi z jez. Niesłysz i Wilkowskim RW60001015859	Ołobok - most na drodze Skąpe - Cibórz	Nie badano	2	>2	Nie badano
Gniła Obra do jez. Wojnowskiego Zach. z jez. Wojnowskim Wsch. i jez. Różańskim RW60001015687	Gniła Obra - powyżej jez. Wojnowskiego Wschodniego - dopływ A - 21	Nie badano	Nie badano	>2	Nie badano
Dopływ z Łęgowa RW60001015692	Dopływ z Łęgowa - ujście do Obrzycy (m. Smolno Małe)	Nie badano	Nie badano	2	Nie badano
Jabłonna RW60001015749	Jabłonna - ujście do Odry (m. Laskowo)	3	1	>2	Nie badano
Słomka RW6000101587929	Słomka - ujście do Ołoboku (droga Przetocznicza - Brody)	2	1	2	Nie badano

Źródło: Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2023 – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

5.6.2. Wody powierzchniowe – jeziora

Cechą charakterystyczną powiatu świebodzińskiego jest występowanie licznych jezior polodowcowych typu rynnowego zlokalizowanych w ciągach dolinnych. Najwięcej tego rodzaju zbiorników zlokalizowanych jest na terenie gmin: Lubrza, Świebodziń, Skąpe i Łagów. Na terenie gmin Szczaniec i Zbąszynek brak większych zbiorników wodnych.

Tabela 26 Wykaz jezior na terenie powiatu

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]
1.	Ołobok	27,3
2.	Trzcino	7,7
3.	Niesłysz	560,8
4.	Jeziorko (Złoty Potok)	33,98
5.	Trzeboch	21,1
6.	Lubich	14,0
7.	Wilkowskie	129,7
8.	Ciborze	47,87
9.	Lubinieckie	87,57
10.	Zamecko	18,15
11.	Niedźwiedno	48,5
12.	Węgieł	2,36
13.	Radno	2,83
14.	Rudny Staw	3,73
15.	Polno	5,28
16.	Kociołek	5,43
17.	Tymień	6,23
18.	Lubrza	8,40
19.	Pień	19,79
20.	Lubie	31,07
21.	Paklicko Małe	50,04
22.	Paklicko Wielkie	193,36
23.	Goszczka	52,16
24.	Łagowskie	82,4
25.	Trześniowskie (Ciecz)	185,7
26.	Czarny Dół	20,0
27.	3 jeziora bez nazwy	Poniżej 2 ha

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Zielonej Górze,

Jakość jednolitych części wód jeziornych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 349 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. 2024 poz.1087) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska. Celem monitoringu jezior jest zapewnienie informacji na potrzeby oceny stanu jezior.

Podobnie jak w przypadku jednolitych części wód powierzchniowych rzek w 2023 roku nie dokonano klasyfikacji i oceny stanu JCWP. Wykonano jedynie klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych. Poniżej została przedstawiona klasyfikacja wskaźników w 2023 roku w JCWP wyznaczonych na terenie powiatu.

Tabela 27 Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych na terenie powiatu w 2023 roku

Nazwa i kod ocenianej jcwp	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczeni syntetyczne
Niesłysz LW10038	jez. Niesłysz (Niesulickie) - stan. 07	3	Nie badano	2	Nie badano
Łagowskie LW10067	jez. Łagowskie - stan. 05	2	>1	2	2
Ciecz LW10066	jez. Ciecz (Trześniowskie) - stan. 01	3	>1	2	>2
Wilkowskie LW10039	jez. Wilkowskie (Wilkowo) - stan. 01	1	Nie badano	2	Nie badano

Źródło: Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jezior za rok 2023 – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Świebodzinie objął kontrolą 7 kąpielisk. Wszystkie kąpieliska były pozytywnie zaopiniowane zgodnie z projektami uchwały Rady Gmin. Wykaz kąpielisk na terenie powiatu:

1. Kąpielisko „Przystań Wodna ZSMP” - Łagów, ul. Toporowska 4, gmina Łagów,
2. Kąpielisko Miejskie nad jeziorem Wilkowskim - Wilkowo działka nr 34/10 w obrębie wsi Wilkowo, gmina Świebodzin,
3. Kąpielisko Plaża Gminna Niesulice Nr 1 - Niesulice przy dz. ewid. nr ¼ obręb Przelazy, gmina Lubrza,
4. Kąpielisko Plaża Gminna Niesulice Nr 2 - Niesulice, przy dz. ewid. nr 145/18, obręb Niesulice, gmina Skąpe,
5. Kąpielisko O.W. „Kormoran” - Działka nr 1/8 obręb Przelazy, gmina Lubrza,
6. Ośrodek Kolonijno-Wypoczynkowy „Nowy Dworek” w Nowym Dworku - działka ewid. nr 329 i 14 w obrębie Nowy Dworek, gmina Świebodzin,
7. Kąpielisko „Plaża Gminna” w Nowym Dworku - działka ewid. nr 329 w obrębie Nowy Dworek, gmina Świebodzin.

W 2024 roku na terenie powiatu świebodzińskiego zgłoszono do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Świebodzinie miejsce wykorzystywane do kąpeli tj: Baza Obozowa "ZHP Świdnica" w Niesulicach - działka ewid. Nr 1/2 obręb Przelazy.

Ww. kąpieliska posiadały opracowane profile wody oraz ustalone harmonogramy pobierania próbek wody na sezon kąpielowy na 2024r. Kontrole i oceny jakości wody w kąpieliskach prowadzona była zgodnie z obowiązującymi przepisami praw, zgodnie z załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. 2019r. poz. 255). Przeprowadzono 7 kontroli stanu sanitarno-higienicznego kąpielisk. Wszystkie kąpieliska posiadały wyznaczone i trwale oznakowanie strefy do kąpeli, sanitariaty, pojemniki na odpady komunalne, wyznaczoną strefę na plaży do rekreacji, a także zapewnioną opiekę ratowników.

Przed otwarciem sezonu kąpielowego przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Świebodzinie, pobrano w ramach kontroli urzędowej 7 próbek wody do badań laboratoryjnych w zakresie badań mikrobiologicznych. W ramach kontroli wewnętrznej organizatorzy kąpielisk pobrali 21 próbek wody do badań laboratoryjnych. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Świebodzinie, na podstawie wyników badań w zakresie badań mikrobiologicznych wody, wydawał oceny dotyczące jakości wody zgodnie z wymaganiami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 r. w sprawie prowadzenia nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpeli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255). Podczas trwania sezonu kąpieliskowego 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Świebodzinie wydał 28 bieżących ocen jakości wody w kąpieliskach stwierdzających przydatność wody do kąpeli.

Na terenie powiatu świebodzińskiego w 2024 roku funkcjonowało również miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli: Baza Obozowa ZHP „Świdnica” w Niesulicach. W ramach kontroli wewnętrznej organizator miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli do badań laboratoryjnych pobrał 1 próbkę wody przed sezonem kąpielowym oraz w trakcie jego trwania. Na podstawie otrzymanych sprawozdań PPIS w Świebodzinie wydał 2 bieżące oceny jakości. Podczas kontroli stwierdzono, że na terenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli zostały umieszczone tablice informacyjne zgodnie z wytycznymi określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie ewidencji oraz sposobu oznakowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanym do kąpeli. Umieszczono również regulamin, informujący odwiedzających o zasadach korzystania z plaży. Aby zachować czystość i porządek, dostępne były również pojemniki na odpady komunalne. Ogólny stan sanitarno-porządkowy nie budził zastrzeżeń.¹²

5.6.3. Zagrożenia dla wód powierzchniowych

Zanieczyszczenie wody występuje, gdy w jej składzie jest podwyższona ilość substancji chemicznych, bakterii oraz mikroorganizmów, które nie stanowią jej naturalnych składników.

¹² Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Świebodzinie (pismo z dnia 10.01.2025 r.)

W miastach powiatu świebodzińskiego z sieci kanalizacyjnej korzystało 97,5% mieszkańców, jest to efekt licznych inwestycji w infrastrukturę ochrony środowiska. Niestety gorzej jest na terenach wiejskich, gdzie do sieci kanalizacyjnej podłączonych było 75,8% mieszkańców. Pozostali mieszkańcy obszarów wiejskich korzystają z przydomowych oczyszczalni lub ze zbiorników bezodpływowych. Rozwiązania te nie zawsze są korzystne ponieważ zbiorniki mogą być nieszczelne, ścieki lub osady pościekowe mogą być wywożone na pola, do lasów lub cieków wodnych, zamiast do punktów zlewnych oczyszczalni ścieków.

Na jakość wód duży wpływ ma również rolnictwo. Stosowane w rolnictwie środki ochrony roślin mogą przedostawać się do wód powierzchniowych poprzez spływ powierzchniowych. Środki te mogą być toksyczne dla organizmów wodnych. Natomiast nadmiernie stosowane nawozy sztuczne (fosfor i azot) powodują eutrofizację. Eutrofizacja prowadzi do nadmiernego wzrostu glonów, co z kolei może powodować deficyt tlenu w wodzie i śmierć ryb oraz innych organizmów wodnych. W przypadku intensywnej hodowli zwierząt, obornik może być źródłem zanieczyszczeń biologicznych (bakterie, wirusy, pasożyty). Nawadnianie pól może zmniejszać ilość wody dostępnej w ciekach, a melioracje mogą prowadzić do zmiany przepływu wody.

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych mogą być także prace melioracyjne oraz budowie hydrotechniczne. Może to wpływać na naturalny przepływ wody, migrację ryb oraz na ekosystem wodny. Natomiast melioracje mogą powodować zmiany biegu cieku, zmniejszenie ich zdolności do samooczyszczania, a także mieć wpływ na naturalne siedliska roślin i miejsce bytowania zwierząt.

Zagrożenie powodzią

Działalność człowieka i zmiany klimatyczne przyczyniają się do zwiększenia częstotliwości występowania powodzi. Powodzie niosą za sobą negatywne skutki dla ludności, środowiska i gospodarki. Właściwe zarządzanie ryzykiem i planowanie działań zapobiegających powstawaniu szkód powodziowych wymaga uprzedniej oceny zagrożenia oraz ryzyka powodziowego.

Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) to dokumenty planistyczne, których obowiązek opracowania wynika z dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa).

MZP i MRP stanowią podstawę do oceny ryzyka powodziowego oraz podejmowania działań mających na celu ograniczenie negatywnych skutków powodzi dla zdrowia i życia ludzi, działalności gospodarczej, środowiska i dziedzictwa kulturowego.

Mapy zagrożenia powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, tj. obszarów, na których stwierdza się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne. Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się obszary:

- o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi,
- głębokość i prędkości przepływu wody w klasach określających stopień zagrożenia dla ludzi i sposób oddziaływania wody na obiekty budowlane

Mapy zagrożenia powodziowego nie przedstawiają zasięgów powodzi historycznych, ale prezentują obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.

Dla obszarów wskazanych na mapach zagrożenia powodziowego sporządza się mapy ryzyka powodziowego. Mapy ryzyka powodziowego określają wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to obiekty, które pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

W tym celu na mapach ryzyka powodziowego przedstawia się w szczególności:

1. Szacunkową liczbę mieszkańców, którzy mogą być dotknięci powodzią;
2. Budynki mieszkalne i obiekty o szczególnym znaczeniu społecznym, których działanie może być utrudnione lub niemożliwe w związku z wystąpieniem powodzi tj.: szpitale, szkoły, przedszkola, żłobki, hotele, centra handlowo-usługowe, domy pomocy społecznej, domy opieki, hospicja, zakłady karne, zakłady poprawcze, areszty śledcze, jednostki Policji, jednostki ochrony przeciwpożarowej, jednostki Straży Granicznej;
3. Rodzaje działalności gospodarczej wykonywanej na obszarach zagrożenia powodziowego, w postaci klas użytkowania terenu,
4. Obszary i obiekty dziedzictwa kulturowego;
5. Instalacje mogące, w razie wystąpienia powodzi, spowodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości:

6. Obszary chronione:
7. Potencjalne ogniska zanieczyszczeń wody w przypadku wystąpienia powodzi tj. zakłady przemysłowe, oczyszczalnie ścieków, przepompownie ścieków, składowiska odpadów, cementarze;
8. Wartości potencjalnych strat dla poszczególnych klas użytkowania terenu, tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny przemysłowe, tereny komunikacyjne, lasy, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, grunty orne i uprawy trwałe, użytki zielone.

Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) zostały sporządzone dla rzeki Pliszki przepływającej przez teren gminy Łagów. Szczegółowe mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego dostępne są na stronie wody.isok.gov.pl.

Zagrożenie suszą

Susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. Aby w przyszłości nie zabrakło wody, w odpowiedniej ilości i odpowiedniej jakości, należy przeciwdziałać skutkom suszy.

Zapobieganie suszy jest istotne, gdyż susza powoduje przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw, zmniejszenie zasobów wody pitnej, a także zwiększone prawdopodobieństwo występowania pożarów.

Susza, to zjawisko ciągle o zasięgu regionalnym, objawiającym się tymczasowym ograniczeniem dostępności wody; susza definiowana jest także jako katastrofa naturalna. W zależności od czynników wpływających na rozwój intensywności i zasięgu suszy, możemy mówić o czterech, powiązanych ze sobą przyczynowo-skutkowo typach:

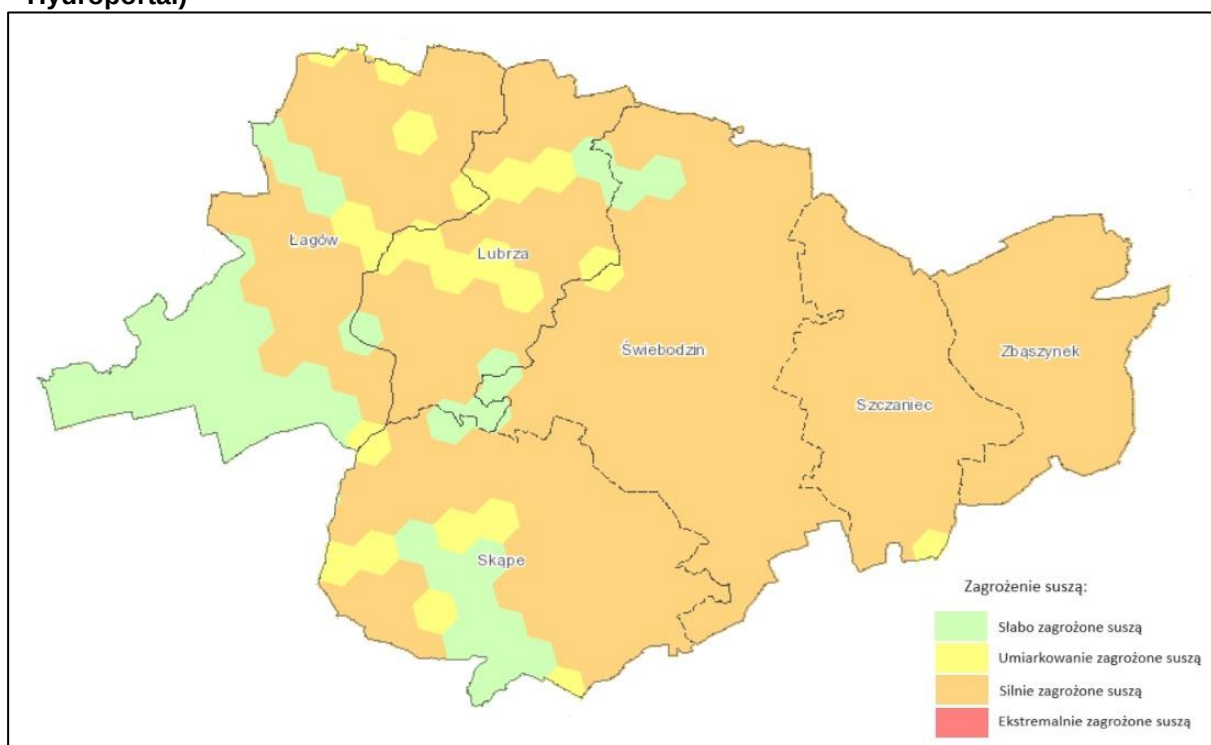
- susza atmosferyczna (meteorologiczna) – charakteryzuje ją niedobór opadów, skutkujących zwiększoną ewapotranspiracją, obniżeniem lustra wód powierzchniowych, a także zmniejszenie ilości wody glebowej,
- susza rolnicza – ograniczenie dostępności wody dla roślin, co prowadzi do ich stopniowego obumierania i spadku produkcji roślinnej,
- susza hydrologiczna – charakteryzuje się obniżeniem zasobów wody w rzekach oraz w naturalnych i sztucznych zbiornikach wodnych,
- susza hydrogeologiczna – długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

Wyróżnia się także tzw. suszę gospodarczą, która na skutek niedoborów opadów, a w konsekwencji przesuszenia gleb i obniżenia przepływu w ciekach, w istotny sposób wpływa na względy ekonomiczne, społeczne bądź rolnicze.

Opracowany został Plan przeciwdziałania skutkom suszy, który został przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615). Plan określa, w jaki sposób w najbliższych latach podejmowane będą działania dotyczące zarządzania zasobami wodnymi, zarządzania kryzysowego i szacowania strat spowodowanych suszą. Celem jest ograniczenie jej skutków, przez optymalne działania, zarówno techniczne – w tym inwestycyjne, jak i nietechniczne – np. poprzez edukację społeczną. Istotne w procesie przeciwdziałania temu zjawisku są różnego typu działania związane z powiększaniem dyspozycyjnych zasobów wodnych – zarówno z zakresu dużej, jak i małej retencji. PPSS jest dokumentem nie tylko dla urzędników państwowych, ale również dla przedsiębiorców oraz osób indywidualnych.

Z mapy zagrożenia suszą wynika, że większość obszaru powiatu świebodzińskiego jest silnie zagrożony suszą. Niewielkie fragmenty powiatu zagrożone są suszą w stopniu umiarkowanym. Część obszaru gminy Łagów, Skąpe i Lubrza jest słabo zagrożona suszą. Szczegóły zostały przedstawione na poniższej mapie.

Rysunek 2 Zagrożenie suszą na terenie powiatu (źródło: Plany przeciwdziałania skutkom suszy – Hydroportal)



Gospodarowanie wodami musi się odbywać w sposób racjonalny i zrównoważony. Dlatego też przede wszystkim należy zagospodarować wody opadowe. W tym celu konieczna jest retencja, czyli przechwytywanie i zatrzymywanie wód opadowych na różne sposoby, w tym równie ważna jest:

- mikro-retencja, czyli łapanie deszczówki na cele gospodarcze, np. do podlewania ogródków, zastępowanie wodolubnych trawników kwietnymi łąkami zatrzymującymi wilgoć w glebie, tworzenie niecek i ogrodów deszczowych zasilanych deszczem (które stopniowo oddają wilgoć), itp.,
- mała retencja – która wspomaga rolnictwo, jak np. retencja korytowa polegająca na zasilaniu pól wodą za pomocą systemu rowów z zastawkami, odtwarzanie stawów i oczek wodnych na wsi i w miastach, zadrzewianie i zalesianie, odtwarzanie terenów podmokłych na nieużytkach oraz bio-retencji łąkowej w dolinach rzecznych;
- duża retencja – czyli budowanie zbiorników wielofunkcyjnych, poprawiających bilans wodny w całych regionach. Duże zbiorniki retencyjne nie tylko gromadzą zapas wody na okres suszy, ale też pomagają w utrzymaniu naturalnego przepływu wód w rzekach i podtrzymaniu funkcjonowania ekosystemów zależnych od wód. Wyrównują poziom wód gruntowych w bezpośredniej okolicy. W okresach nasilonych opadów wielofunkcyjne zbiorniki retencyjne zmniejszają ryzyko powodziowe. Obecnie w Polsce mamy 100 tego typu zbiorników, a retencja utrzymuje się na poziomie 6,5%. Powinna być przynajmniej dwa razy wyższa, by zaspokoić potrzeby ludzi, gospodarki i środowiska przyrodniczego.

Na terenie gminy Skąpe jezioro Niedźwiedno pełni funkcję zbiornika retencyjnego. Zbiornik zlokalizowany jest na działce nr 475 obręb Ołobok. Powierzchnia zbiornika wynosi 56,54 ha, pojemności użytkowa 2 600 tys. m³, gwarantowany roczny zasób wody dla nawodnień wynosi 2 250 tys. m³.

Na terenie gminy Świebodzin znajduje się 14 małych zbiorników wodnych będących własnością gminy. Zbiorniki zlokalizowane są w następujących miejscowościach:

- Grodziszczce – 1 zbiornik wodny,
- Glińsk – 2 zbiorniki wodne,
- Rusinów – 1 zbiornik wodny,
- Łągów – 1 zbiornik wodny,
- Chociule – 1 zbiornik wodny,
- Rudgerzowice – 1 zbiornik wodny,

- Kępski – 1 zbiornik wodny,
- Raków – 2 zbiorniki wodne,
- Lubinicko – 1 zbiornik wodny,
- Jezioro – 1 zbiornik wodny,
- Kupienino – 2 zbiorniki wodne.

W Świebodzinie funkcjonują systemy gromadzące wody opadowe, są to:

- zbiornik retencyjny i infiltracyjny przy ul. Gronowej,
- system skrzynkowy rozsączający wodę opadową na ulicy Północnej,
- system skrzynkowy rozsączający wodę opadową na parkingu przy ul. Sulechowskiej,
- system skrzynkowy rozsączający wodę opadową z drogi zlokalizowanej na działce nr 936 i 937 w 0003 obrębie miasta Świebodzina.

W celu podniesienia poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu oraz ochrony zasobów wodnych i minimalizacji zjawiska suszy w Polsce uruchomiono program priorytetowy „Moje Woda”, finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Celem programu jest zwiększenie poziomu retencji na terenie nieruchomości z budynkiem mieszkalnych jednorodzinnych oraz wykorzystanie zgromadzonych wód opadowych lub roztopowych, dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury. Dofinansowaniu podlegał zakup, dostawa, montaż, budowa, rozbudowa, uruchomienie instalacji:

- do zbierania wód opadowych lub roztopowych z powierzchni nieprzepuszczalnych nieruchomości, tj. z dachów, chodników, podjazdów (np. łapacze, wpusty, osadniki rynnowe, odwodnienie liniowe, przewody odprowadzające wody opadowe bez rynien i rur spustowych),
- do magazynowania wód opadowych w zbiornikach (np. szczelne zbiorniki podziemne i naziemne) o sumarycznej pojemności minimum 2 m³,
- do retencjonowania wód opadowych, w tym roztopowych w gruncie (np. rozsączalnienie powierzchni nieprzepuszczalnych, studnie chłonne, drenaż, skrzynki rozsączające, zbiorniki otwarte),
- do retencjonowania wód opadowych, w tym roztopowych na dachach – „zielone dachy” (warstwa drenażowa) bez kosztów nasadzeń,
- do wykorzystywania retencjonowanych wód opadowych lub roztopowych (np. pompy, filtry, przewody, zraszacze, sterowniki, centrale dystrybucji wody, inne instalacje umożliwiające zagospodarowanie wody z istniejącego/nowobudowanego w ramach inwestycji zbiornika).

Z informacji uzyskanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze wynika, że w latach 2023-2024, w ramach programu priorytetowego „Moja Woda” podpisano 22 umowy z mieszkańcami powiatu świebodzińskiego, a kwota wypłaconej dotacji wynosiła 100 471,19 zł.

Melioracje

Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleb, ułatwienia jej uprawy oraz na ochronie użytków rolnych przed powodzią. Rowy i drenaże pełnią ważną rolę w regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwienia jej uprawy oraz w ochronie użytków rolnych przed powodzią. W związku z przeznaczaniem terenów rolnych zmeliorowanych pod zabudowę, melioracje wodne szczegółowe (drenowania, rowy) podlegają przebudowie lub likwidacji. Brak konserwacji może doprowadzić do lokalnych podtopień.

Łączna długość urządzeń melioracyjnych na terenie powiatu wynosi 654 617 mb. Szczegółowy podział został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 28 Urządzenia melioracyjne na terenie powiatu

Jednostka ewidencyjna	Urządzenia melioracyjne [mb]		
	Rowy melioracyjne	Drenowanie	Suma
Gmina Lubrza	85 864,00	0,00	85 864,00
Gmina Łagów	58 300,00	138,00	58 438,00
Gmina Skąpe	104 715,00	168,00	104 883,00
Gmina Świebodzin	147 182,00	472,00	147 654,00
Gmina Szczaniec	163 141,00	633,00	163 774,00
Gmina Zbąszynek	93 841,00	163,00	94 004,00
Powiat Świebodziński	653 043,00	1 574,00	654 617,00

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodzinie.

Na rzekach przepływających przez powiat świebodziński zainstalowane są budowle regulacyjne, które służą do regulacji przepływu w rzece oraz ochronie dna i brzegów przed erozją. Ich wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 29 Wykaz budowli regulacyjnych na rzekach na terenie powiatu

Rodzaj budowli / rzeka	Lokalizacja (gmina)
Próg betonowy na rz. Paklica, lokalizacja w km 19+400	Lubrza
Próg betonowy na rz. Paklica G-2, lokalizacja w km 28+808	
Próg betonowy na rz. Paklica G-2, lokalizacja w km 29+848	
Próg betonowy na rz. Paklica G-2, lokalizacja w km 29+897	
Próg faszynowo-kamienny na rz. Paklica, lokalizacja w km 23+800	
Ścianka szczelna - Larsen na rz. Paklica, lokalizacja w km 32+254	

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Gorzowie Wlkp.

Na ciekach naturalnych przepływających przez powiat zainstalowane są również urządzenia piętrzące tj. przepusty, jazy i zastawki, będące w administracji PGW Wody Polskie. Ich wykaz przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 30 Wykaz budowli piętrzących na ciekach naturalnych na terenie powiatu

Rodzaj budowli	Lokalizacja	Wysokość piętrzenia [m]
Zastawka	Ołobok	1,0
Zapora Niedźwiedno	Łąkie	4,26
Jaz żelbetonowy	Pałck	b. d
Jaz żelbetonowy	Przetocznica	b. d
Jaz żelbetonowy	Międzylesie	b. d
Jaz żelbetonowy	Międzylesie	b. d
Jaz żelbetonowy	Międzylesie	b. d
Jaz żelbetonowy	Łąkie	b. d
Jaz żelbetonowy	Rokietnica	b. d
Jaz żelbetonowy	Ołobok	b. d
Jaz żelbetonowy	Borów	b. d
Zastawka	Niekarzyn	6,0
Zastawka	Ołobok	1,0
Zastawka	Borów	1,0
Zastawka	Borów	1,25
Przepust z zastawką	Borów	1,25
Przepust z zastawką	Borów	1,25
Zastawka	Wilkowo	1,0
Zastawka	Wilenko	b. d
Przepust z zastawką	Rogoziniec	b. d
Przepust z zastawką	Rogoziniec	b. d
Zastawka	Szczaniec	1,2
Jaz	Lubrza	2,33
Zastawka	Nowa Wioska	1,0

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – Zarząd Zlewni w Zielonej Górze, Zarząd Zlewni w Gorzowie Wlkp.

5.6.4. Wody podziemne

Zasoby wód podziemnych, pomimo iż są odnawialne, nie mogą być wykorzystywane w niekontrolowany sposób z uwagi na ograniczoną ich ilość, zmienną jakość oraz wpływ na środowisko, jakie może przynieść nadmierna eksploatacja. Gospodarowanie wodami musi być prowadzone w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, co oznacza odpowiednie zarządzanie zasobami wodnymi.

Jednolite części wód podziemnych

W celu zarządzania wodami podziemnymi w tym planowania w gospodarowaniu wodami zostały wydzielone jednolite części wód podziemnych (JCWPd). Dla tych jednostek zostały sporządzone plany działań, służące osiągnięciu ustalonych dla nich celów środowiskowych. Zasoby wód podziemnych na obszarze powiatu świebodzińskiego znajdują się w granicach czterech jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Ich stan przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 31 Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu

Lp.	Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Cele środowiskowe	Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych
1.	GW600068	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	nie dotyczy
2.	GW600069	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	nie dotyczy
3.	GW600058	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	nie dotyczy
4.	GW600059	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	nie dotyczy

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335)

Dla dwóch jednolitych części wód podziemnych zaplanowano działania uzupełniające tj.

- spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni poprzez odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych; zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska (realizowane przez PGL LP)
- analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych poprzez analizę możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych - z odwadniających na nawadniająco-odwadniające i budowa nowych systemów melioracyjnych (nawadniająco-odwadniających) (realizowane przez organ zarządzający siecią urządzeń melioracji wodnych).

Rysunek 3 Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu (źródło: geoportal.gov.pl)

Jakość wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód podziemnych, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń w skali kraju, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych. Monitoring zwykłych wód podziemnych realizowany jest w sieciach obserwacyjnych: krajowej, regionalnej i lokalnej.

Badania w sieci krajowej były realizowane przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Wyniki badań i ocen wykonywanych w ramach monitoringu jakości wód podziemnych służą do optymalizacji działań związanych z ochroną i gospodarowaniem zasobami wód podziemnych, mających na celu utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych; są także wykorzystywane na potrzeby wypełniania obowiązków sprawozdawczych wobec Komisji Europejskiej.

Na terenie powiatu świebodzińskiego wody podziemne były badane w 2022 roku (w 2023 roku badań nie przeprowadzono) w 5 punktach pomiarowych: Świebodzin, Jezioro, Niesulice, Czartów i Rokitnica. Punkty te były zlokalizowane w 3 jednolitych częściach wód podziemnych (jcwpd) o numerach: PLGW600068, PLGW600069, PLGW600058. W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację jakości wód podziemnych badanych na terenie powiatu.

Tabela 32 Monitoring wód podziemnych w 2022 roku

Numer punktu pomiarowego wg ID Monitoring	Miejscowość	Gmina	Kod UE JCWPd (wg podziału na 174 części)	Klasa jakości 2022 końcowa
6914	Czartów	Łagów	PLGW600058	II – wody dobrej jakości
2424	Jezioro	Świebodzin	PLGW600068	III – wody zadowalającej jakości
6072	Niesulice	Skąpe	PLGW600068	II – wody dobrej jakości
9690	Rokitnica	Skąpe	PLGW600068	III – wody zadowalającej jakości
667	Świebodzin	Świebodzin	PLGW600069	III – wody zadowalającej jakości

Źródło: opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W trzech punktach pomiarowych wody uzyskały III klasę czyli zadowalającą jakość, a w dwóch punktach II klasę czyli były to wody dobrej jakości.

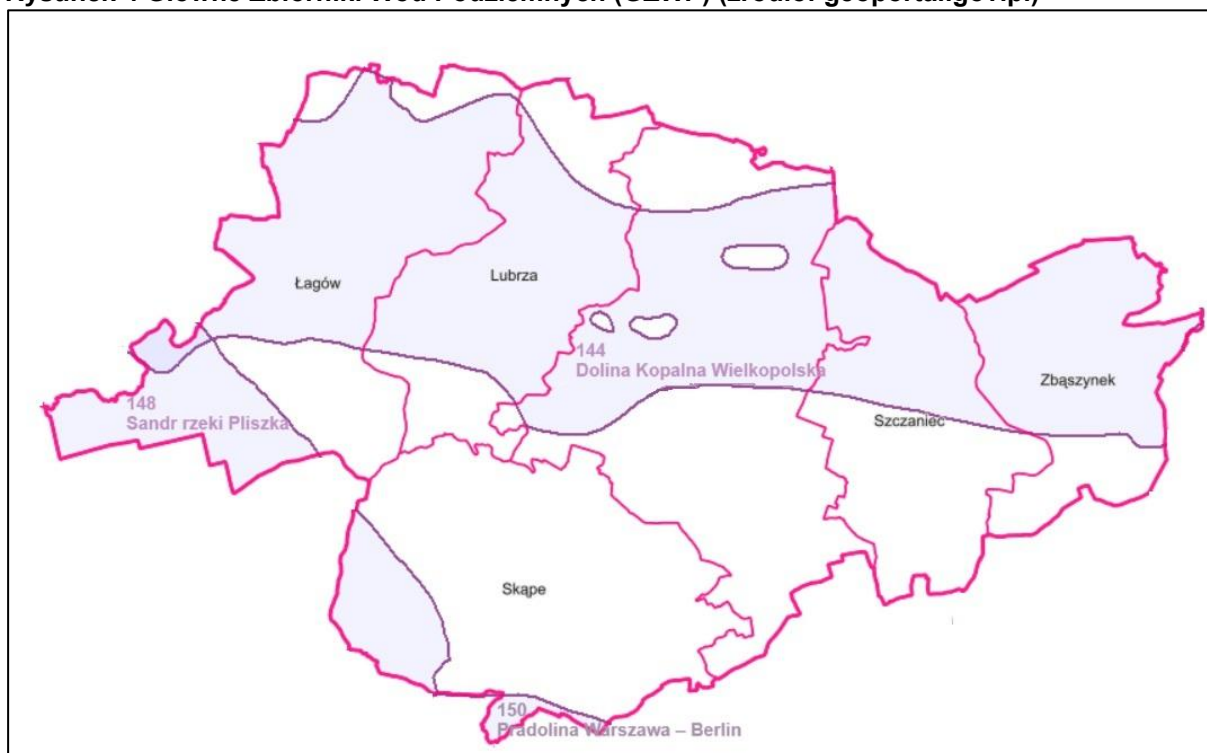
Główne zbiorniki wód podziemnych

Główne zbiorniki wód podziemnych to struktury geologiczne lub ich fragmenty wykazujące w skali regionów hydrogeologicznych najwyższą wodonośność i zasobność, stanowiące obecnie lub mogące stać się w przyszłości podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców. Analizowany teren leży w zasięgu trzech Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP), do których należą:

- Nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska – zbiornik porowy o powierzchni 4 122,40 km². Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 394 298,4 m³/d. W części obszaru GZWP czasy potencjalnej migracji zanieczyszczeń są mniejsze od 25 lat. Biorąc pod uwagę zasady i kryteria wydzielenia terenów ochronnych na obszarze GZWP nr 144 o powierzchni 4 122,4 km² wyznaczono 9 terenów ochronnych o łącznej powierzchni 30,4 km².
- Nr 148 Sandr rzeki Pliszka – zbiornik porowy o powierzchni 486,3 km². Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 174 528 m³/d. Jest to zasobny zbiornik wód podziemnych, przeważnie odkryty, ale lokalnie izolowany od powierzchni glinami zwałowymi (część północno-zachodnia). Jest to zbiornik odkryty, o wysokim i bardzo wysokim stopniu zagrożenia jakości wód podziemnych. W związku z tym koniecznym było wyznaczenie obszaru ochronnego o powierzchni 509,9 km². Ochrona jakości wód podziemnych GZWP nr 148 wymaga przede wszystkim, żeby powierzchnia obszarów leśnych nie uległa uszczupleniu, intensywnej realizacji sieci kanalizacji sanitarnej, kontroli indywidualnych gospodarstw w zakresie wywozu ścieków i odpadów, likwidacji dzikich wysypisk, odpowiedniej polityki rolnej w zakresie promocji ekologicznego rolnictwa oraz rozwinięcia świadomości i edukacji społecznej w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych. Zabezpieczenie możliwości poboru wód podziemnych dobrej jakości na potrzeby ludności nie będzie wymagało nadzwyczajnych działań tj. likwidacji zakładów przemysłowych, ograniczenia działalności produkcji rolniczej. Wprowadzenie strefy ochronnej zbiornika nie pociąga za sobą dokuczliwych skutków ekonomicznych, prowadzi natomiast do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej oraz takiego rozwoju gospodarki, który nie będzie negatywnie wpływał na jakość wód podziemnych. Lokalizacja planowanych inwestycji i obiektów nie powinna kolidować z lokalizacją ujęć służących do zaopatrzenia ludności w wodę zdatną do picia i na potrzeby gospodarcze. Projektowane inwestycje powinny mieć opracowywany na poszczególnych etapach pracy raport o oddziaływaniu na środowisko. Powinny w znacznym stopniu uwzględniać szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe rejonu.
- Nr 150 Pradolina Warszawa - Berlin – zbiornik porowy o powierzchni 1 611 km². Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 350 000 m³/d. Leży w granicach morfologicznych pradoliny

warszawsko-berlińskiej. Ma kształt wydłużony zgodnie z przebiegiem rzeki Odry (od Radnicy do Klenicy), Kanałów Obry i Kanału Mosińskiego oraz Warty (od Mosiny do Kopoja). Zbiornik znajduje się w strefie regionalnego drenażu wód w strukturze erozyjnej pradoliny wypełnionej piaszczysto-żwirowymi osadami z okresu zlodowaceń południowopolskich i środkowopolskich oraz zlodowacenia Wisły oraz akumulacją w okresach interglacjalnych oraz holocenie. Miąższość osadów jest zróżnicowana, lecz zwykle wynosi 0–30 m. Współczynnik filtracji zmienia się tutaj w granicach 1–100 m/d. Zbiornik ma charakter porowy o swobodnym i swobodno- naporowym zwierciadle wody. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia w wodę stanowi poziom wód gruntowych i wód głębinnych pradoliny. Występujący w podłożu poziom subglacjalny nie jest dotychczas wykorzystywany gospodarczo. GZWP nr 150 należy do struktur o charakterze odkrytym z lokalnie występującą pokrywą izolującą, co decyduje o jego silnej podatności na zanieczyszczenie z powierzchni terenu. Obszar zbiornika stanowią w zdecydowanej większości łąki, pola uprawne oraz lasy. Aż 25% powierzchni zbiornika stanowią lasy będące naturalną formą ochrony poziomu wodonośnego. Teren GZWP charakteryzuje się stosunkowo małym zaludnieniem, z przewagą małych miast liczących do 5 tys. mieszkańców. Ze względu na odkryty charakter zbiornika, silną jego podatność na zanieczyszczenia z powierzchni terenu, sposób zagospodarowania terenu oraz uwarunkowania hydrogeologiczne wyznaczono obszar ochronny o powierzchni 1926,5 km².

Rysunek 4 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) (źródło: geoportal.gov.pl)



5.6.5. Zagrożenia wód podziemnych

W celu ochrony zasobów wód przede wszystkim przed degradacją ich jakości (stanu chemicznego) na obszarach ochronnych głównych zbiorników wód podziemnych mogą obowiązywać zakazy, nakazy oraz ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wody. Na obszarach ochronnych można zabronić wznoszenia obiektów budowlanych oraz wykonywania robót lub innych czynności, które mogą spowodować trwałe zanieczyszczenie gruntów lub wód, a w szczególności lokalizowania inwestycji zaliczonych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Natomiast o zanieczyszczeniu wód podziemnych mówimy wtedy, gdy następuje niekorzystna zmiana ich cech fizycznych (temperatura, barwa, zapach, smak, przewodnictwo elektryczne), chemicznych lub bakteriologicznych. Zmiany te mogą być wywołane bezpośrednio przez wprowadzenie do wód substancji zanieczyszczających oraz pośrednio przez przemieszczanie się do ujęcia wód zanieczyszczonych.

Zanieczyszczenie wód podziemnych głównie zależy od głębokości ich zalegania, izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu, a także lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone są wody czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Jest to spowodowane dobrymi właściwościami filtracyjnymi skał słabo izolujących ten poziom wodonośny stwarzając warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu.

Zagrożeniem dla wód podziemnych może być rolnictwo. Do podstawowych źródeł tych zanieczyszczeń można zaliczyć przede wszystkim intensywne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin jak również ich niewłaściwe magazynowanie. Za najbardziej niebezpieczną grupę nawozową z uwagi na dobrą rozpuszczalność w wodzie i łatwość migracji przyjmuje się grupę nawozów azotowych. Kolejnym typem zagrożeń są pestycydy przeznaczone do niszczenia owadów (insektycydy), grzybów (fungicydy) i chwastobójczych (herbicydy), a dokładnie ich niewłaściwe magazynowanie oraz nieumiejętne sporządzenie roztworów. Stopień toksyczności, rozpuszczalność w wodzie oraz trwałość to jedne z głównych czynników, które decydują o intensywności zagrożenia dla wód podziemnych.

Zagrożeniem dla wód podziemnych mogą być również źle zabezpieczone składowiska odpadów. Należy pamiętać, że oddziaływanie wysypiska na wody podziemne nie kończy się wraz z wyłączeniem wysypiska z eksploatacji, ale jeszcze zwykle kilkadziesiąt lat po jej zakończeniu.

Dużym zagrożeniem dla wód podziemnych stanowią nieszczelne zbiorniki bezodpływowe lub awarie i niewłaściwe funkcjonowanie przydomowych oczyszczalni ścieków. Przedostające się nieczystości ciekłe mogą spowodować zanieczyszczenie bakteriologiczne lub chemiczne wód podziemnych i gleby. Dlatego należy kontrolować szczelność zbiorników, regularnie wywozić nieczystości a tam, gdzie jest techniczna możliwość budować sieć kanalizacyjną.

Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny, w związku z tym ich ochrona ma charakter priorytetowy. Dlatego wody podziemne wykorzystywane są do celów pitnych powinny być szczególnie chronione przed zanieczyszczeniami.

5.6.6 Działania poprawiające jakość wód powierzchniowych i podziemnych oraz zapobiegające suszy i podtopieniom

W Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry zaplanowano cele środowiskowe dla każdej jednolitej części wód wyznaczonych na terenie powiatu. Aby te cele osiągnąć zostały zaplanowane działania podstawowe i uzupełniające. Wśród działań zaplanowanych dla wód powierzchniowych można wymienić: działania kontrolne, edukacja rolników, ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków, przebudowa budowli piętrzących, gospodarka ściekowa w obszarach nieurbanizowanych i aglomeracjach, działania naprawcze dla obszarów chronionych, aktualizacja programu ochrony środowiska. Natomiast dla wód podziemnych zaplanowano: spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni poprzez odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych; zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska; analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych poprzez analizę możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych - z odwadniających na nawadniająco-odwadniające i budowa nowych systemów melioracyjnych (nawadniająco-odwadniających).

W dalszym ciągu niezbędna jest modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę, aby jakość dostarczanej wody spełniała wszystkie normy. Należy dążyć do uporządkowania gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz oczyszczalni ścieków przy jednoczesnym likwidowaniu zbiorników bezodpływowych.

W celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę należy zachęcać mieszkańców do instalowania systemów gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej. Retencjonowanie wody chroni zasoby wód podziemnych, ograniczając zużycie wody z sieci wodociągowej i ze studni. Nie bez znaczenia jest także ograniczenie odpływu do sieci kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków oraz rowów i cieków wodnych. Zgromadzona deszczówka może być wykorzystywana m.in. do podlewania trawnika, ogrodu, a także do celów gospodarczo-bytowych np.: splukiwanie WC, prania czy sprzątania. W tym celu funkcjonuje ogólnopolski program priorytetowy „Moja Woda”, dzięki któremu można otrzymać dotacje na dofinansowanie kosztów zakupu i montażu urządzeń do gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych i roztopowych w miejscu ich powstania.

Ważne jest zapewnienie prawidłowego stosowania nawozów naturalnych i sztucznych w rolnictwie, tj. w dawkach adekwatnych do potrzeb uprawianych roślin i panujących warunków przyrodniczych. Dlatego istotna jest edukacja ekologiczna rolników, w tym prowadzenie szkoleń przez Ośrodki Doradztwa Rolniczego.

W przemyśle należy dążyć do stosowania obiegów zamkniętych oraz najnowszych technologii odzysku wody w procesach produkcyjnych.

Dzięki inwestycją w rozwój systemu kanalizacyjnego i oczyszczania ścieków, stan wód powierzchniowych powinien ulegać stopniowej poprawie, przynajmniej w zakresie wskaźników fizykochemicznych. Można oczekiwać, że poprawie będą również ulegały elementy biologiczne w wodach. Wpłyne to pozytywnie na osiągnięcie celów środowiskowych określonych dla jednolitych części wód powierzchniowych.

Zarówno rowy melioracyjne jak i zbiorniki małej retencji stanowią bardzo istotną rolę w retencjonowaniu wód i ochronie przed lokalnymi podtopieniami wynikającymi z nagłych opadów. Niedostateczna liczba zbiorników małej retencji powoduje brak retencjonowania wód co może skutkować niedostatecznymi zasobami wody podczas okresów suszy. Może to spowodować zwiększone ryzyko pożarów lasów, łąk i pól oraz straty materialne. Po zmianie ustawy prawo wodne możliwa jest budowa zbiorników retencyjnych położonych w całości na gruntach rolnych do 1 ha i głębokości nieprzekraczającej 3 m, bez pozwoleń wodnoprawnych, co wobec zmieniających się warunków klimatycznych jest działaniem bardzo istotnym, ponieważ może się to przyczyniać do łagodzenia skutków suszy jak i powodzi.

W celu utrzymania prawidłowych stosunków wodnych niezbędne są regularne prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych. Brak konserwacji rowów melioracyjnych może doprowadzić do podtopień oraz całkowitego ich zaniku. Właściwa melioracja gruntów rolniczych przynosi w bardzo krótkim czasie wymierne korzyści dla wszystkich. Prawidłowe stosunki wodne w glebie dają poprawę plonów, natomiast dobrze rozwinięta eksploatacja melioracji zapobiega zalewaniu gruntów. Działania związane z nieprawidłową naprawą systemów melioracyjnych mogą również nieść negatywne skutki. Mogą wiązać się z osuszaniem terenów chronionych w tym siedlisk przyrodniczych czy siedlisk roślin i zwierząt chronionych.

Należy prowadzić regularne prace utrzymaniowe i konserwacyjne wałów przeciwpowodziowych aby ich stan był utrzymany na dobrym poziomie.

5.6.7 Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarowanie wodami

Uwzględniając opis stanu aktualnego w obszarze interwencji gospodarowanie wodami przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• prowadzony monitoring jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych na terenie powiatu oraz punkty pomiarowo-kontrolne znajdujące się w obrębie powiatu, • prowadzony monitoring jednolitych części wód podziemnych, • wody podziemne dobrej lub zadowalającej jakości, • dobrze rozwinięta sieć hydrograficzna powiatu, • wyznaczone kąpieliska i miejsce wykorzystywane do kąpeli, • rozwinięta sieć rowów melioracyjnych	• większość jednolitych części wód powierzchniowych są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, • większość obszaru powiatu jest silnie zagrożony suszą.
SZANSE	ZAGROŻENIA
• zintensyfikowanie prac nad poprawą jakości wód powierzchniowych, • rozwój systemów retencjonowania wody, • możliwość uzyskania dofinansowania na systemy retencjonowania wód.	• działalność rolnicza, przemysłowa i bytowa stanowiąca ryzyko zanieczyszczenia wód, • niebezpieczeństwo obniżenia poziomu wód i zakłócenia stosunków hydrologicznych, • gwałtowne zjawiska pogodowe mogące spowodować powódź lub podtopienia, • zmiany klimatu pogłębiające zjawisko suszy.

5.7. Gospodarka wodno-ściekowa

5.7.1. Wodociągi i ujęcia wód

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku długość sieci wodociągowej na terenie powiatu wynosiła 399,8 km. Do sieci podłączonych było 51 027 mieszkańców, czyli z sieci wodociągowej korzystało 94,6% ogółu ludności powiatu. We wszystkich gminach poziom zwodociągowania był bardzo wysoki i wynosił od 92% do 100%. Miasta zwodociągowane były w 99,1%, a obszary wiejskie w 90,5%. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci wodociągowej.

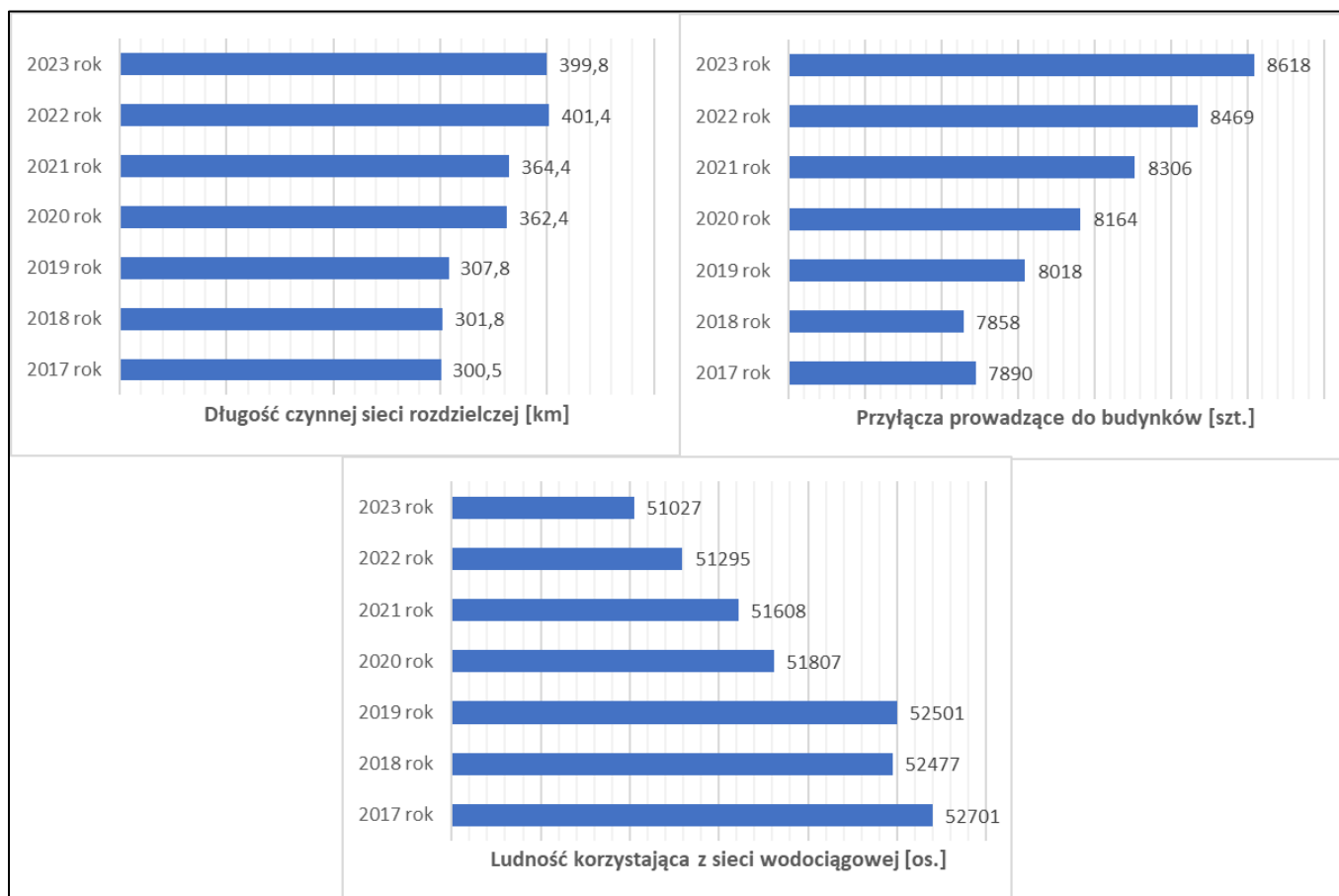
Tabela 33 Sieć wodociągowa w powiecie w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	długość sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) [km]	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	ludność korzystająca z sieci [os.]	korzystający z instalacji w ogółu ludności [%]
Gmina Lubrza	70,8	942	3577	99,9
Gmina Łagów	42,3	1064	4420	93,5
Gmina Skąpe	61,5	959	4621	92,2
Gmina Szczaniec	37,6	757	3646	100,0
Gmina Świebodzin	136,0	3722	27054	93,6
Gmina Zbąszynek	51,6	1174	7709	95,4
Powiat Świebodziński	399,8	8618	51027	94,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Na poniższych wykresach przedstawiono zmiany zachodzące w latach 2017-2023 w zakresie parametrów dotyczących sieci wodociągowej.

Wykres 4 Sieć wodociągowa na terenie powiatu świebodzińskiego - zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny)



Zużycie wody w gospodarstwach domowych na terenie powiatu, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wynosiło w 2023 roku 32 m³, z czego najwyższe było w Gminie Zbąszynek wynosiło 35,3 m³, a najniższe w Gminie Łagów – 27,7 m³.

Ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 roku wynosiło 2 946,9 dam³, największe było w Gminie Świebodzin, a najmniejsze w Gminie Szczaniec. Na cele przemysłowe zużycie wody wynosiło 14 dam³, napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych – 350 dam³, a pozostała ilość na eksploatację sieci wodociągowej. Na przemysł przypadało 5,5% ogólnego zużycia wody w powiecie. Szczegółowe dane w poniższej tabeli.

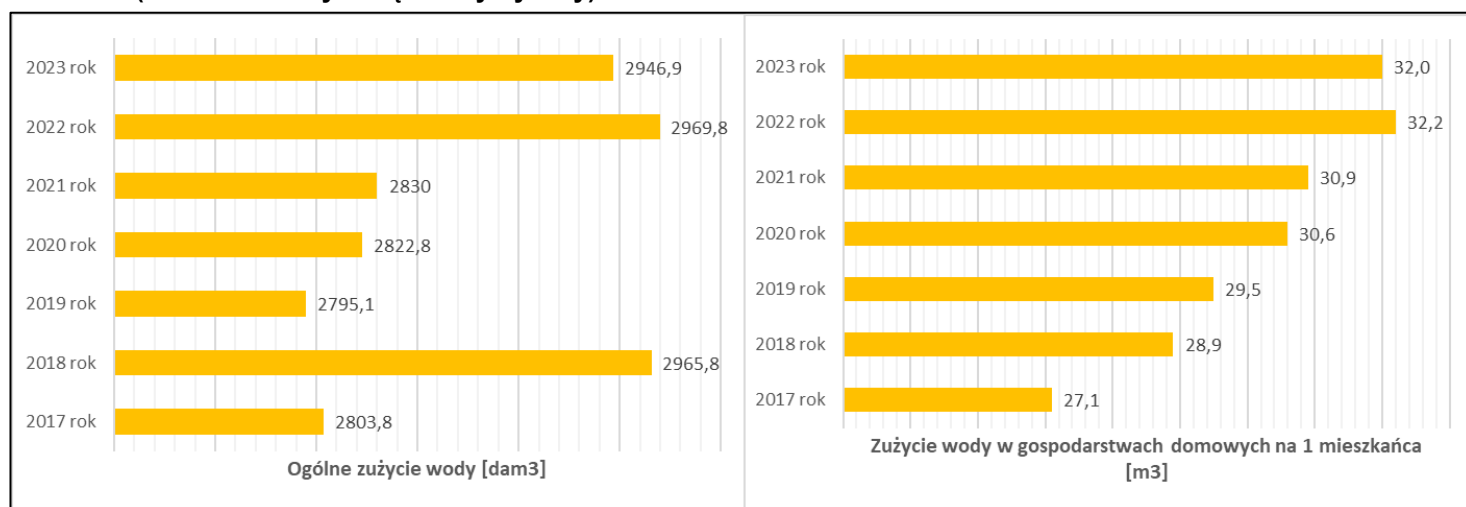
Tabela 34 Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Zużycie wody [dam ³]			
	Ogółem	Przemysł	Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych	Eksploatacja sieci wodociągowej
Gmina Lubrza	504,0	14	350	140,0
Gmina Łagów	153,8	6	0	147,8
Gmina Skąpe	276,5	73	0	203,5
Gmina Szczaniec	118,1	0	0	118,1
Gmina Świebodzin	1355,4	68	0	1287,4
Gmina Zbąszynek	539,1	0	0	539,1
Powiat Świebodziński	2946,9	161	350	2435,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Zmiany zachodzące w zużyciu wody w powiecie w latach 2017-2023 zostały przedstawione na poniższych wykresach.

Wykres 5 Zużycie wody w powiecie świebodzińskim – zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny)



Na terenie powiatu funkcjonuje 45 ujęć wody. Wszystkie ujęcia posiadają stację uzdatniania wody oraz ustanowioną strefę ochrony bezpośredniej. Szczegółowe dane zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 35 Ujęcia wody na terenie powiatu

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Wydajność ujęcia wody [m³/h]	Ustanowiona strefa ochrony		Stacja uzdatniania	Miejscowości obsługiwane przez ujęcie
			pośredniej	bezpośredniej		
Gmina Lubrza						
Romanówek	2	SW1 – 60 SW2 - 40	Nie	Tak	Tak	Romanówek, Lubrza, Nowa Wioska
Staropole	2	SW1 – 60 SW2 - 40	Nie	Tak	Tak	Staropole, Boryszyn
Mostki	2	SW1 – 54 SW2 - 40	Nie	Tak	Tak	Mostki, Laski, Zagórze, Przełazy

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Wydajność ujęcia wody [m³/h]	Ustanowiona strefa ochrony		Stacja uzdatniania	Miejscowości obsługiwane przez ujęcie
			pośredniej	bezpośredniej		
Bucze	2	SW1 – 21 SW2 - 21	Nie	Tak	Tak	Bucze
Buczyna	1	13,0	Nie	Nie	Tak	Buczyna, Zagaje
Gmina Łagów						
Łagów	1	27,00	Nie	Tak	Tak	Łagów, Łagówek
Sieniawa	1	8,00	Nie	Tak	Tak	Sieniawa Wieś
Wielopole	1	5,00	Nie	Tak	Tak	Wielopole Sieniawa os. górnicze
Żelechów	1	18,00	Nie	Tak	Tak	Żelechów
Gronów	2	3,30	Nie	Tak	Tak	Gronów, Stok
Jemiołów	2	2,50	Nie	Tak	Tak	Jemiołów
Toporów	2	3,50	Nie	Tak	Tak	Toporów
Czyste	1	3,00	Nie	Tak	Tak	Czyste
Niedźwiedź	2	12,00	Nie	Tak	Tak	Niedźwiedź
Gmina Skąpe¹³						
Kalinowo	2	4,0	Nie	Tak	Tak	Kalinowo, Niesulice
Ołobok	2	12,5	Nie	Tak	Tak	Ołobok, Łąkie
Darnawa	2	1,8	Nie	Tak	Tak	Darnawa
Rokitnica	2	2,4	Nie	Tak	Tak	Rokitnica
Węgrzynice	1	4,6	Nie	Tak	Tak	Węgrzynice, Zawisze, Błonie
Gmina Szczaniec						
Szczaniec	2	55	Nie	Tak	Tak	Szczaniec, Wilenko
Dąbrówka Mała	2	50	Nie	Tak	Tak	Dąbrówka Mała
Smardzewo	2	60	Nie	Tak	Tak	Smardzewo Opalewo Kozminek Brudzewo
Kielcze	1	14,5	Nie	Tak	Tak	Kielcze
Wolimirzyce	1	30	Nie	Tak	Tak	Wolimirzyce
Ojerzyce	2	41	Nie	Tak	Tak	Ojerzyce
Myszęcín	2	59,6	Nie	Tak	Tak	Myszęcín
Nowe Karcze	1	25	Nie	Tak	Tak	Nowe Karcze
Gmina Świebódzin						
Świebódzin, ul. Wodociągowa	11	400,00	Nie	Tak	Tak	Świebódzin, Grodziszczce, Ługów, Jeziory, Lubinicko
Świebódzin, ul. Zachodnia	3	46,00	Nie	Tak	Tak	Świebódzin, Rozłogi
Borów	2	4,00	Nie	Tak	Tak	Borów
Chociule	2	32,00	Nie	Tak	Tak	Chociule, Rudgerzowice, Osogóra
Gościkowo	2	17,50	Nie	Tak	Tak	Gościkowo, Jordanowo, Nowy Dworek
Lubogóra	2	18,00	Nie	Tak	Tak	Lubogóra
Raków	2	7,00	Nie	Tak	Tak	Raków
Rosin	2	11,00	Nie	Tak	Tak	Rosin, Kępsko, Podlesie
Rusinów	2	21,00	Nie	Tak	Tak	Rusinów, Witosław, Glińsk
Rzeczyca	2	33,00	Nie	Tak	Tak	Rzeczyca, Kupienino, Wityń
Wilkowo	2	25,00	Nie	Tak	Tak	Wilkowo
Gmina Zbąszynek						
Zbąszynek	5	66,67	Nie	Tak	Tak	Zbąszynek, Dąbrówka Wielkopolska, Bronikowo
Chlastawa	2	40	Nie	Tak	Nie	Chlastawa, Kosieczyn, Kręcko
Rogoziniec	2	28	Nie	Tak	Tak	Rogoziniec
Dąbrówka Wlkp.	3	6,04	Nie	Nie	Nie	Ujęcie nieeksploatowane
Nowy Goścíniec	2	1,25	Nie	Nie	Nie	Nowy Goścíniec

¹³ Pozostałe miejscowości tj.: Cibórz, Międzyziesie, Podła Góra, Skąpe. Pałck, Niekarzyn, Radoszyn zasilane są z ujęcia wody w m. Cibórz będącego pod zarządem Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego dla nerwowo i psychicznie chorych w Ciborzu, Cibórz 5, 66-213 Skąpe.

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Wydajność ujęcia wody [m³/h]	Ustanowiona strefa ochrony		Stacja uzdatniania	Miejscowości obsługiwane przez ujęcie
			pośredniej	bezpośredniej		
Stradzewo	1	2,08	Nie	Nie	Nie	Stradzewo
Samsonki	2	1,6	Nie	Tak	Nie	Samsonki

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

5.7.2. Jakość wody podawana do sieci ze stacji uzdatniania wody

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi sprawowany jest przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416) jak również na podstawie:

- ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757).
- rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294 ze zm.).

Jakość wody przeznaczonej do spożycia powinna odpowiadać wymaganiom określonym w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Badania jakości wody do spożycia wykonują laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości badań zatwierdzonym przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej, stosownie do ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

W powiecie świebodzińskim w 2024 roku objęto nadzorem 69 wodociągów, z których 44 to wodociągi publiczne zarządzane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, pozostałe to indywidualne ujęcia wody w ilości 25, które są zarządzane przez inne podmioty. Indywidualne ujęcia wody, które w roku sprawozdawczym były pod nadzorem PPIS w Świebodzinie to indywidualne ujęcia wody w ośrodkach wypoczynkowych, szpitalu, przedsiębiorstwach oraz innych miejscach służących dla użyteczności publicznej. Woda wykorzystywana do zbiorowego zaopatrzenia ludności na terenie powiatu świebodzińskiego pochodzi z ujęć podziemnych.

W 2024 roku w pobranych próbkach stwierdzono przekroczenia mikrobiologiczne i fizykochemiczne, które dotyczyły w szczególności występowania bakterii grupy coli, Enterokoków, ogólnej liczby mikroorganizmów, mętności, żelaza, manganu, twardości ogólnej, pH, smaku i zapachu. W związku z powyższymi przekroczeniami wydano 12 decyzji o braku przydatności wody do spożycia oraz 4 decyzje o warunkowej przydatności wody, 7 ocen o warunkowej przydatności wody do spożycia oraz zalecenia dot. jakości wody.

Każdorazowo w sytuacji wystąpienia przekroczeń przedsiębiorstwa wodociągowe podejmowały działania naprawcze mające na celu ich eliminację. Przeprowadzono działania naprawcze w postaci płukania filtrów, sieci wodociągowej, dezynfekcję sieci wodociągowej oraz wymiana złoży filtrów oraz aeratorów. Sytuacje związane z wystąpieniem przekroczeń nie zagrażały zdrowiu konsumentów.

Dla wodociągu Buczyzna w roku 2024 obowiązuje nadal decyzja o przydatności wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na warunkach udzielonego odstępstwa na parametr azotany pochodzącej z wodociągu publicznego w miejscowości Buczyzna (decyzja wydana w 2022 roku obowiązuje do dnia 31.12.2024r.).

Dla wodociągu Raków od 13 listopada 2024r. obowiązuje decyzja na parametr twardość. Parametr ten może ujemnie wpływać na wygląd i smak wody oraz może powodować odkładanie się osadów, ale nie stwarza zagrożenia dla zdrowia konsumentów.

Lista wskaźników jakości wody, wśród których najczęściej stwierdzano przekroczenia w 2024 roku:

- pod względem mikrobiologicznym - bakterie grupy coli, Enterokoki, ogólna liczba mikroorganizmów w 22±2°C.
- pod względem fizykochemicznym - mętność, żelazo, mangan.
- pod względem organoleptycznym - smak i zapach.

Stwierdzone przekroczenia parametrów mikrobiologicznych miały charakter krótkotrwały i nie powodowały one bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi. Woda o zawyżonych parametrach fizykochemicznych mogła charakteryzować się zmianą smaku i zapachu oraz powodować powstawanie przebarwień na urządzeniach sanitarnych i pranej bieliźnie. W analizowanym okresie nie odnotowano chorób i zatruc wodo zależnych spowodowanych spożyciem wody.

Pogorszenie jakości wody w zakresie mikrobiologicznym były spowodowane głównie awariami urządzeń, niskim stanem wody, brakiem właściwej dezynfekcji po dokonanej konserwacji, złym stanem technicznym instalacji wewnętrznej, nierównomiernym rozbiorem wody, brakiem regularnego płukania sieci, co mogło być skutkiem wtórnego zanieczyszczenia np. żelaza i manganu, które odkładają się w przewodach. Wpływ na pogarszające się parametry wody może mieć także nie ustalenie dla większości

wodociągów terenu ochrony pośredniej dla ujęć wód podziemnych obejmujących obszar zasilania ujęcia wody.

W niektórych przypadkach sytuacje się powtarzały. W większości wodociągów ogranicza się środki finansowe na wprowadzanie zmian w zakresie stosowanych technologii uzdatniania. Poprawę można uzyskać poprzez modernizację sieci wodociągowych oraz rozwiązanie problemu zwiększonych i nierównomiernych zużyć dobowych wody a także wyznaczenie i przestrzeganie stref ochronnych - terenu ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęcia wód podziemnych obejmujących obszar zasilania ujęcia wody. Jak również wykonanie analizy ryzyka obejmującej ocenę zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem czynników negatywnie wpływających na jakość ujmowanej wody, przeprowadzoną w oparciu o analizy hydrogeologiczne lub hydrologiczne oraz dokumentację hydrogeologiczną lub hydrologiczną, analizę identyfikacji źródeł zagrożenia wynikających ze sposobu zagospodarowania terenu, a także o wyniki badania jakości ujmowanej wody.¹⁴

5.7.3. Kanalizacja i oczyszczalnie ścieków

W związku z rozwojem systemów zaopatrzenia w wodę wzrasta problem odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ścieki komunalne to ścieki bytowe lub mieszanina ścieków bytowych ze ściekami przemysłowymi albo wodami opadowymi lub roztopowymi; odprowadzane urządzeniami służącymi do realizacji zadań własnych gminy w zakresie kanalizacji i oczyszczania ścieków komunalnych.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w 2023 roku wynosiła 452,5 km. Do sieci podłączonych było 46 494 mieszkańców. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 86,2% ogółu ludności powiatu. Najlepiej skanalizowana była Gmina Świebodzin – 92,9%, natomiast najslabiej Gmina Szczaniec – 55,5%. W miastach odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosił 97,5%, a na obszarach wiejskich – 75,8%. W tabeli poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej.

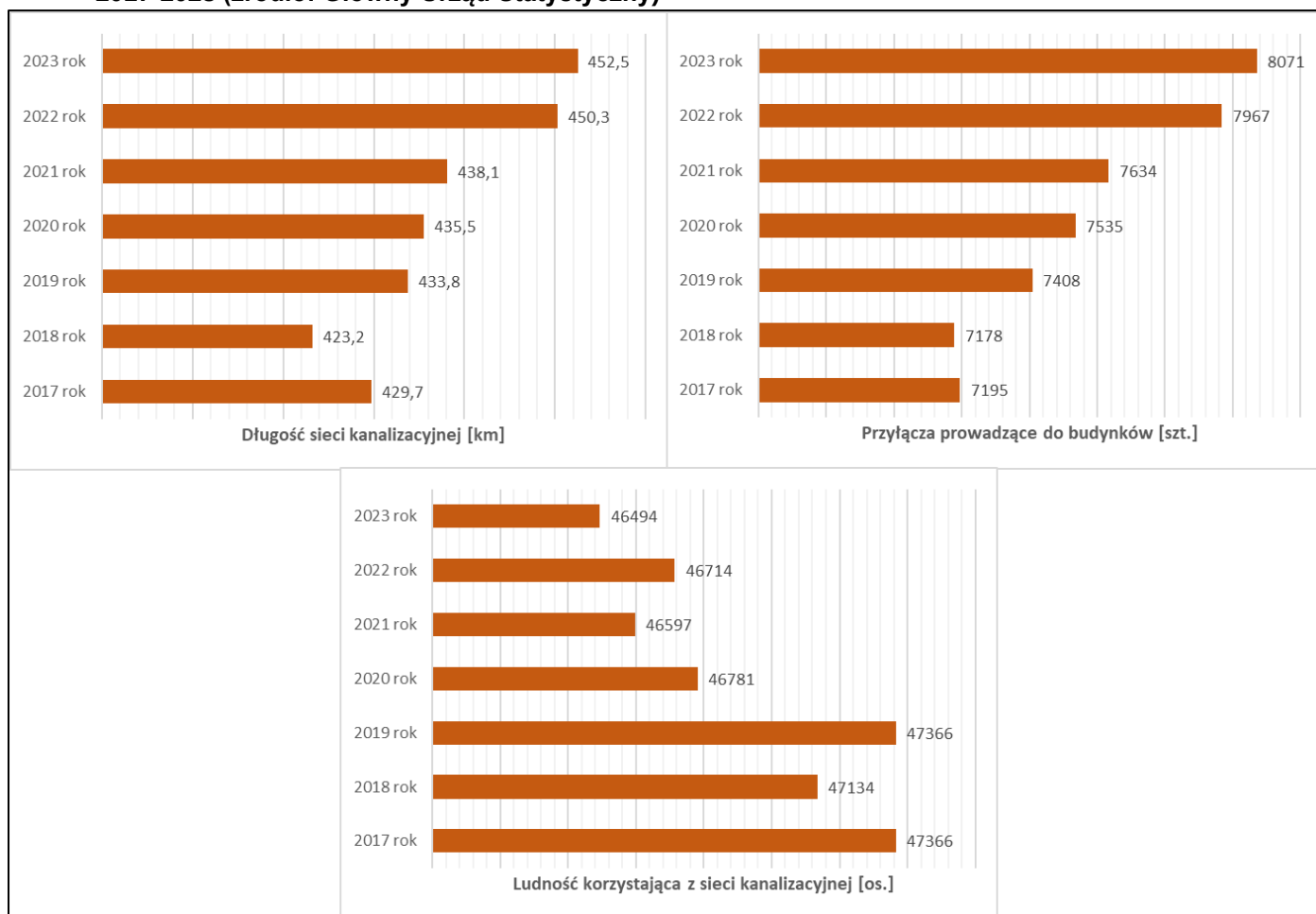
Tabela 36 Sieć kanalizacyjna w powiecie w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	ludność korzystająca z sieci [os.]	korzystający z instalacji w ogółu ludności [%]
Gmina Lubrza	72,9	892	2525	70,5
Gmina Łagów	57,4	987	4055	85,8
Gmina Skąpe	90,6	886	3689	73,6
Gmina Szczaniec	38,8	495	2023	55,5
Gmina Świebodzin	143,0	3719	26847	92,9
Gmina Zbąszynek	59,8	1092	7355	91,0
Powiat Świebodziński	452,5	8071	46494	86,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Na poniższych wykresach przedstawiono zmiany zachodzące w latach 2017-2023 w zakresie parametrów dotyczących sieci kanalizacyjnej.

¹⁴ Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Świebodzinie (pismo z dnia 10.01.2025 r.)

Wykres 6 Sieć kanalizacyjna na terenie powiatu świebodzińskiego- zmiany zachodzące w latach 2017-2023 (źródło: Główny Urząd Statystyczny)

Na terenie powiatu funkcjonuje również kanalizacja deszczowa. Ogólna długość wynosi około 45,5 km. W poszczególnych gminach długość ta wynosi:

- Gmina Lubrza – brak danych
- Gmina Łagów – 0,0
- Gmina Skąpe – brak danych
- Gmina Szczaniec – brak danych
- Gmina Świebodzin – 38,1 km
- Gmina Zbąszynek – 7,4 km

Ścieki z terenu powiatu trafiają do 7 oczyszczalni ścieków komunalnych. Podstawowe parametry zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 37 Komunalne oczyszczalnie ścieków

Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość maksymalna [m ³ /d]	Projektowana maksymalna wydajność RLM	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
Gmina Lubrza						
Lubrza	Lubrza, Romanówek, Nowa Wioska, Bucze, Buczyna, Zagaje, Boryszyn, Staropole	2644	Mechaniczno-biologiczna	960	9536	Rzeka Rakownik

Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość maksymalna [m³/d]	Projektowana maksymalna wydajność RLM	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
Gmina Łagów						
Gronów	Łagów, Łagówek, Gronów, Jemiołów, Sieniawa, Sieniawa – Osiedle Górnicze (osada wsi Sieniawa), Wielopole (osada wsi Sieniawa), Żelechów	4423 RLM	Mechaniczno-biologiczna	1125	9375	Rzeka Łagowa
Gmina Skąpe						
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla nerwowo i psychicznie chorych w Ciborzu, Cibórz 5, 66-213 Skąpe	Cibórz, Międzylesie, Rokitnica, Pałck, Niekarzyn, Radoszyn, Łąkie, Ołobok, Niesulice, Kalinowo, Skąpe.	3379	Mechaniczno-biologiczna	1680	9420	Rzeka Odra
Gmina Szczaniec						
Smardzewo	Smardzewo	500	Mechaniczno-biologiczna	109	109	Rów melioracyjny na działce nr 241
Gmina Świebodzin						
Świebodzin Ul. Młyńska 37	Świebodzin, Grodziszczce, Rzeczyca, Wityń, Wilkowo, Borów, Lubogóra, Lubinicko, Jezioro, Rosin, Raków, Chociule, Glińsk, Gościkowo, Jordanowo, Kępsko, Kupienino, Ługów, Nowy Dworek, Osogóra, Podlesie, Rozłogi, Rudgerzowice, Rusinów, Witosław oraz częściowo Gmina Szczaniec i Gmina Lubrza	18 624 RLM	Z podwyższonym usuwaniem biogenów	8 400	39 600	Struga Świebodzińska
Wilkowo Wilkowo 27a	Wilkowo	b.d.	Mechaniczno-biologiczna	130	1 442	Rowy infiltrujące R1, R2 i R3 zlokalizowane na działce nr

Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość maksymalna [m ³ /d]	Projektowana maksymalna wydajność RLM	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
						182/11 w obrębie Wilkowo
Gmina Zbąszynek						
Oczyszczalnia ścieków w Zbąszynku	Zbąszynek, Dąbrówka Wielkopolska, Chlastawa, Kosieczyn, Rogoziniec, Kręcko	7973	Mechaniczno-biologiczna	1 550	11 467	Rów melioracji szczegółowej

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

W miejscach z rozproszoną zabudową oraz tam, gdzie nie ma możliwości technicznych lub ze względów ekonomicznych budowane są indywidualne systemy oczyszczania ścieków. Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego na bieżąco prowadzą ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2024 roku liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 950 sztuk, a przydomowych oczyszczalni ścieków 262 sztuki.

Tabela 38 Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu w 2024 roku

Jednostka ewidencyjna	Liczba zbiorników bezodpływowych [szt.]	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]
Gmina Lubrza	120	18
Gmina Łagów*	166	11
Gmina Skąpe*	183	17
Gmina Szczaniec	207	141
Gmina Świebodzin	221	65
Gmina Zbąszynek	53	10
Powiat Świebodziński	950	262

* dane na koniec 2023 roku

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

Gmina Skąpe dofinansowuje budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Warunki przyznawania dotacji zostały uzgodnione w uchwale nr V/56/2019 Rady Gminy Skąpe z dnia 29 stycznia 2019 roku w sprawie zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie kosztów budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Skąpe. W latach 2023-2024 udzielono jednej dotacji na kwotę 4 000,00 zł.

Gmina Zbąszynek dofinansowuje budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Warunki przyznawania dotacji zostały uzgodnione w uchwale nr XXXI/45/2013 Rady Miejskiej w Zbąszynku z dnia 27 czerwca 2013 roku w sprawie ustalenia zasad udzielania dotacji celowej na dofinansowanie do budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Zbąszynek. W latach 2023-2024 nie przyznano dotacji.

Polska przystępując do Unii Europejskiej zobowiązała się do wypełnienia wymogów dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 roku dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. W związku z tym aby zidentyfikować faktyczne potrzeby w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej oraz uszeregować ich realizację aby wywiązać się ze zobowiązań traktatowych, utworzono Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych (KPOŚK). KPOŚK stanowi wykaz aglomeracji, które muszą zostać wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków w terminach określonych w Programie.

Na terenie powiatu świebodzińskiego wyznaczono sześć aglomeracji w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK):

- Aglomeracja Lubrza została ustanowiona uchwałą nr XV/131/20 Rady Gminy Lubrza z dnia 28 kwietnia 2020 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Lubrza. Aglomeracja obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Lubrza, Romanówek (przysiółek wsi Lubrza), Nowa Wioska, Buczyzna, Zagaje, Bucze, Staropole, Boryszyn). Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w m. Lubrza.

- Aglomeracja Łagów została ustanowiona uchwałą nr XIV.110.2020 Rady Gminy Łagów z dnia 21 lutego 2020 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łagów. Aglomeracja obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Łagów, Łagówek, Gronów, Jemiołów, Sieniawa, Sieniawa – Osiedle Górnicze (osada wsi Sieniawa), Wielopole (osada wsi Sieniawa), Żelechów). Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w m. Gronów.
- Aglomeracja Skąpe została ustanowiona uchwałą nr XXV/212/2020 Rady Gminy Skąpe z dnia 27 listopada 2020 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Skąpe. Aglomeracja obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Skąpe, Międzylesie, Kalinowo, Niesulice, Radoszyn, Ołobok, Rokitnica, Łąkie, Cibórz i Pałck). Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w m. Cibórz.
- Aglomeracja Szczaniec została ustanowiona uchwałą nr XXIX/76/21 Rady Gminy Szczaniec z dnia 25 marca 2021 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Szczaniec. Aglomeracja obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Szczaniec, Myszęcín, Ojerzyce). Ścieki odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Świebodziń.
- Aglomeracja Świebodziń została ustanowiona uchwałą Nr XXIX/392/2021 Rady Miejskiej w Świebodziń z dnia 26 marca 2021 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Świebodziń. Aglomeracja obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (Gmina Świebodziń: Świebodziń, Borów, Chociule, Glińsk, Gościkowo, Grodziszcz, Jezioro, Jordanowo, Kępsko, Kupienino, Lubinicko, Lubogóra, Ługów, Rusinów, Nowy Dworek, Osogóra, Podlesie, Raków, Rosin, Rozłogi, Rudgerzowice, Rzeczyca, Wilkowo, Witosław, Wityń. Gmina Lubrza: Mostki, Przełazy, Zagórze) zakończone oczyszczalnią ścieków w m. Świebodziń i Wilkowo.
- Aglomeracja Zbąszynek została ustanowiona uchwałą nr XXVI/91/2020 Rady Miejskiej w Zbąszynku z dnia 28 grudnia 2020 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Zbąszynek. Aglomeracja obejmuje swym zasięgiem tereny objęte systemem kanalizacji zbiorczej (miejscowości: Zbąszynek, Dąbrówka Wielkopolska, Rogoziniec, Kosieczyn, Chlastawa, Kręcko, Bronikowo) zakończone oczyszczalnią ścieków w Zbąszynku.

5.7.4 Działania poprawiające stan gospodarki wodno-ściekowej

Działania powinny skupiać się na zwiększaniu efektywności wykorzystania zasobów wodnych i minimalizacji strat. Należy zoptymalizować zaopatrzenie mieszkańców w wodę oraz oczyszczanie ścieków.

W celu ochrony ujęć wody na terenie powiatu wyznaczono strefy ochrony bezpośredniej. Celem wyznaczania stref jest zapewnienie bezpieczeństwa i dobrej jakości wody pitnej dla społeczności. Strefa ochrony bezpośredniej jest najbliższą strefą i ma na celu bezpośrednią ochronę samych źródeł wody. W tej strefie obowiązują ścisłe ograniczenia dotyczące użytkowania terenu, takie jak zakaz stosowania substancji chemicznych czy nawożenia. Jest to obszar, w którym zanieczyszczenia mogą najłatwiej przedostać się do wód podziemnych lub powierzchniowych, które są używane do zaopatrywania w wodę. Wskazane jest ustanowienie strefy ochrony pośredniej ujęcia. Strefa ochrony pośredniej jest obszarem oddalonym od ujęcia wody, ale wciąż istotnym dla ochrony jakości wody pitnej. W tej strefie wprowadza się również ograniczenia w użytkowaniu terenu, które mają na celu minimalizację potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Mogą to być kontrole nad gospodarką ściekową, unikanie intensywnego rolnictwa czy regulacje dotyczące składowania substancji chemicznych. Wyznaczanie stref ochronnych ma na celu minimalizację ryzyka zanieczyszczenia wód, które są używane do spożycia przez ludzi. Zapobiega to potencjalnym zagrożeniom dla zdrowia publicznego związanym z narażeniem na zanieczyszczenia chemiczne, bakterie czy inne szkodliwe substancje.

Działania powinny polegać także na uporządkowaniu gospodarki ściekowej poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej, podłączanie nowych użytkowników, likwidację zbiorników bezodpływowych, a także rozbudowę oczyszczalni ścieków w celu zwiększenia przepustowości i wydajności. Należy regularnie kontrolować częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz kontrolować częstotliwość i sposób pozbywania się osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków. Należy egzekwować obowiązek przyłączania nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej.

5.7.5 Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa

Uwzględniając opis stanu aktualnego w obszarze interwencji gospodarka wodno-ściekowa przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wysoki poziom zwodociągowania powiatu wynoszący 94,6%, - wysoki poziom skanalizowania miast wynoszący 97,5%, - dobry poziom skanalizowania obszarów wiejskich wynoszący 75,8%, - dofinansowanie przez część gmin budowy przydomowych oczyszczalni ścieków tam, gdzie nie planuje się budowy sieci kanalizacyjnych, - prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.	- brak ustanowionych stref pośrednich dla ujęć wód, - duża liczba zbiorników bezodpływowych, - wzrastające zużycie wody w gospodarstwach domowych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zmniejszenie wodochłonności gospodarki poprzez upowszechnienie technologii o wyższej efektywności w zakresie zużycia wody, - wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb oszczędzania wody i właściwego oczyszczania ścieków, - wsparcie finansowe dla działań związanych z gospodarką wodną i wodno-kanalizacyjną (liczne źródła finansowania).	- nieszczelne zbiorniki bezodpływowe powodujące skażenie wód podziemnych, - niepodjęcie działań inwestycyjnych w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej skutkować będzie trwałym zanieczyszczeniem wód i gleb, - silny rozwój osadniczy powodujący zwiększony pobór wód i większą produkcję ścieków.

5.8. Zasoby geologiczne

Złóża kopalin

Szczegółowy wykaz udokumentowanych złóż kopalin publikowany jest co roku przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB) w „Bilansie zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.”.

Na terenie powiatu występują złoża gazu ziemnego i ropy naftowej. W 2023 roku wydobycie gazu ziemnego wynosiło 3,15 mln m³, natomiast ropy naftowej – 12,74 tys. t. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 39 Złóże gazu ziemnego i ropy naftowej

Tabela 66 Zasoby gazu ziemnego i ropy naftowej				
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (mln m ³)		Wydobycie
		Wydobywalne bilansowe	Przemysłowe	
Gaz ziemny				
Chałupczyn	B	17,93	15,97	-
Gryżyna	B	420,85	10,63	-
Ołobok	E	4,14	-	0,05
Radoszyn	E	97,27	20,05	3,10
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		Wydobywalne bilansowe	Przemysłowe	
Ropa naftowa				
Chałupczyn	B	61,11	54,44	-
Gryżyna	B	72,31	55,39	-
Ołobok	E	19,00	14,32	0,54
Radoszyn	E	495,03	78,62	12,20

B – w przypadku kopalin stałych – kopalnia w budowie, w przypadku ropy i gazu – przygotowane do wydobycia lub eksploatacja próbna.

E – złożo eksploatowane.

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Na terenie gminy Łagów znajduje się złożo wód leczniczych o temperaturze $>20^{\circ}\text{C}$ na wypływie z ujęcia. W 2023 roku porób wód leczniczych nie był prowadzony. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 40 Złożo wód leczniczych

Nazwa złoża lub odwiertu w obrębie złoża niedostępniowego	Typ wody	Zasoby geologiczne bilansowe		Pobór (m^3/rok)
		dyspozycyjne (m^3/h) statyczne** (tys. m^3)	eksploatacyjne (m^3/h)	
Łagów Lubuski IG-1	Lt	-	5,00	-

Lt – wody lecznicze o temperaturze $>20^{\circ}\text{C}$ na wypływie z ujęcia.

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Na terenie powiatu występują również złoża węgla brunatnego, piasków i żwirów, kredy jeziornej i kredy piszącej oraz surowce dla prac inżynierskich. W 2023 roku eksploatowano jedno złożo węgla brunatnego oraz 6 złóż piasków i żwirów. Okresowo eksploatowane jest jedno złożo piasków i żwirów. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 41 Złoża kopalin na terenie powiatu

Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Węgiel brunatny				
Sieniawa 1	Z	1154	827	-
Sieniawa 2	E	15538	14709	763
Sieniawa-siodło IX-XVI	R	24429	-	-
Torzyn	P	843879	-	-
Piaski i żwiry				
Błonie	T	490	-	-
Bucze	E	4742	3574	74
Bucze-Południe	R	2322	-	-
Gościkowo	Z	106	-	-
Jezioro	E	1425	1425	74
Mostki I	Z	213	-	-
Mostki II	R	2542	-	-
Niedźwiedź	R	5592	-	-
Niedźwiedź I	R	1198	-	-
Niedźwiedź II	R	17720	-	-
Niedźwiedź III	R	8864	-	-
Niedźwiedź IV	R	9285	-	-
Niedźwiedź V	R	8021	-	-
Pożrzadło	E	682	619	14
Rosin	R	3056	2236	-
Rudgerzowice	Z	211	-	-
Samsonki	Z	94	-	-
Samsonki I	E	130	-	0
Samsonki III	E	591	524	27
Sieniawa	E	3007	2624	12
Zagaje	R	382	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Kreda jeziorna i kreda pisząca				
Mostki	R	188	-	-
Szumiąca	Z	2511	-	-
Nazwa złoża	Stan	Zasoby (tys. m³)		Wydobycie

	zagosp. złoża	geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Surowce dla prac inżynierskich				
Sieniawa	R	860	-	-

E - złoża eksploatowane, P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie, R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo, T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo, Z – złoża z którego wydobywanie zostało zaniechane.

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Starosta udziela koncesji na wydobywanie kopaliny z obszaru udokumentowanego złoża o powierzchni nie przekraczającej 2 ha i wydobywania nie przekraczającego 20 000 m³ na rok, a działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową oraz bez użycia środków strzałowych. Na większe powierzchnie złoża koncesji udziela Marszałek Województwa. Ponadto Marszałek Województwa udziela koncesji dla złóż o powierzchni poniżej 2 ha, w przypadku, kiedy planowane wydobywanie przekracza 20 000 m³ na rok. Marszałek Województwa udziela także koncesji na wydobywanie wód leczniczych, wód termalnych i solanek. Natomiast Minister właściwy do spraw środowiska udziela koncesji na wydobywanie ze złóż węglowodorów, węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu, kamieni szlachetnych, pierwiastków ziem rzadkich, gazów szlachetnych, bez względu na miejsce ich występowania.

Wydobywanie kopalin na terenie powiatu odbywa się na podstawie wydanych koncesji na rozpoznawanie, wydobywanie kopalin. Wykaz wydanych koncesji (obowiązujących według stanu na 10.12.2024 r.) przedstawia poniższa tabela.

Tabela 42 Wykaz wydanych koncesji na wydobywanie kopalin

Lp.	Nazwa złoża	Położenie	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Termin ważności koncesji
Koncesje wydane przez Ministra Środowiska					
1.	Ołobok	Ołobok, Łąkie (gmina Skąpe)	216,00	Ropa naftowa, gaz ziemny	04.03.2031 r.
2.	Radoszyn	Radoszyn, Rudgierzowice, Chociule (gmina Skąpe, gmina Świebodzin)	540,00	Ropa naftowa, gaz ziemny	31.12.2036 r.
3.	Sieniawa 1	Sieniawa (gmina Łagów)	16,30	Węgiel brunatny	14.10.2033 r.
4.	Sieniawa 2	Sieniawa (gmina Łagów) Wielowieś (pow. Sulęciński)	147,8015	Węgiel brunatny	16.10.2063 r.
Koncesje wydane przez Marszałka Województwa Lubuskiego					
1.	Bucze	Bucze (gmina Lubrza)	9,25	Piaski i żwiry	31.12.2044 r.
2.	Jeziory	Jeziory (gmina Świebodzin)	6,56		20.09.2025 r.
3.	Pożrzadło	Pożrzadło (gmina Łagów)	4,49		19.10.2027 r.
4.	Rosin	Rosin (gmina Świebodzin)	11,52		31.12.2030 r.
5.	Samsonki III	Samsonki (gmina Zbąszynek)	3,77		31.12.2035 r.
6.	Sieniawa	Sieniawa (gmina Łagów)	24,83		31.12.2050 r.
Koncesje wydane przez Starostę Świebodzińskiego					
1.	Samsonki 1	gm Zbąszynek, obręb Samsonki, dz. nr 1167/7, 1167/8	1,5898	Kruszywo naturalne (piaski i żwiry)	31.12.2030 r.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Starostwo Powiatowe w Świebodziźnie, serwis MIDAS (wg stanu na 10.12.2024 r.).

Dla złoża „Gryżyna” została wydana decyzja inwestycyjna Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 czerwca 2021 roku znak: DGK-IV.4771.3.2020.7.KA na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego gazu ziemnego ze złoża „Gryżyna”. Decyzja inwestycyjna stanowi podstawę dla rozpoczęcia fazy wydobywania dla koncesji nr 23/95/L z dn. 14 czerwca 2017 roku wydanej przez Ministra Środowiska na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego ze złóż w obszarze "Krosno Odrzańskie - Świebodzin" (część bloku koncesyjnego nr 223).

Starosta Świebodziński wydaje decyzje administracyjne, w których ustala kierunek rekultywacji dla gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu, które wcześniej objęte były działalnością przemysłową np. tereny po wydobyciu kopaliny. W latach 2023-2024 wydano pięć decyzji.

5.8.1 Działania w zakresie racjonalnej gospodarki zasobami geologicznymi

Wydobywanie kopalin ma znaczący wpływ na stan środowiska naturalnego, może spowodować przekształcenie powierzchni terenu w wyniku powstawania wyrobiska wglębnego i zwałowiska zewnętrznego, czasowe zajmowanie powierzchni terenu pod obiekty towarzyszące (drogi dojazdowe, zaplecze administracyjne). Może doprowadzić do zmniejszenia powierzchni siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków chronionych. Degradują produktywność gleb, w wyniku której zmianom może ulec struktura zbiorowisk roślinnych. Mogą wystąpić zmiany stosunków wód podziemnych i powierzchniowych.

Dlatego ważne jest aby po zakończeniu eksploatacji kopalin teren poddać rekultywacji. Celem rekultywacji jest przywrócenie terenom poeksploatacyjnym właściwości użytkowych i gospodarczych, odtworzenie stosunków wodnych, odtwarzanie siedlisk roślin i miejsc bytowania zwierząt.

5.8.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby geologiczne

Uwzględniając opis stanu aktualnego w obszarze interwencji zasoby geologiczne przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
- występowanie licznych złóż kopalin na terenie powiatu, - eksploatacja kopalin zgodnie z wydanymi koncesjami, - rekultywacja terenów po eksploatacji kopalin.	presja ze strony działających podmiotów gospodarczych zajmujących się eksploatacją kopalin.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
- ochrona złóż niezagospodarowanych na potrzeby ich przyszłej eksploatacji, - rozwój nowych technologii do poszukiwania i eksploataowania surowców naturalnych.	- możliwość zaistnienia nielegalnej, niekontrolowanej eksploatacji zasobów naturalnych, - niszczenie terenów cennych przyrodniczo w celu poszukiwania i wydobywania kopalin

5.9. Gleby

Gleby powiatu powstały z osadów polodowcowych i holocenijskich. Obszary o uboższych glebach, najczęściej wytworzonych z piasków, lub na terenach o znacznych spadkach, porastają lasy, gleby żyzniejsze wykorzystywane są w większości jako grunty rolne. W lasach powiatu przeważają gleby bielcowe kwaśne lub skrytobielcowe świeże, wytworzone z piasków i żwirów polodowcowych, przede wszystkim piasków luźnych i słabogliniastych. W zachodniej i północno – zachodniej części powiatu dominują żyzniejsze gleby bielcowe na podłożu gliniastym oraz gleby brunatne właściwe, wytworzone z piasków gliniastych lekkich. W obniżeniach terenu dominują gleby mułowo bagienne, torfowe i murszowe. Ich największy kompleks występuje w dolinie Leniwej Obry.

Wśród gruntów ornych w powiecie dominuje gleby V i IV klasy bonitacyjnej. Na terenie powiatu nie ma gruntów ornych o I klasie bonitacyjnej. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 43 Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych w powiecie świebodzińskim

Sposób użytkowania gruntów [ha]	Klasa bonitacyjne									
	II	III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	VIz
Grunty orne	151,89	1378,35	4530,54	6198,45	2877,18	9469,58	6046,33	10873,46	4418,17	109,42

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodzinie.

5.9.1 Zagrożenia dla gleb

Niszczenie gleb powodujące pogorszenie ich wartości użytkowej i obniżenie możliwości produkcyjnych jest nazywane degradacją gleb. Procesy, które zachodzą w glebie, pogarszają jej właściwości fizyczne (zniszczenie struktury), chemiczne (zakwaszenie, zasolenie lub zatrucie metalami ciężkimi) i biologiczne (zmniejszenie ilości i jakości próchnicy, ubytek żywych organizmów). W konsekwencji spada naturalna urodzajność gleby. Za degradację gleby odpowiedzialny jest przede wszystkim człowiek (przemysł, wydobywanie kopalin, rolnictwo, urbanizacja terenów) ale też czynniki naturalne, np. erozja gleby, zmiany klimatyczne (susza), klęski żywiołowe (wybuchy wulkanów, trzęsienie ziemi).

Zmiany zachodzące w środowisku glebowym, szczególnie zanieczyszczenia gleb, są kontrolowane w oparciu o sieci monitoringu: krajowego, regionalnego i lokalnego. Monitoring lokalny oparty jest na badaniach przeprowadzanych u właścicieli gruntów rolnych przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą. Polega on w zasadzie na przeprowadzaniu badań gleb pod kątem zawartości składników pokarmowych wpływających na plonowanie roślin.

Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wielkopolskim w latach 2023-2024, na zlecenie głównie indywidualnych rolników z terenu powiatu, przeprowadziła badania gleb na powierzchni 6 057,77 ha użytków rolnych, skąd pobrano łącznie 2 208 próbek. Poniżej zestawiono otrzymane wartości pH, potrzeb wapnowania gleb oraz zawartość makroelementów, które są niezbędne do prawidłowego wzrostu roślin i otrzymania optymalnych plonów.

Tabela 44 Odczyn i potrzeby wapnowania gleb na terenie powiatu świebodzińskiego na podstawie wykonanych badań w latach 2023-2024

Odczyn	% przebadanych próbek	Potrzeby wapnowania	% przebadanych próbek
Bardzo kwaśny	15	Konieczne	16
Kwaśny	20	Potrzebne	9
Lekko kwaśny	43	Wskazane	12
Obojętny	16	Ograniczone	19
Zasadowy	6	Zbędne	44

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp.

Większość przebadanych użytków rolnych miała odczyn od kwaśnego do lekko kwaśnego. Natomiast wapnowanie gleb w większości przypadków było zbędne.

Tabela 45 Zasobność gleb w makroelementy na terenie powiatu świebodzińskiego na podstawie wykonanych badań w latach 2023-2024

Zawartość fosforu	% przebadanych próbek	Zawartość potasu	% przebadanych próbek	Zawartość magnezu	% przebadanych próbek
Bardzo niska	3	Bardzo niska	10	Bardzo niska	8
Niska	30	Niska	25	Niska	18
Średnia	27	Średnia	23	Średnia	25
Wysoka	20	Wysoka	20	Wysoka	28
Bardzo wysoka	20	Bardzo wysoka	22	Bardzo wysoka	21

Źródło: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gorzowie Wlkp.

W przebadanych próbkach większość gleb charakteryzowała się od niskiej do średniej zawartości fosforu. Zawartość potasu była od wartości niskich do średnich. Zawartość magnezu mieściła się w zakresie od średniego do wysokiego.

Bezpośredni wpływ na wielkość plonu ma odczyn gleby, zawartość w glebie fosforu, potasu i magnezu. Odczyn gleb ma bezpośredni wpływ na wzrost, rozwój i plonowanie roślin. Warunkiem prawidłowego rozwoju roślin jest zapewnienie optymalnego lub tolerowanego przez nie zakresu odczynu. Optymalny zakres odczynu dla większości roślin mieści się w przedziale pH od 5,5 do 6,5, a dla roślin wrażliwych na zakwaszenie w zakresie pH 6,5–7,0 (czyli od kwaśnego przez lekko kwaśny do obojętnego). Zabiegiem niezbędnym do zrównoważenia zakwaszenia gleb wywołanego stosowaniem nawozów jest wapnowanie. Wapnowanie ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizyczno-chemiczne i biologiczne gleby. Wpływa na tworzenie żyzności gleby, czynnika umożliwiającego uzyskiwanie wysokich plonów i efektywnego nawożenia NPK. Aby wapnowanie spełniało pożądany efekt, musi być zastosowane w dawkach gwarantujących uzyskanie optymalnego odczynu dla uprawianych w zmianowaniu gatunków roślin. Fosfor jest niezbędnym pierwiastkiem dla rozwoju roślin. Jego optymalna zawartość w glebie wpływa dodatnio na pobieranie przez rośliny innych składników pokarmowych, głównie azotu. Potas w roślinie jest regulatorem wielu procesów. Składnik ten ma wpływ na właściwą gospodarkę wodną i węglowodanową, na fotosyntezę, oddychanie, gospodarkę azotem, żelazem i manganem oraz aktywuje układy enzymatyczne. Nawożenie gleb potasem winno uwzględniać wymagania pokarmowe roślin, gdyż właściwe zaopatrzenie roślin w potas zwiększa ich reakcję na nawożenie azotem. Magnez jest ważnym pierwiastkiem dla procesów życiowych rośliny. Jego istotna funkcja wynika głównie z tego, że jest składnikiem chlorofilu. Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

3.9.2 Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi

Powiat Świebodziński w latach 2023-2024 opracował dla Gminy Skąpe i Gminy Świebodzin rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, zawierający dane graficzne i karty rejestracyjne terenów, na których te ruchy i tereny występują.¹⁵ W kolejnych latach zostanie opracowania dokumentacja dla gmin: Lubrza, Łągów, Szczaniec i Zbąszynek.

Na obszarze gminy Skąpe rozpoznano i udokumentowano 18 obszarów objętych ruchami masowymi (o powierzchni powyżej 0,05 ha) oraz wyznaczono 4 tereny zagrożone ruchami masowymi. Łącznie osuwiska zajmują powierzchnię 2,02 ha, a tereny zagrożone 4,5 ha.

Natomiast na obszarze gminy Świebodzin rozpoznano i udokumentowano 9 obszarów objętych ruchami masowymi (o powierzchni powyżej 0,05 ha) oraz wyznaczono 17 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Łącznie osuwiska zajmują powierzchnię 2,2 ha, a tereny zagrożone 19,67 ha.

5.9.3 Działania w zakresie racjonalnego wykorzystania gleb

Użytki rolne na terenie powiatu świebodzińskiego zajmują 48% powierzchni powiatu. Dlatego ważna jest ochrona gleb poprzez prawidłową gospodarkę rolną z zastosowaniem głównie nawozów naturalnych, racjonalne stosowanie nawozów sztucznych oraz środków ochrony roślin. Otrzymanie optymalnych plonów można osiągnąć poprzez odpowiedni dobór roślin uprawnych, częstotliwość wykonywania orki oraz innych zabiegów agrotechnicznych. Rośliny wieloletnie np. trawy, lucerna zabezpieczają przed sypym powierzchniowym i wymywaniem gleb. Mniej skuteczną ochronę stanowią rośliny ozime np. żyto, rzepak, jeszcze mniejszą zboża jare.

Należy zapobiegać erozji poprzez prawidłowe działania melioracyjne, zadrzewienia śródpolne oraz zalesianie nieużytków. Zapobiegać zanieczyszczeniu gleby ze źródeł komunalnych (ograniczenie ilości odpadów i właściwa gospodarka odpadami, oczyszczanie ścieków) oraz ze źródeł przemysłowych (stosowanie nowoczesnych technologii). W powiecie jest duży potencjał do rozwoju rolnictwa ekologicznego.

5.9.4 Analiza SWOT dla obszaru interwencji gleby

Uwzględniając opis stanu aktualnego w obszarze interwencji gleby przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
wysoki udział użytków rolnych w strukturze użytkowania gruntów,	na przeważającym obszarze występowanie gleb słabych klas bonitacyjnych,

¹⁵ Tereny wyszczególnione zostały na mapie pod adresem internetowym <https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>

• opracowane mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi.	• występowanie gleb podatnych na degradację,
SZANSE	ZAGROŻENIA
• rozwój rolnictwa ekologicznego, • systematyczna kontrola jakości gleb, • możliwość szkolenia rolników przez Centrum Doradztwa Rolniczego i inne podmioty.	• możliwość transportu zanieczyszczeń znajdujących się w atmosferze do powierzchni ziemi w formie depozycji suchej (opadanie cząstek stałych, gazów i aerozoli) i depozycji mokrej (deszcz, śnieg, mżawka, grad), • niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w rolnictwie.

5.10. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Głównym aktem prawnym regulującym gospodarkę odpadami w Polsce jest ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2023 poz. 1587 ze zm.) oraz ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 poz. 54 ze zm.). Poprzez gospodarowanie odpadami, zgodnie z definicją zawartą w ww. ustawie, rozumie się zbieranie, transport, przetwarzanie odpadów, łącznie z nadzorem nad tego typu działaniami, jak również późniejsze postępowanie z miejscami unieszkodliwiania odpadów oraz działania wykonywane w charakterze sprzedawcy odpadów lub pośrednika w obrocie odpadami.

Najważniejszy do osiągnięcia cel gospodarki odpadami to redukcja ilości odpadów u źródła ich powstawania poprzez racjonalne gospodarowanie produktami, materiałami, substancjami oraz wykorzystywanie produktów lub części produktów ponownie do tego samego celu, do którego były przeznaczone pierwotnie.

Ustawa o odpadach określa hierarchię sposobów postępowania z odpadami tj.:

- zapobieganie powstawaniu odpadów - rozumie się przez to środki zastosowane w odniesieniu do produktu, materiału lub substancji, zanim staną się one odpadami, zmniejszające: ilość odpadów, w tym również przez ponowne użycie lub wydłużenie okresu dalszego używania produktu, negatywne oddziaływanie wytworzonych odpadów na środowisko i zdrowie ludzi, zawartość substancji szkodliwych w produkcie i materiale;
- przygotowanie do ponownego użycia - rozumie się przez to odzysk polegający na sprawdzeniu, czyszczeniu lub naprawie, w ramach którego produkty lub części produktów, które wcześniej stały się odpadami, są przygotowywane do tego, aby mogły być ponownie wykorzystywane bez jakichkolwiek innych czynności wstępnego przetwarzania;
- recykling - rozumie się przez to odzysk, w ramach którego odpady są ponownie przetwarzane na produkty, materiały lub substancje wykorzystywane w pierwotnym celu lub innych celach; obejmuje to ponowne przetwarzanie materiału organicznego (recykling organiczny), ale nie obejmuje odzysku energii i ponownego przetwarzania na materiały, które mają być wykorzystane jako paliwa lub do celów wypełniania wyrobisk;
- odzysk - rozumie się przez to jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku, którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce;
- unieszkodliwianie odpadów - rozumie się przez to proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

5.10.1 Odpady komunalne

Odpady komunalne to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych; niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne pozostają niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi, nawet jeżeli zostały poddane czynności przetwarzania odpadów, która nie zmieniła w sposób znaczący ich właściwości.

W wyniku dalszego wzrostu gospodarczego może nastąpić wzrost ilości wytwarzanych odpadów przez potencjalnego mieszkańca powiatu. Z drugiej jednak strony możliwe jest ograniczenie wzrostu ilości wytwarzanych odpadów w związku z rosnącą świadomością społeczeństwa.

Dlatego jednym z najważniejszych elementów ochrony środowiska jest racjonalne gospodarowanie odpadami. Praktycznie działalność w zakresie gospodarki odpadami sprowadzała się

przez lata do ich gromadzenia i składowania na lokalnych składowiskach, z których tylko niewielka ich część była odzyskiwana. Rosnące ciągle w swej masie i objętości składowiska odpadów były i są poważnym zagrożeniem środowiska wyrażającym się w zanieczyszczeniach wód podziemnych i powierzchniowych, gleb, powietrza atmosferycznego, a także w obniżaniu walorów krajobrazowych. Dlatego też ważne są działania mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów (ZPO) m.in. przez:

- 1) możliwość wymiany, sprzedaży lub podarowania produktów używanych;
- 2) edukację w zakresie ZPO, w tym w zakresie ponownego użycia przedmiotów w gospodarstwach domowych;
- 3) wdrażanie jednoznacznego oznakowania informującego o okresie przydatności do spożycia;
- 4) unikanie stosowania artykułów jednorazowych;
- 5) ograniczanie nadmiernej konsumpcji;
- 6) współdzielenie (sharing economy);
- 7) ekoprojektowanie;
- 8) wdrażanie systemów i dobrych praktyk z zakresu zarządzania środowiskowego w organizacjach;
- 9) tworzenie punktów wymiany rzeczy używanych;
- 10) tworzenie punktów napraw i przygotowania do ponownego użycia;
- 11) tworzenie punktów oddawania i odbierania żywności (tzw. jadłodzielni lub lodówek społecznych).

Uwarunkowania prawne - obowiązki w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi

Zarządzaniem systemem gospodarki odpadami komunalnymi zajmują się poszczególne gminy z terenu powiatu świebodzińskiego. Gmina Łagów i Świebodzin należą do Związku Międzygminnego CZG-12, który odpowiedzialny jest za prowadzenie gospodarki odpadami.

Zgodnie z przepisami ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi stanowi dochód gminy. Z pobranych od właścicieli nieruchomości opłat pokrywane są koszty funkcjonowania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, które obejmują koszty:

- odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych;
- tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- obsługi administracyjnej tego systemu,
- edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi.

Zasady postępowania z odpadami komunalnymi

Odpady komunalne odbierane są przez firmy wyłonione w przetargach, według ustalonego harmonogramu dostarczanego mieszkańcom. Odbiór odpadów komunalnych z terenu gmin powiatu świebodzińskiego odbywa się w dwóch systemach:

- workowym i pojemnikowym – dla budynków jednorodzinnych,
- pojemnikowym – dla budynków wielolokalowych.

Z nieruchomości odbierane są odpady niesegregowane (zmieszane) oraz selektywnie zebrane tj.: metale i tworzywa sztuczne, papier i tektura, szkło oraz bioodpady.

Zasady w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych ustalane są przez poszczególne gminy w uchwalanych regulaminach utrzymania czystości i porządku na terenie danej gminy.

Dodatkowo mieszkańcy poszczególnych gmin mogą oddawać wybrane frakcje odpadów do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), które funkcjonują w następujących lokalizacjach:

- PSZOK ul. Salezjańska, Szczaniec.
- PSZOK Jezioro 55, Świebodzin,
- PSZOK ul. Świebodzińska 103, Lubrza,
- PSZOK Skąpe dz. nr 389/9
- PSZOK Długoszyń 80, Sulęcín (dla mieszkańców Gminy Łagów)
- PSZOK na terenie oczyszczalni ścieków w Zbąszynku.

Do punktów mieszkańcy mogli bezpłatnie dostarczać: papier, metale, tworzywa sztuczne, szkło, opakowania wielomateriałowe, odpady ulegające biodegradacji, popiół z palenisk gospodarstw domowych, przeterminowane leki, chemikalia (farby, rozpuszczalniki, oleje odpadowe), odpady niebezpieczne, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych (igły, strzykawki), zużyte baterie i

akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady wielkogabarytowe, odpady budowlano-rozbiórkowe, zużyte opony, tekstylia i odzież.¹⁶

Przeterminowanie leki mieszkańcy dodatkowo samodzielnie mogli dostarczać do specjalistycznych pojemników znajdujących się w aptekach. Zużyte baterie można było przekazywać do specjalistycznych pojemników znajdujących się w sklepach, szkołach i urzędach.

Ilość odpadów komunalnych zebranych i odebranych w 2023 roku z terenu gmin powiatu świebodzińskiego wynosiła 23 244,7994 Mg. Najwięcej odpadów odebrano w Gminie Świebodzin, które stanowiły 54% wszystkich odpadów. Wśród zebranych i odebranych odpadów komunalnych większość z nich były to zmieszane (niesegregowane) odpady komunalne, które stanowiły 60,6% wszystkich odpadów. Szczegółowy wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 46 Masa odebranych odpadów komunalnych w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Masa zebranych i odebranych odpadów komunalnych	Masa zebranych i odebranych zmieszanych odpadów komunalnych
	Mg	
Gmina Lubrza	1553,4300	768,4200
Gmina Łagów	2039,2400	1359,0600
Gmina Skąpe	1723,2600	857,8900
Gmina Szczaniec	1441,5530	921,7430
Gmina Świebodzin	12564,7764	7881,2440
Gmina Zbąszynek	3922,5400	2310,8400
Powiat Świebodziński	23244,7994	14099,197

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 sierpnia 2021 roku w sprawie sposobu obliczania przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz. U. 2021 poz. 1530) uległ zmianie sposób obliczania poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za rok 2022 i kolejne lata. Obecnie poziom ten wylicza się jako stosunek łącznej masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do łącznej masy wytworzonych odpadów w danej gminie. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399) obowiązek osiągnięcia poziomu recyklingu dla 2023 roku wynosił 35%. Jedynie Gmina Skąpe osiągnęła wymagany poziom.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399) gminy zobowiązane są do ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Dla 2023 roku nie ma wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. 2017 poz. 2412) przedstawia wymagany poziom do 16 lipca 2020 r, który wynosił do 35%. Wszystkie gminy osiągnęły wymagany poziom.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399) gminy zobowiązane są do osiągnięcia wymaganego poziomu składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych. W roku 2023 poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych nie mógł przekroczyć poziomu składowania w wysokości 30%. Wszystkie gminy osiągnęły wymagany poziom.

Tabela 47 Obowiązkowe poziomy recyklingu, ograniczania masy i składowania odpadów komunalnych w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Poziom ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych odebranych i zebranych	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	Poziom składowania odpadów komunalnych
Gmina Lubrza	33,26%	2,3560%	1,79%
Gmina Łagów	33,46%	6,37%	4,35%

¹⁶ Rodzaj odpadów może być różny dla poszczególnych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Jednostka ewidencyjna	Poziom ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych odebranych i zebranych	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	Poziom składowania odpadów komunalnych
Gmina Skąpe	37,44%	3,07%	17,13%
Gmina Szczaniec	32,72%	1,67%	21,73%
Gmina Świebodzin	24,86%	4,77%	28,39%
Gmina Zbąszynek	20,16%	10,04%	23,06%

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

Zgodnie z „Krajowym planem gospodarki odpadami 2028” przyjętego uchwałą nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 roku prognozuje się zmiany w ilości wytwarzanych odpadów komunalnych. Biorąc pod uwagę różne czynniki społeczno-ekonomiczne prognozuje się wzrost wytwarzania odpadów komunalnych. Wpływ na to mają m.in. styl życia, wzrost poziomu dobrobytu, kształtujące się zmiany przepisów dotyczących ograniczania lub eliminowania pewnych produktów, rosnąca świadomość ekologiczna. W „Krajowym planie gospodarki odpadami 2028” wykazano systematyczny wzrost wytwarzanych odpadów tj. papier i tektura, drewno, szkło, metale inne niż aluminium, aluminium, odpady wielomateriałowe, odpady mineralne, odpady niebezpieczne, odpady higieniczne, odpady wielkogabarytowe, guma i skóra oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

5.10.2 Instalacje komunalne do przetwarzania odpadów komunalnych

Znowelizowana ustawa o odpadach (Dz. U. 2023 poz. 1587) zniósła obowiązek gospodarowania odpadami komunalnymi w oparciu o RGOK i przyporządkowane im RIPOK. Zagospodarowanie odpadów komunalnych, zgodnie z obowiązującymi przepisami, odbywać się będzie w instalacjach komunalnych (IK), które zapewniają:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Na terenie powiatu funkcjonują następujące instalacje do przetwarzania odpadów:

- Instalacja do mechanicznego przetwarzania odpadów i produkcji paliwa z odpadów (Instalacja do sortowania odpadów, instalacja do produkcji paliwa alternatywnego, suszarnia bębnowa) zarządzana przez WEXPOOL Sp. z o.o. ul. Poznańska 14 Dąbrówka Wielkopolska (gmina Zbąszynek). Moc przerobowa instalacji 240 000 Mg/rok.
- Instalacja odzysku odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:
 - Kruszarka – zarządzana przez Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Jacek Dizurła Łagówek 28 (gmina Łagów). Moc przerobowa instalacji 4 880 Mg/rok,
 - Kruszarka Nordberg – zarządzana przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Piotr Szulc Nowa Wioska 2B (gmina Lubrza). Moc przerobowa instalacji 10 000 Mg/rok,
- Instalacja kompostowania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów – zarządzana przez WEXPOOL Sp. z o.o. ul. Poznańska 14 Dąbrówka Wielkopolska (gmina Zbąszynek). Moc przerobowa instalacji 9 000 Mg/rok.

W projekcie „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2024-2030 wraz z planem inwestycyjnym” przewidziano do budowy na terenie powiatu świebodzińskiego:

1. Rozbudowa i doposażenie istniejącego PSZOKu – punkt naprawy. Jednostka realizująca Gmina Świebodzin, lata realizacji: 2025-2030.

5.10.3 Odpady azbestowe

Zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 roku, zmienionego uchwałą 15 marca 2010 r.) przewiduje się usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku. Emisja włókien azbestu, będących czynnikiem szkodliwym dla organizmu ludzkiego, jest wywołana przez mechaniczne uszkodzenia materiałów zawierających azbest, np. piłowaniem, szlifowaniem narzędziami szybkoobrotowymi oraz podczas naturalnego procesu destrukcji. Cechą szczególną azbestu jest to, że

włókna gromadzą się i pozostają w tkance płucnej w ciągu całego życia powodując po wielu latach zmiany chorobowe.

W celu realizacji zapisów krajowego programu usuwania azbestu na szczeblu gminnym zostały opracowane programy usuwania azbestu:

- „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lubrza na lata 2013-2032”,
- „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łagów na lata 2015-2032”
- „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Skąpe”,
- „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Świebodzin na lata 2022-2032”,
- „Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zbąszynek”,
- Gmina Szczaniec – brak programu.

Według danych zawartych w bazie azbestowej¹⁷ na terenie powiatu do unieszkodliwienia pozostało 6 213,239 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego do osób fizycznych należy 5 250,98 Mg, tj. 84,5% wszystkich wyrobów azbestowych. Najwięcej wyrobów azbestowych do usunięcia pozostało na terenie gminy Świebodzin, a najmniej na terenie gminy Lubrza.

Tabela 48 Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia na terenie powiatu świebodzińskiego

Jednostka ewidencyjna	Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem
Gmina Lubrza	435195	1980	437175
Gmina Łagów	647520	19905	667425
Gmina Skąpe	707380	179160	886540
Gmina Szczaniec	1164185	104370	1268555
Gmina Świebodzin	1086774	593419	1680193
Gmina Zbąszynek	1209836	63515	1273351
Powiat Świebodziński	5250890	962349	6213239

Źródło: bazaazbestowa.gov.pl (wg stanu na 23.01.2025 r.).

Część gminy z powiatu świebodzińskiego pomagała finansowo mieszkańcom w usuwaniu wyrobów zawierających azbest. Mieszkańcy poszczególnych gmin składają wniosek do Gminy o unieszkodliwienie odpadów azbestowych. Gminy, na podstawie zebranych oświadczeń, wnioskują do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze o dofinansowanie zadania. Po przyznaniu dofinansowania i podpisaniu umowy z WFOŚiGW, Gmina wybiera wykonawcę, który realizuje odbiór odpadów od mieszkańców danej gminy.

W ten sposób w latach 2023-2024 usunięto łącznie z terenu powiatu 113,52 Mg wyrobów zawierających azbest. Łącznie na realizację usuwania azbestu wydano 107 065,35 zł. Szczegółowe dane w poniższej tabeli.

Tabela 49 Ilość usuniętych wyrobów azbestowych z terenu powiatu w latach 2023-2024

Jednostka ewidencyjna	Rok	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych [Mg]	Poniesione koszty [PLN]	Źródło finansowania
Gmina Lubrza	2023	0,0	0,0	-
	2024	0,0	0,0	
Gmina Łagów	2023	32,73	36 386,28	NFOŚiGW, WFOŚiGW Budżet Gminy
	2024	0,0	0,0	
Gmina Skąpe	2023	25,9	20 854,30	NFOŚiGW WFOŚiGW w Zielonej Górze, Budżet Gminy
	2024	0,0	0,0	
Gmina Szczaniec	2023	17,04	11 928,00	NFOŚiGW WFOŚiGW w Zielonej Górze
	2024	0,0	0,0	

¹⁷ www.bazaazbestowa.gov.pl – wg. stanu na dzień 23.01.2025 r.

Jednostka ewidencyjna	Rok	Ilość usuniętych wyrobów azbestowych [Mg]	Poniesione koszty [PLN]	Źródło finansowania
Gmina Świebodzin	2023	37,85	37 896,77	NFOŚiGW, WFOŚiGW Budżet Gminy
	2024	0,0	0,0	
Gmina Zbąszynek	2023	0,0	0,0	-
	2024	0,0	0,0	
Powiat Świebodziński	2023	113,52	107 065,35	
	2024	0,00	0,00	

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

Problemy z usuwaniem azbestu wynikają przede wszystkim z nieskutecznych rozwiązań prawnych. Dofinansowanie ze środków budżetu państwa, funduszy ochrony środowiska czy też środków z budżetu Powiatu i Gmin obejmuje wyłącznie demontaż i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych. Jedynie w przypadku rolników istnieje możliwość uzyskania wsparcia finansowego na wymianę pokrycia dachowego ale tylko na budynkach służących do produkcji rolniczej. Wsparcie finansowe nie dotyczy natomiast zakupu i montażu wyrobów bezazbestowych dla pozostałych osób fizycznych, którego koszt często przewyższa możliwości finansowe mieszkańców. Mieszkańcy mimo, że są świadomi szkodliwości azbestu nie decydują się na jego usunięcie, ponieważ nie mają na to odpowiednich środków finansowych.

Dlatego należy na szczeblu krajowym wprowadzić zmiany w prawie, umożliwiające właścicielom nieruchomości otrzymanie dofinansowania na wyroby bezazbestowe. Ważne jest również edukowanie mieszkańców powiatu w zakresie szkodliwości azbestu na zdrowie oraz możliwości skorzystania z finansowania usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Działania te wpłyną na przyspieszenie tempa usuwania wyrobów zawierających azbest.

5.10.4 Odpady powstające z produktów Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny

Odpady zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego są objęte obowiązkiem selektywnego zbierania odpadów i zakazem umieszczania razem z innymi odpadami. System zbierania, w tym zwrotu zużytego sprzętu, tworzą zbierający zużyty sprzęt i podmioty prowadzące nieprofesjonalną działalność w zakresie zbierania odpadów oraz PSZOK-i, a także dystrybutorzy, którzy udostępniają sprzęt na rynku. Demontaż zużytego sprzętu, a także przygotowanie do ponownego użycia zużytego sprzętu oraz odpadów powstałych po jego demontażu, można prowadzić wyłącznie w instalacji, obiekcie budowlanym lub jego części służącym do tych celów, które posiadają decyzję w zakresie gospodarki odpadami zezwalającą na przetwarzanie zużytego sprzętu.

Zużyte baterie i akumulatory

W zakresie zbierania zużytych baterii i akumulatorów zakazuje się umieszczania zużytych baterii i zużytych akumulatorów razem z innymi odpadami w tym samym pojemniku. Zużyte baterie i akumulatory powinny być zbierane selektywnie według rodzajów, aby ułatwić ich przetwarzanie za pomocą technologii i instalacji służących do przetwarzania i recyklingu poszczególnych rodzajów zużytych baterii lub zużytych akumulatorów. Użytkownik końcowy jest obowiązany do przekazania zużytych baterii przenośnych i zużytych akumulatorów przenośnych, w tym baterii przenośnych i akumulatorów przenośnych, do zbierającego zużyte baterie lub zużyte akumulatory lub do miejsca odbioru. Natomiast zużyte baterie samochodowe i zużyte akumulatory samochodowe należy przekazać sprzedawcy detalicznemu baterii samochodowych lub akumulatorów samochodowych, podmiotowi prowadzącemu usługi w zakresie wymiany zużytych baterii samochodowych lub zużytych akumulatorów samochodowych, zbierającemu zużyte baterie samochodowe. Zużyte baterie przemysłowe i zużyte akumulatory przemysłowe należy przekazać sprzedawcy detalicznemu.

Pojazdy wycofane z eksploatacji

Wprowadzający pojazd jest obowiązany zapewnić sieć zbierania pojazdów, zwaną dalej „siecią”, obejmującą terytorium kraju w taki sposób, aby w każdym województwie były prowadzone co najmniej trzy stacje demontażu lub punkty zbierania pojazdów, w tym co najmniej jedna stacja demontażu, położone w różnych miejscowościach, zapewniające właścicielowi pojazdu możliwość oddania pojazdu wycofanego z eksploatacji. Właściciel pojazdu wycofanego z eksploatacji jest zobowiązany do przekazania go do przedsiębiorcy prowadzącego stację demontażu lub przedsiębiorcy prowadzącego punkt zbierania pojazdów. Prowadzący stację demontażu jest obowiązany osiągać określone poziomy

odzysku i recyklingu odpadów pochodzących z pojazdów wycofanych z eksploatacji w stosunku do masy pojazdów przyjętych do stacji demontażu w danym roku.

Na terenie powiatu funkcjonuje stacja demontażu pojazdów¹⁸:

- 1) MC Recykling Sp. z o.o. – adres stacji Szczaniec 171, 66-225 Szczaniec
- 2) XMOT .PL Sobkowiak Marek, Sobkowiak Wojciech Spółka Cywilna – adres stacji Smardzewo 96, 66-225 Szczaniec
- 3) VULCAR Krzysztof Łabędzki – adres stacji Depot 8, 66-210 Zbąszynek.

5.10.5. Działania zmierzające do optymalnej gospodarki odpadami

Aby gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie powiatu przebiegało prawidłowo, konieczne jest prowadzenie takich działań jak:

- zapobieganie powstawaniu odpadów czyli: wymiana, sprzedaż lub podarowanie produktów używanych, współdzielenie, tworzenie punktów wymiany rzeczy używanych, punktów naprawy i przygotowania do ponownego użycia, punktów oddawania i odbierania żywności (tzw. jadłodzielnie), ograniczanie konsumpcji, unikanie stosowania artykułów jednorazowych,
- uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w zakresie ilości właścicieli nieruchomości zamieszkałych, którzy uchylają się od obowiązku ponoszenia opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz Gminy,
- zwiększenie kontroli nieruchomości niezamieszkałych w zakresie podpisanych umów na odbiór odpadów oraz kontroli wyposażenia w odpowiednie pojemniki, w celu wyeliminowania podrzucania odpadów do pojemników wspólnot mieszkaniowych oraz spółdzielni,
- prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych w celu zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie poprawnej segregacji odpadów,
- rozszerzenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, zarówno o nowe frakcje odpadów jak i nowe miejsca przyjmowania tych odpadów, tak aby przekazywać coraz większą masę odpadów komunalnych do ponownego użycia i poddania recyklingowi
- rozbudowa punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w celu przyjmowania większej ilości odpadów, podniesienia poziomu segregacji odpadów, co w dalszej perspektywie przyczyniłoby się do osiągnięcia wyższych poziomów recyklingu.

Należy dążyć do gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez nie tylko recykling odpadów, ale także poprzez powstawanie punktów napraw sprzętów RTV i AGD w celu ponownego wykorzystania produktu lub surowca, system kaucyjny lub gratyfikacje za zwrócony produkt.

Ze względu na dużą ilość wyrobów azbestowych pozostałą do usunięcia oraz wysokie koszty związane z usuwaniem tych odpadów niezbędna jest pomoc finansowa, organizacyjna i edukacyjna samorządu lokalnego. Aby wywiązać się z obowiązku usunięcia wszystkich wyrobów azbestowych do końca 2032 roku, rocznie powinno być unieszkodliwianych około 777 ton wyrobów zawierających azbest.

5.10.6. Analiza SWOT dla obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Uwzględniając opis stanu aktualnego obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

¹⁸ Dane z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego (<https://bip.lubuskie.pl/>)

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wszystkie gminy, w 2023 roku, osiągnęły wymagany poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz poziom składowania odpadów komunalnych, - mieszkańcy mają możliwość bezpłatnego przekazania odpadów do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, - opracowane Programy usuwania azbestu, - edukacja mieszkańców w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami.	- większość gmin, w 2023 roku, nie osiągnęła wymaganego poziomu ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych odebranych i zebranych, - wysoki udział niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w ogólnym strumieniu odebranych odpadów, - powolne tempo usuwania wyrobów zawierających azbest.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- dążenie do gospodarki o obiegu zamkniętym (recykling, naprawy sprzętu), - stosowanie nowoczesnych technologii w zakresie gospodarowania odpadami, - ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów zmieszanych, - eliminacja dzikich wysypisk odpadów.	- rosnące koszty zagospodarowania odpadów, które są przerzucane na mieszkańców, - trudności w uzyskaniu w przyszłości zakładanych poziomów recyklingu poszczególnych frakcji odpadów i ograniczania poziomów składowania, - częste zmiany prawne i konieczność dostosowania się do zmian, - brak środków finansowych na usuwanie azbestu, - nielegalne pozbywanie się odpadów w tym niebezpiecznych.

5.11. Zasoby przyrodnicze

Ochrona przyrody oznacza zachowanie, właściwe wykorzystanie oraz odnawianie zasobów przyrody i jej składników, w tym: dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, siedlisk przyrodniczych, siedlisk chronionych gatunkowo roślin lub zwierząt, przyrody nieożywionej, krajobrazu oraz zieleni oraz zadrzewień.

Podstawy prawne ochrony obszarów i obiektów cennych ze względów przyrodniczych i krajobrazowych określają ustawy: o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2024 poz. 1478 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.).

Celami ochrony przyrody są przede wszystkim: utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów, zachowanie różnorodności biologicznej i dziedzictwa geologicznego, zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin lub zwierząt wraz z ich siedliskami, utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych oraz innych zasobów i składników przyrody, a także kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody.

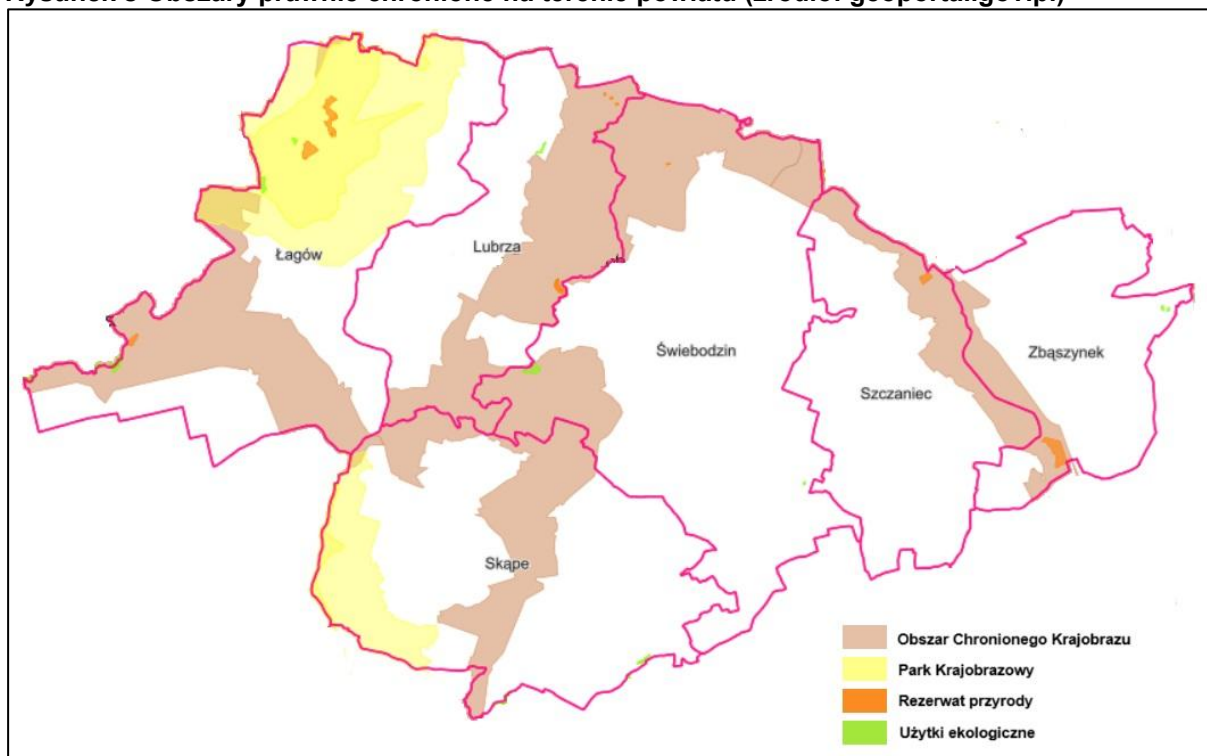
Formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Według Głównego Urzędu Statystycznego obszary objęte ochroną prawną na terenie powiatu świebodzińskiego zajmują 27 266,85 ha, co stanowi 29,1% powierzchni powiatu¹⁹. W poszczególnych gminach obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię:

- Gmina Lubrza – 5 707,89 ha
- Gmina Łagów – 8 640,90 ha
- Gmina Skąpe – 4 169,98 ha
- Gmina Szczaniec – 2 030,84 ha
- Gmina Świebodzin – 5 533,25 ha
- Gmina Zbąszynek – 1 183,99 ha.

Rysunek 5 Obszary prawnie chronione na terenie powiatu (źródło: geoportal.gov.pl)



5.11.1. Rezerwat przyrody

Rezerваты przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na terenie powiatu ustanowiono osiem rezerwatów przyrody:

- 1) Nad Jeziorem Trześniowskim – obszar o powierzchni 47,73 ha, położony na terenie gminy Łagów. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu lasu bukowego pochodzenia naturalnego, z domieszką innych gatunków drzew. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 35/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Nad Jeziorem Trześniowskim" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1567). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Nad Jeziorem Trześniowskim" (Dz. Urz. 2016 poz. 1633).
- 2) Uroczysko Grodziszczce – obszar o powierzchni 15,75 ha, położony na terenie gminy Szczaniec. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i historycznych fragmentu lasu liściastego o charakterze naturalnym wraz ze średniowiecznym grodziskiem. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 33/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Uroczysko Grodziszczce" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1565). Dla rezerwatu

¹⁹ Dane z Głównego Urzędu Statystycznego (wg stanu na 31.12.2023 r.)

- ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Uroczysko Grodziszczce” (Dz. Urz. 2016 poz. 1406).
- 3) Pawski Ług – obszar o powierzchni 34,52 ha, położony na terenie gminy Łagów. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowiska roślinności bagiennej i torfowiskowej z otaczającym je lasem. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 18/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie rezerwatu przyrody "Pawski Ług" (Dz. Urz. 2012 poz. 724). Nie ma ustanowionego planu ochrony.
 - 4) Dębowy Ostrów – obszar o powierzchni 1,8447 ha, położony na terenie gminy Świebodzin. Celem ochrony jest zachowanie, ze względów naukowych i dydaktycznych, fragmentu lasu dębowego o charakterze naturalnym. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 37/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Dębowy Ostrów" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1569). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Dębowy Ostrów" z dnia 2 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. 2016 poz. 1657).
 - 5) Nietoperek – obszar o powierzchni 50,77 ha, położony częściowo w gminie Lubrza. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc zimowania i rozrodu wielogatunkowej kolonii nietoperzy. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 42/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Nietoperek" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1574). Na terenie rezerwatu wskazano drogi dla ruchu pojazdów Zarządzeniem Nr 5/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 kwietnia 2016 r. w sprawie wskazania dróg dla ruchu pojazdów w rezerwacie przyrody „Nietoperek” oraz wyznaczono szlaki udostępniane dla ruchu pieszego Zarządzeniem Nr 4/2022 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z 8 marca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Nietoperek”. Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Nietoperek” (Dz. Urz. 2016 poz. 2369).
 - 6) Kręcki Łęg – obszar o powierzchni 65,57 ha, położony na terenie gminy Zbąszynek. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie naturalnych zespołów łągi olszowo-jesionowego i olsu porzeczkowego z drzewami pomnikowymi, stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin oraz bogatej awifauny. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 15/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 20 maja 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Kręcki Łęg" (Dz. Urz. 2013 poz. 1530). Na terenie rezerwatu wskazano szlaki piesze Zarządzeniem Nr 9/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku pieszego w rezerwacie przyrody „Kręcki Łęg”. Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Kręcki Łęg” (Dz. Urz. 2016 poz. 1704).
 - 7) Pniewski Ług - obszar o powierzchni 6,83 ha, położony na terenie gminy Lubrza. Celem ochrony jest zachowanie torfowiska przejściowego z charakterystyczną florą i fauną. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 grudnia w sprawie rezerwatu przyrody "Pniewski Ług" (Dz. Urz. 2024 poz. 2942). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 października 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Pniewski Ług" (Dz. Urz. 2024 poz. 2399).
 - 8) Mechowisko Kosobudki – obszar o powierzchni 12,47 ha, położony na terenie gminy Łagów. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu torfowisk niskich, w szczególności soligenicznych, źródlisk oraz leśnych i nieleśnych ekosystemów lądowych i wodnych z charakterystycznymi dla tych ekosystemów biocenozami. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 13 lutego 2017 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. 2017 poz. 365). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mechowisko Kosobudki” (Dz. Urz. 2019 poz. 1849).

5.11.2. Parki krajobrazowe

Na terenie powiatu wyznaczono dwa parki krajobrazowe:

- 1) Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy – obszar o powierzchni 5 438,5 ha, otulina o powierzchni 6 554,7998 ha. Park położony częściowo na terenie gminy Łagów. Park utworzony został dla zachowania i ochrony naturalnego krajobrazu polodowcowego, fauny, flory, ich naturalnych siedlisk, a także wartości kulturowych jego terenu. Szczególnymi celami ochrony Parku są: ochrona wartości przyrodniczych, w tym: zachowanie kompleksów leśnych, w tym w szczególności starych lasów bukowych; zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych, w tym szczególnie rzadkich i zagrożonych oraz objętych ochroną prawną; zachowanie cennych lub zagrożonych elementów rodzimej różnorodności biologicznej środowisk wodnych; zachowanie charakterystycznych struktur geologicznych i geomorfologicznych; Ochrona wartości historycznych i kulturowych, w tym: zachowanie i ochrona charakteru zabudowy Łagowa; zachowanie obiektów zabytkowych i miejsc o istotnym znaczeniu historycznym i zabytkowym; zachowanie wartości kulturowych jednostek osadniczych, zwłaszcza starego budownictwa o cechach regionalnych; zachowanie, ochrona i utrwalanie tożsamości kulturowej na obszarze Parku; Ochrona wartości krajobrazowych, w tym: zachowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Parku, zapewniającej rozmieszczenie funkcji obszaru w sposób nie powodujący obniżenia lub utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz nie kolidujący wzajemnie ze sobą; zachowanie tradycyjnych układów zabudowy wiejskiej; zachowanie zróżnicowanej rzeźby terenu atrakcyjnej dla ekspozycji krajobrazu: jeziorno-leśnego, jeziorno-rolniczego i rzeczno-rolniczo-leśnego; zachowanie mozaiki krajobrazowej jeziora, stare lasy bukowe, pola, łąki, doliny rzeczne. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XLIV/677/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2018 poz. 1096). Dla parku został ustanowiony plan ochrony Uchwałą Nr LXIII/983/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2024 poz. 1350).
- 2) Gryżyński Park Krajobrazowy – obszar o powierzchni 3 064,8 ha z wyznaczoną otuliną o powierzchni 7 911,2002 ha. Park położony częściowo na terenie gminy Skąpe. Szczególnymi celami ochrony Parku są: ochrona wartości przyrodniczych, w tym: zachowanie naturalnego systemu hydrologicznego; zachowanie siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych, w tym przede wszystkim muraw psammofilnych, łąk, torfowisk oraz łęgów nadrzecznych; zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych, w tym szczególnie rzadkich i zagrożonych oraz objętych ochroną prawną; zachowanie charakterystycznych struktur geologicznych i geomorfologicznych; Ochrona wartości historycznych i kulturowych, w tym: zachowanie obiektów zabytkowych i miejsc o istotnym znaczeniu historycznym i zabytkowym; zachowanie wartości kulturowych jednostek osadniczych, zwłaszcza starego budownictwa o cechach regionalnych; zachowanie i utrwalanie tożsamości kulturowej na obszarze Parku; Ochrona wartości krajobrazowych, w tym: zachowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Parku, zapewniającej rozmieszczenie funkcji obszaru w sposób nie powodujący obniżenia lub utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz nie kolidujący wzajemnie ze sobą; zachowanie tradycyjnych układów zabudowy wiejskiej; zachowanie zróżnicowanej rzeźby terenu atrakcyjnej dla ekspozycji krajobrazu: jeziorno-leśnego, jeziorno-rolniczego i rzeczno-rolniczo-leśnego; zachowanie mozaiki krajobrazowej jeziora, lasy, pola, łąki, doliny rzeczne. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała nr XLIII/646/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2018 poz. 821). Dla parku został ustanowiony plan ochrony Uchwałą nr LXII/955/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 18 marca 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2024 poz. 960).

5.11.3. Obszar chronionego krajobrazu

Obszary te obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Na terenie powiatu wyznaczono cztery obszary chronionego krajobrazu:

- 1) Dolina Jeziornej Strugi – obszar o powierzchni 5 708,00 ha, położony częściowo na terenie gminy Łagów. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. 2005 Nr 9 poz. 172 z późn. zm.).

- 2) Puszcza nad Pliszką – obszar o powierzchni 29 232,00 ha, położony częściowo na terenie gminy Łagów i Skąpe. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr V/76/19 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 kwietnia 2019 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Puszcza nad Pliszką".
- 3) Rynna Paklicy i Ołoboku – obszar o powierzchni 20 098,63 ha, położony częściowo na terenie gminy Lubrza, Świebodzin i Skąpe. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała nr XLVI/660/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 5 września 2022 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Rynna Paklicy i Ołoboku".
- 4) Rynny Obrzycko-Obrzańskie – obszar o powierzchni 18 915,39 ha, położony częściowo na terenie gminy Świebodzin i Zbąszynek. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XXIII/296/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 września 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Rynny Obrzycko - Obrzańskie".

5.11.4. Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o wyjątkowych wartościach przyrodniczych, naukowych, kulturowych, historycznych i krajobrazowych oraz wyróżniające się indywidualnymi cechami wśród innych tworów, w szczególności sędziwe i okazałych rozmiarów drzewa i krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe i jaskinie.

Według Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie powiatu świebodzińskiego znajduje się 65 pomników przyrody, są to głównie pojedyncze drzewa oraz grupy drzew. W poszczególnych gminach liczba pomników przyrody wynosi:

- Gmina Lubrza – 14 sztuk,
- Gmina Łagów – 22 sztuki,
- Gmina Skąpe – 12 sztuk,
- Gmina Szczaniec – 4 sztuki,
- Gmina Świebodzin – 4 sztuki,
- Gmina Zbąszynek – 9 sztuk.

5.11.5. Użytki ekologiczne

Użytki ekologiczne to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie powiatu ustanowionych jest 11 użytków ekologicznych, ich wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 50 Użytki ekologiczne na terenie powiatu

Lp.	Nazwa	Opis wartości przyrodniczych	Powierzchnia [ha]	Akt prawny
1	Żurawie Trzciny	Obszar obejmuje nieużytkowane łąki porośnięte trzciną, sitem, turzycami, można spotkać pojedyncze drzewka wierzy łoży. Obszar w okresie wiosenny podtapiany, obserwuje się znaczne bogactwo entomofauny	2,91	Uchwała nr XXXIV/207/2010 Rady Gminy Lubrza z dnia 19 lutego 2010 r.
2	Uroczysko Zagaje	Kompleks wilgotnych zbiorowisk roślinnych. Obszar łąk, mokradeł, bagien, kęp drzew i krzewów będących miejscem bytowania i rozmnażania wielu gat. roślin i zwierząt	5,82	Uchwała nr XXXIV/208/2010 Rady Gminy Lubrza z dnia 19 lutego 2010 r.
3	Torfowisko Barcikowo	Miejsce występowania żurawiny błotnej, bobrka trójlistkowego, wełnianka pochowata, wełnianka wąskolistna oraz miejsce godowe płazów	3,62	Rozporządzenie nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny.
4	Kijewo	Naturalne lasy bagienne oraz regenerujące się torfowiska	9,69	
5	Bagno w Olszynach	Bagno śródleśne	6,02	
6	Samsonki	Podmokłe tereny leśne	4,51	

Lp.	Nazwa	Opis wartości przyrodniczych	Powierzchnia [ha]	Akt prawny
7	Jezioro Bobrze	Teren na którym występuje roślinność (trzcina pospolita, oczeret jeziorny, pałka wąskolistna, szaleń jadowity, kosaciec żółty, narecznica błotna, turzycyca błotna, olszyny, wierzba szara, grążel żółty, grzybienie) zwierzęta (błotniak, żuraw, łabędź niemy)	12,70	Uchwała nr IX/65/03 Rady Gminy Łagów z dnia 10 grudnia 2003 r.
8	Jezioro Księżno	Jezioro jest miejscem liczego występowania grążela żółtego oraz grzybienie białych. Na łąkach otaczających jezioro rośnie storczyk szerokolistny, a w pobliskich zaroślach listera jajowata.	18,91	Uchwała nr XLV/401/94 Rady Miejskiej w Świebodzińie z dnia 23 maja 1994 r.
9	Klipa	Naturalny zbiornik wodny ze zbiorowiskiem roślin (rdenica pływająca, pływacz zwyczajny, roślina mięsożerna)	1,01	Uchwała nr XXXIII/416/09 Rady Miejskiej w Świebodzińie z dnia 26 czerwca 2009 r.
10	W Dolinie Jabłonnej	Fragment doliny rzecznej	0,80	Rozporządzenie Nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny
11	Szlak Wydry	Miejsce bytowania wydry	7,24	

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (według stanu na dzień 18.02.2025 r.).

5.11.6. Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

Głównym celem funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych i gatunków roślin i zwierząt, które uważa się za cenne (znaczące dla zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy) i zagrożone wyginięciem w skali całej Europy. Cel ten ma być realizowany poprzez wyznaczenie i objęcie ochroną obszarów, na których te gatunki i siedliska występują. Sieć Natura 2000 tworzą dwa typy obszarów:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) / obszary mające znaczenie dla Wspólnoty (OZW).

Na terenie powiatu świebodzińskiego utworzono dziewięć obszarów Natura 2000²⁰:

PLH080002 Rynna Jezior Obrzańskich - jest to specjalny obszar ochrony siedlisk, o powierzchni 15 305,73 ha. To rozległe obniżenie pomiędzy Wielkopolską a Ziemią Lubuską, tzw. Bruzda Zbąszyńska, rozdzielająca Pojezierze Łagowskie od Pojezierza Poznańskiego. Ponad 30% powierzchni Obszaru stanowią wody i powiązane z nimi siedliska – torfowiska, podmokłe łąki, bagna, szuwały i lasy łęgowe i bagienne. Obszar charakteryzuje się skomplikowanym układem hydrograficznym. W jego południowej części Obra wciną się w południkowo zorientowaną rynnę, przepływając przez szereg jezior, w tym największe Jez. Zbąszyńskie (742 ha). Jeziora doliny Obry są płytkie (średnia głębokość 1 – 2 m), silnie zeutrofizowane, otoczone rozległymi obszarami bagiennymi i lasami. Na kilku z nich (Wielkie, Lutol, Chobienickie) występują zalesione wyspy. W części północnej, poza doliną Obry, znajduje się ciąg jezior nieco głębszych, słabiej zeutrofizowanych, a nawet mezotroficznych. Lesistość obszaru jest znaczna, wynosi około 45%, przeważają lasy sosnowe. Zaludnienie jest niewielkie, w gospodarce dominuje leśnictwo, rolnictwo oraz hodowla ryb. W ostatnich latach wzrasta, istotna z punktu widzenia ochrony ptaków, presja rekreacji i zabudowy lotniskowej terenu. Obszary i obiekty chronione: rezerваты przyrody Dąbrowa na Wyspie, Jeziora Gołyńskie, Jezioro Wielkie, Wyspa na Jez. Chobienickim, Pszczewski Park Krajobrazowy oraz obszary chronionego krajobrazu. Obszar ważny w szczególności dla ochrony naturalnych zbiorników wodnych, siedlisk torfowiskowych, a także leśnych siedlisk przyrodniczych w typie lasów łęgowych oraz stanowisk rzadkich gatunków zwierząt kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Łącznie na obszarze Natura 2000 Rynna Jezior Obrzańskich, stwierdzono 16 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 11 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy. 9 typów siedlisk przyrodniczych oraz 6 gatunków dzikiej fauny, spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.

²⁰ Szczegółowy opis obszarów Natura 2000 znajduje się na stronie internetowej: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2014 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Poznaniu w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Rynna Jezior Obrzańskich PLH080002 (Dz. Urz. 2014 poz. 979) zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 20 lutego 2017 r. (Dz. Urz. 2017 poz. 426).

PLH080001 Dolina Leniwej Obry – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 7 137,66 ha. Obejmuje w dwóch częściach, rozległe obniżenie doliny Leniwej Obry między miejscowościami Babimost i Międzyrzecz, w północnej części przechodzące w dolinę Paklicy. Ostoja ma charakter rozległej, zatorfionej doliny wolno płynącej rzeki. Obecnie podlega spontanicznej renaturyzacji i stanowi mozaikę ekstensywnie użytkowanych łąk, pastwisk oraz lasów i zarośli łęgowych. W północnej części ostoi zlokalizowane są liczne jeziora w tym największe Jezioro Bukowieckie (o powierzchni 82,5 ha). Ukształtowanie terenu obszaru jest bardzo zróżnicowane, charakterystyczne dla krajobrazu polodowcowego. Obszar odznacza się bardzo słabym zaludnieniem i niską antropopresją. Obszar ważny w szczególności dla ochrony populacji kaldejskiej dziewięciornikowatej występującej w obszarze na stanowisku naturalnym, a także bardzo cennych siedlisk lasów łęgowych i grądowych, ziółorośli nadrzecznych oraz łąk trzęślicowych w tym także rzadkich i zagrożonych populacji gatunków zwierząt takich jak: czerwonończyk nieparek, piskorz oraz kumak nizinny i wydra. Łącznie na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Leniwej Obry PLH080001, stwierdzono 11 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 1 gatunek rośliny oraz 5 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. Dyrektywy. 12 typów siedlisk przyrodniczych oraz wszystkie zidentyfikowane gatunki roślin i zwierząt spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru o znaczeniu Wspólnotowym. Na terenie ostoi znajdują się także stanowiska kilkunastu zagrożonych gatunków roślin w skali kraju i/lub regionu, w szczególności takich jak: *Cephalanthera rubra*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dactylorhiza majalis*, *Daphne mezereum*, *Dianthus superbus*, *Drosera rotundifolia*, *Epipactis helleborine*, *Galanthus nivalis*, *Gladiolus imbricatus*, *Hedera helix*, *Lilium martagon*, *Listera ovata*, *Orchis militaris*, *Platanthera bifolia*, *Trollius europaeus*.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Leniwej Obry PLH080001 (Dz. Urz. 2017 poz. 778).

PLH080003 Nietoperek – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 7 377,37 ha. Obszar leży w środkowowschodniej części województwa lubuskiego na pograniczu powiatów międzyrzeckiego, sulęcińskiego oraz świebodzińskiego. Usytuowany na pograniczu dwóch mezoregionów fizyko geograficznych: Bruzda Zbąszyńska oraz Pojezierze Łagowskie. Dominujące formy użytkowania terenu w północnej części to lasy i grunty leśne, natomiast grunty orne przeważają w części południowej. Wody powierzchniowe koncentrują się na zachodzie i północnym wschodzie obszaru Natura 2000 Nietoperek. Obszar stanowi ostoję nietoperzy, która obejmuje rozległą sieć starych fortyfikacji ziemnych tj. 30 km żelbetonowych podziemi, 30-50 m pod powierzchnią ziemi. Tworzą one część tzw. Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego zbudowanego w latach 1933 - 1945. Podziemia łączą się z powierzchnią ziemi kilkoma pionowymi szybami wentylacyjnymi, korytarzami prowadzącymi do bunkrów objętych ochroną w formie rezerwatu przyrody „Nietoperek”. Dodatkowo do ostoi włączono Tunel w Wysokiej. W skład ostoi wchodzi także naziemne tereny żerowiskowe nietoperzy, odpowiadające mniej więcej granicom Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego "Uroczyska Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego". Obszar obejmuje najważniejsze zimowisko nietoperzy w środkowej Europie i ich tereny żerowiskowe. Zimuje tu nawet 29 500 osobników (w 1991r.; 28 870 os. w 2000r.), należących do co najmniej 12 gatunków (w tym 4 gatunki z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Najliczniej występują: nocek rudy *Myotis daubentoni*, nocek duży *M. myotis*, gacek wielkouch *Plecotus auritus* i nocek Natterera *M. nattereri*.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nietoperek PLH080003 (Dz. Urz. 2018 poz. 1906).

PLH080008 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 6 771,02 ha. Obszar leży w środkowo-zachodniej Polsce, w centralnej części Pojezierza Lubuskiego.

Największą i jedyną miejscowością położoną częściowo na terenie Ostoi jest zabytkowy Łagów – ośrodek letniskowo-wypoczynkowy, liczący ok. 1700 stałych mieszkańców. Na obrzeżach Obszaru i w jego bliskiej odległości rozmieszczone są mniejsze wsie: Łagówek, Jemiołów, Pożrzadło, Gronów i Wielowieś. W podziale administracyjnym Polski, Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie leżą w całości w województwie lubuskim, na terenie gmin Łagów i Sulęcín. Lasami, które stanowią 85% powierzchni obszaru, zarządzają w imieniu Skarbu Państwa, Nadleśnictwa Sulęcín i Świebodziń. Według geobotanicznego podziału Polski, którego wyznacznikami są między innymi warunki klimatyczne oraz zasięgi występowania gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych, obszar Ostoi w całości należy do Krainy Wielkopolsko-Kujawskiej. Kształt Ostoi przypomina literę V i jest wyciągnięty wyraźnie w kierunku północ – południe na odcinku o długości ponad 16 km, a jego wyraźne dwie osie stanowią: w części wschodniej - głęboko wcięta w krajobraz morenowy rynna łagowska oraz ciąg jezior w odnodze zachodniej. Na powierzchni ponad 3100 ha, obszar Buczyn Łagowsko-Sulęcińskich pokrywa się z obszarem Łagowskiego Parku Krajobrazowego. Południową granicę obszaru stanowi jedną z głównych arterii komunikacyjnych kraju, droga nr 2 relacji Warszawa - Świecko (i dalej Berlin) oraz autostrady A-2. Obszar ważny w szczególności dla ochrony siedlisk lasów bukowych i kwaśnych dąbrów, torfowisk wysokich, przejściowych i trzęsawisk, a także bardzo cennych siedlisk hydrogenicznych o charakterze twarowodnych i mezotroficznych zbiorników wodnych z podwodnymi łakami ramienic. Łącznie na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Buczyn Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008, stwierdzono 12 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 12 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy. 12 typów siedlisk przyrodniczych oraz 3 gatunki dzikiej fauny spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Buczyn Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Buczyn Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008 zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 maja 2016 roku (Dz. Urz. 2016 poz. 1070).

PLH080042 Stara Dąbrowa w Korytach – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 1 630,39 ha. Obszar położony jest w całości w mezoregionie Równina Torzyska (makroregion: Pojezierze Lubuskie (Brandebursko – Lubuskie) (Solon et al. 2018). Obszar położony jest na terenie dwóch gmin: Torzym (powiat sulęciński) oraz Łagów (powiat świebodziński), na terenie administrowanym przez trzy nadleśnictwa: Torzym, Świebodziń oraz Bytnica. Obszar obejmuje niezwykle cenne, stare drzewostany dębowe z rzadkimi gatunkami chrząszczy ksylofagicznych, w tym dużą i stabilną populacją jelonka rogacza *Lucanus cervus*, dla ochrony którego obszar ma istotne znaczenie. Występują tutaj również znaczne powierzchnie innych typów siedlisk leśnych: kwaśnych i żyznych buczyn oraz grądu środkowoeuropejskiego. W pobliżu rzeki Pliszkii odnotowano także niewielkie fragmenty lasów łęgowych. W obszarze stwierdzono również występowanie wilka *Canis lupus*, dla którego jest on, wraz z sąsiednimi obszarami Natura 2000 jednym z kluczowych w zachodniej Polsce.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 16 lutego 2021 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Stara Dąbrowa w Korytach PLH080042 (Dz. Urz. 2021 poz. 462).

PLH080035 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 29,71 ha. Obszar składa się z dwóch części alei dębowych położonych na północ od miejscowości Gryżyna w gminie Bytnica oraz alei dębowych położonych na południowy – zachód od miejscowości Zawisze w gminie Skąpe. Obszar położony w południowo-wschodniej części Puszczy Rzepińskiej, otoczony zwartymi drzewostanami sosnowymi, graniczący i w niewielkim fragmencie pokrywający się z terenem Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza nad Pliszką, a także Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego. Obszar włączony do sieci Natura 2000 ze względu na występowanie trzech gatunków owadów z Listy gatunków bezkręgowców z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (Dyrektywy Siedliskowej): kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo*, jelonka rogacza *Lucanus cervus* i pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*. Ponadto, o wartości obszaru świadczą liczne aleje starych dębów. Obszar ten ma łączność z rozległymi kompleksami leśnymi Puszczy Lubuskiej i stanowi istotny element sieci korytarzy ekologicznych.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 marca 2017 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035 (Dz. Urz. 2017 poz. 585).

PLH080011 Dolina Pliszki - jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 5 033,85 ha. Ostoja obejmuje małą dolinę rzeczną, biegnącą przez rozległe pola sandrowe. Sandr Pliszki oddzielony jest wysokimi krawędziami od wyższych poziomów sandrowych i wzgórz moreny czołowej. Rzeka zachowała naturalny charakter i jest otoczona przez duży kompleks leśny, głównie borów sosnowych. Wzdłuż rzeki występują płaty nadrzecznych zbiorowisk leśnych oraz torfowiska i trzęsawiska. Charakterystyczna jest strefowość mokradeł, związana z reżimem hydrologicznym rzeki oraz oddziaływaniem wód podziemnych i źródliskowych w sąsiedztwie zboczy doliny. Kolonia rozrodcza nocka dużego znajduje się w pomieszczeniach pod zrujnowanej fabryce celulozy. Obszar ważny w szczególności dla ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych w typie lasów łęgowych, a także siedlisk torfowiskowych oraz stanowisk rzadkich gatunków bezkręgowców poczwarówki zwężonej i poczwarówki jajowatej. Łącznie stwierdzono 11 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 18 gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy. 10 typów siedlisk przyrodniczych oraz 10 gatunki dzikiej fauny i flory, spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pliszki PLH080011 zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 października 2016 roku (Dz. Urz. 2016 poz. 1985).

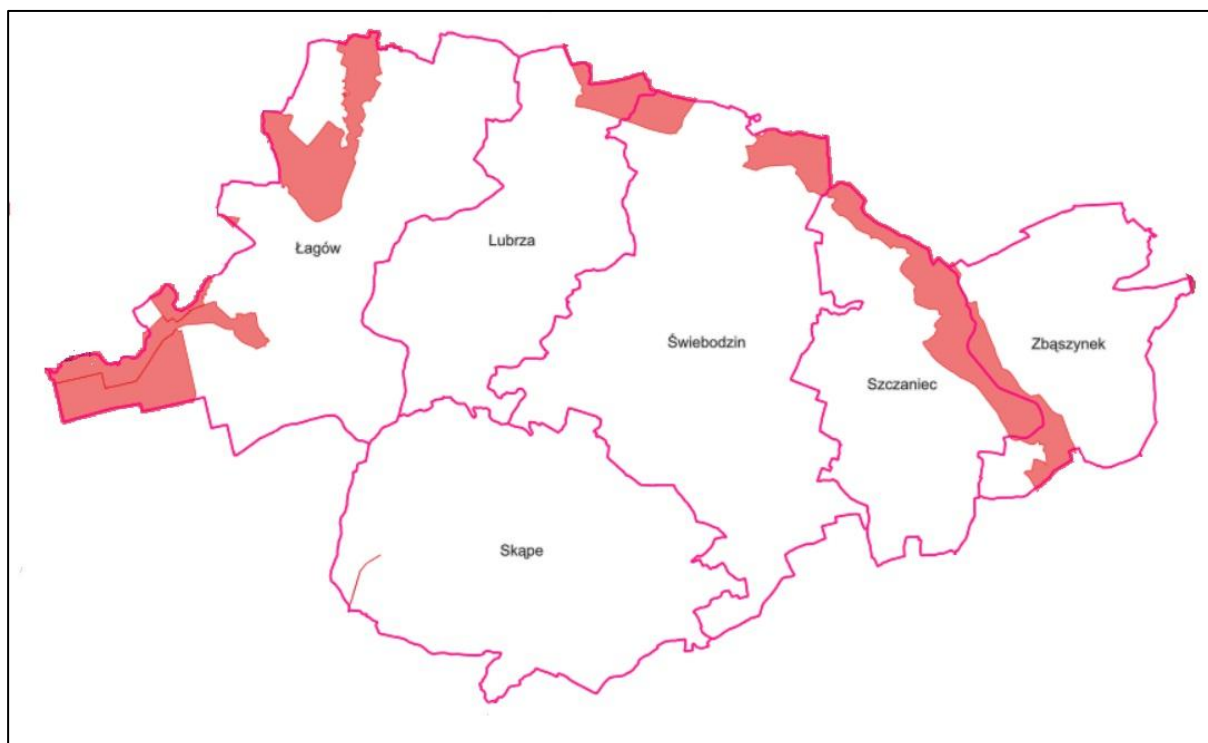
PLH080037 Lasy Dobrosułowskie - jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 11 192,86 ha. Obejmuje reprezentatywny fragment Puszczy Lubuskiej, zwanej inaczej Rzepińską. Puszcza ta, stanowi wielki kompleks leśny obejmujący obszar pomiędzy trzema rzekami: Odrą, Wartą i Obrą. Tworzą go głównie piaszczyste tereny sandrowe, dość liczne jeziora oraz drzewostan o charakterze monokultury, w którym zdecydowanie dominuje sosna zwyczajna. Nielicznie spotyka się drzewostany o charakterze naturalnym, np. buczyny, dąbrowy, grądy czy łęgi. Obszar jest dość słabo zaludniony. Obszar ważny w szczególności dla ochrony populacji wilka oraz ksylobiontycznych i dendrofilnych chrząszczy - kozioroga dębosza, jelonka rogacza oraz pachnicy dębowej. Łącznie na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Lasy Dobrosułowskie PLH080037, stwierdzono 6 typów siedlisk przyrodniczych, wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 8 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II powyższej dyrektywy. 4 gatunki dzikiej fauny spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Lasy Dobrosułowskie PLH080037.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem nr 28/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 9 października 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Dobrosułowskie PLH080037 zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 11 kwietnia 2016 roku (Dz. Urz. 2016 poz. 815).

PLB080005 Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry – jest to obszar specjalnej ochrony ptaków o powierzchni 14 793,28 ha. To rozległe obniżenie pomiędzy Wielkopolską a Ziemią Lubuską, tzw. Bruzda Zbąszyńska, rozdzielająca Pojezierze Łagowskie od Pojezierza Poznańskiego. Ponad 30% powierzchni obszaru stanowią wody i powiązane z nimi siedliska takie jak: torfowiska, podmokłe łąki, bagna, szuwały oraz lasy łęgowe i bagienne. Obszar charakteryzuje się skomplikowanym układem hydrograficznym: Obrą wciną się w południkowo zorientowaną rynnę, przepływa przez szereg jezior, w tym największe Jez. Zbąszyńskie (742 ha). Jeziora dolin rz. Obry są płytkie (średnia głębokość 1-2 m), dość znacznie zeutrofizowane, otoczone rozległymi obszarami torfowisk niskich i przejściowych, a także lasami łęgowymi. W części północnej obszaru, znajduje się ciąg jezior nieco głębszych i mniej zeutrofizowanych. Lesistość obszaru jest duża, wynosi ok. 45%, z przeważającym udziałem lasów iglastych (borów sosnowych). W ostoi utrzymują się też rozległe połacie łąk i pastwisk. Obszar ważny w szczególności dla ochrony łęgowej i przelotnej populacji 13 gatunków ptaków, w tym 6 gatunków ujętych w załączniku I Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30

listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa tj.: bąka, bączka, podgorzałki, kani czarnej, błotniaka stawowego i rybołowa (>0,5% pop. krajowej), a także 7 gatunków ptaków regularnie migrujących nie wymienionych w załączniku I ww. dyrektywy: perkoza dwuczubego, czapli siwej, gęgawy, gągoła, kormorana (>0,5% pop. krajowej), a także krzyżówki i łyski (>1% pop. szlaku wędrówkowego), spełniających kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry PLB080005 zamieszczono szczegółowy wykaz gatunków wraz z wyczerpującym uzasadnieniem ich kwalifikacji do miana przedmiotów ochrony ww. obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 28 marca 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry PLB080005 (Dz. Urz. 2014 poz. 878).



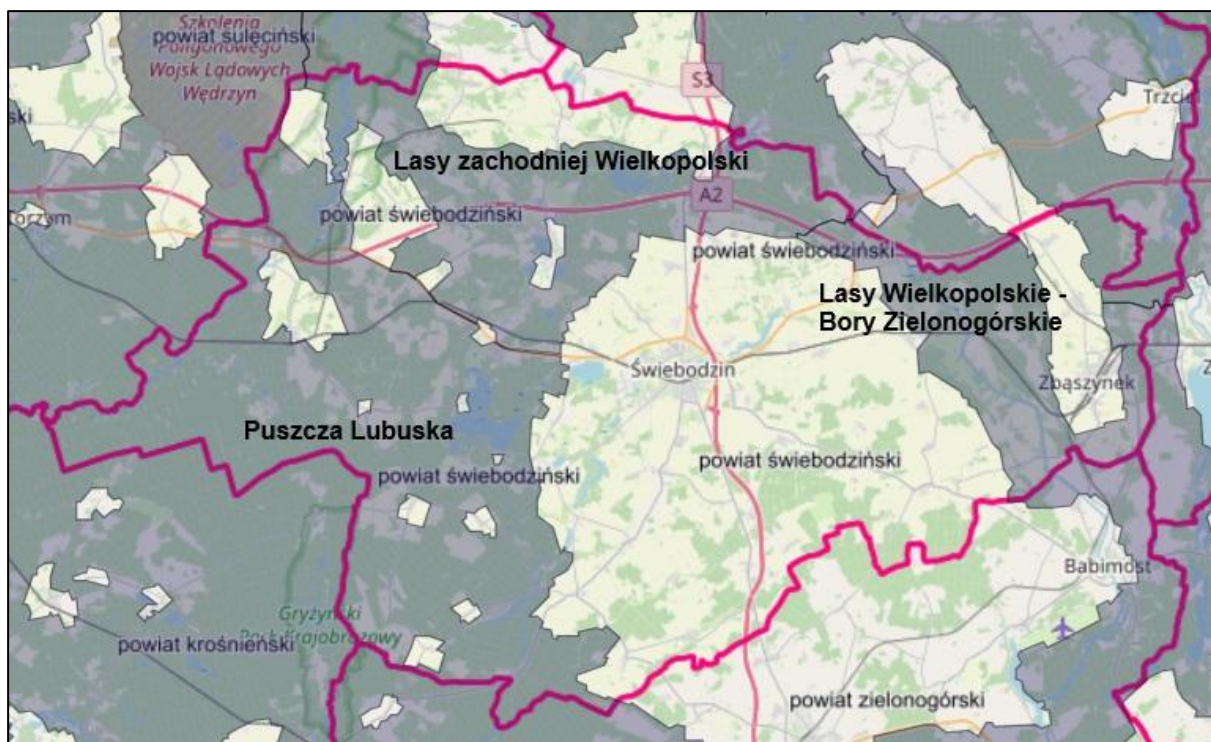
Rysunek 6 Obszar Natura 2000 na terenie powiatu (źródło: geoportal.gov.pl)

5.11.7. Korytarze ekologiczne

Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zapewnia zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowana została przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków). Na terenie powiatu świebodzińskiego wyznaczono trzy korytarze ekologiczne: Lasy zachodniej Wielkopolski, Lasy Wielkopolskie – Bory Zielonogórskie oraz Puszcza Lubuska.



Rysunek 7 Korytarze ekologiczne na terenie powiatu (źródło: Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011)

5.11.8. Audyt krajobrazowy

Audyt krajobrazowy jest narzędziem polityki przestrzennej w zakresie krajobrazu ukierunkowanym na jego ochronę, gospodarkę i planowanie. Służy do identyfikacji, charakterystyki i oceny krajobrazów oraz pozwala uzyskać wiedzę o walorach krajobrazowych danego regionu. Dla województwa lubuskiego został przyjęty uchwałą nr IV/66/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 28 października 2024 r. w sprawie Audytu krajobrazowego województwa lubuskiego. W audycie określa się krajobrazy występujące na danym obszarze, lokalizację krajobrazów priorytetowych, lokalizację i granicę obszarów prawnie chronionych, zagrożenia dla możliwości zachowania krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych formami ochrony oraz rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tych krajobrazów.

Typowanie krajobrazów do grupy priorytetowych opiera się na zapisach zawartych w Karcie Oceny Krajobrazu. Na podstawie analizy stanu zachowania i wykształcenia poszczególnych cech analitycznych charakterystycznych typologicznie, cech unikatowych i cech syntetycznych określa się, czy dany krajobraz spełnia co najmniej jedno z czterech kryteriów: unikatowości występowania, reprezentatywności, dotychczasowej ochrony prawnej oraz ważności krajobrazu. Na terenie powiatu wyznaczono trzynaście krajobrazów priorytetowych o łącznej powierzchni 113 835 ha, są to:

- Gościkowo – Jordanowo - miejscowość o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim,
- Obszar wiejski z Rynną Czarnej Wody - z przewagą wielkoobszarowych pól łąk i pastwisk,
- Lubrza - Nowa Wioska – obszar wiejski z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim,
- Mostki - obszar wiejski z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim,
- Obszar wiejski Kaława – Wysoka - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
- Obszar wiejski Kosieczyn - Wyszanowo z doliną Obry Leniwej - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
- Bory Pojezierza Lubuskiego – obszary leśne z przewagą siedlisk borowych,
- Obszar wiejski Glińsk – Jezioro – Myszęcin - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
- Lasy między jeziorami Niesłysz i Wilkowskim - z przewagą siedlisk lasowych,
- Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie - z przewagą siedlisk lasowych,
- Lasy nad jeziorem Paklicko Wielkie - z przewagą siedlisk lasowych,

- Bory Równiny Torzymskiej - z przewagą siedlisk borowych,
- Torfowisko Pliszka - głównie bezleśne, z dominacją szuwarów i turzycowisk.

5.11.9. Lasy

Według Głównego Urzędu Statystycznego lasy w powiecie świebodzińskim w 2023 roku zajmowały powierzchnię 39 505,95 ha. Lasy publiczne stanowiły 97,11% wszystkich lasów na terenie powiatu. Wskaźnik lesistości w 2023 roku wynosił 42,2% i był niższy niż dla województwa lubuskiego, który wynosił 49,4%. Najbardziej zalesioną gminą jest Gmina Łagów, a najmniej Szczaniec.

Tabela 51 Zestawienie powierzchni lasów w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Powierzchnia lasów ogółem	Lasy publiczne	Lasy prywatne	Lesistość
	ha			%
Gmina Lubrza	5824,16	5748,73	75,43	47,7
Gmina Łagów	11881,75	11790,33	91,42	59,7
Gmina Skąpe	8933,04	8847,09	85,95	49,2
Gmina Szczaniec	2917,07	2785,16	131,91	25,7
Gmina Świebodzin	6211,57	6037,18	174,39	27,4
Gmina Zbąszynek	3738,36	3157,59	580,77	39,7
Powiat Świebodziński	39505,95	38366,08	1139,87	42,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona jest na podstawie planów urządzenia lasu, sporządzanych dla nadleśnictw na 10 lat. Plan urządzenia lasu zawiera opis i ocenę stanu lasu, program ochrony przyrody oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.

Lasy będące własnością Skarbu Państwa na terenie powiatu świebodzińskiego administrowane są przez cztery Nadleśnictwa. Według danych²¹ z nadleśnictw powierzchnia lasów zarządzanych przez dane nadleśnictwo na terenie powiatu wynosi:

- Nadleśnictwo Świebodzin – 21 386,6615 ha
- Nadleśnictwo Babimost – 6 778,98 ha
- Nadleśnictwo Bytnica – 5 728,347 ha
- Nadleśnictwo Sulechów – 3 230,86 ha

Powierzchnia lasów podlegająca nadzorowi prowadzonego przez Starostę Świebodzińskiego (lasy osób fizycznych nie stanowiących własności Skarbu Państwa, lasy wspólnot) wynosiła na koniec 2024 roku 1 139,87 ha. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa objęte są inwentaryzacją lub uproszczonym planem urządzenia lasów.

5.11.10. Tereny zieleni urządzonej

Zielona infrastruktura oprócz pochłaniania zanieczyszczeń z atmosfery niesie też wiele innych pozytywnych korzyści, w tym: pochłania CO₂, łagodzi zjawisko miejskiej wyspy ciepła (obniżają temperaturę powietrza, zwiększają wilgotność), zielone ściany zwiększają efektywność energetyczną budynków, zwiększają retencję wód opadowych, wspiera bioróżnorodność ekosystemów, a to wszystko poprawia jakość życia mieszkańców.

Na tereny zieleni w powiecie świebodzińskim składają się:

- 4 parki spacerowo-wypoczynkowe o powierzchni łącznej 17,6 ha;
- 46 zieleńców o powierzchni łącznej 34,3 ha;
- zieleń uliczna i tereny zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 33,15 ha;
- 44 cmentarze o łącznej powierzchni 36,14 ha;
- lasy gminne o powierzchni 25,10 ha.

(źródło: Główny Urząd Statystyczny, wg stanu na 2023 r.).

5.11.11. Działania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych

Dla ustanowionych form ochrony przyrody niezbędne jest całościowe ujmowanie w procedurze planowania przestrzennego gmin i dokumentach planistycznych problematyki ochrony przyrody. Ważna jest współpraca Gmin z instytucjami sprawującymi nadzór nad formami ochrony przyrody.

²¹ Według stanu na grudzień 2024 roku.

Jednym z priorytetów Polityki ekologicznej państwa 2030 jest ochrona dziedzictwa przyrodniczego Polski m.in. poprzez podejmowanie działań mających na celu poprawę stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju, w tym doskonalenie systemu ochrony przyrody, zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków, utrzymanie i odbudowę funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka. Należy dążyć do umocnienia systemu ochrony przyrody.

Konieczne jest również dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami objętymi ochroną. Działania do realizacji zaplanowane w ramach Polityki Ekologicznej Państwa (PEP) będą ukierunkowane przede wszystkim na zahamowanie spadku różnorodności biologicznej. Wsparcie uzyskają przedsięwzięcia związane z zachowaniem różnorodności biologicznej, rozwojem zielonej i błękitnej infrastruktury oraz projekty dotyczące ochrony in-situ lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Stan drzew będących pomnikami przyrody winien być zdiagnozowany, a drzewa w zależności od potrzeb poddane zabiegom pielęgnacyjnym, zapewniającym ich utrzymanie w odpowiednim stanie fitosanitarnym. W dalszym ciągu należy utrzymać, ale też wzbogacić o nowe obszary zieleni urządzonej, zwłaszcza wzdłuż ulic i dróg, a także poza granicami miejscowości.

W związku z postępującymi zmianami klimatu niezbędne są również działania adaptacyjne, które pozwolą na ograniczenie szkód i strat finansowych powstałych za sprawą ekstremalnych zjawisk klimatycznych. Minimalizowaniu efektu miejskim wyspom ciepła może służyć wprowadzanie zieleni do przestrzeni miejskiej, niekoniecznie w postaci dużych parków, a raczej niewielkich zieleńców, dachowych ogrodów, pokrytych roślinnością ścian i innych elementów architektury.

Istotne jest pozostawienie mokradeł, odtwarzanie terenów zalewowych, zatrzymanie prostowania i pogłębianie rzek, a tam gdzie jest możliwe zatrzymanie tzw. „prac utrzymaniowych”. Na terenach rolniczych ważną funkcję pełnią zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne.

W miastach zalecane jest tworzenia łąk kwietnych zamiast trawników zwłaszcza wzdłuż torów i dróg. Łąki kwietne obniżają temperaturę w mieście, zasiane między ruchliwymi ulicami pełnią funkcję antysmogową. Ich utrzymanie jest dużo tańsze niż krótko przystrzyżonych trawników. Ponadto stanowią schronienie dla wielu zwierząt, żyjących w mieście, owadów, małych ssaków i ptaków.

Planowany rozwój turystyki i rekreacji powinien odbywać się przy poszanowaniu środowiska naturalnego, a w szczególności obszarów objętych ochroną prawną.

Bardzo ważnymi sprzymierzeńcami leśnika w walce z nadmiernym rozmnożeniem się szkodliwych owadów są ptaki. Aby poprawić ich warunki bytowania, wywieszane są w lasach budki lęgowe, a zimą, gdy panują trudne warunki zapewniana jest odpowiednia karma. Duże znaczenie gospodarcze mają szkody powodowane przez zwierzynę przede wszystkim przez jelenie i sarny, przed którymi zabezpiecza się w uprawy przez grodzenie, smarowanie repelentami oraz palikowanie cennych gatunków. Zimą podczas wykonywania pielęgnacji młodników i drzewostanów pozostawia się zwierzynie do zgryzania ścięte i pozbawione gałęzi drzewa. Działania takie znacznie ograniczają szkody w młodnikach.

Wskazane jest podjęcie dalszych działań na rzecz zrównoważonej gospodarki leśnej, zapewnienia dostatecznej ilości wody w lasach oraz ewentualnej przebudowy składu gatunkowego lasów.

Główne kierunki działań prowadzonej gospodarki leśnej związane są z zachowaniem trwałości lasu oraz jego różnorodności biologicznej. Prowadzenie wycinki drzew w taki sposób, aby możliwe było naturalne odnowienie się pozostałych drzew. Prowadzenie upraw, z reguły tam, gdzie odnowienie naturalne nie jest możliwe lub daje gorsze efekty. Zalesianie także obszarów porolnych i nieużytków. Wszystkie drzewostany powinny podlegać pielęgnacji i ochronie.

W ramach gospodarki leśnej należy prowadzić przebudowę części drzewostanów. Celem tej przebudowy jest osiągnięcie optymalnego dostosowania składu gatunkowego drzewostanów do występujących siedlisk. Należy w sposób zrównoważony prowadzić wycinkę lasów oraz zalesianie, tak aby lesistość powiatu nie zmniejszała się. Aby zmniejszyć prawdopodobieństwo wystąpienia pożaru zaleca się przeprowadzanie akcji mających na celu edukację ludności w zakresie przeciwdziałania pożarom.

5.11.12. Analiza SWOT dla obszaru interwencji zasoby przyrodnicze

Uwzględniając opis stanu aktualnego przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- występowanie różnorodnych form ochrony przyrody, - wyznaczone obszary Natura 2000, które mają opracowane plany zadań ochronnych, - wyznaczone korytarze ekologiczny łączące cenne obszary przyrodnicze, - wysoka lesistość powiatu, - gospodarka leśna prowadzona zgodnie z Planami urządzania lasu.	- zaśmiecanie terenów zieleni oraz zdarzające się przypadki niszczenia zieleni urządzonej, - długookresowe susze i obniżenie poziomu wód gruntowych powodujące osłabienie drzewostanu, - rosnąca antropopresja spowodowana procesem urbanizacji obszarów wiejskich.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- rozwój turystyki pieszej i rowerowej, - rozwój zaplecza dla rekreacji i turystyki (kontenery na śmieci, toalety, parkingi, miejsca biwakowe itp.), - wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, - możliwość pozyskania środków finansowych na ochronę przyrody i rozwój terenów zielonych.	- tworzenie barier ekologicznych (drogi, linie kolejowe, tereny zurbanizowane) uniemożliwiające lub utrudniające przemieszczanie się zwierząt; - zagrożenie dla rodzimych gatunków flory i fauny przez napływ gatunków inwazyjnych (np. czeremcha amerykańska, barszcz Sosnowskiego, jemiola); - zagrożenia dla lasów i terenów zielonych wynikające ze zmian klimatu (np. susza, wichury, pożary).

5.12. Zagrożenia poważnymi awariami

Poważną awarię definiuje art. 3 pkt 23 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym jest to zdarzenie (w szczególności emisja, pożar lub eksplozja) powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Rozszerzeniem definicji poważnej awarii zgodnie z art. 3 pkt 24 ustawy Prawo ochrony środowiska jest poważna awaria przemysłowa rozumiana jako awaria w zakładzie. Kwalifikację danego zakładu do zakładów o dużym bądź bardzo dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przeprowadza się na podstawie Rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2016 poz. 138).

Ochrona środowiska przed poważną awarią, zgodnie z art. 243 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.), oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczanie jej skutków dla ludzi i środowiska. Prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji, zgodnie z ustawą zobowiązani są do ochrony środowiska przed awariami. Postanowienia znowelizowanej dyrektywy (nowego podejścia), którą nazwano SEVESO II, w ramach wdrażania w Polsce przepisów Unii Europejskiej, znalazły swoje odzwierciedlenie w przepisach ustawy Prawo ochrony środowiska, w której zagadnienia dotyczące zapobiegania i ograniczania poważnych awarii przemysłowych zostały zawarte w Tytule IV "Poważne awarie". Zarówno w dyrektywie, jak i ustawie Prawo ochrony środowiska obowiązki te są zróżnicowane w zależności od ilości substancji niebezpiecznych znajdujących się na terenie zakładu w magazynowaniu, instalacjach technologicznych lub w inny sposób wykorzystywane w zakładzie (mogą być np. używane w laboratoriach). W ustawie określono także właściwe organy, które będą odpowiedzialne za realizację poszczególnych jej zapisów:

- dla zakładów o dużym ryzyku - właściwym organem będzie komendant wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej,
- dla zakładów o zwiększonym ryzyku - właściwym organem będzie komendant powiatowy Państwowej Straży Pożarnej.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze prowadzi bazę danych obiektów z grupy zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR), zakładów o dużym ryzyku (ZDR) oraz obiektów zaliczonych do potencjalnych sprawców poważnych awarii. Na terenie powiatu świebodzińskiego nie ma tego typu zakładów.

Do potencjalnych zagrożeń mogących doprowadzić do sytuacji kryzysowych należy zaliczyć przede wszystkim:

- pożary;
- katastrofy, awarie i niekontrolowane przenikanie różnych substancji do środowiska naturalnego;
- transport kolejowy - ryzyko skażenia toksycznymi środkami przemysłowymi, tj. amoniakiem, chlorem, kwasem siarkowym, kwasem azotowym;
- transport drogowy i kolejowy - ryzyko skażenia przez rozszczelnienie cystern z substancjami ropopochodnymi i gazem płynnym oraz amoniakiem i chlorem;
- awarie urządzeń technicznych w zakładach przemysłowych;
- klęski żywiołowe, anomalie pogodowe (susze, huragany, intensywne opady, powodzie).

Na terenie powiatu w latach 2023-2024 nie miały miejsca zdarzenia noszące znamiona poważnej awarii.

5.12.1 Działania w zakresie ograniczania poważnym awariom

Awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii. Niezbędne jest prowadzenie ćwiczeń terenowych oraz specjalistycznych szkoleń dedykowanych różnym grupom docelowym, a także zapewnienie właściwej infrastruktury i sprzętu ratunkowego.

5.12.2 Analiza SWOT dla obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami

Uwzględniając opis stanu aktualnego obszaru interwencji zagrożenia poważnymi awariami przeprowadzono analizę SWOT tj. mocne i słabe strony, a także określono szanse i zagrożenia.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• brak poważnych awarii przemysłowych na terenie powiatu, • brak na terenie powiatu zakładów o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, • brak na terenie powiatu zakładów zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.	• niewystarczające wyposażenie jednostek ochrony przeciwpożarowej w specjalistyczny sprzęt i pojazdy pożarnicze (w tym sprzęt do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych).
SZANSE	ZAGROŻENIA
• edukacja społeczeństwa na wypadek wystąpienia zagrożenia – organizacja akcji przez Państwową Straż Pożarną, • szkolenie i wyposażenie jednostek odpowiedzialnych za usuwanie skutków poważnych awarii.	• wzrost częstości i intensywności ekstremalnych stanów pogodowych, • zmiany klimatu i anomalie klimatyczne mogą wpływać na występowanie zdarzeń nieprzewidywalnych, • występowanie zagrożeń dla środowiska i ludzi ze strony funkcjonujących zakładów przemysłowych, • wzrost zagrożenia związanego z transportem towarów niebezpiecznych ze względu na wzmożenie ruchu drogowego.

5.13. Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna jest niezwykle ważna i odgrywa kluczową rolę we wspieraniu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska naturalnego.

Edukacja ekologiczna pomaga ludziom zrozumieć złożoność i wzajemne powiązania ekosystemów oraz wpływ człowieka na środowisko. Dzięki temu ludzie stają się bardziej świadomi problemów środowiskowych, takich jak zmiany klimatu, utrata bioróżnorodności, zanieczyszczenie powietrza i wód, oraz wyczerpywanie zasobów naturalnych. Edukacja ekologiczna może inspirować i zachęcać ludzi do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska, takich jak oszczędzanie energii, recykling, sadzenie drzew czy wsparcie dla inicjatyw ekologicznych. Im bardziej ludzie rozumieją znaczenie tych działań, tym bardziej prawdopodobne jest, że je podejmą.

Edukacja ekologiczna prowadzona jest dla mieszkańców powiatu świebodzińskiego przez Powiat, Gminy oraz różne jednostki organizacyjne.²²

W ramach edukacji ekologicznej w 2024 roku uczniowie z I Liceum Ogólnokształcącym im. H. Sienkiewicza w Świebodziźnie w ramach utworzonej ekopracowni i zakupionych w 2023 roku pomocy naukowych uczniowie brali udział w lekcjach ekologicznych oraz w warsztatach w Centrum Energetyki Odnawialnej Uniwersytetu Zielonogórskiego. Naukowcy wprowadzili młodzież w świat technologii budowy ogniw fotowoltaicznych, systemów ładowania pojazdów elektrycznych, polskiego pomysłu na turbinę wiatrową na osi pionowej, systemów ogrzewania, chłodzenia, rekuperacji oraz sposobów magazynowania ciepła.

W roku 2024 odbyło się: 12 ekoлекcji dla uczniów liceum, 1 spotkanie informacyjne dla rodziców uczniów LO, 1 wykład dla uczniów LO oraz uczniów kl 8 SP 2 przeprowadzony przez prof. UZ na temat OZE, oraz wycieczka dla 30 uczniów LO na Uniwersytet Zielonogórski do Centrum Energetyki Odnawialnej.

Gmina Świebodzin w 2024 roku prowadziła działania edukacyjne dla mieszkańców oraz zamieszczała informacje na stronie internetowej gminy oraz w social mediach:

- „Plastik nie do pieca, piec nie do plastiku” – kampania dotycząca jakości powietrza. Publikacja materiałów edukacyjnych oraz filmu promocyjnego „Nie spalaj – Segreguj”!
- Organizowanie spotkania informacyjnego na temat możliwości uzyskania dofinansowania z programu „Czyste Powietrze”.
- Akcja CZG-12 i Gmina Świebodzin „Przynieś elektrośmieci – Odbierz sadzonki”! (Drzewko za surowce wtórne). Przy udziale Gazety Lubuskiej przeprowadzono akcję pn. „Drzewko za surowce wtórne”. Podczas akcji mieszkańcy Gminy Świebodzin za oddawane elektroodpady otrzymali sadzonki roślin oraz ekologiczne gadżety. Akcja cieszyła się wielkim zainteresowaniem mieszkańców, podczas której zebrano: duże, średnie, małe urządzenia w ilości 2173 sztuk., ok 8248 baterii, 197 ładowarek oraz 47 tonerów. Akcja przygotowana była również pod kątem dzieci, zorganizowano gry, zabawy dla dzieci oraz każde dziecko otrzymało ekologiczne gadżety m.in. kolorowanki, kredki, ołówki, gry itp.
- Segregujmy odpady! Apel do mieszkańców gminy.
- Sadza płonie. Czad zabija. Żyj! Kampania informacyjna.
- Dbajmy o zdrowie – piec to nie śmietnik! – Informacja dla mieszkańców.
- „Stopień mniej znaczy więcej” - kampania edukacyjna.

Gmina Łagów przygotowała dla mieszkańców materiały edukacyjne dotyczące usuwania wyrobów zawierających azbest oraz ich szkodliwości. Przygotowała również materiały informacyjne dotyczące zakazu spalania odpadów oraz materiały edukacyjne w zakresie skutków zanieczyszczenia powietrza oraz informacje dotyczące programu priorytetowego „Czyste Powietrze”.

Nadleśnictwo Świebodzin w 2024 roku zorganizowało jesienny piknik „Dary Lasu”, który odbył się na terenie Ośrodka Wypoczynkowego „Leśnik” w Łagowie. W ramach wydarzenia odbyły się gry i kreatywne warsztaty i zabawy w Leśnej Osadzie Nadleśnictwa Świebodzin oraz pokaz filmu „Łagowskie rezerwy przyrody”. Zorganizowano także spacer z leśnikiem. W wydarzeniu wzięło udział około 200 osób.

Nadleśnictwo Babimost organizowało w 2024 roku sadzenie lasu, II Edukacyjny Piknik Rodzinny w Zespole Szkół Leśnych w Rogoźnie oraz bieg przełajowy z okazji 100-lecia Lasów Państwowych „Dzikkusek”.

5.14. Działalność kontrolna

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze²³ przeprowadził w 2023 roku 44 kontrole podmiotów prowadzących działalność na terenie powiatu świebodzińskiego. W czasie tych kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości.

- Kontrole pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych - próby ścieków odprowadzanych nie spełniały warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym, nie przedłożenie Lubuskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska wyników wszystkich pomiarów ścieków odprowadzanych do środowiska, nie wykonanie wymaganej liczby badań ścieków

²² Na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Świebodziźnie, Urzędów Miast i Gmina Powiatu Świebodzińskiego.

²³ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze (pismo z dnia 4.12.2024 r.)

odprowadzanych do środowiska, nie prowadzenie pełnej dokumentacji związanej z eksploatacją urządzeń oczyszczających ścieki komunalne, nie wykonano analiz wód powierzchniowych powyżej i poniżej miejsca, w którym odprowadzane są ścieki, nie przekazanie wyników monitoringu środowiska dla chowu i hodowli drobiu, nie przekazanie wyników monitoringu środowiska dla chowu i hodowli świń, przekroczenie dopuszczalnej obsady fermy w jednym cyklu hodowlanym do 33 dnia życia.

- Kontrole obowiązków nałożonych pozwoleniami na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza - nie dokonanie zgłoszenia wprowadzania gazów do powietrza organowi ochrony środowiska, nie terminowe złożenie wykazu zawierającego zbiorcze zestawienie informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat, nie uregulowanie strony formalno-prawnej w zakresie wprowadzania gazów i pyłów do powietrza, przekroczenie dopuszczalnej emisji tlenu węgla, przekroczenie dopuszczalnego rocznego zużycia gazu ziemnego, brak posiadanego pozwolenia na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza, brak rejestracji w systemie KOBIZE, nie uwzględnienie w raporcie KOBIZE emisji z przeładunku benzyn silnikowych, procesu spawania oraz emisji substancji mieszanin chemicznych, nierzetelnie sporządzenie wykazu zawierającego informacje o rodzajach i wielkości emisji gazów lub pyłów.
- Kontrole w związku z gospodarką odpadami - nie złożenie rocznego sprawozdania do Marszałka Województwa Lubuskiego o wytwarzanych odpadach i o gospodarowaniu odpadami, nieterminowe złożenie zestawienia danych o rodzajach i ilości odpadów, nierzetelne prowadzenie ewidencji odpadów, wytworzenie powyżej 1 tony odpadów niebezpiecznych bez pozwolenia na wytwarzanie odpadów, przekazywanie odpadów podmiotom, które nie posiadały zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, odpady zostały zakwalifikowane niezgodnie z rozporządzeniem Ministra środowiska w sprawie katalogu odpadów.

W 2024 roku Starostwo Powiatowe w Świebodzinie przeprowadziło 6 kontroli zakładów funkcjonujących na terenie powiatu. Kontrole dotyczyły magazynowania odpadów zebranych niezgodnie z wydanym pozwoleniem oraz uciążliwości akustycznej. Jednemu podmiotowi cofnięto zezwolenie na zbieranie odpadów i nałożono na posiadacza odpadów obowiązek usunięcia odpadów i negatywnych skutków w środowisku lub szkód w środowisku w rozumieniu ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, w ramach prowadzonej działalności objętej zezwoleniem. Wszczęto postępowanie egzekucyjne w administracji mające na celu usunięcia zgromadzonych odpadów na działce. W przypadku uciążliwości akustycznej nie wykazano nieprawidłowości.

W latach 2023-2024 Marszałek Województwa Lubuskiego przeprowadził 5 kontroli podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie powiatu w zakresie przestrzegania przepisów ochrony środowiska. W wyniku kontroli stwierdzono brak przedkładania do Marszałka wykazu zawierającego informacje i dane w zakresie korzystania ze środowiska oraz o wysokości należnych opłat oraz błędy w złożonych już sprawozdaniach. W jednym przypadku stwierdzono brak wymaganego pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z instalacji spalającej węgiel brunatny.²⁴

7. POWIĄZANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Program ochrony środowiska powinien stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu danej jednostki samorządu terytorialnego. Poniżej przedstawiono analizę kluczowych dokumentów strategicznych na poziomie krajowym. Przeanalizowano również dokumenty przyjęte na szczeblu wojewódzkim i lokalnym.

7.1. Nadrzędne dokumenty strategiczne

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)

Dokument został przyjęty uchwałą nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 roku. Jest jedną z podstaw prowadzenia polityki ochrony środowiska w Polsce, a także jedną ze strategii stanowiących fundament zarządzania rozwojem kraju. Cele szczegółowe będą realizowane przez kierunki interwencji takie jak:

- Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego
- Kierunek interwencji - zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,

²⁴ Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego (pismo z dn. 10.12.2024 r.)

- Kierunek interwencji - likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Kierunek interwencji - ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
- Kierunek interwencji - przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej,

Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji - zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- Kierunek interwencji - wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- Kierunek interwencji - gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
- Kierunek interwencji - zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
- Kierunek interwencji - wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych),

Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych

- Kierunek interwencji - przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- Kierunek interwencji - adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych,

Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa

- Kierunek interwencji - edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,

Cel horyzontalny: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska

- Kierunek interwencji - usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 (SZRWRIr)

Celem SZRWRIr jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego.

Cel szczegółowy I. Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybactwa

- Nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja
- Jakość i bezpieczeństwo żywności
- Rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu 4.0. w sektorze rolno-spożywczym oraz jego modernizacja
- Zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno-spożywczym
- Poszerzanie i rozwój rynków zbytu na produkty i surowce sektora rolno-spożywczego (w tym biogospodarki)

Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

- Rozwój liniowej infrastruktury technicznej
- Dostępność wysokiej jakości usług publicznych
- Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast
- Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska
- Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom

Cel szczegółowy III Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa

- Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa
- Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy
- Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi
- Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym
- Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku (SRT2030)

Najważniejszy dokument na poziomie kraju wyznaczający kluczowe kierunki rozwoju transportu w Polsce. Głównym celem Strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego, przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie

krajowym, europejskim i globalnym. W Strategii w kontekście rozwoju mobilności rowerowej wskazano na potrzebę rozwoju infrastruktury dedykowanej rowerzystom w zakresie transportu miejskiego i aglomeracyjnego. Ciągi piesze i rowerowe powinny tworzyć spójną sieć w miastach i obszarach funkcjonalnych. W kierunku dotyczącym zmian w indywidualnej mobilności określono, że przestrzeń ulicy powinna być kształtowana w sposób przyjazny dla użytkowników, a w szczególności rowerzystów i pieszych, oraz że powinny być opracowane koncepcje transportu rowerowego w Polsce. W Strategii wskazano również konieczność podniesienia poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego, m.in. poprzez separację ruchu samochodowego od rowerowego. Dokument zakłada także potrzebę opracowania i wdrażania wytycznych dla inwestycji rowerowych, które wskażą dobre praktyki budowy bezpiecznej i komfortowej infrastruktury dla rowerzystów.

Z punktu widzenia niniejszego opracowania znaczenie mają kierunki interwencji:

- Kierunek interwencji 3 - Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- Kierunek interwencji 5 - Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030 (KSRR 2030)

Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030.

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
- Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Polityka energetyczna Polski do 2040 roku

Celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Miarą realizacji celu PEP 2040 przyjęto poniższe wskaźniki:

- Nie więcej niż 56% węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej w 2030 roku,
- Co najmniej 23% OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 roku,
- Wdrożenie energetyki jądrowej w 2033 roku,
- Ograniczenie emisji GHG o 30% do 2030 roku (w stosunku do 1990 r.)
- Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej o 23% do 2030 r. (w stosunku do prognoz PRIMES z 2007 r.)

W dokumencie przyjęto cele szczegółowe oraz przypisano do nich projekty strategiczne:

Cel szczegółowy 1 – Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych

Projekt strategiczny:

- transformacja regionów węglowych

Cel szczegółowy 2 – Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej

Projekty strategiczne:

- Rynek mocy,
- Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych

Cel szczegółowy 3 – Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych

Projekty strategiczne:

- Budowa Baltic Pipe
- Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego

Cel strategiczny 4 – Rozwój rynków energii

Projekty strategiczne:

- Wdrożenie Planu działań (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej)

- Hub gazowy,
- Rozwój elektromobilności

Cel strategiczny 5 – Wdrożenie energii jądrowej

Projekty strategiczne:

- Program polskiej energetyki jądrowej

Cel strategiczny 6 – Rozwój odnawialnych źródeł energii

Projekt strategiczny:

- Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej

Cel strategiczny 7 – Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji

Projekty strategiczne:

- Rozwój ciepłownictwa systemowego

Cel strategiczny 8 – Poprawa efektywności energetycznej

Projekty strategiczne:

- Promowanie poprawy efektywności energetycznej.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Głównym celem Strategii jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Plan zakłada następujące kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych sektorów (z zaznaczeniem uszczegółowienia ich i wdrożenia na poziomie regionalnym i lokalnym):

1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:
 - dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu;
 - dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu;
 - ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu;
 - adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie;
 - zapewnienie funkcjonowania skutecznego systemu ochrony zdrowia w warunkach zmian klimatu.
2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:
 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami;
 - organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.
3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:
 - wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
 - zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.
4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:
 - monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie),
 - miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu.
5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu;
 - budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:
 - zwiększenie świadomości odnośnie ryzyka związanego ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu;
 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

7.2. Wojewódzkie dokumenty strategiczne i programowe

Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2030

Strategia przyjęta została uchwałą nr XXVIII/397/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 lutego 2021 r. Jest dokumentem wyznaczającym strategiczne cele i kluczowe kierunki działań oraz przewidywane instrumenty ich realizacji w rozwoju województwa lubuskiego w kolejnej dekadzie. Cel główny Strategii został sformułowany jako „Inteligentne gospodarowanie potencjałami regionu dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, spójności społecznej i przestrzennej oraz wysokiej jakości życia mieszkańców”. Cel główny zostanie osiągnięty w wyniku realizacji celów strategicznych. W SRWL 2030 sformułowano cztery cele strategiczne, które stanowią zmodyfikowaną i zweryfikowaną kontynuację celów strategicznych ze strategii przyjętej w 2012 r. W ten sposób, zapewniając ciągłość procesu

planowania strategicznego, wprowadzono niezbędne zmiany i uaktualnienia wynikające ze zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych.

Cel strategiczny 1. Inteligentna, zielona gospodarka regionalna

Cele operacyjne:

- a. Wzmocnienie sektora B+R oraz mechanizmów transferu innowacji, szczególnie w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji.
- b. Rozwój zielonej gospodarki, w tym energetyki przyjaznej środowisku.
- c. Wysoka jakość kształcenia oraz jego powiązanie z regionalnym rynkiem pracy.
- d. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i powiązań gospodarczych regionu.
- e. Rozwój konkurencyjnego sektora przedsiębiorstw i wsparcie reindustrializacji.
- f. Rozwój potencjału turystycznego.
- g. Konkurencyjne i ekologiczne rolnictwo oraz rozwój produktów regionalnych.

Cel strategiczny 2. Region silny w wymiarze społecznym oraz bliski obywatelowi.

Cele operacyjne:

- 2.1. Wzrost dostępności i efektywności kształcenia oraz wychowania przedszkolnego i opieki nad najmłodszymi dziećmi.
- 2.2. Promocja włączenia społeczno-zawodowego oraz kompleksowe wsparcie seniorów.
- 2.3. Wysoka jakość i dostępność usług medycznych oraz upowszechnianie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego stylu życia.
- 2.4. Zapewnienie bogatej oferty kulturalnej oraz ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego.
- 2.5. Rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, a także upowszechnianie i promocja sportu.
- 2.6. Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i poczucia tożsamości regionalnej.

Cel strategiczny 3. Integracja przestrzenna regionu

Cele operacyjne:

- 3.1 Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego.
- 3.2 Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej.
- 3.3 Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego.
- 3.4 Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu.
- 3.5 Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi.
- 3.6 Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich.
- 3.7 Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Cel strategiczny 4. Region atrakcyjny, efektywnie zarządzany i otwarty na współpracę.

Cele operacyjne:

- 4.1. Efektywna współpraca międzyregionalna i transgraniczna.
- 4.2. Atrakcyjny wizerunek i rozpoznawalna marka województwa.
- 4.3. Wysoka sprawność działania administracji publicznej i instytucji regionalnych oraz współdziałanie na rzecz rozwoju regionu.
- 4.4. Wzmocnienie roli i integracja systemów zarządzania strategicznego oraz planowania przestrzennego na poziomie regionalnym i lokalnym.
- 4.5. Rozwój e-usług i kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

Program ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych

Program został przyjęty uchwałą nr LVII/885/23 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 9 października 2023 roku w sprawie uchwalenia aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy lubuskiej wraz z planem działań krótkoterminowych. Przeprowadzone roczne oceny jakości powietrza wykazały wystąpienie w latach 2019 - 2021 r. przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, co powoduje konieczność opracowania aktualizacji Programu uchwalonego w 2020 r. W programie wskazano działania do realizacji w celu osiągnięcia standardów jakości powietrza w strefie lubuskiej.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego

Dokument ten został przyjęty uchwałą nr II/16/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 17 czerwca 2024 roku w sprawie przyjęcia Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego. „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa lubuskiego” (POH) jest dokumentem strategicznym, który stanowi istotny element długookresowej polityki w zakresie ochrony mieszkańców województwa przed hałasem w środowisku, i który sporządzany jest na potrzeby zarządzania emisją i skutkami hałasu w celu zmniejszenia hałasu. Celem programu jest:

- przedstawienie katalogu dostępnych działań naprawczych;

- wyszczególnienie kierunków i zakresu działań naprawczych w odniesieniu do obszaru województwa lubuskiego objętego strategicznymi mapami hałasu,
- określenie harmonogramu realizacji zadań,
- poprawa klimatu akustycznego, w tym ograniczenie i redukcja szkodliwych skutków zdrowotnych

Program stanowi strategiczną ocenę stanu klimatu akustycznego na terenie województwa lubuskiego wraz z określeniem kierunków działań naprawczych, które w trakcie obowiązywania dokumentu powinny zostać zrealizowane, w celu poprawy środowiska akustycznego na analizowanym obszarze. Program swoim zakresem obejmuje tereny, dla których została wykonana ocena w ramach strategicznych map hałasu.

Program ochrony środowiska dla Województwa Lubuskiego (do roku 2027)

Dokument został przyjęty uchwałą nr XLIX/703/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 19 grudnia 2022 roku w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Województwa Lubuskiego. Celem nadrzędnym projektu Programu jest poprawa jakości środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego.

W ramach Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego wyznaczono następujące cele w zależności od obszaru interwencji:

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

CEL: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.

ZAGROŻENIA HAŁASEM

CEL: Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

CEL: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym.

GOSPODAROWANIE WODAMI

CEL: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią.

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

CEL: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej.

GLEBY

CEL: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu.

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

CEL: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa.

ZASOBY GEOLOGICZNE

CEL: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi.

ZASOBY PRZYRODNICZE

CEL: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

CEL: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

CEL: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym²⁵

Dokument został przyjęty uchwałą nr XXXVI/522/21 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 października 2021 roku. W Planie przyjęto następujące cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji:

- zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez ograniczenie marnowania żywności,

²⁵ W trakcie opracowania jest projekt „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2024-2030 wraz z planem inwestycyjnym” (wg stanu na 20.02.2025 r.)

- zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w całym strumieniu odebranych i zebranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie),
- zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych,

Cele krótkoterminowe do 2026 r.:

- osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 31 grudnia 2020 r. oraz jego dotrzymanie lub wzrost w kolejnych latach,
- do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych w stosunku do wytwarzanych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%,
- wprowadzenie we wszystkich gminach w województwie systemów selektywnego odbierania bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.,
- od dnia 1 stycznia 2020 r. obowiązywanie ujednoliconych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego województwa,
- zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.
- do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych,
- przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, nie dłużej niż do dnia 1 stycznia 2024 r. przez sortownie odpadów przetwarzające niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, stanowiące, zgodnie z dotychczasowymi przepisami, regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych.

Cele długoterminowe do 2032r.:

- kontynuowanie celów określonych powyżej, a ponadto dążenie do osiągnięcia następujących celów:
 - do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych,
 - redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r.

8. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, HARMONOGRAM DZIAŁAŃ I ICH FINANSOWANIE

Aktualny stan środowiska i przewidywane jego zmiany w aspekcie planowanego dalszego rozwoju wymuszają konieczność zrównoważonego rozwoju poprzez realizację przedsięwzięć proekologicznych. Istotnym problemem jest dokonanie zobiektywizowanego wyboru celów oraz kierunków interwencji.

Zadania i cele w zakresie ochrony środowiska wyznaczone w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego pozostają w ścisłej korelacji z zadaniami wyznaczonymi w programie ochrony środowiska na szczeblu wyższym tj. „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Lubuskiego” oraz uwzględniają cele zawarte w innych dokumentach strategicznych i programowych. Przyjęte cele wyznaczają stan jaki należy osiągnąć do roku 2032. Cele są identyfikowane na podstawie analizy obszarów problemowych występujących na terenie powiatu i powinny być mierzalne, realistyczne i terminowe.

8.1. Cele i kierunki interwencji Programu ochrony środowiska

Cele i kierunki interwencji wyznaczone w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” to:

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

Kierunki interwencji:

- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Poprawa efektywności energetycznej powiatu,
- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszanie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie emisji hałasu do środowiska,

Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki interwencji:

- Ograniczanie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych,

Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed suszą i powodzią

Kierunki interwencji:

- Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zwiększanie retencji wodnej powiatu,
- Zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego.

Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Kierunki interwencji:

- Rozwój infrastruktury dostarczania wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków, w szczególności na terenach wiejskich,

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związane z eksploatacją i poszukiwaniem kopalin,

Obszar interwencji – Gleby

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz zmianami klimatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- Ochrona mieszkańców powiatu przed skutkami osuwisk i ruchów masowych ziemi,

Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja powstawania i składowania odpadów,
- Rozwój infrastruktury i systemów zagospodarowania odpadami komunalnymi,
- Eliminacja nielegalnego składowania odpadów,
- Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne,

Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi powiatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury,
- Ochrona lasów,

Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom,

Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna

Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Działania edukacyjne promujące proekologiczne postawy i zrównoważony rozwój.

8.2. Harmonogram realizacji działań do roku 2032

Osiągnięcie zakładanych celów możliwe będzie dzięki realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu. Realizacja zadań wyznaczonych w obrębie jednego obszaru interwencji, może się przyczynić do zaspokojenia potrzeb, czy też poprawy stanu środowiska w obrębie innego komponentu środowiska. W większości przypadków nie podano kosztów realizacji danego działania, ponieważ w tak długiej perspektywie czasowej (do 2032 roku) trudno określić i zaplanować potrzebne kwoty. Tam gdzie podano koszty są kwoty orientacyjne i mogą podlegać zmianie ze względu na zmiany w budżecie, dostępność środków finansowych, inflację czy wybór wykonawcy. Wyznaczone terminy realizacji poszczególnych zadań ekologicznych ujętych w harmonogramie mogą zostać przesunięte ze względów budżetowych oraz dostępności środków finansowych.

Należy podkreślić, że lista działań nie zamyka możliwości realizowania innych zadań. Oznacza to możliwość realizacji przedsięwzięć nie wskazanych w harmonogramie, ale takich, które mieszczą się w ramach obszarów i kierunków interwencji Programu i przyczynią się bezpośrednio lub pośrednio do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu.

W Programie zostały uwzględnione:

- zadania własne powiatu - które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji powiatu lub z pozyskanych środków zewnętrznych;
- zadania monitorowane - pozostałe zadania, związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które będą finansowane ze środków jednostek organizacyjnych, przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla gminnego, wojewódzkiego i centralnego.

Niektóre z zaplanowanych działań to zadania ciągłe, które realizowane są na bieżąco przez odpowiednie jednostki. Zadania inwestycyjne pochodzą z wieloletniej prognozy finansowej oraz z przeprowadzonej ankietyzacji poszczególnych jednostek.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowy harmonogram realizacji zadań własnych Powiatu Świebodzińskiego zaplanowanych na lata 2025-2032.

Tabela 52 Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych Powiatu Świebodzińskiego wraz z możliwościami ich finansowania na lata 2025-2032

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza	1.	Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynków należących do Powiatu Świebodzińskiego m.in.:	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Powiatu, Dofinansowanie zewnętrzne
	1.1	Termomodernizacja budynków Domu Pomocy Społecznej w Jordanowie - zmniejszenie zużycia energii	Powiat Świebodziński (Dom Pomocy Społecznej w Jordanowie)	2025-2026	3 120 000,00	Budżet Powiatu
	1.2	Prace budowlano-termomodernizacyjne przy budynku Szkolnego Schroniska Młodzieżowego i Powiatowego Zespołu Szkół w Świebodzinie z instalacją fotowoltaiczną	Powiat Świebodziński	2025	2 369 672,00	Budżet Powiatu , Rządowy Fundusz Polski Ład
	1.3	Termomodernizacja budynku głównego warsztatów szkolnych przy ul. Wojska Polskiego 6 w Świebodzinie	Powiat Świebodziński	2025	110 700,00	Budżet Powiatu
	2.	Wyposażenie budynków należących do Powiatu Świebodzińskiego w instalacje odnawialnych źródeł energii wraz z magazynami energii/ciepła	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Powiatu, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.	Rozwój systemu tras rowerowych i dróg pieszo-rowerowych m.in.:	Powiat Świebodziński	2025-2032	Wg wartości projektów	Budżet Powiatu, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.1	Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1225F i 1227F Skąpe-Cibórz - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	60 000,00	Budżet Powiatu
	3.2	Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1213F Dąbrówka Wlkp. - Zbąszyń - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	40 000,00	Budżet Powiatu
	3.3	Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1223F Łąkie-Ołobok - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	40 000,00	Budżet Powiatu
	3.4	Budowa chodnika Pożrzadło - Czyste w ciągu drogi powiatowej nr 1225F – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	30 000,00	Budżet Powiatu
	3.5	Przebudowa drogi powiatowej nr 1242F w zakresie budowy ścieżki rowerowej relacji Świebodzin-Ługów-Lubrza – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – robota	Powiat Świebodziński	2028	5 000 000,00	Budżet Powiatu, środki własne Gminy Świebodzin i Gminy Lubrza

Obszar interwencji	Ip.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
	3.6	Przebudowa drogi powiatowej nr 4014F ul. Poznańska w m. Świebodziń w zakresie budowy ścieżki pieszo-rowerowej wraz z remontem chodnika – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	30 000,00	Budżet Powiatu
	4.	Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic powiatowych	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
	5.	Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego oraz w budynkach użyteczności publicznej	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Powiatu, Dofinansowanie zewnętrzne
	6.	Wydawanie pozwoleń i kontrole w zakresie wykonywania postanowień w udzielanych pozwoleniach zintegrowanych, na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
Zagrożenia hałasem	1.	Budowa, przebudowa i utrzymanie dobrego stanu technicznego dróg powiatowych m.in.:	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Powiatu, Dofinansowanie zewnętrzne
	1.1	Modernizacja nawierzchni drogi powiatowej nr 1222F na odcinku Skąpe –Darnawa -poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	60 000,00	Budżet Powiatu
	1.2	Przebudowa drogi powiatowej nr 1218F w m. Glińsk wraz z przepustem– poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	50 000,00	Budżet Powiatu
	1.3	Przebudowa mostu w m. Ołobok w ciągu drogi powiatowej nr 1231F – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - robota	Powiat Świebodziński	2026	1 077 502,00	Budżet Powiatu
	1.4	Przebudowa drogi powiatowej nr 1201F od m. Smardzewo do granicy Powiatu Zielonogórskiego (kierunek Buków) – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	81 180,00	Budżet Powiatu
	1.5	Przebudowa drogi powiatowej nr 1202F w m. Jezioro – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	40 000,00	Budżet Powiatu
	1.6	Przebudowa drogi powiatowej nr 1205F Kępsko-Niekarzyn z budową chodnika w m. Kępsko – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - robota	Powiat Świebodziński	2025	4 793 004,00	Budżet Powiatu, Lubuski Urząd Wojewódzki, środki własne Gminy Świebodziń i Gminy Skąpe

Obszar interwencji	Ip.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
	1.7	Przebudowa drogi powiatowej nr 1205F na odcinku Niekarzyn-Pałk – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2027	40 000,00	Budżet Powiatu
	1.8	Przebudowa drogi powiatowej nr 1225F odcinek Błonie-Niedźwiedz – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - robota	Powiat Świebodziński	2026	13 107 079,00	Budżet Powiatu, Lubuski Urząd Wojewódzki, środki Gminy Łagów i Gminy Skąpe
	1.9	Przebudowa drogi powiatowej nr 1228F Świebodzin-Lubogóra-Ołobok – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	70 000,00	Budżet Powiatu
	1.10	Przebudowa drogi powiatowej nr 1229F w Rudgerzowicach oraz Rudgerzowice-Chociule- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	70 000,00	Budżet Powiatu
	1.11	Przebudowa drogi powiatowej nr 1233F odcinek Niedźwiedz-Przełazy – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	70 000,00	Budżet Powiatu
	1.12	Przebudowa drogi powiatowej nr 1236F Gronów-Łagów-Sieniawa – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	75 000,00	Budżet Powiatu
	1.13	Przebudowa drogi powiatowej nr 1237F Bucze-Żelechów – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	100 000,00	Budżet Powiatu
	1.14	Przebudowa drogi powiatowej nr 1238F od skrzyżowania z drogą krajową nr 92 do m. Zagórze – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	70 000,00	Budżet Powiatu
	1.15	Przebudowa drogi powiatowej nr 1239F Lubrza-Bucze – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	100 000,00	Budżet Powiatu
	1.16	Przebudowa drogi powiatowej nr 4011F ul. Młyńska w m. Świebodzin – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	40 000,00	Budżet Powiatu
	1.17	Przebudowa drogi powiatowej nr 4018F ul. Zachodnia w Świebodzińcu (odc. ul. Łukowa -Wilkowo) – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	120 000,00	Budżet Powiatu

Obszar interwencji	Ip.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
	1.18	Przebudowa drogi powiatowej od m. Węgrzynice w kierunku granicy z Powiatem Krośnieńskim (kierunek Gryżyna) wraz z budową ścieżki rowerowej – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	80 000,00	Budżet Powiatu
	1.19	Przebudowa dróg powiatowych nr 1228F ul. Sikorskiego oraz ul. Sobieskiego w m. Świebodzin – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - robota	Powiat Świebodziński	2027	13 180.607,00	Budżet Powiatu, Lubuski Urząd Wojewódzki środki własne Gminy Świebodzin
	1.20	Przebudowa nawierzchni drogi powiatowej nr 1210F Dąbrówka Wlkp. – Lutoł Mokry – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	60 000,00	Budżet Powiatu
	1.21	Przebudowa Skrzyżowania ulicy 30 Stycznia, Kawaleryjska i Gen. Sikorskiego w Świebodzinie – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	75 000,00	Budżet Powiatu
	1.22	Przebudowa skrzyżowania ulicy Cegielnianej i Łużyckiej w Świebodzinie – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2027	50 000,00	Budżet Powiatu
	1.23	Przebudowa ul. Piłsudskiego w Świebodzinie – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	75 000,00	Budżet Powiatu
	1.24	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1212F w ciągu ul. Kosieczyńskiej i ul. Okrężnej w Zbąszynku – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - robota	Powiat Świebodziński	2025	15 414 892,00	Budżet Powiatu, Lubuski Urząd Wojewódzki, środki własne Gminy Zbąszynek
	1.25	Przebudowa drogi powiatowej nr 1209F Szczaniec-Wolimirzyce – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	63 593,00	Budżet Powiatu
	1.26	Przebudowa dróg powiatowych nr 1216F Koźminek-Opalewo oraz 1211F Opalewo-Smardzewo – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego	Powiat Świebodziński	2025	63 594,00	Budżet Powiatu
	1.27	Przebudowa drogi powiatowej nr 4020F ul. Wojska Polskiego w m. Świebodzin w zakresie budowy ścieżki rowerowej – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	30 000,00	Budżet Powiatu

Obszar interwencji	Ip.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
	1.28	Przebudowa dróg powiatowych nr 1236F i 1221F w m. Sieniawa (kierunek Wielowieś) w zakresie budowy chodnika – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – robota	Powiat Świebodziński	2025	683 507,00	Budżet Powiatu, środki własne Gminy Łagów i darowizna z Kopalni Sieniawa
	1.29	Przebudowa dróg powiatowych nr 4022F ul. Sukiennicza i nr 4009F ul. 1-go Maja wraz z rondem Wileńskim w m. Świebodzin – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - robota	Powiat Świebodziński	2025	3 399 535,00	Budżet Powiatu, Lubuski Urząd Wojewódzki, środki własne Gminy Świebodzin
	1.30	Przebudowa drogi powiatowej nr 1225F odcinek od skrzyżowania z drogą powiatową nr 1227F do m. Rokitnica – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2027	80 000,00	Budżet Powiatu
	1.31	Przebudowa drogi powiatowej nr 1237F Łagów-Żelechów wraz ze ścieżką rowerową – Etap I oraz przebudowę ul. Mostowej w zakresie budowy chodnika oraz miejsc postojowych w m. Łagów Etap II – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2026	150 000,00	Budżet Powiatu
	1.32	Przebudowa drogi powiatowej nr 1242F ul. Świebodzińska w m. Lubrza (etap I) wraz z remontem obiektu mostowego w m. Lubrza (etap II) – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025 2026	150 000,00 150 000,00	Budżet Powiatu
	1.33	Przebudowa dróg powiatowych nr 1213F oraz 1215F Dąbrówka Wlkp. – Rogoziniec wraz z utwardzeniem terenu działek nr; 207/9, 206/5 – Etap II i III – robota- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - robota	Powiat Świebodziński	2028	7 945 000,00	Budżet Powiatu, środki własne Gminy Zbąszynek
	1.34	Przebudowa drogi powiatowej nr 1228F w m. Rokitnica – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	60 000,00	Budżet Powiatu
	1.35	Przebudowa drogi powiatowej nr 1225F w m. Węgrzynice – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	60 000,00	Budżet Powiatu
	1.36	Przebudowa drogi powiatowej nr 1158F w m. Podła Góra – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego - dokumentacja	Powiat Świebodziński	2025	20 000,00	Budżet Powiatu
	2.	Wprowadzanie rozwiązań technicznych ograniczających hałas na drogach powiatowych (m.in. ciche nawierzchnie, upłynnienie ruchu, strefa ograniczonej prędkości, mierniki prędkości itp.)	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Powiatu

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
	3.	Nadzór nad stacjami kontroli pojazdów	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
	4.	Kontrola dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
Pola elektromagnetyczne	1.	Prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pola elektromagnetyczne	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
Gospodarowanie wodami	1.	Wprowadzanie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych i ograniczenie ich spływu	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Powiatu
	2.	Opracowywanie planów zarządzania kryzysowego oraz planów operacyjnych ochrony przed powodzią	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
Zasoby geologiczne	1.	Wydawanie koncesji i kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
	2.	Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych poprzez wydawanie decyzji o kierunku rekultywacji	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
Gleby	1.	Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
	2.	Opracowanie mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	1.	Wydawanie decyzji i prowadzenie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, przetwarzania odpadów oraz wytwórców odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Powiatu
Zasoby przyrodnicze	1.	Nasadzenia drzew przy drogach powiatowych w ramach decyzji wydanych przez Wójtów/Burmistrzów Gmin	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Powiatu
	2.	Utrzymanie i tworzenie terenów zielonych przy budynkach należących do Powiatu Świebodzińskiego	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Powiatu
	3.	Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w ramach podpisanych porozumień i umów z Nadleśnictwami	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Powiatu
Zagrożenia poważnymi awariami	1.	Doposażanie w niezbędny sprzęt oraz poprawa i modernizacja infrastruktury Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Świebodziźnie	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Powiatu
	2.	Rozbudowa systemu alarmowania i ostrzegania o nadzwyczajnych zagrożeniach	Powiat Świebodziński	2025-2032	W ramach zarządzania kryzysowego	Budżet Powiatu

Obszar interwencji	Ip.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Lata realizacji	Szacunkowe koszty [PLN]	Źródła finansowania
Edukacja ekologiczna	1.	Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa (np.: gadżety promujące ochronę środowiska oraz ekologię wykonane z materiałów przyjaznych środowisku, wspieranie akcji pn. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, organizowanie konkursów ekologicznych, rajdów, pikników, festynów, dofinansowanie zakupu nagród)	Powiat Świebodziński	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Powiatu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Świebodzinie.

W ramach Programu ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego zaplanowano również zadania monitorowane, które będą realizowane głównie przez Gminy z powiatu świebodzińskiego oraz inne jednostki działające w ochronie środowiska. Niektóre z zaplanowanych działań to zadania ciągłe, które realizowane są na bieżąco przez odpowiednie jednostki.

Tabela 53 Harmonogram rzeczowo-finansowy zadań monitorowanych wraz z możliwościami ich finansowania w latach 2025-2032

Obszar interwencji	Ip.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
Ochrona klimatu i jakości powietrza	1.	Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych oraz użyteczności publicznej	Gminy, Właściciele nieruchomości	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Gminy, Środki własne właścicieli nieruchomości, Dofinansowanie zewnętrzne
	2.	Wymiana niskosprawnych urządzeń grzewczych w komunalnym zasobie mieszkaniowym i w budynkach użyteczności publicznej	Gminy	2025-2028	Wg potrzeb	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.	Dofinansowanie dla mieszkańców na wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na urządzenia spełniające aktualnie obowiązujące wymogi prawne	Gminy	2025-2028	W zależności od możliwości budżetowych	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	4.	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym powiatu poprzez montaż mikroinstalacji m.in.:	Gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Gminy, Środki własne właścicieli nieruchomości, Dofinansowanie zewnętrzne

Obszar interwencji	Ip.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
	4.1	Montaż instalacji fotowoltaicznej na terenie ciepłowni w Świebodziźnie ul. Zachodnia 76	Veolia Zachód Sp. z o.o.	2027-2029	Wg potrzeb	Środki własne
	4.2	Montaż pomp ciepła / kotły elektrodowe dla potrzeb przygotowania CWU w okresie letnim na terenie ciepłowni w Świebodziźnie - ul. Zachodnia 76 i Osiedle Łużyckie 63	Veolia Zachód Sp. z o.o.	2028-2030	Wg potrzeb	Środki własne
	5.	Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego oraz w budynkach użyteczności publicznej	Gminy, Zarządzający drogami	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Gminy, Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	6.	Kontrola gospodarstw domowych w zakresie realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych (tzw. uchwały antysmogowej) oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów i wypalania traw i łąk	Gminy, Straż Miejska	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy
	7.	Rozwój systemu tras rowerowych i dróg pieszko-rowerowych	Zarządzający drogami	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	8.	Rozwój elektromobilności i promocja transportu publicznego, rowerowego i innych form transportu ekologicznego	Gminy	2025-2032	Wg potrzeb	Budżet Gminy
	9.	Budowa, rozbudowa i przebudowa instalacji kogeneracyjnych m.in.:	Przedsiębiorstwa	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne
	9.1	Montaż kogeneratora gazowego 1,2 MWe w ciepłowni w Świebodziźnie - ul. Zachodnia 76 i Osiedle Łużyckie 63	Veolia Zachód Sp. z o.o.	2027-2029	Wg potrzeb	Środki własne
	10.	Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci gazowych	Polska Spółka Gazownictwa, Gminy	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne, gestorzy sieci
	11.	Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic	Zarządcy dróg	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne
	12.	Prowadzenie monitoringu jakości powietrza na terenie powiatu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
Zagrożenia hałasem	1.	Budowa, przebudowa i utrzymanie dobrego stanu technicznego dróg krajowych, wojewódzkich i gminnych na terenie powiatu m.in.:	Zarządzający drogami	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	1.1	<i>Budowa i rozbudowa istniejącego układu komunikacyjnego m. Świebodzin w celu upłynnienia ruchu i poprawy dostępności do drogi ekspresowej S3</i>	<i>Zarząd Dróg Wojewódzkich Zielona Góra</i>	<i>2025-2026</i>	<i>21 180 000,00</i>	<i>Środki własne, Fundusze Europejskie dla Województwa Lubuskiego 2021-2027</i>
	1.2	<i>Obwodnica Lubinicka z rozbudową węzła S3 w ciągu drogi wojewódzkiej nr 303</i>	<i>Zarząd Dróg Wojewódzkich Zielona Góra</i>	<i>Brak określonego terminu realizacji</i>	<i>16 050 000,00</i>	<i>Zadania ujęte zostały na liście zidentyfikowanych potrzeb do Planu inwestycji priorytetowych planowanych do realizacji na drogach wojewódzkich w latach 2021-2027. Zadania nie posiadają wskazanego źródła finansowania i terminu realizacji</i>
	1.3	<i>Obwodnica Smardzewa w ciągu drogi wojewódzkiej nr 303</i>	<i>Zarząd Dróg Wojewódzkich Zielona Góra</i>	<i>Brak określonego terminu realizacji</i>	<i>19 750 000,00</i>	
	1.4	<i>Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na przejściach dla pieszych na DK92 w m. Pożrzadło, Stok, Mostki, Wilkowo, Lutoł Suchy” w zakresie m. Pożrzadło, Stok, Mostki, Wilkowo; budowa doświetleń przejść dla pieszych</i>	<i>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad O/Zielona Góra</i>	<i>2025</i>	<i>513 790,96</i>	<i>Krajowy Fundusz Drogowy, Budżet państwa</i>
	1.5	<i>Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na przejściach dla pieszych na DK92 w obrębie m. Świebodzin, Trzciel” w zakresie m. Świebodzin (Grodziszczce), doświetlenie przejścia dla pieszych wraz z budową oświetlenia skrzyżowania</i>	<i>Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad O/Zielona Góra</i>	<i>2025</i>	<i>125 337,00</i>	<i>Krajowy Fundusz Drogowy, Budżet państwa</i>

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
	1.6	Rozbudowa drogi krajowej nr 92 w pobliżu m. Wilkowo polegająca na rozbiórce istniejącego i budowie nowego wiaduktu nad PKP wraz z dojazdami	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad O/Zielona Góra	2025-2027	78 781 751,00	Budżet państwa
	2.	Wprowadzanie rozwiązań technicznych ograniczających hałas na drogach przebiegających przez teren powiatu (m.in. ciche nawierzchnie, upłynnienie ruchu, strefa ograniczonej prędkości, mierniki prędkości itp.)	Zarządzający drogami	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Środki własne
	3.	Monitoring poziomu hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne
Pola elektromagnetyczne	1.	Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych	Gminy	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Gminy
	2.	Ograniczenie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych	Gminy	Zadanie ciągłe	W ramach działalności	Budżet Gminy
	3.	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne
Gospodarowa nie wodami	1.	Rozwój „niebieskiej infrastruktury” w celu zwiększania retencji wodnej	Gminy	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	2.	Utrzymanie rzek i cieków oraz budowli hydrotechnicznych m.in.:	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	2025-2032	Wg potrzeb	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
	2.1	Odbudowa jazu na rzece Paklica w km 31+645	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	2025-2032	Wg potrzeb	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	2.2	Struga Świebodzińska – wykonanie robót budowlanych związanych z zabezpieczeniem i ochroną przeciwpowodziową powiatu świebodzińskiego przed wysokimi wezbraniami rzeki Strugi Świebodzińskiej wraz z przywróceniem jej naturalnego przebiegu w km 0+000 - 20+259 cieku.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Zarząd Zlewni Zielona Góra	2031	16 064 864,84	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.	Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami.	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet gminy, Środki własne
	4.	Budowa, modernizacja sieci kanalizacji deszczowej, systemów zagospodarowania wód opadowych	Gminy	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	5.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne
	6.	Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne
Gospodarka wodno-ściekowa	1.	Budowa / rozbudowa sieci wodociągowej	Gminy, Przedsiębiorstwa wod-kan	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	2.	Budowa / rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej	Gminy, Przedsiębiorstwa wod-kan	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.	Budowa / modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	Gminy, Przedsiębiorstwa wod-kan	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	4.	Budowa / modernizacja oczyszczalni ścieków	Gminy, Przedsiębiorstwa wod-kan	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
	5.	Dotacje dla mieszkańców na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	2025-2032	W zależności od możliwości budżetowych	Budżet Gminy
	6.	Prowadzenie rejestru zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy
	7.	Kontrole umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i umów na wywóz osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy
	8.	Ustanawianie stref ochronnych dla ujęć wód podziemnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Wojewodowie	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne
Zasoby geologiczne	1.	Ochrona złóż kopalin poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy
Gleby	1.	Ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy
	2.	Realizacja działań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych	ARiMR, Ośrodek Doradztwa Rolniczego	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.	Prowadzenie monitoringu jakości gleb	IUNG w Puławach, OSChR, GIOŚ	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	4.	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	1.	Osiąganie przez gminy wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz poziomu składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy (opłata za gospodarowanie odpadami)
	2.	Budowa / modernizacja instalacji komunalnych do przetwarzania odpadów komunalnych	Przedsiębiorstwa	2025-2032	W zależności od potrzeb	Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.	Budowa nowych PSZOK i rozbudowa lub modernizacja istniejących PSZOK	Gminy	2025-2032	W zależności od planów inwestycyjnych	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	4.	Działania mające na celu propagowanie niemarnowania żywności	Gminy	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	5.	Identyfikowanie i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	Gminy	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Gminy
	6.	Intensyfikacja działań w zakresie usuwania azbestu poprzez wsparcie finansowe dla mieszkańców oraz inwentaryzacja źródeł azbestu	Gminy	2025-2032	W zależności od możliwości budżetowych	Środki własne właścicieli nieruchomości, WFOŚiGW, Budżet Gminy
Zasoby przyrodnicze	1.	Uwzględnianie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu	Gminy	2025-2032	W ramach działalności	Budżet Gminy
	2.	Ochrona istniejących form ochrony przyrody oraz prace pielęgnacyjne i ochronne z tym związane	Gminy	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Gminy
	3.	Zrównoważona gospodarka leśna	Lasy Państwowe	2025-2032	W zależności od zaplanowanych środków	Środki własne
	4.	Rozwój infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego oraz promocja powiatu	Gminy, Nadleśnictwa	2025-2032	W zależności od zaplanowanych środków	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	5.	Utrzymanie, prace pielęgnacyjne i rewitalizacyjne terenów zielonych	Gminy	2025-2032	W zależności od zaplanowanych środków	Budżet gminy, Dofinansowanie zewnętrzne

Obszar interwencji	lp.	Nazwa zadania	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji	Szacunkowe koszty	Źródła finansowania
Zagrożenia poważnymi awariami	1.	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Państwowa Straż Pożarna	2025-2032	W zależności od potrzeb	Środki własne
	2.	Wsparcie finansowe Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych na niezbędny sprzęt, wyposażenie i infrastrukturę	Gminy	2025-2032	W zależności od zaplanowanych środków	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
Edukacja ekologiczna	1.	Prowadzenie akcji promocyjno-edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza w tym gospodarki niskoemisyjnej oraz promowanie rozwiązań przyczyniających się do redukcji emisji zanieczyszczeń.	Gminy	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	2.	Zwiększanie świadomości i wiedzy mieszkańców na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami	Gminy	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Gminy, Dofinansowanie zewnętrzne
	3.	Prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym w zakresie ochrony przyrody	Gminy, Nadleśnictwa	2025-2032	W zależności od potrzeb	Budżet Gminy, Środki własne, Dofinansowanie zewnętrzne
	4.	Edukacja i doradztwo dla rolników w zakresie ograniczania zanieczyszczeniom wód powierzchniowych związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczania zanieczyszczeniom pestycydami	Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	2025-2032	W ramach działalności	Środki własne

Źródło: opracowanie własne.

8.3. Główne ryzyka i zagrożenia w realizacji zadań

Do głównych zagrożeń jakie mogą się pojawić przy realizacji założonych działań, które mogą doprowadzić do braku realizacji planowanych zadań lub opóźnień w ich realizacji należą:

- Brak środków finansowych,
- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych,
- Długotrwałe i skomplikowane procedury ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe,
- Brak środków finansowych jako wkład własny na daną inwestycję,
- Długotrwałe procedury przetargowe,
- Długotrwałe i skomplikowane procedury uzyskiwania decyzji administracyjnych,
- Częste zmiany prawne,
- Opóźnienia i przedłużający się czas budowy/realizacji inwestycji (np. błędy projektowe, opieszałość wykonawcy, brak doświadczenia, brak komunikacji pomiędzy inwestorem a wykonawcą, niekorzystne warunki pogodowe, przypadki losowe)
- Brak zainteresowania danych tematem mieszkańców lub opór społeczny przed realizacją inwestycji,
- Brak odpowiedniej kadry pracowników,
- Ograniczenia techniczne (brak gruntów pod inwestycje, brak sprzętu, przeszkody architektoniczne),
- Kryzys ekonomiczny, bankructwa firm, rezygnacja z realizacji przedsięwzięcia.

9. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

9.1. Zarządzanie programem

Obowiązek sporządzania programu ochrony środowiska przez Zarząd Powiatu wynika z zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.). Polityka ochrony środowiska jako zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju jest prowadzona za pomocą powiatowych programów ochrony środowiska jak i na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2024 poz. 324 ze zm.). W związku z powyższym konieczne było opracowanie „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”.

Dokument został opracowany w kilku etapach. W pierwszej kolejności zebrane zostały materiały źródłowe oraz dane dotyczące aktualnego stanu środowiska na terenie powiatu. W tym celu zostały wysłane wnioski o udostępnienie danych o środowisku do różnych urzędów i instytucji m.in.: Urzędów Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, nadleśnictw, zarządców dróg, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze. W opracowaniu wykorzystano również dane ogólnodostępne z Głównego Urzędu Statystycznego oraz z portalu geoportal.gov.pl. Kolejnym etapem realizacji niniejszego dokumentu było przeanalizowanie dokumentów strategicznych opracowanych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, tak aby przyjęte w Programie cele były spójne z celami z innym dokumentów strategicznych. Projekt Programu ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego po zaakceptowaniu przez Starostwo Powiatowe w Świebodziźnie został przekazany do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. i do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. w celu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Dokument został również skierowany do zaopiniowania przez Zarząd Województwa Lubuskiego. Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, umożliwiono społeczeństwu zapoznanie się z projektem Programu i wniesieniu ewentualnych uwag i zmian. Ogłoszenie zostało umieszczone na tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Świebodziźnie oraz na stronie BIP. Ostatnim etapem prac nad Programem było przyjęcie go przez Radę Powiatu Świebodzińskiego w formie uchwały.

9.2. Źródła finansowania działań środowiskowych

Posiadanie odpowiednich środków finansowych na realizację Programu jest niezbędnym warunkiem wdrożenia polityki środowiskowej Powiatu. Do instrumentów finansowych mogących być źródłem realizacji przedsięwzięć proekologicznych zalicza się:

- a) środki własne,
- b) kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- c) kredyty i pożyczki preferencyjne udzielane przez instytucje wspierające rozwój powiatu,
- d) dotacje państwowe z funduszy krajowych i zagranicznych.

Do krajowych źródeł finansowania zaliczamy:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW),
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze (WFOŚiGW) poprzez programy m.in.: „Czyste Powietrze”, „Stop Smog”, Ulga termomodernizacyjna, „Ciepłe Mieszkanie”, „Moje Ciepło”, „Mój Prąd”, „Moja Woda” itp.,
- Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych,
- Fundusz Dróg Samorządowych,
- Bank Ochrony Środowiska,
- Bank Gospodarstwa Krajowego,
- Samorządowy Program Pożyczkowy.

Do zagranicznych źródeł finansowania należeć będą nowe fundusze unijne na lata 2021-2027.

9.3. Monitoring realizacji Programu

Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.), organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

Wdrażanie Programu ochrony środowiska powinno podlegać regularnej ocenie w zakresie:

- efektywności wykonania zadań;
- aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań;
- stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów;
- rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem;
- niezbędnych modyfikacji i aktualizacji Programu.

Dla prawidłowego przebiegu monitoringu realizacji celów i zadań Programu ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego niezbędna jest okresowa wymiana informacji Powiatu z pozostałymi jednostkami organizacyjnymi, w zakresie stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań. Należy również zasięgać informacji od Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska (przy udziale Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Zielonej Górze) oraz innymi podmiotami prowadzącymi monitoring stanu środowiska.

Monitoring obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników),
- monitoring jakościowy - dla zadań, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione.

Głównymi odbiorcami efektów realizacji Programu są mieszkańcy powiatu, którzy bezpośrednio lub pośrednio będą korzystać z powstałych efektów rzeczowych oraz środowiska jako takiego.

W poniższej tabeli, zamieszczono wykaz wskaźników realizacji Programu ochrony środowiska. Lista wskaźników nie jest zamknięta i może być sukcesywnie modyfikowana. Poza głównymi wskaźnikami przy ocenie skuteczności realizacji Programu mogą być brane pod uwagę również wskaźniki społeczno-ekonomiczne, wskaźniki presji na środowisko i stanu środowiska oraz wskaźniki aktywności powiatu i społeczeństwa. Wskaźniki te ze względu na ich opisowy charakter oraz trudności w definiowaniu ich wartości należy traktować jako fakultatywne.

Tabela 54 Wskaźniki monitorowania Programu

Nazwa wskaźnika	Źródło informacji	Wartość bazowa wskaźnika (2023 rok)
Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza		
Zanieczyszczenia, dla których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych/docelowych poziomów (wg kryterium ochrony zdrowia) w strefie lubuskiej	GIOŚ	Ozon (wg poziomu celu długoterminowego)
Długość czynnej sieci dystrybucyjnej gazowej	GUS	258,304 km
Przyłącza sieci gazowej	GUS	5 005 szt.
Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej: - ogółem	GUS	- 60,3 % - 98,0 %

Nazwa wskaźnika	Źródło informacji	Wartość bazowa wskaźnika (2023 rok)
- w miastach - na obszarach wiejskich		- 26,0 %
Długość sieci ciepłowniczej	Właściciele sieci	11,063 km
Liczba przyłączy (węzłów) do sieci ciepłowniczej	Właściciele sieci	91 szt.
Produkcja energii ciepłej z sieci ciepłowniczej	Właściciele sieci	134 972 GJ
Liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu	Powiat/GUS	53 258 szt.
Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	GUS	33 492 Mg/rok
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	GUS	9 Mg/rok
Długość ścieżek rowerowych / pieszo-rowerowych	Zarządzający drogami	77,313 km
Moc instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu	Powiat, Gminy	1 679,32 kW
Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem		
Przypadki przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu drogowego	GIOŚ, Zarządcy dróg	Brak przekroczeń
Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne		
Przypadki przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	GIOŚ	Brak przekroczeń
Zużycie energii elektrycznej	GUS	44 062,23 MWh
Odbiorcy energii elektrycznej	GUS	23 234 szt.
Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami		
Stosunek liczby jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych o dobrym stanie do ogólnej liczby jednolitych części wód – badanych w danym roku	GIOŚ	W 2023 roku nie wykonano klasyfikacji i oceny stanu JCWP rzecznych
Stosunek liczby jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych o dobrym stanie do ogólnej liczby jednolitych części wód – badanych w danym roku	GIOŚ	W 2023 roku nie wykonano klasyfikacji i oceny stanu JCWP jeziornych
Liczba stanowisk monitoringu wód podziemnych, dla których stwierdzono co najmniej dobrą jakość wód – badanych w danym roku	GIOŚ, PIG-PIB	Brak badań w 2023 roku
Ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	GUS	2 946,9 dam ³
Udział procentowy przemysłu w zużyciu wody ogółem	GUS	5,5 %
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	GUS	32 m ³
Długość rowów melioracyjnych	Powiat	654,617 km
Pojemność / powierzchnia / liczba obiektów małej retencji wodnej	Gminy, Powiat	14 małych zbiorników wodnych w Gminie Świebodzin
Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa		
Długość sieci wodociągowej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 399,8 km - 78,8 km - 321 km
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 94,6 % - 99,1 % - 90,5 %
Długość sieci kanalizacyjnej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 452,5 km - 64,2 km - 388,3 km
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 86,2 % - 97,5 % - 75,8%
Liczba oczyszczalni ścieków	Gminy	7 szt.

Nazwa wskaźnika	Źródło informacji	Wartość bazowa wskaźnika (2023 rok)
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 92,7 % - 99,3 % - 86,7 %
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	262
Liczba zbiorników bezodpływowych	Gminy	950
Obszar interwencji – Zasoby geologiczne		
Liczba wydanych obowiązujących koncesji na wydobywanie kopalin	Ministerstwo, Urząd Marszałkowski, Powiat	11 szt.
Liczba udokumentowanych złóż kopalin	Państwowy Instytut Geologiczny	37 złóż
Liczba eksploatowanych złóż kopalin w danym roku	Państwowy Instytut Geologiczny	10 złóż
Obszar interwencji – Ochrona powierzchni ziemi		
Powierzchnia terenów zrekultywowanych po działalności przemysłowej w danym roku	Powiat	Brak danych
Powierzchnia użytków rolnych	Powiat	48 %
Liczba / powierzchnia osuwisk	Powiat	4,22 ha (gmina Skąpe i Świebodzin)
Liczba / powierzchnia terenów zagrożona ruchami masowymi ziemi	Powiat	24,17 ha (gmina Skąpe i Świebodzin)
Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
Masa zebranych / odebranych odpadów komunalnych - ogółem	Gminy	23244,7994 Mg
Masa odpadów komunalnych zebranych / odebranych selektywnie	Gminy	9 145,6024 Mg
Masa odpadów komunalnych odebranych i zebranych jako niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	Gminy	14099,197 Mg
Liczba Gmin, które osiągnęły wymagane poziomy: • ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych odebranych i zebranych • składowania odpadów komunalnych	Gminy	- 1 z 6 gmin - 6 z 6 gmin
Liczba PSZOK funkcjonujących na terenie powiatu	Gminy	5 szt.
Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia	Baza azbestowa	6 213,239 Mg
Dziki wysypiska odpadów zlikwidowane w danym roku	Gminy	0
Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze		
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	GUS	27 266,85 ha
Liczba rezerwatów przyrody posiadających plan ochrony	GDOŚ	7 z 8
Liczba obszarów Natura 2000 posiadających plan zadań ochronnych	GDOŚ	9 z 9
Liczba pomników przyrody	Gminy, CRFOP	65 szt.
Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleńce, zieleń uliczna, zieleń osiedlowa, lasy gminne)	GUS	110,15 ha
Powierzchnia: - gruntów leśnych - lasów	GUS	- 40 563,45 ha - 39 505,95 ha
Lesistość powiatu	GUS	42,2 %
Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami		
Liczba zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) oraz zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	WIOŚ w Zielonej Górze	0
Liczba poważnych awarii w danym roku	WIOŚ w Zielonej Górze	0
Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna		
Liczba akcji edukacyjnych w danym roku	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa	Okolo 10 akcji

Źródło: opracowanie własne.

9.4. Wykaz interesariuszy zaangażowanych w prace nad programem ochrony środowiska

Interesariusze Programu to podmioty (osoby, grupy osób, społeczności, instytucje, organizacje), które uczestniczą w tworzeniu projektu Programu lub są bezpośrednio zainteresowane wynikami jego realizacji i eksploatacji. Interesariuszy można podzielić na wewnętrznych i zewnętrznych: Interesariuszami wewnętrznymi są:

- Starostwo Powiatowe w Świebodzinie (Zarząd Powiatu, Rada Powiatu Świebodzińskiego oraz wydziały funkcjonujące w Starostwie, jednostki organizacyjne i jednostki oświatowe na terenie powiatu),

Interesariusze zewnętrzni to:

- mieszkańcy powiatu,
- przedsiębiorstwa z terenu powiatu,
- instytucje publiczne działające na terenie powiatu,
- stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.

Udział mieszkańców i przedsiębiorców z terenu powiatu był realizowany poprzez konsultacje społeczne.

SPIS SKRÓTÓW

AKPOŚK - Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Analiza SWOT - narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.

b.d. - brak danych

dB – decybele

DK – droga krajowa

DW – droga wojewódzka

Dz.U. – dziennik ustaw

GDOŚ – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GUS - Główny Urząd Statystyczny

GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych

JCWP – jednolite części wód powierzchniowych

JCWpd – jednolite części wód podziemnych

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego

OSCh-R – Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

OZE – odnawialne źródła energii

OUG- Okręgowy Urząd Górniczy

PEM – pole elektromagnetyczne

PGW - Plan gospodarowania wodami

PGW WP – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

PSD – poniżej stanu dobrego

PPD – poniżej potencjału dobrego

POP – Program ochrony powietrza

POŚ – program ochrony środowiska

PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

PSSE – Państwowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RWMŚ – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska

ZDW – Zarząd Dróg Wojewódzkich

ZDR – Zakład dużego ryzyka

ZZR – Zakład zwiększonego ryzyka



Prognoza oddziaływania na środowisko
Programu Ochrony Środowiska
dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z
perspektywą do roku 2032

Świebodzin, 2025 rok

Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

ZAMAWIAJĄCY:



Powiat Świebodziński
ul. Kolejowa 2
66-200 Świebodzin

WYKONAWCA:



TERRA PROJEKT Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
ul. Zamkowa 4a/1, 62-070 Dąbrówka
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
biuro@terraprojekt.pl, www.terraprojekt.pl

Autor prognozy:
Danuta Mazurczak

Data sporządzenia prognozy:
26 lutego 2025 roku.

DANUTA MAZURCZAK
Danuta Mazurczak
współwłaściciel

SPIS TREŚCI:

1. Podstawa prawna	6
2. Zawartość Programu.....	7
3. Główne cele Programu	8
4. Ocena zgodności Programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym	9
5. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy	16
6. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	16
7. Aktualny stan środowiska na terenie Powiatu Świebodzińskiego	19
7.1. Położenie geograficzne i demografia	19
7.2. Wyniki oceny jakości powietrza atmosferycznego	19
7.3. Odnawialne źródła energii	21
7.4. Wpływ zmian klimatu na funkcjonowanie powiatu.....	23
7.5. Hałas.....	25
7.6. Pola elektromagnetyczne	26
7.7. Jakość wód	27
7.8. Gospodarka wodno-ściekowa	37
7.9. Zasoby geologiczne	42
7.10. Powierzchnia ziemi	44
7.11. Gospodarka odpadami	45
7.12. Zasoby przyrodnicze.....	47
8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu	56
9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody	57
10. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne	58
11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	71
12. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy	74
13. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	74
14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	74
15. Załącznik nr 1 – oświadczenie do prognozy	79

SPIS TABEL:

Tabela 1	Zgodność Programu z celami przyjętymi w innych dokumentach strategicznych i programowych.....	10
Tabela 2	Wskaźniki monitorowania Programu.....	16
Tabela 3	Roczna ocena jakości powietrza - klasyfikacja strefy lubuskiej w 2023 roku dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrona zdrowia ludzi	20
Tabela 4	Wyniki pomiarów hałasu drogowego wzdłuż autostrady A2 w 2023 roku	25
Tabela 5	Wyniki pomiarów dobowych wykonanych w ramach interwencji i kontroli WIOŚ w 2021 roku	25
Tabela 6	Wyniki pomiarów dobowych w ramach generalnego pomiaru hałasu w 2020 roku	25
Tabela 7	Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych	26
Tabela 8	Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu	28

Tabela 9	Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek na terenie powiatu w 2023 roku.....	34
Tabela 10	Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych na terenie powiatu w 2023 roku	35
Tabela 11	Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu	35
Tabela 12	Monitoring wód podziemnych w 2022 roku.....	36
Tabela 13	Ujęcie wody na terenie powiatu	37
Tabela 14	Komunalne oczyszczalnie ścieków	39
Tabela 15	Złoże gazu ziemnego i ropy naftowej.....	42
Tabela 16	Złoże wód leczniczych	42
Tabela 17	Złoża kopalin na terenie powiatu	42
Tabela 18	Wykaz wydanych koncesji na wydobywanie kopalin	43
Tabela 19	Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych w powiecie świebodzińskim	44
Tabela 20	Masa odebranych odpadów komunalnych w 2023 roku.....	45
Tabela 21	Obowiązkowe poziomy recyklingu, ograniczania masy i składowania odpadów komunalnych w 2023 roku	46
Tabela 22	Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia na terenie powiatu świebodzińskiego.....	47
Tabela 23	Użytki ekologiczne na terenie powiatu.....	50
Tabela 24	Zestawienie powierzchni lasów w 2023 roku	55
Tabela 25	Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko zaplanowanych zadań w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032	61

SPIS RYSUNKÓW:

Rysunek 1	Instalacje odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu.....	22
Rysunek 2	Ujęcia wody oraz oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie powiatu świebodzińskiego.....	41
Rysunek 3	Zaplanowane w Programie ochrony środowiska inwestycje na terenie powiatu świebodzińskiego.....	60

1. Podstawa prawna

Przedmiotem niniejszego opracowania jest „Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” zwana w dalszej części opracowania Prognozą.

Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty polityk, strategii, planów lub programów sektorowych, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Wynika to z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112), gdzie art. 51 nakłada na organ opracowujący projekt dokumentu, obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z ww. ustawą Prognoza powinna zawierać:

- Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- Oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy;
- Datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

Określać, analizować i oceniać:

- Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, krótkoterminowego, średnioterminowego i długoterminowego, stałego i chwilowego oraz pozytywnego i negatywnego, na cele i podmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza powinna przedstawiać:

- Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego

obszaru,

- Biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Informacje zawarte w Prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

W Prognozie określono wpływ na środowisko założonych zadań przyjętych do realizacji w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”.

2. Zawartość Programu

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” zwany w dalszej części dokumentu Programem, został sporządzony zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska. Zgodnie z wytycznymi Program ochrony środowiska powinien zawierać:

- spis treści,
- wykaz skrótów,
- spis tabel, rycin, wykresów i załączników,
- wstęp,
- ocenę stanu środowiska,
- cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie,
- system realizacji programu ochrony środowiska,
- streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Wytyczne Ministerstwa Środowiska określiły ponadto, że ocena stanu środowiska na obszarze objętym opracowaniem powinna zostać przeprowadzona w oparciu o analizę wyznaczonych obszarów przyszłej interwencji, do których należą:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno – ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenia poważnymi awariami.

Opracowując „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”:

- konsultowano się z pracownikami Starostwa Powiatowego w Świebodzinie w zakresie pozyskania informacji niezbędnych do opracowania Programu;
- dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego i wojewódzkiego w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego Programu;
- dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych powiatu w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji planowanych działań ujętych we wszystkich dokumentach strategicznych;
- opisano aktualny stan środowiska naturalnego na terenie powiatu świebodzińskiego. Zgodnie z Wytycznymi opisu dokonano na podstawie ogólnodostępnych danych o środowisku pozyskanych z Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) i Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Dodatkowo wnioskowano o udostępnienie informacji z jednostek działających w zakresie ochrony środowiska tj. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP), Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna (PSSE), nadleśnictwa, zarządcy dróg, Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego;

- na podstawie zebranych danych i informacji określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie powiatu i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz obowiązującymi dokumentami strategicznymi dla powiatu;
- we współpracy z powiatem oraz innymi jednostkami opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe powiatu oraz dostępne źródła finansowania, zadania zostały przyporządkowane poszczególnym celom, równocześnie dołożono wszelkiej staranności, aby zadania i cele zostały określone zgodnie z zasadą SMART, czyli były realne, mierzalne i określone w czasie;
- uzgodniono sposoby wdrażania i zasady monitorowania programu ochrony środowiska.

Dane o stanie środowiska naturalnego podane są według stanu na dzień 31 grudnia 2023 roku. W przypadku dostępności nowszych danych (w niektórych przypadkach), podane dane są wg stanu na 31 grudnia 2024 roku. Koszty realizacji działań i sposobu ich finansowania określono na podstawie informacji udostępnionych przez podmioty odpowiedzialne za dane zadania i są to dane szacunkowe.

3. Główne cele Programu

W Programie przyjęto następujące cele i kierunki interwencji, dzięki którym zostanie zachowany dobry stan środowiska, a tam, gdzie jest konieczne nastąpi poprawa tego stanu.

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

Kierunki interwencji:

- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Poprawa efektywności energetycznej powiatu,
- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszanie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie emisji hałasu do środowiska,

Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki interwencji:

- Ograniczanie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych,

Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed suszą i powodzią

Kierunki interwencji:

- Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zwiększanie retencji wodnej powiatu,
- Zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego.

Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Kierunki interwencji:

- Rozwój infrastruktury dostarczania wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków, w szczególności na terenach wiejskich,

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związane z eksploatacją i poszukiwaniem kopalin,

Obszar interwencji – Gleby

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz zmianami klimatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- Ochrona mieszkańców powiatu przed skutkami osuwisk i ruchów masowych ziemi,

Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja powstawania i składowania odpadów,
- Rozwój Infrastruktury i systemów zagospodarowania odpadami komunalnymi,
- Eliminacja nielegalnego składowania odpadów,
- Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne,

Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi powiatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury,
- Ochrona lasów,

Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom,

Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna

Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Działania edukacyjne promujące proekologiczne postawy i zrównoważony rozwój.

Dla każdego kierunku interwencji zaplanowano działania inwestycyjne lub nieinwestycyjne, których realizacja pozwoli na osiągnięcie zaplanowanych celów. Zadania zostały przedstawione w harmonogramach z podziałem na zadania własne Powiatu Świebodzińskiego oraz zadania monitorowane. Harmonogramy obejmują lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032.

4. Ocena zgodności Programu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Realizacja celów i zadań zawartych w Programie wpisuje się w szereg dokumentów strategicznych poziomu międzynarodowego, krajowego i regionalnego. Zgodność założeń Programu z tymi dokumentami gwarantuje, że podejmowane działania w skali lokalnej harmonizują z kierunkami rozwoju ustalonymi na wyższych szczeblach administracji samorządowej oraz administracji rządowej. Oznacza to, że planowane działania nie są przypadkowe, lecz służą osiągnięciu celów o charakterze krajowym i długoterminowym.

Tabela 1 Zgodność Programu z celami przyjętymi w innych dokumentach strategicznych i programowych

Nazwa dokumentu	Cele wyznaczone w dokumencie	Cele przyjęte w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”
Uwarunkowania międzynarodowe i wspólnotowe		
Strategia Europa 2020	- wzrost inteligentny (zwiększenie roli wiedzy, innowacji, edukacji i społeczeństwa cyfrowego), - wzrost zrównoważony (produkcja efektywniej wykorzystująca zasoby, przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności), - wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (zwiększenie aktywności zawodowej, podnoszenie kwalifikacji, walka z ubóstwem).	Cele: - Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu, - Zmniejszanie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem, - Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym, - Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnienie ochrony przed suszą i powodzią, - Racjonalne gospodarowanie odpadami, - Ochrona i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi powiatu.
Agenda Zrównoważonego Rozwoju 2030	Cel 1: Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie Cel 2: Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo Cel 3: Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie Cel 5: Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt Cel 6: Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi Cel 7: Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzyny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność Cel 10: Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji Cel 13: Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom Cel 14: Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony	Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu Kierunek interwencji: - Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii, Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnienie ochrony przed suszą i powodzią Kierunki interwencji: - Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych, - Zwiększanie retencji wodnej powiatu, - Zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego, Cel: Ochrona i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi powiatu Kierunki interwencji: - Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, - Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury, - Ochrona lasów.

Nazwa dokumentu	Cele wyznaczone w dokumencie	Cele przyjęte w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”
	Cel 15: Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczając pustynnienie, powstrzymywać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju.	
Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030	- ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990r.), - zwiększenie do co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii, - zwiększenie o co najmniej 32,5% efektywności energetycznej.	Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu Kierunki interwencji: - Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, - Poprawa efektywności energetycznej powiatu, - Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii, - Przeciwdziałanie zmianom klimatu
Europejska Konwencja Krajobrazowa	Celem konwencji jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu.	Cel: Ochrona i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi powiatu
Uwarunkowania krajowe		
Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego Kierunki interwencji: - zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód, - likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, - ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb, - przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej, Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska Kierunki interwencji: - zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu, - wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, - gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,	Program ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego wpisuje się całościowo w założenia i cele przyjęte w Polityce ekologicznej państwa.

Nazwa dokumentu	Cele wyznaczone w dokumencie	Cele przyjęte w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”
	- zarządzanie zasobami geologicznymi przez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa, - wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (polegają określaniu granicznych wielkości emisji dla większych zakładów przemysłowych), Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, Kierunki interwencji: - przeciwdziałanie zmianom klimatu, - adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych, Cel horyzontalny: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa - Kierunek interwencji - edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji, Cel horyzontalny: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska - Kierunek interwencji - usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.	
Polityka energetyczna Polski do 2040 roku	Cel szczegółowy 1 – Optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych Projekt strategiczny: - Transformacja regionów węglowych Cel szczegółowy 2 – Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej Projekty strategiczne: - Rynek mocy, - Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych Cel szczegółowy 3 – Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych Projekty strategiczne: - Budowa Baltic Pipe, - Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego Cel strategiczny 4 – Rozwój rynków energii Projekty strategiczne: - Wdrożenie Planu działań (mającego służyć zwiększeniu transgranicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej), - Hub gazowy, - Rozwój elektromobilności	Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu Kierunki interwencji: - Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, - Poprawa efektywności energetycznej powiatu, - Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii, - Przeciwdziałanie zmianom klimatu

Nazwa dokumentu	Cele wyznaczone w dokumencie	Cele przyjęte w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”
	Cel strategiczny 5 – Wdrożenie energii jądrowej Projekty strategiczne: - Program polskiej energetyki jądrowej Cel strategiczny 6 – Rozwój odnawialnych źródeł energii Projekt strategiczny: - Wdrożenie morskiej energetyki wiatrowej Cel strategiczny 7 – Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji Projekty strategiczne: - Rozwój ciepłownictwa systemowego Cel strategiczny 8 – Poprawa efektywności energetycznej Projekty strategiczne: - Promowanie poprawy efektywności energetycznej.	
Uwarunkowania wojewódzkie		
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Cel strategiczny 3. Integracja przestrzenna regionu Cele operacyjne: - Modernizacja oraz rozwój infrastruktury komunikacyjnej i transportu zbiorowego. - Wzmocnienie dostępności infrastruktury teleinformatycznej. - Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego i publicznego. - Ochrona środowiska przyrodniczego, w tym przeciwdziałanie negatywnym skutkom zmian klimatu. - Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich wraz z ich obszarami funkcjonalnymi. - Wzmocnienie funkcji społeczno-gospodarczych miast średnich i lokalnych ośrodków miejskich. - Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.	Cele przyjęte w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego są spójne z celami i kierunkami działań przyjętymi w Strategii.
Plan gospodarki odpadami dla województwa lubuskiego na lata 2020-2026 wraz z planem inwestycyjnym	W Planie przyjęto następujące cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji: - zmniejszenie ilości powstających odpadów poprzez ograniczenie marnowania żywności, - zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w całym strumieniu odebranych i zebranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie), - zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych, Cele krótkoterminowe do 2026 r.: - osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów	Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami Kierunki interwencji: - Minimalizacja powstawania i składowania odpadów, - Rozwój Infrastruktury i systemów zagospodarowania odpadami komunalnymi, - Eliminacja nielegalnego składowania odpadów, - Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne

Nazwa dokumentu	Cele wyznaczone w dokumencie	Cele przyjęte w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”
	komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 31 grudnia 2020 r. oraz jego dotrzymanie lub wzrost w kolejnych latach, • do 2020 r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych w stosunku do wytwarzanych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%, • wprowadzenie we wszystkich gminach w województwie systemów selektywnego odbierania bioodpadów u źródła – do końca 2021 r., • od dnia 1 stycznia 2020 r. obowiązywanie ujednoliconych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego województwa, • zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020 r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r. • do 2025 r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów komunalnych, • przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, nie dłużej niż do dnia 1 stycznia 2024 r. przez sortownie odpadów przetwarzające niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne, stanowiące, zgodnie z dotychczasowymi przepisami, regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych. Cele długoterminowe do 2032r.: • kontynuowanie celów określonych powyżej, a ponadto dążenie do osiągnięcia następujących celów: ○ do 2030 r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych, ○ redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030 r.	
Program ochrony środowiska dla Województwa Lubuskiego (do roku 2027)	OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA CEL: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu. ZAGROŻENIA HAŁASEM CEL: Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE CEL: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym. GOSPODAROWANIE WODAMI	Cele przyjęte w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego są spójne z celami przedstawionymi w wojewódzkim programie ochrony środowiska.

Nazwa dokumentu	Cele wyznaczone w dokumencie	Cele przyjęte w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”
	CEL: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA CEL: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej. GLEBY CEL: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW CEL: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa. ZASOBY GEOLOGICZNE CEL: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi. ZASOBY PRZYRODNICZE CEL: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI CEL: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków. EDUKACJA EKOLOGICZNA CEL: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.	

5. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy

Przeprowadzając analizę potencjalnego oddziaływania Programu na środowisko przyrodnicze odniesiono się do poszczególnych zadań zawartych w Programie. W stosunku do każdego przedsięwzięcia zaplanowanego w ramach Programu ochrony środowiska przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (wody, powietrze atmosferyczne, klimat, klimat akustyczny, gleby, powierzchnię ziemi, faunę, florę, bioróżnorodność, zasoby naturalne, krajobraz). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi oraz na obiekty zabytkowe i dobra materialne.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu: metod opisowych, analiz jakościowych opartych na danych dostępnych ogólnodostępnych z Państwowego Monitoringu Środowiska, Głównego Urzędu Statystycznego oraz danych literaturowych. Opracowując Program i Prognozę wykorzystano dane uzyskane z:

- Starostwa Powiatowego w Świebodzinie,
- Urzędów Miast i Gmin Powiatu Świebodzińskiego,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego,
- Nadleśnictw,
- Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad – Oddział w Zielonej Górze,
- Zarządu Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze (ZDW),
- Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie (PGW WP),
- Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Zielonej Górze (WIOŚ),
- Veolia Zachód Sp. z o.o.

W Prognozie przeanalizowano oddziaływanie zaproponowanych przedsięwzięć do realizacji w ramach Programu ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na poszczególne komponenty środowiska, w tym na zdrowie człowieka, z uwzględnieniem zależności między tymi komponentami. Zgodnie z zapisami ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w Prognozie zostały opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów z nim powiązanych.

6. Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

W celu dokonania obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i zadań proponowanych w ramach Programu konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań. Zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.), organ wykonawczy powiatu jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które następnie przedstawia radzie powiatu i przekazuje organowi wykonawczemu województwa.

W Programie zostały określone zasady monitorowania efektów realizacji przyjętych celów. Zaproponowane wskaźniki ilościowe i jakościowe pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych zaplanowanych działań i prognozować związane z tym zmiany w środowisku. W poniższej tabeli przedstawiono wskaźniki monitorowania realizacji Programu dla poszczególnych obszarów interwencji.

Tabela 2 Wskaźniki monitorowania Programu

Nazwa wskaźnika	Źródło informacji	Wartość bazowa wskaźnika (2023 rok)
Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza		
Zanieczyszczenia, dla których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych/docelowych poziomów (wg kryterium ochrony zdrowia) w strefie lubuskiej	GIOŚ	Ozon (wg poziomu celu długoterminowego)
Długość czynnej sieci dystrybucyjnej gazowej	GUS	258,304 km
Przyłącza sieci gazowej	GUS	5 005 szt.
Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 60,3 % - 98,0 % - 26,0 %
Długość sieci ciepłowniczej	Właściciele sieci	11,063 km

Nazwa wskaźnika	Źródło informacji	Wartość bazowa wskaźnika (2023 rok)
Liczba przyłączy (węzłów) do sieci ciepłowniczej	Właściciele sieci	91 szt.
Produkcja energii ciepłej z sieci ciepłowniczej	Właściciele sieci	134 972 GJ
Liczba zarejestrowanych pojazdów na terenie powiatu	Powiat/GUS	53 258 szt.
Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych	GUS	33 492 Mg/rok
Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	GUS	9 Mg/rok
Długość ścieżek rowerowych / pieszo-rowerowych	Zarządzający drogami	77,313 km
Moc instalacji OZE na budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu	Powiat, Gminy	1 679,32 kW
Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem		
Przypadki przekroczeń dopuszczalnych wartości poziomu hałasu drogowego	GIOŚ, Zarządcy dróg	Brak przekroczeń
Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne		
Przypadki przekroczeń wartości dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych	GIOŚ	Brak przekroczeń
Zużycie energii elektrycznej	GUS	44 062,23 MWh
Odbiorcy energii elektrycznej	GUS	23 234 szt.
Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami		
Stosunek liczby jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych o dobrym stanie do ogólnej liczby jednolitych części wód – badanych w danym roku	GIOŚ	W 2023 roku nie wykonano klasyfikacji i oceny stanu JCWP rzecznych
Stosunek liczby jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych o dobrym stanie do ogólnej liczby jednolitych części wód – badanych w danym roku	GIOŚ	W 2023 roku nie wykonano klasyfikacji i oceny stanu JCWP jeziornych
Liczba stanowisk monitoringu wód podziemnych, dla których stwierdzono co najmniej dobrą jakość wód – badanych w danym roku	GIOŚ, PIG-PIB	Brak badań w 2023 roku
Ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	GUS	2 946,9 dam ³
Udział procentowy przemysłu w zużyciu wody ogółem	GUS	5,5 %
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	GUS	32 m ³
Długość rowów melioracyjnych	Powiat	654,617 km
Pojemność / powierzchnia / liczba obiektów małej retencji wodnej	Gminy, Powiat	14 małych zbiorników wodnych w Gminie Świebodzin
Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa		
Długość sieci wodociągowej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 399,8 km - 78,8 km - 321 km
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 94,6 % - 99,1 % - 90,5 %
Długość sieci kanalizacyjnej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 452,5 km - 64,2 km - 388,3 km
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej: - ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich	GUS	- 86,2 % - 97,5 % - 75,8%
Liczba oczyszczalni ścieków	Gminy	7 szt.
Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków:	GUS	- 92,7 % - 99,3 %

Nazwa wskaźnika	Źródło informacji	Wartość bazowa wskaźnika (2023 rok)
- ogółem - w miastach - na obszarach wiejskich		- 86,7 %
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	262
Liczba zbiorników bezodpływowych	Gminy	950
Obszar interwencji – Zasoby geologiczne		
Liczba wydanych obowiązujących koncesji na wydobywanie kopalin	Ministerstwo, Urząd Marszałkowski, Powiat	11 szt.
Liczba udokumentowanych złóż kopalin	Państwowy Instytut Geologiczny	37 złóż
Liczba eksploatowanych złóż kopalin w danym roku	Państwowy Instytut Geologiczny	10 złóż
Obszar interwencji – Ochrona powierzchni ziemi		
Powierzchnia terenów zrekultywowanych po działalności przemysłowej w danym roku	Powiat	Brak danych
Powierzchnia użytków rolnych	Powiat	48 %
Liczba / powierzchnia osuwisk	Powiat	4,22 ha (gmina Skąpe i Świebodzin)
Liczba / powierzchnia terenów zagrożona ruchami masowymi ziemi	Powiat	24,17 ha (gmina Skąpe i Świebodzin)
Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów		
Masa zebranych / odebranych odpadów komunalnych - ogółem	Gminy	23244,7994 Mg
Masa odpadów komunalnych zebranych / odebranych selektywnie	Gminy	9 145,6024 Mg
Masa odpadów komunalnych odebranych i zebranych jako niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	Gminy	14099,197 Mg
Liczba Gmin, które osiągnęły wymagane poziomy: • ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych odebranych i zebranych • składowania odpadów komunalnych	Gminy	- 1 z 6 gmin - 6 z 6 gmin
Liczba PSZOK funkcjonujących na terenie powiatu	Gminy	5 szt.
Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia	Baza azbestowa	6 213,239 Mg
Dzkie wysypiska odpadów zlikwidowane w danym roku	Gminy	0
Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze		
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych	GUS	27 266,85 ha
Liczba rezerwatów przyrody posiadających plan ochrony	GDOŚ	7 z 8
Liczba obszarów Natura 2000 posiadających plan zadań ochronnych	GDOŚ	9 z 9
Liczba pomników przyrody	Gminy, CRFOP	65 szt.
Powierzchnia terenów zieleni (parki, zieleńce, zieleń uliczna, zieleń osiedlowa, lasy gminne)	GUS	110,15 ha
Powierzchnia: - gruntów leśnych - lasów	GUS	- 40 563,45 ha - 39 505,95 ha
Lesistość powiatu	GUS	42,2 %
Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami		
Liczba zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) oraz zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej	WIOŚ w Zielonej Górze	0
Liczba poważnych awarii w danym roku	WIOŚ w Zielonej Górze	0
Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna		
Liczba akcji edukacyjnych w danym roku	Powiat, Gminy, Nadleśnictwa	Około 10 akcji

Źródło: opracowanie własne.

7. Aktualny stan środowiska na terenie Powiatu Świebodzińskiego

7.1. Położenie geograficzne i demografia

Powiat świebodziński położony jest w środkowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Powiat zajmuje łączną powierzchnię 93 503 ha. Obszar powiatu świebodzińskiego obejmuje 6 jednostek samorządu terytorialnego w tym dwie gminy miejsko-wiejskie: Świebodzin i Zbąszynek oraz cztery gminy wiejskie: Lubrza, Łagów, Skąpe i Szczaniec.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2023 r. liczba ludności Powiatu Świebodzińskiego wynosiła 53 961 osób. Najliczniej zamieszkałą gminą była Gmina Świebodzin, w której mieszkało 28 909 osób co stanowiło 53,6% ludności powiatu. W Gminie Zbąszynek mieszkało 8 084 osób, co stanowi 15,0% ludności powiatu. W Gminie Skąpe mieszkało 5 014 osób, co stanowi 9,3% ludności powiatu. W Gminie Łagów mieszkało 4 727 osób, co stanowi 8,8% ludności powiatu. W Gminie Szczaniec mieszkało 3 646 osób, co stanowi 6,8% ludności powiatu. Najmniej zamieszkałą gminą była Gmina Lubrza, w której mieszkało 3 581 osób, co stanowi 6,6% ludności powiatu.

7.2. Wyniki oceny jakości powietrza atmosferycznego

Ocenę jakości powietrza dla roku 2023 w województwie lubuskim wykonano dla trzech stref: miasto Gorzów Wielkopolski, miasto Zielona Góra oraz strefa lubuska. Powiat Świebodziński należy do strefy lubuskiej. Na terenie województwa jest 10 stacji pomiarowych. Na terenie powiatu świebodzińskiego nie ma stacji pomiarowej.

Do oceny jakości powietrza w 2023 roku brane pod uwagę były wyniki uzyskane w całej strefie lubuskiej (do której należy Powiat Świebodziński) czyli z 6 stacji pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach: Międzyrzecz, Nowa Sól, Smolary Bytnickie, Sulęcín, Wschowa i Żary.

Ocena jakości powietrza, ze względu na ochroną zdrowia ludzi, w 2023 roku w strefie lubuskiej przedstawia się następująco:

- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla dwutlenku siarki,
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla dwutlenku azotu,
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla tlenku węgla,
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla benzeny,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla ozonu,
- w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu, który nie dopuszcza żadnych dni ze stężeniami ozonu powyżej $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, w roku 2023 przekroczenia stwierdzono we wszystkich strefach w województwie lubuskim. W związku z tym strefę lubuską zaliczono do klasy D2. Zmienność ozonu z roku na rok związana jest przede wszystkim z różnicami w warunkach pogodowych w sezonie ciepłym, kierunkiem napływu mas powietrza nad Polskę oraz stopniem ich zanieczyszczenia ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursorzy ozonu.
- nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych i poziomu dopuszczalnego dla stężenia średniego rocznego dla pyłu zawieszonego PM₁₀. W województwie lubuskim głównym źródłem emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ jest sektor komunalno-bytowy (instalacje indywidualnego i zbiorczego ogrzewania budynków). Powstające zanieczyszczenia są wprowadzane do atmosfery głównie z niskich emitorów, na obszarach z zabudową mieszkaniową. W latach 2014–2023 w województwie lubuskim można zauważyć poprawę jakości powietrza pod względem poziomu zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM₁₀. Wyniki pomiarów ze wszystkich stanowisk mierzących pył zawieszony PM₁₀ wskazują na istotny spadek stężeń średnich rocznych. Najniższe stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ odnotowano w latach, w których zimy były łagodne.
- podstawowym parametrem służącym do oceny stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu jest poziom dopuszczalny określony dla tzw. fazy II wynoszący $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Jako klasyfikację dodatkową do podstawowej określa się poziom dopuszczalny dla tzw. fazy I wynoszący $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Stężenia średnioroczne nie przekroczyły wartości normatywnej. Poziom dopuszczalny dla fazy II został dotrzymany (klasa A1). Poziom dopuszczalny dla fazy I również został dotrzymany (klasa A),
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny dla ołowiu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla arsenu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla kadmu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla niklu w pyłe PM₁₀,
- nie został przekroczony poziom docelowy dla benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀. Stężenia benzo(a)pirenu, który pochodzi głównie z spalania paliw stałych do celów grzewczych ze źródeł

komunalno-bytowych, cechuje wyraźna zmienność sezonowa. Rok 2023 jest pierwszym, w którym na każdym z dziesięciu lubuskich stanowisk pomiaru stężeń benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀, poziom docelowy został dotrzymany.

Tabela 3 Roczna ocena jakości powietrza - klasyfikacja strefy lubuskiej w 2023 roku dla poszczególnych zanieczyszczeń - kryterium ochrona zdrowia ludzi

Rodzaj zanieczyszczenia	Wynik klasyfikacji strefy lubuskiej
Dwutlenek siarki	A
Dwutlenek azotu	A
Tlenek węgla	A
Benzen	A
Ozon	A – wg poziomu docelowego D2 – wg poziomu celu długoterminowego
Pył zawieszony PM ₁₀	A
Pył zawieszony PM _{2,5}	A – faza I A1 – faza II
Ołów w pyłe PM ₁₀	A
Arsen w pyłe PM ₁₀	A
Kadm w pyłe PM ₁₀	A
Nikiel w pyłe PM ₁₀	A
Benzo(a)piren w pyłe PM ₁₀	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie lubuskim – raport wojewódzki za rok 2023 – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Zielonej Górze.

W rocznej ocenie jakości powietrza, wykonanej na podstawie dostępnych informacji dla 2023 roku z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, strefa lubuska (do której należy Powiat Świebodziński) uzyskała klasę A.

W 2023 roku dokonano również oceny ze względu na ochronę roślin. Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy lubuskiej. Klasyfikację wykonano na podstawie wyników pomiarów prowadzonych w stacji Smolary Bytnickie. Jako metodę uzupełniającą na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w województwie, wykorzystano metodę obiektywnego szacowania w oparciu o wyniki modelowania matematycznego.

- nie został przekroczony żaden z dwóch poziomów dopuszczalnych dla dwutlenku siarki: średni dla roku kalendarzowego i dla pory zimowej;
- nie został przekroczony poziom dopuszczalny tlenu azotu określony jako stężenie średnie roczne;
- poziom docelowy dla ozonu nie został przekroczony;
- poziom celu długoterminowego dla ozonu został przekroczony.

Rezultatem końcowym oceny stref lubuskiej pod kątem ochrony roślin, podobnie jak pod kątem ochrony zdrowia, jest określenie klas wynikowych dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie. W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2023 roku w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu (poziom docelowy) strefę lubuską zaliczono do klasy A. W klasyfikacji dodatkowej w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefie przypisano klasę D2.

Przeprowadzone analizy wykazały, iż rok 2023 był rokiem, w którym nastąpiła znaczna poprawa parametrów jakości powietrza – szczególnie pod kątem stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. Stężenia średnioroczne B(a)P w województwie lubuskim na każdej stacji, wskazują na dotrzymanie wartości normatywnej i dzięki temu wszystkie trzy strefy (strefa miasto Gorzów Wielkopolski, strefa miasto Zielona Góra i strefa lubuska) zostały zakwalifikowane do klasy A.

Największym problemem w skali województwa lubuskiego są przekroczenia poziomu długoterminowego dla ozonu. Jako przyczynę przekroczeń poziomu długoterminowego wskazuje się występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz napływ mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursorzy ozonu z terenów zurbanizowanych województwa i spoza granic kraju.

Na podstawie metod oceny jakości powietrza w 2023 roku wyznaczono, że wszystkie gminy z powiatu świebodzińskiego znajdują się w obszarze przekroczeń dla poszczególnych zanieczyszczeń:

- Przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu (cel ochrony – ochrona zdrowia ludzi),
- Przekroczony poziom celu długoterminowego dla ozonu (cel ochrony - ochrona roślin).

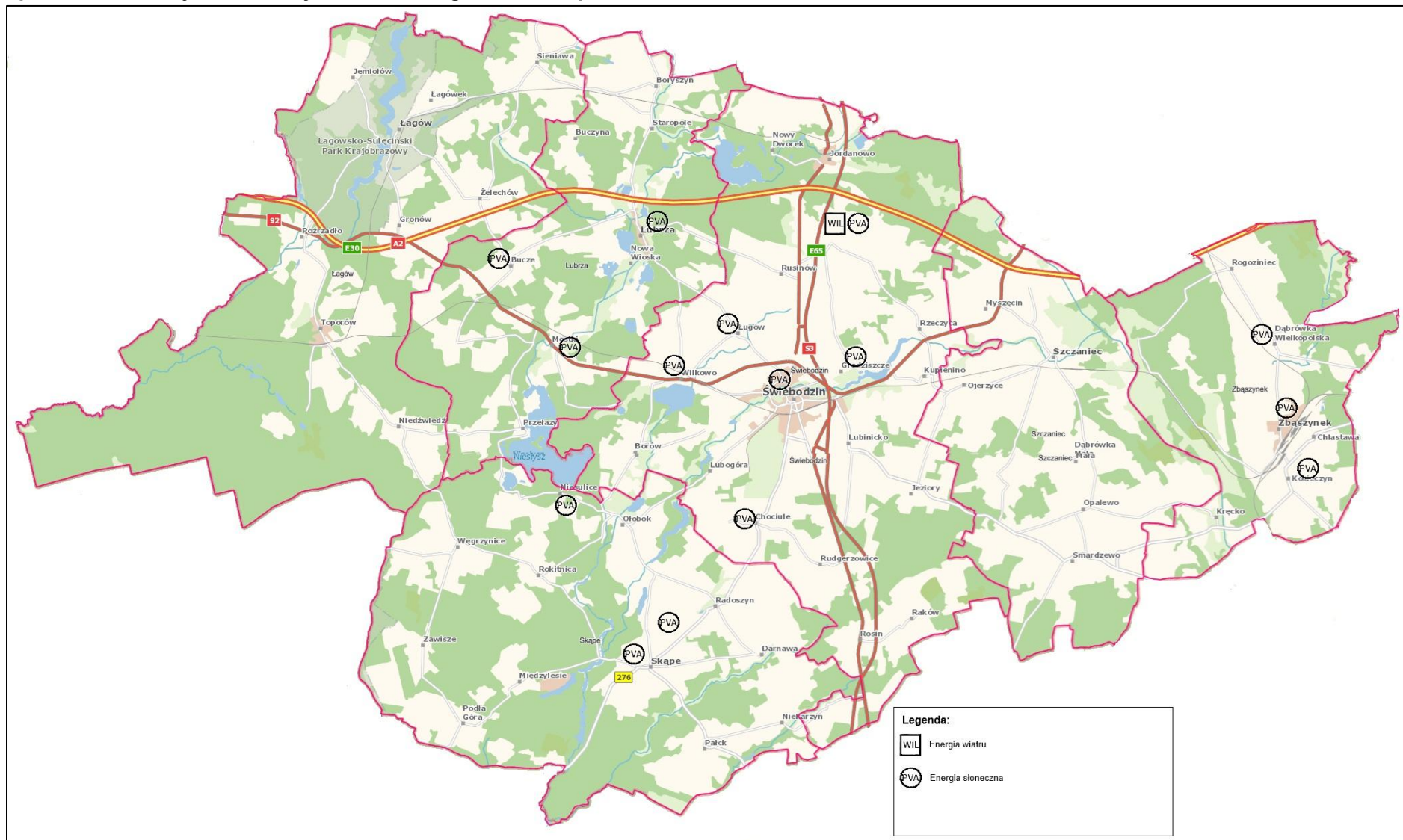
Na terenie powiatu zamontowane są czujniki jakości powietrza. Za ich pomocą można na bieżąco monitorować stężenie pyłów zawieszonych PM 1; PM2,5 i PM10 oraz temperaturę, prędkość wiatru, ciśnienie i wilgotność powietrza. Pomiar wykonywany jest w sposób ciągły przez całą dobę. Informacje te można sprawdzić poprzez aplikację oraz stronę internetową www.aitly.eu oraz www.panel.syngeos.pl. Czujniki zlokalizowane są w następujących punktach:

- Świebodzin, ul. Wałowa 1,
- Świebodzin, ul. Piłsudskiego 18
- Zbąszynek, ul. Władysława Reymonta.

7.3. Odnawialne źródła energii

Na terenie powiatu świebodzińskiego zlokalizowanych jest 45 instalacji odnawialnych źródeł energii o mocy elektrycznej wynoszącej 62,538 MW, są to głównie instalacje fotowoltaiczne i elektrownia wiatrowa. Mieszkańcy powiatu montują również instalacje OZE, głównie fotowoltaikę. Lokalizację instalacji OZE przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 1 Instalacje odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu



Na budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu zamontowane są instalacje do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, głównie instalacje fotowoltaiczne oraz pompy ciepła, ich łączna moc wynosiła 1 679,32 kW.

7.4. Wpływ zmian klimatu na funkcjonowanie powiatu

Wyniki wieloletnich badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zmiany klimatu stanowią realne zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów, w tym także dla Polski. Dlatego też skutki zmian klimatu stały się przedmiotem zainteresowania społeczności międzynarodowej oraz rządów, które od wielu lat rozważają istotną kwestię odpowiedniego dostosowania się do obecnych i przyszłych skutków tych zmian.

Krajowa polityka adaptacyjna opiera się na dokumencie pn. „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020). Opracowanie SPA 2020 wpisuje się w działania na rzecz osiągnięcia celu nadrzędnego Białej Księgi - Adaptacja do zmian klimatu: Europejskie ramy działania, COM (2009)147 oraz unijnej strategii adaptacji do zmian klimatu, jakim jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, w tym lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcja kosztów społecznoekonomicznych z tym związanych.

SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, obszarach górskich, strefie wybrzeża, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych. Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji.

Do podstawowych działań o charakterze horyzontalnym, tj. takich, które powinny być realizowane należą:

- edukacja społeczeństwa w zakresie spodziewanych zmian i ograniczenia ich skutków,
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz postępu we wdrażaniu strategii adaptacyjnej,
- planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych szkodników i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- właściwe gospodarowanie na obszarach rolnych, chronionych (wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych),
- modernizacja systemu energetycznego uwzględniająca zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych,
- uwzględnienie trendów klimatycznych i gospodarczych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej,
- uwzględnienie konieczności zapewnienia korytarzy wentylacyjnych w miastach w celu ograniczenia skutków rozwoju wyspy ciepła i wzrostu koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększania obszarów wodnych i zieleni w miastach.

Województwo lubuskie, podobnie jak reszta Polski i regionów Europy, doświadcza zmian klimatycznych, które mają wpływ na jego środowisko, gospodarkę i społeczeństwo. Tendencje te są zgodne z ogólnymi zjawiskami obserwowanymi w skali globalnej, choć ich nasilenie może różnić się w zależności od regionu.

W ciągu ostatnich kilku dziesięcioleci obserwuje się w Polsce, w tym także w województwie lubuskim, wzrost średnich rocznych temperatur. Zmiany te są szczególnie wyraźne w przypadku temperatur w okresie letnim. Średnia temperatura roczna w regionie wzrosła o około 1–1,5°C w ciągu ostatnich 30 lat. Coraz częściej występują bardzo gorące lata, z okresami upałów, które trwają dłużej i są intensywniejsze. Wysokie temperatury w okresie letnim mogą prowadzić do susz i problemów z zaopatrzeniem w wodę. Wzrost temperatury oraz zmieniające się wzorce opadów prowadzą do częstszych i intensywniejszych susz. W regionie lubuskim, który jest jednym z bardziej rolniczych w Polsce, susze mają szczególny wpływ na uprawy, zwłaszcza w sezonach letnich.

Zmiany klimatyczne wiążą się również z większą zmiennością opadów. Z jednej strony mogą występować długie okresy suszy, z drugiej – intensywne opady deszczu, które prowadzą do powodzi, zwłaszcza w regionach o słabszym drenażu i w dolinach rzek. Coraz częściej występują gwałtowne burze, które mogą powodować uszkodzenia infrastruktury, w tym drzewostanu w lasach, oraz mają wpływ na działalność rolniczą. Choć w ostatnich latach występują także okresy z deficytem opadów, to w niektórych latach pojawiają się intensywne opady deszczu, które prowadzą do podtopień, zwłaszcza w okolicach rzek i zbiorników wodnych. Długotrwałe okresy suszy mogą prowadzić do obniżenia poziomu wód gruntowych oraz zmniejszenia zasobów wodnych w rzekach, co może wpłynąć na rolnictwo, leśnictwo oraz zaopatrzenie w wodę pitną.

Obok SPA 2020 dokumentem, który stanowi podstawę prowadzenia polityki w zakresie adaptacji do zmian klimatu jest „Polityka ekologiczna państwa 2030”. Adaptacja do zmian klimatu oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych to jeden z kierunków interwencji wymienionych w tym dokumencie. Cel zakładanych działań to przeciwdziałanie miejskim wyspom ciepła, rozbudowa terenów zieleni oraz powszechniejsze retencjonowanie wody na terenach miast i wsi. „Polityka ekologiczna państwa 2030” przewiduje, że działania adaptacyjne będą polegały m.in.:

- na opracowaniu i wdrożeniu dokumentów strategicznych/planistycznych w zakresie gospodarowania wodami,
- wsparciu opracowania i wdrażania miejskich planów adaptacji do zmian klimatu,
- budowie niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji,
- renaturyzacji rzek i ich dolin,
- renaturyzacji mokradeł,
- rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury,
- zarządzaniu wodami odpadowymi i roztopowymi na obszarach zurbanizowanych.

Zmiany klimatu zachodzące w strefie klimatu umiarkowanego przejawiają się przyspieszeniem wiosny i zmianami rozkładu temperatur latem. Wcześniej kwitną wiosenne kwiaty, przyspieszona jest pora godów płażów, ptaki zakładają gniazda o kilkanaście dni wcześniej. Także owady zapylające mogą rozmijać się z przyspieszoną porą kwitnienia „obsługiwanymi” roślin, co grozi brakiem owoców. Zauważalne jest przyspieszenie wegetacji wczesną wiosną, a następnie jej wcześniejsze zamieranie jesienią.

Zmiany klimatyczne wpływają i wpływać będą, na zasięg i rozmieszczenie gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska różnie reagują na zmiany klimatyczne – niektóre europejskie gatunki mogą na nich skorzystać, inne – mogą znacznie ucierpieć. Większość prognoz zmian klimatu opiera się o zmiany średnich wartości parametrów klimatycznych tj.: opady, temperatura, kierunek wiatru. Warto jednak zaznaczyć, że często zmiany w zasięgu, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji – całej bioróżnorodności, wynikają ze zmiany frekwencji i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powódzie, wichury, ulew. Zjawiska ekstremalne (w warunkach Polski są to przede wszystkim powódzie) wpływające na parametry biologiczne populacji, a w konsekwencji na bioróżnorodność, mogą oddziaływać znacznie intensywniej niż przewiduje to większość współczesnych modeli (na terenie Polski dotychczas udokumentowano taki wpływ na lokalne populacje płażów i ptaków).

Działania zaplanowane w Programie nie będą wpływać negatywnie bezpośrednio na zmiany klimatyczne.

Zmiany klimatu mogą mieć negatywne skutki dla infrastruktury technicznej. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych np. huraganów, intensywnych burz może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia np. napowietrznych linii przesyłowych. Ryzyko uszkodzenia linii przesyłowych rośnie wraz ze wzrostem częstotliwości takich ekstremalnych zjawisk pogodowych jak huragany czy intensywne burze. SPA 2020 akcentuje konieczność dostosowania systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W perspektywie długofalowej zakłada się silne powiązanie redukcji emisji z rozwojem energetyki odnawialnej w celu powiązania celów energetycznych i klimatycznych. Na terenie miasta powinny się zatem rozwijać odnawialne źródła energii oraz powinna zwiększać się efektywność energetyczna.

Wszystkie zadania w zakresie ograniczenia emisji będą miały bezpośrednie, pozytywne przełożenie na dobrą jakość powietrza atmosferycznego, a także na klimat oraz dodatkowo pośredni, pozytywny wpływ na zdrowie ludzi.

7.5. Hałas

W ramach pomiarów krótkookresowych Autostrada Wielkopolska II S.A. wykonała pomiary w 2023 roku na dwóch odcinkach autostrady A2:

- Torzym – Jordanowo w miejscowości Lubrza na terenach zabudowy jednorodzinnej,
- Jordanowo - Trzciel w miejscowościach Wilenko (gmina Szczaniec) i Rogoziniec (gmina Zbąszynek) na terenach zabudowy jednorodzinnej.

Uzyskane wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 4 Wyniki pomiarów hałasu drogowego wzdłuż autostrady A2 w 2023 roku

Lokalizacja Punktu	Równoważny poziom hałasu	Dopuszczalne wartości	Natężenie ruchu (pojazdy/h)	
	Pora dnia L _{AeqD} [dB] (16h)	Pora dnia L _{AeqD} [dB] (16h)	ogółem	pojazdy ciężkie
	Pora nocy L _{AeqN} [dB] (8h)	Pora nocy L _{AeqN} [dB] (8h)		
Lubrza 1	57,7	61,0	860	360
jw. pora nocy	55,6	56,0	511	118
Lubrza 2	47,3	61,0	860	360
jw. pora nocy	43,6	56,0	511	118
Wilenco	46,5	61,0	1224	454
jw. pora nocy	42,9	56,0	556	246
Rogoziniec	59,2	61,0	1224	454
jw. pora nocy	55,4	56,0	556	246

Źródło: „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubuskiego w roku 2023” GIOŚ/PMŚ.

Uzyskane wyniki pomiarów wyrażonych wskaźnikami krótkookresowymi L_{AeqD} i L_{AeqN} wskazują na brak wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych zarówno dla pory dnia jak i nocy we wszystkich punktach pomiarowych.

W 2021 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w ramach interwencji wykonał pomiary w miejscowości Rosin (gmina Świebodzin) na terenach zabudowy zagrodowej. Uzyskane wyniki pomiarów zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 5 Wyniki pomiarów dobowych wykonanych w ramach interwencji i kontroli WIOŚ w 2021 roku

Nazwa odcinka drogi	Miejscowość	Czas odniesienia	Równoważny poziom hałasu [dB]	Dopuszczalne wartości [dB]
Droga ekspresowa S3	Rosin	Pora dnia L _{AeqD}	51,5	65,0
		Pora nocy L _{AeqN}	50,5	56,0

Źródło: „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubuskiego w roku 2021” GIOŚ/PMŚ.

Uzyskane wyniki pomiarów wskazują na brak wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych zarówno dla pory dnia jak i nocy.

W roku 2020 Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, realizując ustawowy obowiązek wynikający z art. 175 ustawy Prawo ochrony środowiska, przeprowadziła generalny pomiar hałasu. Jeden punkt pomiarowy zlokalizowany był w Świebodziźnie (poza miastem) wzdłuż drogi krajowej nr 92. Jest to teren niepodlegający ochronie akustycznej ze względu na funkcję lub brak faktycznego zagospodarowania. Dla tego typu terenów nie ma określonych dopuszczalnych poziomów hałasu. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 6 Wyniki pomiarów dobowych w ramach generalnego pomiaru hałasu w 2020 roku

Nazwa odcinka drogi	Miejscowość	Czas odniesienia	Równoważny poziom hałasu [dB]	Dopuszczalne wartości [dB]
Droga krajowa nr 92	Świebodzin (poza miastem)	Pora dnia L _{AeqD}	69,3	Nie dotyczy
		Pora nocy L _{AeqN}	66,1	Nie dotyczy

Źródło: „Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa lubuskiego w roku 2020” GIOŚ/PMŚ.

Ważnym źródłem hałasu w środowisku, wpływającym na pogarszanie klimatu akustycznego województwa jest hałas przemysłowy. Pochodzi głównie z instalacji przemysłowych, sieci i urządzeń energetycznych, zakładów wytwórczych, rzemieślniczych i gastronomiczno-rozrywkowych.

Zgodnie z art. 115a ustawy Prawo ochrony środowiska, Marszałek Województwa lub Starosta wydaje decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu w przypadku stwierdzenia, na podstawie pomiarów własnych lub pomiarów podmiotu obowiązującego do ich prowadzenia, że poza zakładem, w wyniku jego działalności, są przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu. W decyzji określa się dopuszczalne poziomy hałas poza zakładem przy zastosowaniu wskaźników hałasu $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ w odniesieniu do rodzajów terenów. Mogą być również określone wymagania mające na celu nieprzekraczanie poza zakładem dopuszczalnych poziomów hałasu, np.: rozkład czasu pracy źródeł hałasu, zakres, sposób i częstotliwość prowadzenia pomiarów hałasu jak również formę, układ, techniki i termin przedkładania wyników pomiarów.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Zielonej Górze przyjmuje skargi i zgłoszenia, dotyczące uciążliwości związanych z emisją ponadnormatywnego hałasu. Na podstawie ustaleń przeprowadzanych kontroli, podczas których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przestrzegania wymagań ochrony środowiska, podejmowane są dyscyplinujące działania pokontrolne w postaci: zarządzeń pokontrolnych, kar grzywny, wniosków do sądów rejonowych, wniosków o ukaranie do organów ścigania, wystąpień kierowanych do organów administracji rządowej i samorządowej, decyzji o nałożeniu kary.

Aby skutecznie ograniczyć oddziaływanie hałasu, zmniejszyć przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu w Programie zaproponowano takie działania jak: modernizację i remonty istniejących dróg aby upłynnić ruch na terenie powiatu, a stan techniczny drogi nie wpływał na jeszcze większą emisję hałasu. Stosowanie rozwiązań technicznych tj. odpowiednia nawierzchnia dróg oraz przeszkody terenowe również skutecznie obniżą poziom hałasu generowany przez poruszające się pojazdy. Należy prowadzić nadzór nad stacjami kontroli pojazdów, aby przestrzegać przepisów w zakresie stanu technicznego rejestrowanych pojazdów. W dalszym ciągu należy monitorować poziom hałasu na terenie powiatu, aby móc podejmować stosowne rozwiązania.

7.6. Pola elektromagnetyczne

Źródłami pól elektromagnetycznych na terenie powiatu są elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia, stacje radiowe i telewizyjne, radiotelefony i telefonie komórkowe, stacje radiolokacyjne i radionawigacyjne, stacje transformatorowe, stacje bazowe telefonii komórkowej, instalacje i urządzenia elektryczne (np. kuchenki mikrofalowe, telewizory), urządzenia elektromedyczne wykorzystywane do badań diagnostycznych (np. rentgen) i zabiegów fizykochemicznych.

Pomiary poziomów pól elektromagnetycznych wykonano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020, poz. 2311). Wynikiem pomiarów była średnia arytmetyczna z półgodzinnego pomiaru prowadzonego w sposób ciągły oraz wyliczona wartość wskaźnika poziomu emisji W_{Me1} zgodnie z załącznikiem 3 pkt. 2 ust. 5 do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020, poz. 2311). Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za otrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości wskaźnikowych W_{Me} nie przekracza wartości 1. Natomiast poziom dopuszczalny składowej elektrycznej pola w miejscach dostępnych dla ludności dla zakresu częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz wynosi 28–61 V/m.

Monitoring pól elektromagnetycznych na terenie powiatu prowadzony był w latach 2021-2023. W poniższej tabeli przedstawiono uzyskane wyniki pomiarów.

Tabela 7 Wyniki pomiarów monitoringu pól elektromagnetycznych

Rok pomiaru	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika W_{Me}
2023 rok	Świebodzin, ul. Głogowska	0,6	0,2	0,04
	Zbąszynek, ul. Zachodnia	0,9	0,3	0,05
	Szczaniec, ul. Lipowa	0,6	0,2	0,06
	Lubrza, ul. Świebodzińska	0,4	0,1	0,03
2022 rok	Świebodzin, ul. Łużycka 22-28	0,88	0,25	0,05

Rok pomiaru	Lokalizacja punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika WM _E
	Skąpe nr 65	*	-	0,04
	Łagów, Osiedle Lecha	0,45	0,13	0,03
2021 rok	Świebodzin, ul. Głogowska	0,6	0,2	0,06
	Zbąszynek, ul. Zachodnia	0,3	0,1	0,03

Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

W latach 2021-2023 nie stwierdzono występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych. Wyniki pomiarów w tych samych punktach pomiarowych wskazują na utrzymujący się niski poziom pól elektromagnetycznych.

Urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne mają bezpośredni i pośredni wpływ na klimat akustyczny. Bezpośrednie wpływy wynikają głównie z hałasu generowanego przez same urządzenia i ich komponenty, podczas gdy pośrednie wpływy są związane z użytkowaniem tych urządzeń oraz rozwojem infrastruktury potrzebnej do ich funkcjonowania. Pracująca napowietrzna linia elektroenergetyczna WN (wysokiego napięcia) prądu przemiennego stanowi liniowe źródło hałasu. Hałas generowany przez pracującą linię WN spowodowany jest mikrowyładowaniami elektrycznymi na powierzchni przewodów (na skutek ulotu). W rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112) zostały określone dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowane przez linie elektroenergetyczne. Dopuszczalne poziomy hałasu nie powinny być przekraczane na terenach podległych ochronie przed hałasem.

7.7. Jakość wód

Wody powierzchniowe

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie opracowało II aktualizację planów gospodarowania wodami (II aPGW) dla obszarów dorzeczy na terenie Polski. Powiat Świebodziński leży w dorzeczu Odry i dla tego obszaru opracowano plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. – Dz. U. 2023 poz. 335). Plan ten stanowi podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i określa zasady gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód oraz zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody.

Plany gospodarowania wodami zawierają wykaz jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) wraz z podaniem ich typów i ustalonych warunków referencyjnych. Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP) to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych, taki jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny, sztuczny zbiornik wodny, struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części, morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Stanowią one podstawowy element podziału hydrograficznego obszaru dorzecza i tym samym procesu planowania w gospodarowaniu wodami.

Dla każdej jednolitej części wód powierzchniowych zostały zidentyfikowane m.in. w celu umożliwienia dokładnego opisu ich charakterystyki oraz określenia ich obecnego stanu, określenia dla ich typów warunków referencyjnych (tzw. wzorca dobrego stanu), określenia celów środowiskowych (w odniesieniu do wymagań dla stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego) oraz wyznaczenia działań służących osiągnięciu zakładanych celów środowiskowych (działania podstawowe i uzupełniające).

Powiat Świebodziński leży w zlewni 14 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych oraz 12 jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych. Charakterystyka JCWP została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 8 Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych							
1.	RW6000181878719	Obra od Kanału Dzwińskiego do Czarnej Wody	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Obra od ujścia Czarnej Wody do jez. Wielkowiejskiego (dla węgorza europejskiego) - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.	- Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - Gospodarka ściekowa w aglomeracjach - Działania kontrolne - Poprawa stanu elementów hydromorfologicznych w zakresie spełnienia celów środowiskowych - Kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb. - Aktualizacja programu ochrony środowiska - Monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb. - Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP - Przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewnianym ciągłości biologiczną i spełnienia celów środowiskowych
2.	RW60001117699	Pliszka od Konotopu do ujścia	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Pliszka w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	- Działania kontrolne (Kontrola przestrzegania warunków stosowania środków ochrony roślin) - Poprawa warunków dla obszarów chronionych - Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków - Aktualizacja programu ochrony środowiska
3.	RW60000917639	Pliszka od źródeł do Konotopa wraz z Konotopem	zły stan wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Pliszka od ujścia Konotopa do ujścia Łagowej (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	- Poprawa warunków hydromorfologicznych rzek i potoków, - Zapewnienie ciągłości biologicznej i morfologicznej rzek i potoków, - Poprawa warunków dla obszarów chronionych, - Działania kontrolne,

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
					stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		5. Ograniczenie zanieczyszczeń rozproszonych z rolnictwa, 6. Zapewnienie ciągłości biologicznej rzek i potoków, 7. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników, 1. Aktualizacja programu ochrony środowiska
4.	RW60001015929	Gryżynka	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), związki tributylocyny(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.	1. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 2. Działania naprawcze dla obszarów chronionych 3. Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych 4. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP 5. Aktualizacja programu ochrony środowiska
5.	RW60001115899	Ołobok od zal. Skąpe (z zalewem) do Odry	zły stan wód	zagrożona	- dobry potencjał ekologiczny - dobry stan chemiczny	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	1. Gospodarka ściekowa w aglomeracjach 2. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 3. Ochrona i odtwarzanie naturalnych procesów hydromorfologicznych w korycie w zakresie spełnienia celów środowiskowych obszarów przyrodniczych
6.	RW60001017239	Biela do jez. Głębokiego z jez. Bytnickim	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	do 2027 r.	1. Działania kontrolne 2. Działania naprawcze dla obszarów chronionych 3. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
7.	RW60001015859	Ołobok do Świebodzi z jez. Niesłysz i Wilkowskim	brak możliwości określenia stanu	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest	nie dotyczy	brak

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
					monitorowany wskaźnik diadromiczny D		
					• dobry stan chemiczny		
8.	RW600010172839	Lińska Struga	zły stan wód	niezagrożona	• dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	do 2027 r.	brak
					• dobry stan chemiczny		
9.	RW60001015687	Gniła Odra do jez. Wojnowskiego Zach. z jez. Wojnowskim Wsch. i jez. Różańskim	zły stan wód	zagrożona	• dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	1. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 2. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP 3. Przebudowa budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienia celów środowiskowych
					• stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		
10.	RW600018187889	Paklica	zły stan wód	zagrożona	• dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych	do 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	1. Działania kontrolne 2. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 3. Aktualizacja programu ochrony środowiska
					• stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [związki tributylowy(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		1. Ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP
11.	RW600010187878	Popówka	brak danych	zagrożona	• dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	nie dotyczy	1. Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie 2. Działania kontrolne 3. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
					• dobry stan chemiczny		
12.	RW60001015692	Dopływ Łęgowa z	brak danych	zagrożona	• dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji	nie dotyczy	brak

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
					- ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny		
13.	RW60001015749	Jabłonna	brak danych	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	- Działania kontrolne - Działania wynikające z planów ochrony/planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie - Udrażnianie przegród poprzecznych i dostosowanie ich do wymagań budowli proekologicznych z uwzględnieniem spełnienia celów środowiskowych - Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
14.	RW6000101587929	Słomka	brak danych	zagrożona	- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
Jednolite części wód powierzchniowych jeziornych							
1.	LW10038	Niestysz	zły stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [fluoranten (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	miedź, fosfor ogólny - po 2027 r.	brak
2.	LW10375	Paklicko Małe	dobry stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
3.	LW10349	Zbąszyńskie	zły stan wód	zagrożona	- dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (węgorz europejski) - dobry stan chemiczny	miedź; Bromowane difenyletery (b), Fluoranten (b) - do 2027 r.; fosfor ogólny - po 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	- Ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami z rolnictwa - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych - Gospodarka ściekowa w obszarach nieurbanizowanych - Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń - Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych - Aktualizacja programu ochrony środowiska - Opracowanie nowego indywidualnego programu rekultywacji jezior

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
							8. Kontrola procesów rekultywacji
4.	LW10064	Malcz Pn.	zły stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	fosfor ogólny - po 2027 r.	1. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych
5.	LW10067	Łagowskie	dobry stan wód	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	1. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych
6.	LW10066	Ciecz	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	LMI; Bromowane difenyloetery (b), - do 2027 r.; przezroczystość; PMPL, ESMI, IOJ - po 2027 r.; substancje priorytetowe wprowadzone dyrektywą 2013/39/UE - do 2039 r.	1. Ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami z rolnictwa 2. Realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych 3. Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń 4. Aktualizacja programu ochrony środowiska
7.	LW10035	Wojnowskie Zach.	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	fosfor ogólny - po 2027 r.	1. Gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych 2. Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń 3. Działania kontrolne 4. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników 5. Aktualizacja programu ochrony środowiska
8.	LW10374	Paklicko Wielkie	zły stan wód	zagrożona	- umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [LMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) - dobry stan chemiczny	Bromowane difenyloetery (b) - do 2027 r.; Azot ogólny, przezroczystość, miedź; PMPL, ESMI, IOJ - po 2027 r.	1. Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń 2. Działania kontrolne 3. Gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych 4. Aktualizacja programu ochrony środowiska 5. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
9.	LW10033	Lubinieckie	zły stan wód	zagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	do 2027 r.	1. Działania kontrolne związane z przeglądem pozwoleń 2. Gospodarka ściekowa w obszarach niezurbanizowanych 3. Aktualizacja programu ochrony środowiska 4. Działania edukacyjne i doradcze dla rolników
10.	LW10373	Goszczka	brak danych	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak
11.	LW10039	Wilkowskie	brak danych	niezagrożona	- dobry stan ekologiczny - stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren (w)]	nie dotyczy	brak

Lp.	Nr JCWP	Nazwa JCWP	Stan (ogólny) JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Cel środowiskowy	Termin osiągnięcia celu środowiskowego	Zestaw zaplanowanych działań / grupy działań na terenie powiatu – podstawowe i uzupełniające
					poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry		
12.	LW10042	Niedźwiedno	zły stan wód	zagrożona	- umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [fosfor ogólny]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości) - dobry stan chemiczny	nie dotyczy	brak

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335).

Jakość jednolitych części wód rzek

Stan jednolitej części wód ocenia się poprzez porównanie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego. Jednolita część wód może być oceniona jako będąca w „dobrym stanie”, jeśli jednocześnie jej stan/potencjał ekologiczny jest sklasyfikowany przynajmniej jako dobry, a stan chemiczny sklasyfikowany jest jako „dobry”. W pozostałych przypadkach, tj. gdy stan chemiczny jest sklasyfikowany jako „poniżej dobrego” lub stan/potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako „umiarkowany”, „słaby”, bądź „zły”, jednolitą część wód ocenia się jako będącą w złym stanie.

Klasyfikacja wskaźników jakości wód została wykonana na podstawie rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego potencjału ekologicznego i stany chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2021 poz. 1475).

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, na podstawie badań wykonanych w roku 2023, w JCWP wykonano klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych. Nie wykonano klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz oceny stanu JCWP, ponieważ zgodnie z zapisami rozporządzenia ich wykonanie następuje nie rzadziej niż co 3 lata. W związku z tym wykonanie klasyfikacji i oceny stanu JCWP objętych monitoringiem w latach 2022-2024 planowane jest na rok 2025. Poniżej została przedstawiona klasyfikacja wskaźników w 2023 roku w JCWP wyznaczonych na terenie powiatu.

Tabela 9 Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek na terenie powiatu w 2023 roku

Nazwa i kod ocenianej jcwp	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczani syntetyczne
Obra od Kanału Dzwińskiego do Czarnej Wody RW6000181878719	Obra - m. Trzciel	Nie badano	Nie badano	>2	Nie badano
Pliszka od Konotopu do ujścia RW60001117699	Pliszka - m. Urad	3	1	2	2
Pliszka od źródeł do Konotopa wraz z Konotopem RW60000917639	Pliszka - m. Zamęt	3	1	2	2
Paklica RW600018187889	Paklica - m. Międzyrzecz	Nie badano	Nie badano	2	Nie badano
Gryżynka RW60001015929	Gryżynka - ujście do Odry (m. Szklarka Radnicka)	5	1	>2	>2
Ołobok od zal. Skape (z zalewem) do Odry RW60001115899	Ołobok - ujście do Odry (most drogowy w rejonie m. Bródki)	5	2	>2	>2
Ołobok do Świebodki z jez. Niesłysz i Wilkowskim RW60001015859	Ołobok - most na drodze Skape - Cibórz	Nie badano	2	>2	Nie badano
Gniła Obra do jez. Wojnowskiego Zach. z jez. Wojnowskim Wsch. i jez. Różańskim RW60001015687	Gniła Obra - powyżej jez. Wojnowskiego Wschodniego - dopływ A - 21	Nie badano	Nie badano	>2	Nie badano
Dopływ z Łęgowa RW60001015692	Dopływ z Łęgowa - ujście do Obrzycy (m. Smolno Małe)	Nie badano	Nie badano	2	Nie badano

Nazwa i kod ocenianej jcw	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczani syntetyczne
Jabłonna RW60001015749	Jabłonna - ujście do Odry (m. Laskowo)	3	1	>2	Nie badano
Słomka RW6000101587929	Słomka - ujście do Ołoboku (droga Przetoczna - Brody)	2	1	2	Nie badano

Źródło: Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych rzek i zbiorników zaporowych za rok 2023 – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Jakość jednolitych części wód jeziornych

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach PMŚ wynika z art. 349 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. 2024 poz.1087) przy czym zgodnie z ust. 3 tego artykułu badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych należą do kompetencji właściwego organu Inspekcji Ochrony Środowiska. Celem monitoringu jezior jest zapewnienie informacji na potrzeby oceny stanu jezior.

Podobnie jak w przypadku jednolitych części wód powierzchniowych rzek w 2023 roku nie dokonano klasyfikacji i oceny stanu JCWP. Wykonano jedynie klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych i fizykochemicznych. Poniżej została przedstawiona klasyfikacja wskaźników w 2023 roku w JCWP wyznaczonych na terenie powiatu.

Tabela 10 Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych na terenie powiatu w 2023 roku

Nazwa i kod ocenianej jcw	Nazwa punktu pomiarowo-kontrolnego	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów hydro-morfologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczani syntetyczne
Niesłysz LW10038	jez. Niesłysz (Niesulickie) - stan. 07	3	Nie badano	2	Nie badano
Łagowskie LW10067	jez. Łagowskie - stan. 05	2	>1	2	2
Ciecz LW10066	jez. Ciecz (Trześniowskie) - stan. 01	3	>1	2	>2
Wilkowskie LW10039	jez. Wilkowskie (Wilkowo) - stan. 01	1	Nie badano	2	Nie badano

Źródło: Klasyfikacja wskaźników i grup wskaźników w jednolitych częściach wód powierzchniowych jezior za rok 2023 – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Wody podziemne

W „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” ustanowiono jednolite części wód podziemnych. Dla tych jednostek zostały sporządzone plany działań, służące osiągnięciu ustalonych dla nich celów środowiskowych. Zasoby wód podziemnych na obszarze powiatu świebodzińskiego znajdują się w granicach czterech jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd). Ich stan przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11 Jednolite części wód podziemnych na terenie powiatu

Lp.	Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Cele środowiskowe	Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych
1.	GW600068	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	nie dotyczy
2.	GW600069	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	dobry stan chemiczny	nie dotyczy

Lp.	Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Stan JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych	Cele środowiskowe	Odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych
						dobry stan ilościowy	
3.	GW600058	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	nie dotyczy
4.	GW600059	dobry	dobry	dobry	niezagrożona	- dobry stan chemiczny - dobry stan ilościowy	nie dotyczy

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335)

Dla dwóch jednolitych części wód podziemnych zaplanowano działania uzupełniające tj.

- spowolnienie lub zatrzymanie odpływu wód ze zlewni oraz zwiększenie możliwości retencyjnych zlewni poprzez odtwarzanie starorzeczy i obszarów bagiennych jako naturalnych zbiorników retencyjnych; zachowanie bądź odtwarzanie naturalnych terenów retencyjnych takich jak torfowiska, lasy łęgowe, łąki wilgotne, rozlewiska (realizowane przez PGL LP)
- analiza możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych poprzez analizę możliwości odbudowy/przebudowy systemów melioracyjnych - z odwadniających na nawadniająco-odwadniające i budowa nowych systemów melioracyjnych (nawadniająco-odwadniających) (realizowane przez organ zarządzający siecią urządzeń melioracji wodnych).

Jakość wód podziemnych

Na terenie powiatu świebodzińskiego wody podziemne były badane w 2022 roku (w 2023 roku badań nie przeprowadzono) w 5 punktach pomiarowych: Świebodzin, Jezioro, Niesulice, Czartów i Rokitnica. Punkty te były zlokalizowane w 3 jednolitych częściach wód podziemnych (jcwpd) o numerach: PLGW600068, PLGW600069, PLGW600058. W poniższej tabeli przedstawiono klasyfikację jakości wód podziemnych badanych na terenie powiatu.

Tabela 12 Monitoring wód podziemnych w 2022 roku

Numer punktu pomiarowego wg ID Monitoring	Miejscowość	Gmina	Kod UE JCWPd (wg ID podziału na 174 części)	Klasa jakości 2022 końcowa
6914	Czartów	Łągow	PLGW600058	II – wody dobrej jakości
2424	Jezioro	Świebodzin	PLGW600068	III – wody zadowalającej jakości
6072	Niesulice	Skąpe	PLGW600068	II – wody dobrej jakości
9690	Rokitnica	Skąpe	PLGW600068	III – wody zadowalającej jakości
667	Świebodzin	Świebodzin	PLGW600069	III – wody zadowalającej jakości

Źródło: opracowano na podstawie danych Inspekcji Ochrony Środowiska uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

W trzech punktach pomiarowych wody uzyskały III klasę czyli zadowalającą jakość, a w dwóch punktach II klasę czyli były to wody dobrej jakości.

Zagrożenie powodzią

Mapy zagrożenia powodziowego (MZIP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) zostały sporządzone dla rzeki Pliszki przepływającej przez teren gminy Łągow. Na terenie powiatu nie ma wałów przeciwpowodziowych. Szczegółowe mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego dostępne są na stronie wody.isok.gov.pl.

Zagrożenie suszą

Opracowany został Plan przeciwdziałania skutkom suszy, który został przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 poz. 1615). Plan określa, w jaki sposób w najbliższych latach podejmowane będą działania dotyczące zarządzania zasobami wodnymi, zarządzania kryzysowego i szacowania strat spowodowanych suszą. Celem jest ograniczenie jej skutków, przez optymalne działania, zarówno techniczne – w tym inwestycyjne, jak i nietechniczne – np. poprzez edukację społeczną. Istotne w procesie przeciwdziałania temu zjawisku są różnego typu działania związane z powiększaniem dyspozycyjnych zasobów wodnych – zarówno z zakresu dużej, jak i małej retencji. PPSS jest

dokumentem nie tylko dla urzędników państwowych, ale również dla przedsiębiorców oraz osób indywidualnych.

Z mapy zagrożenia suszą wynika, że większość obszaru powiatu świebodzińskiego jest silnie zagrożony suszą. Niewielkie fragmenty powiatu zagrożone są suszą w stopniu umiarkowanym. Część obszaru gminy Łagów, Skąpe i Lubrza jest słabo zagrożona suszą. Gospodarowanie wodami musi się odbywać w sposób racjonalny i zrównoważony. Dlatego też przede wszystkim należy zagospodarować wody opadowe. W tym celu konieczna jest retencja, czyli przechwytywanie i zatrzymywanie wód opadowych na różne sposoby, w tym równie ważna jest: mikro-retencja, mała retencja oraz duża retencja.

Melioracja i urządzenia hydrotechniczne

Łączna długość urządzeń melioracyjnych na terenie powiatu wynosi 654 617 mb. Na rzekach przepływających przez powiat świebodziński zainstalowano 6 budowli regulacyjnych, które służą do regulacji przepływu w rzece oraz ochronie dna i brzegów przed erozją. Zainstalowane są również 24 urządzenia piętrzące tj. przepusty, jazy i zastawki, będące w administracji PGW Wody Polskie.

7.8. Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie powiatu funkcjonuje 45 ujęć wody. Wszystkie ujęcia posiadają stację uzdatniania wody oraz ustanowioną strefę ochrony bezpośredniej. Szczegółowe dane zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 13 Ujęcie wody na terenie powiatu

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Wydajność ujęcia wody [m³/h]	Ustanowiona strefa ochrony		Stacja uzdatniania	Miejscowości obsługiwane przez ujęcie
			pośredniej	bezpośredniej		
Gmina Lubrza						
Romanówek	2	SW1 – 60 SW2 - 40	Nie	Tak	Tak	Romanówek, Lubrza, Nowa Wioska
Staropole	2	SW1 – 60 SW2 - 40	Nie	Tak	Tak	Staropole, Boryszyn
Mostki	2	SW1 – 54 SW2 - 40	Nie	Tak	Tak	Mostki, Laski, Zagórze, Przelazy
Bucze	2	SW1 – 21 SW2 - 21	Nie	Tak	Tak	Bucze
Buczyna	1	13,0	Nie	Nie	Tak	Buczyna, Zagaje
Gmina Łagów						
Łagów	1	27,00	Nie	Tak	Tak	Łagów, Łagówek
Sieniawa	1	8,00	Nie	Tak	Tak	Sieniawa Wieś
Wielopole	1	5,00	Nie	Tak	Tak	Wielopole
Żelechów	1	18,00	Nie	Tak	Tak	Sieniawa os. górnicze
Gronów	2	3,30	Nie	Tak	Tak	Żelechów
Jemiołów	2	2,50	Nie	Tak	Tak	Gronów, Stok
Toporów	2	3,50	Nie	Tak	Tak	Jemiołów
Czyste	1	3,00	Nie	Tak	Tak	Toporów
Niedźwiedź	2	12,00	Nie	Tak	Tak	Czyste
Gmina Skąpe ¹						
Kalinowo	2	4,0	Nie	Tak	Tak	Niedźwiedź
Ołobok	2	12,5	Nie	Tak	Tak	Kalinowo, Niesulice
Darnawa	2	1,8	Nie	Tak	Tak	Ołobok, Łąkie
Rokitnica	2	2,4	Nie	Tak	Tak	Darnawa
Węgrzynice	1	4,6	Nie	Tak	Tak	Rokitnica
Gmina Szczaniec						
Szczaniec	2	55	Nie	Tak	Tak	Węgrzynice, Zawisze, Błonie
Dąbrówka Mała	2	50	Nie	Tak	Tak	Szczaniec, Wilenko
Smardzewo	2	60	Nie	Tak	Tak	Dąbrówka Mała
						Smardzewo Opalewo
						Koźminek Brudzewo

¹ Pozostałe miejscowości tj.: Cibórz, Międzyzlesie, Podła Góra, Skąpe. Pałck, Niekarzyn, Radoszyn zasilane są z ujęcia wody w m. Cibórz będącego pod zarządem Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego dla nerwowo i psychicznie chorych w Ciburzu, Cibórz 5, 66-213 Skąpe.

Miejsce ujęcia wody	Liczba studni	Wydajność ujęcia wody [m³/h]	Ustanowiona strefa ochrony		Stacja uzdatniania	Miejscowości obsługiwane przez ujęcie
			pośredniej	bezpośredniej		
Kielcze	1	14,5	Nie	Tak	Tak	Kielcze
Wolimirzyce	1	30	Nie	Tak	Tak	Wolimirzyce
Ojerzyce	2	41	Nie	Tak	Tak	Ojerzyce
Myszecin	2	59,6	Nie	Tak	Tak	Myszecin
Nowe karcze	1	25	Nie	Tak	Tak	Nowe Karcze
Gmina Świebodzin						
Świebodzin, ul. Wodociągowa	11	400,00	Nie	Tak	Tak	Świebodzin, Grodziszczce, Ługów, Jeziory, Lubinicko
Świebodzin, ul. Zachodnia	3	46,00	Nie	Tak	Tak	Świebodzin, Rozłogi
Borów	2	4,00	Nie	Tak	Tak	Borów
Chociule	2	32,00	Nie	Tak	Tak	Chociule, Rudgerzowice, Osogóra
Gościkowo	2	17,50	Nie	Tak	Tak	Gościkowo, Jordanowo, Nowy Dworek
Lubogóra	2	18,00	Nie	Tak	Tak	Lubogóra
Raków	2	7,00	Nie	Tak	Tak	Raków
Rosin	2	11,00	Nie	Tak	Tak	Rosin, Kępsko, Podlesie
Rusinów	2	21,00	Nie	Tak	Tak	Rusinów, Witosław, Glińsk
Rzeczyca	2	33,00	Nie	Tak	Tak	Rzeczyca, Kupienino, Wityrń
Wilkowo	2	25,00	Nie	Tak	Tak	Wilkowo
Gmina Zbąszynek						
Zbąszynek	5	66,67	Nie	Tak	Tak	Zbąszynek, Dąbrówka Wielkopolska, Bronikowo
Chlastawa	2	40	Nie	Tak	Nie	Chlastawa, Kosieczyn, Kręcko
Rogoziniec	2	28	Nie	Tak	Tak	Rogoziniec
Dąbrówka Wlkp.	3	6,04	Nie	Nie	Nie	Ujęcie nieeksploatowane
Nowy Gościnić	2	1,25	Nie	Nie	Nie	Nowy Gościnić
Stradzewo	1	2,08	Nie	Nie	Nie	Stradzewo
Samsonki	2	1,6	Nie	Tak	Nie	Samsonki

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku długość sieci wodociągowej na terenie powiatu wynosiła 399,8 km. Do sieci podłączonych było 51 027 mieszkańców, czyli z sieci wodociągowej korzystało 94,6% ogółu ludności powiatu. We wszystkich gminach poziom zwodociągowania był bardzo wysoki i wynosił od 92% do 100%. Miasta zwodociągowane były w 99,1%, a obszary wiejskie w 90,5%.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego ogólne zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2023 roku wynosiło 2 946,9 dam³, największe było w Gminie Świebodzin, a najmniejsze w Gminie Szczaniec. Na cele przemysłowe zużycie wody wynosiło 14 dam³, napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych – 350 dam³, a pozostała ilość na eksploatację sieci wodociągowej. Na przemysł przypadało 5,5% ogólnego zużycia wody w powiecie.

Według danych z Głównego Urzędu Statystycznego długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w 2023 roku wynosiła 452,5 km. Do sieci podłączonych było 46 494 mieszkańców. Z sieci kanalizacyjnej korzystało 86,2% ogółu ludności powiatu. Najlepiej skanalizowana była Gmina Świebodzin – 92,9%, natomiast najslabiej Gmina Szczaniec – 55,5%. W miastach odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosił 97,5%, a na obszarach wiejskich – 75,8%.

Ścieki z terenu powiatu trafiają do 7 oczyszczalni ścieków komunalnych. Podstawowe parametry zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 14 Komunalne oczyszczalnie ścieków

Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość maksymalna [m3/d]	Projektowana maksymalna wydajność RLM	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
Gmina Lubrza						
Lubrza	Lubrza, Romanówek, Nowa Wioska, Bucze, Buczyna, Zagaje, Boryszyn, Staropole	2644	Mechaniczno-biologiczna	960	9536	Rzeka Rakownik
Gmina Łagów						
Gronów	Łagów, Łagówek, Gronów, Jemiołów, Sieniawa, Sieniawa – Osiedle Górnicze (osada wsi Sieniawa), Wielopole (osada wsi Sieniawa), Żelechów	4423 RLM	Mechaniczno-biologiczna	1125	9375	Rzeka Łagowa
Gmina Skąpe						
Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla nerwowo i psychicznie chorych w Ciborzu, Cibórz 5, 66-213 Skąpe	Cibórz, Międzyzlesie, Rokitnica, Pałck, Niekarzyn, Radoszyn, Łąkie, Ołobok, Niesulice, Kalinowo, Skąpe.	3379	Mechaniczno-biologiczna	1680	9420	Rzeka Odra
Gmina Szczaniec						
Smardzewo	Smardzewo	500	Mechaniczno-biologiczna	109	109	Rów melioracyjny na działce nr 241
Gmina Świebódzin						
Świebódzin Ul. Młyńska 37	Świebódzin, Grodziszczce, Rzeczycza, Wityń, Wilkowo, Borów, Lubogóra, Lubinicko, Jezioro, Rosin, Raków, Chociule, Glińsk, Gościkowo, Jordanowo, Kępsko, Kupienino, Ługów, Nowy Dworek, Osogóra, Podlesie, Rozłogi, Rudgerzowice, Rusinów,	18 624 RLM	Z podwyższony m usuwaniem biogenów	8 400	39 600	Struga Świebodzińska

Lokalizacja	Miejscowości obsługiwane	Liczba mieszkańców korzystających z oczyszczalni	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość maksymalna [m3/d]	Projektowana maksymalna wydajność RLM	Bezpośredni odbiornik ścieków oczyszczonych
	Witosław oraz częściowo Gmina Szczaniec i Gmina Lubrza					
Wilkowo Wilkowo 27a	Wilkowo	b.d.	Mechaniczno-biologiczna	130	1 442	Rowy infiltrujące R1, R2 i R3 zlokalizowane na działce nr 182/11 w obrębie Wilkowo
Gmina Zbąszynek						
Oczyszczalnia ścieków w Zbąszynku	Zbąszynek, Dąbrówka Wielkopolska, Chlastawa, Kosieczyn, Rogoziniec, Kręcko	7973	Mechaniczno-biologiczna	1 550	11 467	Rów melioracji szczegółowej

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

W miejscach z rozproszoną zabudową oraz tam, gdzie nie ma możliwości technicznych lub ze względów ekonomicznych budowane są indywidualne systemy oczyszczania ścieków. Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego na bieżąco prowadzą ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2024 roku liczba zbiorników bezodpływowych wynosiła 950 sztuk, a przydomowych oczyszczalni ścieków 262 sztuki.

Na terenie powiatu świebodzińskiego wyznaczono sześć aglomeracji w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK):

- Aglomeracja Lubrza została ustanowiona uchwałą nr XV/131/20 Rady Gminy Lubrza z dnia 28 kwietnia 2020 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Lubrza.
- Aglomeracja Łagów została ustanowiona uchwałą nr XIV.110.2020 Rady Gminy Łagów z dnia 21 lutego 2020 roku w sprawie wyznaczenia aglomeracji Łagów.
- Aglomeracja Skąpe została ustanowiona uchwałą nr XXV/212/2020 Rady Gminy Skąpe z dnia 27 listopada 2020 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Skąpe.
- Aglomeracja Szczaniec została ustanowiona uchwałą nr XXIX/76/21 Rady Gminy Szczaniec z dnia 25 marca 2021 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Szczaniec.
- Aglomeracja Świebodziń została ustanowiona uchwałą Nr XXIX/392/2021 Rady Miejskiej w Świebodziń z dnia 26 marca 2021 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Świebodziń.
- Aglomeracja Zbąszynek została ustanowiona uchwałą nr XXVI/91/2020 Rady Miejskiej w Zbąszynku z dnia 28 grudnia 2020 roku w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Zbąszynek.

Poniższa mapa przedstawia funkcjonujące ujęcia wody oraz oczyszczalnie ścieków komunalnych na terenie powiatu świebodzińskiego.

Strona 41



7.9. Zasoby geologiczne

Na terenie powiatu występują złoża gazu ziemnego i ropy naftowej. W 2023 roku wydobycie gazu ziemnego wynosiło 3,15 mln m³, natomiast ropy naftowej – 12,74 tys. t. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 15 Złoże gazu ziemnego i ropy naftowej

Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (mln m ³)		Wydobycie
		Wydobywalne bilansowe	Przemysłowe	
Gaz ziemny				
Chałupczyn	B	17,93	15,97	-
Gryżyna	B	420,85	10,63	-
Ołobok	E	4,14	-	0,05
Radoszyn	E	97,27	20,05	3,10
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		Wydobywalne bilansowe	Przemysłowe	
Ropa naftowa				
Chałupczyn	B	61,11	54,44	-
Gryżyna	B	72,31	55,39	-
Ołobok	E	19,00	14,32	0,54
Radoszyn	E	495,03	78,62	12,20

B – w przypadku kopalin stałych – kopalnia w budowie, w przypadku ropy i gazu – przygotowane do wydobycia lub eksploatacja próbna.

E – złoża eksploatowane.

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Na terenie gminy Łagów znajduje się złożo wód leczniczych o temperaturze >20°C na wypływie z ujęcia. W 2023 roku porób wód leczniczych nie był prowadzony. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 16 Złoże wód leczniczych

Nazwa złoża lub odwiertu w obrębie złoża nieudostępnionego	Typ wody	Zasoby geologiczne bilansowe		Pobór (m ³ /rok)
		dyspozycyjne (m ³ /h) statyczne** (tys. m ³)	eksploatacyjne (m ³ /h)	
Łagów Lubuski IG-1	Lt	-	5,00	-

Lt – wody lecznicze o temperaturze >20°C na wypływie z ujęcia.

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Na terenie powiatu występują również złoża węgla brunatnego, piasków i żwirów, kredy jeziornej i kredy piszącej oraz surowce dla prac inżynierskich. W 2023 roku eksploatowano jedno złożo węgla brunatnego oraz 6 złóż piasków i żwirów. Okresowo eksploatowane jest jedno złożo piasków i żwirów. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 17 Złoża kopalin na terenie powiatu

Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Węgiel brunatny				
Sieniawa 1	Z	1154	827	-
Sieniawa 2	E	15538	14709	763
Sieniawa-siodło IX-XVI	R	24429	-	-
Torzyn	P	843879	-	-
Piaski i żwiry				

Błonie	T	490	-	-
Bucze	E	4742	3574	74
Bucze-Południe	R	2322	-	-
Gościkowo	Z	106	-	-
Jeziory	E	1425	1425	74
Mostki I	Z	213	-	-
Mostki II	R	2542	-	-
Niedźwiedź	R	5592	-	-
Niedźwiedź I	R	1198	-	-
Niedźwiedź II	R	17720	-	-
Niedźwiedź III	R	8864	-	-
Niedźwiedź IV	R	9285	-	-
Niedźwiedź V	R	8021	-	-
Pożrzadło	E	682	619	14
Rosin	R	3056	2236	-
Rudgerzowice	Z	211	-	-
Samsonki	Z	94	-	-
Samsonki I	E	130	-	0
Samsonki III	E	591	524	27
Sieniawa	E	3007	2624	12
Zagaje	R	382	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. t)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Kreda jeziorna i kreda pisząca				
Mostki	R	188	-	-
Szumiąca	Z	2511	-	-
Nazwa złoża	Stan zagosp. złoża	Zasoby (tys. m³)		Wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Surowce dla prac inżynierskich				
Sieniawa	R	860	-	-

E - złoża eksploatowane, P – złoża o zasobach rozpoznanych wstępnie, R - złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo, T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo, Z – złoża z którego wydobywanie zostało zaniechane.

Źródło: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2023 r.” Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy.

Wydobycie kopalin na terenie powiatu odbywa się na podstawie wydanych koncesji na rozpoznawanie, wydobywanie kopalin. Wykaz wydanych koncesji (obowiązujących według stanu na 10.12.2024 r.) przedstawia poniższa tabela.

Tabela 18 Wykaz wydanych koncesji na wydobywanie kopalin

Lp.	Nazwa złoża	Położenie	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Termin ważności koncesji
Koncesje wydane przez Ministra Środowiska					
1.	Ołobok	Ołobok, Łąkie (gmina Skąpe)	216,00	Ropa naftowa, gaz ziemny	04.03.2031 r.
2.	Radoszyn	Radoszyn, Rudgierzowice, Chociule (gmina Skąpe, gmina Świebodzin)	540,00	Ropa naftowa, gaz ziemny	31.12.2036 r.
3.	Sieniawa 1	Sieniawa (gmina Łagów)	16,30	Węgiel brunatny	14.10.2033 r.
4.	Sieniawa 2	Sieniawa (gmina Łagów) Wielowieś (pow. Sulęciński)	147,8015	Węgiel brunatny	16.10.2063 r.
Koncesje wydane przez Marszałka Województwa Lubuskiego					
1.	Bucze	Bucze (gmina Lubrza)	9,25	Piaski i żwiry	31.12.2044 r.

Lp.	Nazwa złoża	Położenie	Powierzchnia objęta eksploatacją [ha]	Rodzaj kopaliny	Termin ważności koncesji
2.	Jeziory	Jeziory (gmina Świebodzin)	6,56		20.09.2025 r.
3.	Pożrzadło	Pożrzadło (gmina Łagów	4,49		19.10.2027 r.
4.	Rosin	Rosin (gmina Świebodzin)	11,52		31.12.2030 r.
5.	Samsonki III	Samsonki (gmina Zbąszynek)	3,77		31.12.2035 r.
6.	Sieniawa	Sieniawa (gmina Łagów)	24,83		31.12.2050 r.
Koncesje wydane przez Starostę Świebodzińskiego					
1.	Samsonki 1	gm Zbąszynek, obręb Samsonki, dz. nr 1167/7, 1167/8	1,5898	Kruszywo naturalne (piaski i żwiry)	31.12.2030 r.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego, Starostwo Powiatowe w Świebodzinie, serwis MIDAS (wg stanu na 10.12.2024 r.).

Dla złoża „Gryżyna” została wydana decyzja inwestycyjna Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 czerwca 2021 roku znak: DGK-IV.4771.3.2020.7.KA na wydobywanie ropy naftowej i towarzyszącego gazu ziemnego ze złoża „Gryżyna”. Decyzja inwestycyjna stanowi podstawę dla rozpoczęcia fazy wydobywania dla koncesji nr 23/95/Ł z dn. 14 czerwca 2017 roku wydanej przez Ministra Środowiska na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż ropy naftowej i gazu ziemnego oraz wydobywanie ropy naftowej i gazu ziemnego ze złóż w obszarze "Krosno Odrzańskie - Świebodzin" (część bloku koncesyjnego nr 223).

7.10. Powierzchnia ziemi

Gleby powiatu powstały z osadów polodowcowych i holoceniowych. Obszary o uboższych glebach, najczęściej wytworzonych z piasków, lub na terenach o znacznych spadkach, porastają lasy, gleby żyzniejsze wykorzystywane są w większości jako grunty rolne. W lasach powiatu przeważają gleby bielcowe kwaśne lub skrytobielcowe świeże, wytworzone z piasków i żwirów polodowcowych, przede wszystkim piasków luźnych i słabogliniastych. W zachodniej i północno – zachodniej części powiatu dominują żyzniejsze gleby bielcowe na podłożu gliniastym oraz gleby brunatne właściwe, wytworzone z piasków gliniastych lekkich. W obniżeniach terenu dominują gleby mułowo bagienne, torfowe i murszowe. Ich największy kompleks występuje w dolinie Leniwej Obry.

Użytki rolne na terenie powiatu świebodzińskiego zajmują 48% powierzchni powiatu. Wśród gruntów ornych w powiecie dominuje gleby V i IV klasy bonitacyjnej. Na terenie powiatu nie ma gruntów ornych o I klasie bonitacyjnej. Szczegóły zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 19 Gleboznawcza klasyfikacja gruntów ornych w powiecie świebodzińskim

Sposób użytkowania a gruntów [ha]	Klasa bonitacyjna									
	II	III	IIIa	IIIb	IV	IVa	IVb	V	VI	VIz
Grunty orne	151,89	1378,35	4530,54	6198,45	2877,18	9469,58	6046,33	10873,46	4418,17	109,42

Źródło: Starostwo Powiatowe w Świebodzinie.

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi

Powiat Świebodziński w latach 2023-2024 opracował dla Gminy Skąpe i Gminy Świebodzin rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi, zawierający dane graficzne i karty rejestracyjne terenów, na których te ruchy i tereny występują.² W kolejnych latach zostanie opracowania dokumentacja dla gmin: Lubrza, Łagów, Szczaniec i Zbąszynek.

² Tereny wyszczególnione zostały na mapie pod adresem internetowym
<https://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>

Na obszarze gminy Skąpe rozpoznano i udokumentowano 18 obszarów objętych ruchami masowymi (o powierzchni powyżej 0,05 ha) oraz wyznaczono 4 tereny zagrożone ruchami masowymi. Łącznie osuwiska zajmują powierzchnię 2,02 ha, a tereny zagrożone 4,5 ha.

Natomiast na obszarze gminy Świebodzin rozpoznano i udokumentowano 9 obszarów objętych ruchami masowymi (o powierzchni powyżej 0,05 ha) oraz wyznaczono 17 terenów zagrożonych ruchami masowymi. Łącznie osuwiska zajmują powierzchnię 2,2 ha, a tereny zagrożone 19,67 ha.

7.11. Gospodarka odpadami

Odpady komunalne z terenu poszczególnych gmin odbierane są przez firmy wyłonione w przetargach, według ustalonego harmonogramu dostarczanego mieszkańcom. Odbiór odpadów komunalnych odbywa się w dwóch systemach:

- workowym i pojemnikowym – dla budynków jednorodzinnych,
- pojemnikowym – dla budynków wielolokalowych.

Z nieruchomości odbierane są odpady niesegregowane (zmieszane) oraz selektywnie zebrane tj.: metale i tworzywa sztuczne, papier i tektura, szkło oraz bioodpady.

Zasady w zakresie selektywnego zbierania i odbierania odpadów komunalnych ustalane są przez poszczególne gminy w uchwalanych regulaminach utrzymania czystości i porządku na terenie danej gminy.

Dodatkowo mieszkańcy poszczególnych gmin mogą oddawać wybrane frakcje odpadów do Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), które funkcjonują w następujących lokalizacjach:

- PSZOK ul. Salezjańska, Szczaniec.
- PSZOK Jezioro 55, Świebodzin,
- PSZOK ul. Świebodzińska 103, Lubrza,
- PSZOK Skąpe dz. nr 389/9
- PSZOK Długoszyń 80, Sulęcín (dla mieszkańców Gminy Łagów)
- PSZOK na terenie oczyszczalni ścieków w Zbąszynku.

Ilość odpadów komunalnych zebranych i odebranych w 2023 roku z terenu gmin powiatu świebodzińskiego wynosiła 23 244,7994 Mg. Najwięcej odpadów odebrano w Gminie Świebodzin, które stanowiły 54% wszystkich odpadów. Wśród zebranych i odebranych odpadów komunalnych większość z nich były to zmieszane (niesegregowane) odpady komunalne, które stanowiły 60,6% wszystkich odpadów. Szczegółowy wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 20 Masa odebranych odpadów komunalnych w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Masa zebranych i odebranych odpadów komunalnych	Masa zebranych i odebranych zmieszanych odpadów komunalnych
	Mg	
Gmina Lubrza	1553,4300	768,4200
Gmina Łagów	2039,2400	1359,0600
Gmina Skąpe	1723,2600	857,8900
Gmina Szczaniec	1441,5530	921,7430
Gmina Świebodzin	12564,7764	7881,2440
Gmina Zbąszynek	3922,5400	2310,8400
Powiat Świebodziński	23244,7994	14099,197

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 20 sierpnia 2021 roku w sprawie sposobu obliczania przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych (Dz. U. 2021 poz. 1530) uległ zmianie sposób obliczania poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za rok 2022 i kolejne lata. Obecnie poziom ten wylicza się jako stosunek łącznej masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do łącznej masy wytworzonych odpadów w danej gminie. Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399) obowiązek osiągnięcia poziomu recyklingu dla 2023 roku wynosił 35%. Jedynie Gmina Skąpe osiągnęła wymagany poziom.

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399) gminy zobowiązane są do ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania. Dla 2023 roku nie ma wymaganego poziomu ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Rozporządzenie

Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Dz. U. 2017 poz. 2412) przedstawia wymagany poziom do 16 lipca 2020 r, który wynosił do 35%. Wszystkie gminy osiągnęły wymagany poziom. Zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2024 poz. 399) gminy zobowiązane są do osiągnięcia wymaganego poziomu składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych. W roku 2023 poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych nie mógł przekroczyć poziomu składowania w wysokości 30%. Wszystkie gminy osiągnęły wymagany poziom.

Tabela 21 Obowiązkowe poziomy recyklingu, ograniczania masy i składowania odpadów komunalnych w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Poziom ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych odebranych i zebranych	Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	Poziom składowania odpadów komunalnych
Gmina Lubrza	33,26%	2,3560%	1,79%
Gmina Łagów	33,46%	6,37%	4,35%
Gmina Skąpe	37,44%	3,07%	17,13%
Gmina Szczaniec	32,72%	1,67%	21,73%
Gmina Świebodzin	24,86%	4,77%	28,39%
Gmina Zbąszynek	20,16%	10,04%	23,06%

Źródło: Urzędy Miast i Gmin powiatu świebodzińskiego.

Na terenie powiatu funkcjonują następujące instalacje do przetwarzania odpadów:

- Instalacja do mechanicznego przetwarzania odpadów i produkcji paliwa z odpadów (Instalacja do sortowania odpadów, instalacja do produkcji paliwa alternatywnego, suszarnia bębnowa) zarządzana przez WEXPOOL Sp. z o.o. ul. Poznańska 14 Dąbrówka Wielkopolska (gmina Zbąszynek). Moc przerobowa instalacji 240 000 Mg/rok.
- Instalacja odzysku odpadów z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej:
 - Kruszarka – zarządzana przez Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Jacek Dizurla Łagówek 28 (gmina Łagów). Moc przerobowa instalacji 4 880 Mg/rok,
 - Kruszarka Nordberg – zarządzana przez Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Piotr Szulc Nowa Wioska 2B (gmina Lubrza). Moc przerobowa instalacji 10 000 Mg/rok,
- Instalacja kompostowania selektywnie zbieranych odpadów zielonych i innych bioodpadów – zarządzana przez WEXPOOL Sp. z o.o. ul. Poznańska 14 Dąbrówka Wielkopolska (gmina Zbąszynek). Moc przerobowa instalacji 9 000 Mg/rok.

Odpady azbestowe

Zgodnie z „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2009 roku, zmienionego uchwałą 15 marca 2010 r.) przewiduje się usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest do końca 2032 roku. W celu realizacji zapisów krajowego programu usuwania azbestu na szczeblu gminnym zostały opracowane programy usuwania azbestu:

- „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Lubrza na lata 2013-2032”,
- „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Łagów na lata 2015-2032”
- „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Skąpe”,
- „Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Świebodzin na lata 2022-2032”,
- „Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Zbąszynek”,
- Gmina Szczaniec – brak programu.

Według danych zawartych w bazie azbestowej³ na terenie powiatu do unieszkodliwienia pozostało 6 213,239 Mg wyrobów zawierających azbest, z czego do osób fizycznych należy 5 250,98 Mg, tj. 84,5% wszystkich wyrobów azbestowych. Najwięcej wyrobów azbestowych do usunięcia pozostało na terenie gminy Świebodzin, a najmniej na terenie gminy Lubrza.

³ www.bazaazbestowa.gov.pl – wg. stanu na dzień 23.01.2025 r.

Tabela 22 Masa wyrobów azbestowych pozostała do unieszkodliwienia na terenie powiatu świebodzińskiego

Jednostka ewidencyjna	Wyroby azbestowe pozostałe do unieszkodliwienia [kg]		
	Osoby fizyczne	Osoby prawne	Razem
Gmina Lubrza	435195	1980	437175
Gmina Łagów	647520	19905	667425
Gmina Skąpe	707380	179160	886540
Gmina Szczaniec	1164185	104370	1268555
Gmina Świebodzin	1086774	593419	1680193
Gmina Zbąszynek	1209836	63515	1273351
Powiat Świebodziński	5250890	962349	6213239

Źródło: bazaazbestowa.gov.pl (wg stanu na 23.01.2025 r.).

7.12. Zasoby przyrodnicze

Według Głównego Urzędu Statystycznego obszary objęte ochroną prawną na terenie powiatu świebodzińskiego zajmują 27 266,85 ha, co stanowi 29,1% powierzchni powiatu⁴. W poszczególnych gminach obszary prawnie chronione zajmują powierzchnię:

- Gmina Lubrza – 5 707,89 ha
- Gmina Łagów – 8 640,90 ha
- Gmina Skąpe – 4 169,98 ha
- Gmina Szczaniec – 2 030,84 ha
- Gmina Świebodzin – 5 533,25 ha
- Gmina Zbąszynek – 1 183,99 ha.

Rezerваты przyrody

Na terenie powiatu ustanowiono osiem rezerwatów przyrody:

- 1) Nad Jeziorem Trześniowskim – obszar o powierzchni 47,73 ha, położony na terenie gminy Łagów. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu lasu bukowego pochodzenia naturalnego, z domieszką innych gatunków drzew. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 35/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Nad Jeziorem Trześniowskim" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1567). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 lipca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Nad Jeziorem Trześniowskim" (Dz. Urz. 2016 poz. 1633).
- 2) Uroczysko Grodziszczce – obszar o powierzchni 15,75 ha, położony na terenie gminy Szczaniec. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i historycznych fragmentu lasu liściastego o charakterze naturalnym wraz ze średniowiecznym grodziskiem. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 33/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Uroczysko Grodziszczce" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1565). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Uroczysko Grodziszczce” (Dz. Urz. 2016 poz. 1406).
- 3) Pawski Ług – obszar o powierzchni 34,52 ha, położony na terenie gminy Łagów. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowiska roślinności bagiennej i torfowiskowej z otaczającym je lasem. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 18/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie rezerwatu przyrody "Pawski Ług" (Dz. Urz. 2012 poz. 724). Nie ma ustanowionego planu ochrony.
- 4) Dębowy Ostrów – obszar o powierzchni 1,8447 ha, położony na terenie gminy Świebodzin. Celem ochrony jest zachowanie, ze względów naukowych i dydaktycznych, fragmentu lasu dębowego o charakterze naturalnym. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 37/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Dębowy Ostrów" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1569). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony

⁴ Dane z Głównego Urzędu Statystycznego (wg stanu na 31.12.2023 r.)

- Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Dębowy Ostrów" z dnia 2 sierpnia 2016 r. (Dz. Urz. 2016 poz. 1657).
- 5) Nietoperek – obszar o powierzchni 50,77 ha, położony częściowo w gminie Lubrza. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc zimowania i rozrodu wielogatunkowej kolonii nietoperzy. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 42/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 lipca 2011 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Nietoperek" (Dz. Urz. 2011 nr 81 poz. 1574). Na terenie rezerwatu wskazano drogi dla ruchu pojazdów Zarządzeniem Nr 5/2016 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 kwietnia 2016 r. w sprawie wskazania dróg dla ruchu pojazdów w rezerwacie przyrody „Nietoperek” oraz wyznaczono szlaki udostępniane dla ruchu pieszego Zarządzeniem Nr 4/2022 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z 8 marca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wyznaczenia szlaków udostępnionych dla ruchu pieszego w rezerwacie przyrody „Nietoperek”. Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Nietoperek” (Dz. Urz. 2016 poz. 2369).
 - 6) Kręcki Łęg – obszar o powierzchni 65,57 ha, położony na terenie gminy Zbąszynek. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie naturalnych zespołów łęgu olszowo-jesionowego i olsu porzeczkowego z drzewami pomnikowymi, stanowisk chronionych i rzadkich gatunków roślin oraz bogatej awifauny. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Nr 15/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 20 maja 2013 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Kręcki Łęg" (Dz. Urz. 2013 poz. 1530). Na terenie rezerwatu wskazano szlaki piesze Zarządzeniem Nr 9/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 lutego 2014 r. w sprawie wyznaczenia szlaku pieszego w rezerwacie przyrody „Kręcki Łęg”. Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 19 sierpnia 2016 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Kręcki Łęg” (Dz. Urz. 2016 poz. 1704).
 - 7) Pniewski Ług - obszar o powierzchni 6,83 ha, położony na terenie gminy Lubrza. Celem ochrony jest zachowanie torfowiska przejściowego z charakterystyczną florą i fauną. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 grudnia w sprawie rezerwatu przyrody "Pniewski Ług" (Dz. Urz. 2024 poz. 2942). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 15 października 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Pniewski Ług" (Dz. Urz. 2024 poz. 2399).
 - 8) Mechowisko Kosobudki – obszar o powierzchni 12,47 ha, położony na terenie gminy Łagów. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie kompleksu torfowisk niskich, w szczególności soligenicznych, źródeł oraz leśnych i nieleśnych ekosystemów lądowych i wodnych z charakterystycznymi dla tych ekosystemów biocenozami. Obowiązującym aktem prawnym jest Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 13 lutego 2017 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz. Urz. 2017 poz. 365). Dla rezerwatu ustanowiono plan ochrony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Mechowisko Kosobudki” (Dz. Urz. 2019 poz. 1849).

Parki krajobrazowe

Na terenie powiatu wyznaczono dwa parki krajobrazowe:

- 1) Łagowsko-Sulęciński Park Krajobrazowy – obszar o powierzchni 5 438,5 ha, otulina o powierzchni 6 554,7998 ha. Park położony częściowo na terenie gminy Łagów. Park utworzony został dla zachowania i ochrony naturalnego krajobrazu polodowcowego, fauny, flory, ich naturalnych siedlisk, a także wartości kulturowych jego terenu. Szczególnymi celami ochrony Parku są: ochrona wartości przyrodniczych, w tym: zachowanie kompleksów leśnych, w tym w szczególności starych lasów bukowych; zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych, w tym szczególnie rzadkich i zagrożonych oraz objętych ochroną prawną; zachowanie cennych lub zagrożonych elementów rodzimej różnorodności biologicznej środowisk wodnych; zachowanie charakterystycznych struktur geologicznych i geomorfologicznych; Ochrona wartości historycznych i kulturowych, w tym: zachowanie i ochrona charakteru zabudowy Łagowa; zachowanie obiektów zabytkowych i miejsc o istotnym znaczeniu historycznym i zabytkowym; zachowanie wartości kulturowych jednostek osadniczych, zwłaszcza starego budownictwa o cechach regionalnych; zachowanie, ochrona i

utrwalanie tożsamości kulturowej na obszarze Parku; Ochrona wartości krajobrazowych, w tym: zachowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Parku, zapewniającej rozmieszczenie funkcji obszaru w sposób nie powodujący obniżenia lub utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz nie kolidujący wzajemnie ze sobą; zachowanie tradycyjnych układów zabudowy wiejskiej; zachowanie zróżnicowanej rzeźby terenu atrakcyjnej dla ekspozycji krajobrazu: jeziorno-leśnego, jeziorno-rolniczego i rzeczno-rolniczo-leśnego; zachowanie mozaiki krajobrazowej jeziora, stare lasy bukowe, pola, łąki, doliny rzeczne. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XLIV/677/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 23 kwietnia 2018 r. w sprawie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2018 poz. 1096). Dla parku został ustanowiony plan ochrony Uchwałą Nr LXIII/983/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2024 poz. 1350).

- 2) Gryżyński Park Krajobrazowy – obszar o powierzchni 3 064,8 ha z wyznaczoną otuliną o powierzchni 7 911,2002 ha. Park położony częściowo na terenie gminy Skąpe. Szczególnymi celami ochrony Parku są: ochrona wartości przyrodniczych, w tym: zachowanie naturalnego systemu hydrologicznego; zachowanie siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych, w tym przede wszystkim muraw psammofilnych, łąk, torfowisk oraz łęgów nadrzecznych; zachowanie we właściwym stanie siedlisk przyrodniczych i zbiorowisk roślinnych, w tym szczególnie rzadkich i zagrożonych oraz objętych ochroną prawną; zachowanie charakterystycznych struktur geologicznych i geomorfologicznych; Ochrona wartości historycznych i kulturowych, w tym: zachowanie obiektów zabytkowych i miejsc o istotnym znaczeniu historycznym i zabytkowym; zachowanie wartości kulturowych jednostek osadniczych, zwłaszcza starego budownictwa o cechach regionalnych; zachowanie i utrwalanie tożsamości kulturowej na obszarze Parku; Ochrona wartości krajobrazowych, w tym: zachowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej Parku, zapewniającej rozmieszczenie funkcji obszaru w sposób nie powodujący obniżenia lub utraty wartości przyrodniczych i krajobrazowych oraz nie kolidujący wzajemnie ze sobą; zachowanie tradycyjnych układów zabudowy wiejskiej; zachowanie zróżnicowanej rzeźby terenu atrakcyjnej dla ekspozycji krajobrazu: jeziorno-leśnego, jeziorno-rolniczego i rzeczno-rolniczo-leśnego; zachowanie mozaiki krajobrazowej jeziora, lasy, pola, łąki, doliny rzeczne. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała nr XLIII/646/18 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 26 marca 2018 r. w sprawie Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2018 poz. 821). Dla parku został ustanowiony plan ochrony Uchwałą nr LXII/955/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 18 marca 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. 2024 poz. 960).

Obszar chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu wyznaczono cztery obszary chronionego krajobrazu:

- 1) Dolina Jeziornej Strugi – obszar o powierzchni 5 708,00 ha, położony częściowo na terenie gminy Łagów. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 3 Wojewody Lubuskiego z dnia 17 lutego 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dz. Urz. 2005 Nr 9 poz. 172 z późn. zm.).
- 2) Puszcza nad Pliszką – obszar o powierzchni 29 232,00 ha, położony częściowo na terenie gminy Łagów i Skąpe. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr V/76/19 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 15 kwietnia 2019 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Puszcza nad Pliszką".
- 3) Rynna Paklicy i Ołoboku – obszar o powierzchni 20 098,63 ha, położony częściowo na terenie gminy Lubrza, Świebodziń i Skąpe. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała nr XLVI/660/22 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 5 września 2022 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Rynna Paklicy i Ołoboku".
- 4) Rynny Obrzycko-Obrzańskie – obszar o powierzchni 18 915,39 ha, położony częściowo na terenie gminy Świebodziń i Zbąszynek. Obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr XXIII/296/16 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 12 września 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru chronionego krajobrazu o nazwie "Rynny Obrzycko - Obrzańskie".

Pomniki przyrody

Według Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska na terenie powiatu świebodzińskiego znajduje się 65 pomników przyrody, są to głównie pojedyncze drzewa oraz grupy drzew. W poszczególnych gminach liczba pomników przyrody wynosi:

- Gmina Lubrza – 14 sztuk,

- Gmina Łagów – 22 sztuki,
- Gmina Skąpe – 12 sztuk,
- Gmina Szczaniec – 4 sztuki,
- Gmina Świebodzin – 4 sztuki,
- Gmina Zbąszynek – 9 sztuk.

Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu ustanowionych jest 11 użytków ekologicznych, ich wykaz został przedstawiony w poniższej tabeli.

Tabela 23 Użytki ekologiczne na terenie powiatu

Lp.	Nazwa	Opis wartości przyrodniczych	Powierzchnia [ha]	Akt prawny
1	Żurawie Trzciny	Obszar obejmuje nieużytkowane łąki porośnięte trzciną, sitem, turzycami, można spotkać pojedyncze drzewka wierzby łoży. Obszar w okresie wiosenny podtapiany, obserwuje się znaczne bogactwo entomofauny	2,91	Uchwała nr XXXIV/207/2010 Rady Gminy Lubrza z dnia 19 lutego 2010 r.
2	Uroczysko Zagaje	Kompleks wilgotnych zbiorowisk roślinnych. Obszar łąk, mokradł, bagien, kęp drzew i krzewów będących miejscem bytowania i rozmnażania wielu gat. roślin i zwierząt	5,82	Uchwała nr XXXIV/208/2010 Rady Gminy Lubrza z dnia 19 lutego 2010 r.
3	Torfowisko Barcikowo	Miejsce występowania żurawiny błotnej, bobrka trójlistkowego, wełnianka pochowata, wełnianka wąskolistna oraz miejsce godowe płazów	3,62	Rozporządzenie nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny.
4	Kijewo	Naturalne lasy bagienne oraz regenerujące się torfowiska	9,69	
5	Bagno w Olszynach	Bagno śródlądowe	6,02	
6	Samsonki	Podmokłe tereny leśne	4,51	
7	Jezioro Bobrze	Teren na którym występuje roślinność (trzciną pospolita, oczeret jeziorny, pałka wąskolistna, szale jadowite, kosaciec żółty, narecznica błotna, turzycza błotna, olszyny, wierzba szara, grązel żółty, grzybień) zwierzęta (błotniak, żuraw, łabędź niemy)	12,70	Uchwała nr IX/65/03 Rady Gminy Łagów z dnia 10 grudnia 2003 r.
8	Jezioro Księżno	Jezioro jest miejscem liczego występowania grązela żółtego oraz grzybieli białych. Na łąkach otaczających jezioro rośnie storczyk szerokolistny, a w pobliskich zaroślach listera jajowata.	18,91	Uchwała nr XLV/401/94 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 23 maja 1994 r.
9	Klipa	Naturalny zbiornik wodny ze zbiorowiskiem roślin (rdenica pływająca, pływacz zwyczajny, roślina mięsożerna)	1,01	Uchwała nr XXXIII/416/09 Rady Miejskiej w Świebodzinie z dnia 26 czerwca 2009 r.
10	W Dolinie Jabłonnej	Fragment doliny rzecznej	0,80	Rozporządzenie Nr 5 Wojewody Lubuskiego z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny
11	Szlak Wydry	Miejsce bytowania wydry	7,24	

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (według stanu na dzień 18.02.2025 r.)

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000

Na terenie powiatu świebodzińskiego utworzono dziewięć obszarów Natura 2000⁵:

PLH080002 Rynna Jezior Obrzańskich - jest to specjalny obszar ochrony siedlisk, o powierzchni 15 305,73 ha. To rozległe obniżenie pomiędzy Wielkopolską a Ziemią Lubuską, tzw. Bruzda Zbąszyńska, rozdzielająca Pojezierze Łagowskie od Pojezierza Poznańskiego. Ponad 30% powierzchni Obszaru stanowią wody i powiązane z nimi siedliska – torfowiska, podmokłe łąki, bagna, szuwały i lasy łęgowe i bagienne. Obszar charakteryzuje się skomplikowanym układem hydrograficznym. W jego południowej części Obra wciną się w południkowo zorientowaną rynnę, przepływając przez szereg

⁵ Szczegółowy opis obszarów Natura 2000 znajduje się na stronie internetowej: <http://natura2000.gdos.gov.pl/>

jezior, w tym największe Jez. Zbąszyńskie (742 ha). Jeziora doliny Obry są płytkie (średnia głębokość 1 – 2 m), silnie zeutrofizowane, otoczone rozległymi obszarami bagiennymi i lasami. Na kilku z nich (Wielkie, Lutol, Chobienickie) występują zalesione wyspy. W części północnej, poza doliną Obry, znajduje się ciąg jezior nieco głębszych, słabiej zeutrofizowanych, a nawet mezotroficznych. Lesistość obszaru jest znaczna, wynosi około 45%, przeważają lasy sosnowe. Zaludnienie jest niewielkie, w gospodarce dominuje leśnictwo, rolnictwo oraz hodowla ryb. W ostatnich latach wzrasta, istotna z punktu widzenia ochrony ptaków, presja rekreacji i zabudowy letniskowej terenu. Obszary i obiekty chronione: rezerваты przyrody Dąbrowa na Wyspie, Jeziora Gołyńskie, Jezioro Wielkie, Wyspa na Jez. Chobienickim, Pszczewski Park Krajobrazowy oraz obszary chronionego krajobrazu. Obszar ważny w szczególności dla ochrony naturalnych zbiorników wodnych, siedlisk torfowiskowych, a także leśnych siedlisk przyrodniczych w typie lasów łęgowych oraz stanowisk rzadkich gatunków zwierząt kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Łącznie na obszarze Natura 2000 Rynna Jezior Obrzańskich, stwierdzono 16 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 11 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy. 9 typów siedlisk przyrodniczych oraz 6 gatunków dzikiej fauny, spełniając kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 29 kwietnia 2014 r. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Poznaniu w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Rynna Jezior Obrzańskich PLH080002 (Dz. Urz. 2014 poz. 979) zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 20 lutego 2017 r. (Dz. Urz. 2017 poz. 426).

PLH080001 Dolina Leniwej Obry – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 7 137,66 ha. Obejmuje w dwóch częściach, rozległe obniżenie doliny Leniwej Obry między miejscowościami Babimost i Międzyrzecz, w północnej części przechodzące w dolinę Paklicy. Ostoja ma charakter rozległej, zatorfionej doliny wolno płynącej rzeki. Obecnie podlega spontanicznej renaturyzacji i stanowi mozaikę ekstensywnie użytkowanych łąk, pastwisk oraz lasów i zarośli łęgowych. W północnej części ostoi zlokalizowane są liczne jeziora w tym największe Jezioro Bukowieckie (o powierzchni 82,5 ha). Ukształtowanie terenu obszaru jest bardzo zróżnicowane, charakterystyczne dla krajobrazu polodowcowego. Obszar odznacza się bardzo słabym zaludnieniem i niską antropopresją. Obszar ważny w szczególności dla ochrony populacji kaldezi dziewięciornikowatej występującej w obszarze na stanowisku naturalnym, a także bardzo cennych siedlisk lasów łęgowych i grądowych, ziołorośli nadrzecznych oraz łąk trzęślicowych w tym także rzadkich i zagrożonych populacji gatunków zwierząt takich jak: czerwończyk nieparek, piskorz oraz kumak nizinny i wydra. Łącznie na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Dolina Leniwej Obry PLH080001, stwierdzono 11 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 1 gatunek rośliny oraz 5 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. Dyrektywy. 12 typów siedlisk przyrodniczych oraz wszystkie zidentyfikowane gatunki roślin i zwierząt spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru o znaczeniu Wspólnotowym. Na terenie ostoi znajdują się także stanowiska kilkunastu zagrożonych gatunków roślin w skali kraju i/lub regionu, w szczególności takich jak: *Cephalanthera rubra*, *Dactylorhiza incarnata*, *Dactylorhiza majalis*, *Daphne mezereum*, *Dianthus superbus*, *Drosera rotundifolia*, *Epipactis helleborine*, *Galanthus nivalis*, *Gladiolus imbricatus*, *Hedera helix*, *Lilium martagon*, *Listera ovata*, *Orchis militaris*, *Platanthera bifolia*, *Trollius europaeus*.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Leniwej Obry PLH080001 (Dz. Urz. 2017 poz. 778).

PLH080003 Nietoperek – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 7 377,37 ha. Obszar leży w środkowowschodniej części województwa lubuskiego na pograniczu powiatów międzyrzeckiego, sulęcińskiego oraz świebodzińskiego. Usytuowany na pograniczu dwóch mezoregionów fizyko geograficznych: Brzda Zbąszyńska oraz Pojezierze Łagowskie. Dominujące formy użytkowania terenu w północnej części to lasy i grunty leśne, natomiast grunty orne przeważają w części południowej. Wody powierzchniowe koncentrują się na zachodzie i północnym wschodzie obszaru Natura 2000 Nietoperek. Obszar stanowi ostoję nietoperzy, która obejmuje rozległą sieć starych fortyfikacji podziemnych tj. 30 km żelbetonowych podziemi, 30-50 m pod powierzchnią ziemi. Tworzą one część

tzw. Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego zbudowanego w latach 1933 - 1945. Podziemia łączą się z powierzchnią ziemi kilkoma pionowymi szybami wentylacyjnymi, korytarzami prowadzącymi do bunkrów objętych ochroną w formie rezerwatu przyrody „Nietoperek”.. Dodatkowo do ostoi włączono Tunel w Wysokiej. W skład ostoi wchodzi także naziemne tereny żerowiskowe nietoperzy, odpowiadające mniej więcej granicom Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego "Uroczyska Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego". Obszar obejmuje najważniejsze zimowisko nietoperzy w środkowej Europie i ich tereny żerowiskowe. Zimuje tu nawet 29 500 osobników (w 1991r.; 28 870 os. w 2000r.), należących do co najmniej 12 gatunków (w tym 4 gatunki z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Najliczniej występują: nocek rudy *Myotis daubentonii*, nocek duży *M. myotis*, gacek wielkouch *Plecotus auritus* i nocek *Natterera M. nattereri*.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 22 sierpnia 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nietoperek PLH080003 (Dz. Urz. 2018 poz. 1906).

PLH080008 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 6 771,02 ha. Obszar leży w środkowo-zachodniej Polsce, w centralnej części Pojezierza Lubuskiego. Największą i jedyną miejscowością położoną częściowo na terenie Ostoi jest zabytkowy Łagów – ośrodek letniskowo-wypoczynkowy, liczący ok. 1700 stałych mieszkańców. Na obrzeżach Obszaru i w jego bliskiej odległości rozmieszczone są mniejsze wsie: Łagówek, Jemiołów, Pożrzadło, Gronów i Wielowieś. W podziale administracyjnym Polski, Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie leżą w całości w województwie lubuskim, na terenie gmin Łagów i Sulęcín. Lasami, które stanowią 85% powierzchni obszaru, zarządzają w imieniu Skarbu Państwa, Nadleśnictwa Sulęcín i Świebodziń. Według geobotanicznego podziału Polski, którego wyznacznikami są między innymi warunki klimatyczne oraz zasięgi występowania gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych, obszar Ostoi w całości należy do Krainy Wielkopolsko-Kujawskiej. Kształt Ostoi przypomina literę V i jest wyciągnięty wyraźnie w kierunku północ – południe na odcinku o długości ponad 16 km, a jego wyraźne dwie osie stanowią: w części wschodniej - głęboko wcięta w krajobraz morenowy rynna łagowska oraz ciąg jezior w odnodze zachodniej. Na powierzchni ponad 3100 ha, obszar Buczyn Łagowsko-Sulęcińskich pokrywa się z obszarem Łagowskiego Parku Krajobrazowego. Południową granicę obszaru stanowi jedną z głównych arterii komunikacyjnych kraju, droga nr 2 relacji Warszawa - Świecko (i dalej Berlin) oraz autostrady A-2. Obszar ważny w szczególności dla ochrony siedlisk lasów bukowych i kwaśnych dąbrów, torfowisk wysokich, przejściowych i trzęsawisk, a także bardzo cennych siedlisk hydrogenicznych o charakterze twardowodnych i mezotroficznych zbiorników wodnych z podwodnymi łakami ramienic. Łącznie na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008, stwierdzono 12 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 12 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy. 12 typów siedlisk przyrodniczych oraz 3 gatunki dzikiej fauny spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie PLH080008 zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 18 maja 2016 roku (Dz. Urz. 2016 poz. 1070).

PLH080042 Stara Dąbrowa w Korytach – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 1 630,39 ha. Obszar położony jest w całości w mezoregionie Równina Torzymska (makroregion: Pojezierze Lubuskie (Brandebursko – Lubuskie) (Solon et al. 2018). Obszar położony jest na terenie dwóch gmin: Torzym (powiat sulęciński) oraz Łagów (powiat świebodziński), na terenie administrowanym przez trzy nadleśnictwa: Torzym, Świebodziń oraz Bytnica. Obszar obejmuje niezwykle cenne, stare drzewostany dębowe z rzadkimi gatunkami chrząszczy ksylofagicznych, w tym dużą i stabilną populacją jelonka rogacza *Lucanus cervus*, dla ochrony którego obszar ma istotne znaczenie. Występują tutaj również znaczne powierzchnie innych typów siedlisk leśnych: kwaśnych i żyznych buczyn oraz grądu środkowoeuropejskiego. W pobliżu rzeki Pliszki odnotowano także niewielkie fragmenty lasów łęgowych. W obszarze stwierdzono również występowanie wilka *Canis lupus*, dla którego jest on, wraz z sąsiednimi obszarami Natura 2000 jednym z kluczowych w zachodniej Polsce.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 16 lutego 2021 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Stara Dąbrowa w Korytach PLH080042 (Dz. Urz. 2021 poz. 462).

PLH080035 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach – jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 29,71 ha. Obszar składa się z dwóch części alei dębowych położonych na północ od miejscowości Gryżyna w gminie Bytnica oraz alei dębowych położonych na południowy – zachód od miejscowości Zawisze w gminie Skąpe. Obszar położony w południowo-wschodniej części Puszczy Rzepińskiej, otoczony zwartymi drzewostanami sosnowymi, graniczący i w niewielkim fragmencie pokrywający się z terenem Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza nad Pliszką, a także Gryżyńskiego Parku Krajobrazowego. Obszar włączony do sieci Natura 2000 ze względu na występowanie trzech gatunków owadów z Listy gatunków bezkręgowców z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (Dyrektywy Siedliskowej): kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo*, jelonka rogacza *Lucanus cervus* i pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*. Ponadto, o wartości obszaru świadczą liczne aleje starych dębów. Obszar ten ma łączność z rozległymi kompleksami leśnymi Puszczy Lubuskiej i stanowi istotny element sieci korytarzy ekologicznych.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 7 marca 2017 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dębowe Aleje w Gryżynie i Zawiszach PLH080035 (Dz. Urz. 2017 poz. 585).

PLH080011 Dolina Pliszki - jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 5 033,85 ha. Ostoja obejmuje małą dolinę rzeczną, biegnącą przez rozległe pola sandrowe. Sandr Pliszki oddzielony jest wysokimi krawędziami od wyższych poziomów sandrowych i wzgórz moreny czołowej. Rzeka zachowała naturalny charakter i jest otoczona przez duży kompleks leśny, głównie borów sosnowych. Wzdłuż rzeki występują płaty nadrzecznych zbiorowisk leśnych oraz torfowiska i trzęsawiska. Charakterystyczna jest strefowość mokradeł, związana z reżimem hydrologicznym rzeki oraz oddziaływaniem wód podziemnych i źródliskowych w sąsiedztwie zboczy doliny. Kolonia rozrodcza nocka dużego znajduje się w pomieszczeniach pod zrujnowanej fabryce celulozy. Obszar ważny w szczególności dla ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych w typie lasów łęgowych, a także siedlisk torfowiskowych oraz stanowisk rzadkich gatunków bezkręgowców poczwarówki zwężonej i poczwarówki jajowatej. Łącznie stwierdzono 11 typów siedlisk przyrodniczych z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 18 gatunków zwierząt i roślin wymienionych w załączniku II ww. dyrektywy. 10 typów siedlisk przyrodniczych oraz 10 gatunki dzikiej fauny i flory, spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 10 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Pliszki PLH080011 zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 4 października 2016 roku (Dz. Urz. 2016 poz. 1985).

PLH080037 Lasy Dobrosułowskie - jest to specjalny obszar ochrony siedlisk o powierzchni 11 192,86 ha. Obejmuje reprezentatywny fragment Puszczy Lubuskiej, zwanej inaczej Rzepińską. Puszcza ta, stanowi wielki kompleks leśny obejmujący obszar pomiędzy trzema rzekami: Odrą, Wartą i Obrą. Tworzą go głównie piaszczyste tereny sandrowe, dość liczne jeziora oraz drzewostan o charakterze monokultury, w którym zdecydowanie dominuje sosna zwyczajna. Nielicznie spotyka się drzewostany o charakterze naturalnym, np. buczyny, dąbrowy, grądy czy łęgi. Obszar jest dość słabo zaludniony. Obszar ważny w szczególności dla ochrony populacji wilka oraz ksylobiontycznych i dendrofilnych chrząszczy - kozioroga dębosza, jelonka rogacza oraz pachnicy dębowej. Łącznie na terenie obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Lasy Dobrosułowskie PLH080037, stwierdzono 6 typów siedlisk przyrodniczych, wymienionych w załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, a także 8 gatunków zwierząt wymienionych w załączniku II powyższej dyrektywy. 4 gatunki dzikiej fauny spełniają kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Lasy Dobrosułowskie PLH080037.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem nr 28/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 9 października 2013 r. w sprawie ustanowienia planu

zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Lasy Dobrusułowskie PLH080037 zmienione zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 11 kwietnia 2016 roku (Dz. Urz. 2016 poz. 815).

PLB080005 Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry – jest to obszar specjalnej ochrony ptaków o powierzchni 14 793,28 ha. To rozległe obniżenie pomiędzy Wielkopolską a Ziemią Lubuską, tzw. Bruzda Zbąszyńska, rozdzielająca Pojezierze Łagowskie od Pojezierza Poznańskiego. Ponad 30% powierzchni obszaru stanowią wody i powiązane z nimi siedliska takie jak: torfowiska, podmokłe łąki, bagna, szuwały oraz lasy łęgowe i bagienne. Obszar charakteryzuje się skomplikowanym układem hydrograficznym: Obrą wciną się w południkowo zorientowaną rynnę, przepływa przez szereg jezior, w tym największe Jez. Zbąszyńskie (742 ha). Jeziora dolin rz. Obry są płytkie (średnia głębokość 1-2 m), dość znacznie zeutrofizowane, otoczone rozległymi obszarami torfowisk niskich i przejściowych, a także lasami łęgowymi. W części północnej obszaru, znajduje się ciąg jezior nieco głębszych i mniej zeutrofizowanych. Lesistość obszaru jest duża, wynosi ok. 45%, z przeważającym udziałem lasów iglastych (borów sosnowych). W ostoi utrzymują się też rozległe połacie łąk i pastwisk. Obszar ważny w szczególności dla ochrony łęgowej i przelotnej populacji 13 gatunków ptaków, w tym 6 gatunków ujętych w załączniku I Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa tj.: bąka, bączka, podgorzałki, kani czarnej, błotniaka stawowego i rybołowa (>0,5% pop. krajowej), a także 7 gatunków ptaków regularnie migrujących nie wymienionych w załączniku I ww. dyrektywy: perkoza dwuczubego, czapli siwej, gęgawy, gągoła, kormorana (>0,5% pop. krajowej), a także krzyżówki i łyski (>1% pop. szlaku wędrówkowego), spełniających kryteria uznania ich za przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry PLB080005 zamieszczono szczegółowy wykaz gatunków wraz z wyczerpującym uzasadnieniem ich kwalifikacji do miana przedmiotów ochrony ww. obszaru Natura 2000.

Plan zadań ochronnych został ustanowiony zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 28 marca 2014 roku w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jeziora Pszczewskie i Dolina Obry PLB080005 (Dz. Urz. 2014 poz. 878).

Korytarze ekologiczne

Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych zapewnia zachowanie funkcjonalnej łączności w warunkach powszechnej obecnie fragmentacji środowiska. Korytarze ekologiczne to obszary umożliwiające przemieszczanie się roślin i zwierząt pomiędzy siedliskami. Korytarze to drogi życia, dzięki którym wiele gatunków może egzystować pomimo niekorzystnych zmian w środowisku a cenne europejskie siedliska nadal cechuje wysoka bioróżnorodność. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Mapa przebiegu korytarzy ekologicznych w Polsce opracowana została przez Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży (obecnie Instytut Biologii Ssaków). Na terenie powiatu świebodzińskiego wyznaczono trzy korytarze ekologiczne: Lasy zachodniej Wielkopolski, Lasy Wielkopolskie – Bory Zielonogórskie oraz Puszcza Lubuska.

Audyt krajobrazowy

Audyt krajobrazowy jest narzędziem polityki przestrzennej w zakresie krajobrazu ukierunkowanym na jego ochronę, gospodarkę i planowanie. Służy do identyfikacji, charakterystyki i oceny krajobrazów oraz pozwala uzyskać wiedzę o walorach krajobrazowych danego regionu. Dla województwa lubuskiego został przyjęty uchwałą nr IV/66/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 28 października 2024 r. w sprawie Audytu krajobrazowego województwa lubuskiego. W audycie określa się krajobrazy występujące na danym obszarze, lokalizację krajobrazów priorytetowych, lokalizację i granicę obszarów prawnie chronionych, zagrożenia dla możliwości zachowania krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów objętych formami ochrony oraz rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony tych krajobrazów.

Typowanie krajobrazów do grupy priorytetowych opiera się na zapisach zawartych w Karcie Oceny Krajobrazu. Na podstawie analizy stanu zachowania i wykształcenia poszczególnych cech analitycznych charakterystycznych typologicznie, cech unikatowych i cech syntetycznych określa się, czy dany krajobraz spełnia co najmniej jedno z czterech kryteriów: unikatowości występowania, reprezentatywności, dotychczasowej ochrony prawnej oraz ważności krajobrazu. Na terenie powiatu wyznaczono trzynaście krajobrazów priorytetowy o łącznej powierzchni 113 835 ha, są to:

- Gościkowo – Jordanowo - miejscowość o zwartej, wielorzędowej zabudowie o charakterze wiejskim,
- Obszar wiejski z Rynną Czarnej Wody - z przewagą wielkoobszarowych pól łąk i pastwisk,
- Lubrza - Nowa Wioska – obszar wiejski z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim,
- Mostki - obszar wiejski z przewagą terenów zabudowanych o charakterze wiejskim,
- Obszar wiejski Kaława – Wysoka - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
- Obszar wiejski Kosieczyn - Wyszczanowo z doliną Obry Leniwej - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
- Bory Pojezierza Lubuskiego – obszary leśne z przewagą siedlisk borowych,
- Obszar wiejski Glińsk – Jezioro – Myszęcin - z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących pola średniej wielkości,
- Lasy między jeziorami Niesłysz i Wilkowskim - z przewagą siedlisk lasowych,
- Buczyny Łagowsko-Sulęcińskie - z przewagą siedlisk lasowych,
- Lasy nad jeziorem Paklicko Wielkie - z przewagą siedlisk lasowych,
- Bory Równiny Torzyskiej - z przewagą siedlisk borowych,
- Torfowisko Pliszka - głównie bezleśne, z dominacją szuwarów i turzycowisk.

Lasy

Według Głównego Urzędu Statystycznego lasy w powiecie świebodzińskim w 2023 roku zajmowały powierzchnię 39 505,95 ha. Lasy publiczne stanowiły 97,11% wszystkich lasów na terenie powiatu. Wskaźnik lesistości w 2023 roku wynosił 42,2% i był niższy niż dla województwa lubuskiego, który wynosił 49,4%. Najbardziej zalesioną gminą jest Gmina Łagów, a najmniej Szczaniec.

Tabela 24 Zestawienie powierzchni lasów w 2023 roku

Jednostka ewidencyjna	Powierzchnia lasów ogółem	Lasy publiczne	Lasy prywatne	Lesistość
	ha			%
Gmina Lubrza	5824,16	5748,73	75,43	47,7
Gmina Łagów	11881,75	11790,33	91,42	59,7
Gmina Skąpe	8933,04	8847,09	85,95	49,2
Gmina Szczaniec	2917,07	2785,16	131,91	25,7
Gmina Świebodzin	6211,57	6037,18	174,39	27,4
Gmina Zbąszynek	3738,36	3157,59	580,77	39,7
Powiat Świebodziński	39505,95	38366,08	1139,87	42,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona jest na podstawie planów urządzenia lasu, sporządzanych dla nadleśnictw na 10 lat. Plan urządzenia lasu zawiera opis i ocenę stanu lasu, program ochrony przyrody oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.

Lasy będące własnością Skarbu Państwa na terenie powiatu świebodzińskiego administrowane są przez cztery Nadleśnictwa. Według danych⁶ z nadleśnictw powierzchnia lasów zarządzanych przez dane nadleśnictwo na terenie powiatu wynosi:

- Nadleśnictwo Świebodzin – 21 386,6615 ha
- Nadleśnictwo Babimost – 6 778,98 ha
- Nadleśnictwo Bytnica – 5 728,347 ha
- Nadleśnictwo Sulechów – 3 230,86 ha

Powierzchnia lasów podlegająca nadzorowi prowadzonego przez Starostę Świebodzińskiego (lasy osób fizycznych nie stanowiących własności Skarbu Państwa, lasy wspólnot) wynosiła na koniec 2024 roku

⁶ Według stanu na grudzień 2024 roku.

1 139,87 ha. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa objęte są inwentaryzacją lub uproszczonym planem urządzenia lasów.

Tereny zieleni urządzonej

Na tereny zieleni w powiecie świebodzińskim składają się:

- 4 parki spacerowo-wypoczynkowe o powierzchni łącznej 17,6 ha;
- 46 zieleńców o powierzchni łącznej 34,3 ha;
- zieleń uliczna i tereny zieleni osiedlowej o łącznej powierzchni 33,15 ha;
- 44 cmentarze o łącznej powierzchni 36,14 ha;
- lasy gminne o powierzchni 25,10 ha.

(źródło: Główny Urząd Statystyczny, wg stanu na 2023 r.).

8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu

W przypadku braku realizacji Programu, przeprowadzona analiza i ocena istniejącego stanu środowiska pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji Programu przyczynić się będzie do występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Utrudni to również realizację założeń zrównoważonego rozwoju Powiatu Świebodzińskiego.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Programu ochrony środowiska:

1. Brak kontroli nad emisjami zanieczyszczeń do atmosfery może prowadzić do:
 - Wzrostu stężenia pyłów zawieszonych (PM₁₀, PM_{2.5}), benzo(a)pirenu, dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x) i innych zanieczyszczeń.
 - Pogorszenia jakości powietrza, co ma bezpośredni wpływ na zdrowie ludzkie (wzrost zachorowań na astmę, alergie, choroby serca i płuc).
 - Zwiększenia efektu cieplarnianego, co przyczynia się do zmian klimatycznych.
2. Brak działań mających na celu ograniczenie emisji gazów cieplarnianych (głównie CO₂ i metanu) może prowadzić do:
 - Przyspieszenia globalnego ocieplenia, co powoduje zmiany klimatu i częstsze występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (susze, powodzie, huragany).
3. Brak ochrony zasobów wodnych może prowadzić do:
 - Wzrostu zanieczyszczeń wód gruntowych i powierzchniowych spowodowanych przez chemikalia, ścieki, pestycydy i inne zanieczyszczenia.
 - Degradacji ekosystemów wodnych, co może prowadzić do wymierania gatunków ryb i innych organizmów wodnych.
 - Pogorszenia jakości wody pitnej, co zagraża zdrowiu ludzi.
4. Brak działań ochronnych gleb może prowadzić do:
 - Erozi gleby, zmniejszenia jej żyzności, co negatywnie wpływa na rolnictwo.
 - Nadmiernego stosowania pestycydów i nawozów, co prowadzi do degradacji gleb i zanieczyszczenia wód gruntowych.
 - Utraty bioróżnorodności roślin i zwierząt, co osłabia ekosystemy.
5. Niechronione obszary przyrodnicze są bardziej narażone na:
 - Wylesianie i niszczenie naturalnych siedlisk, co prowadzi do wymierania gatunków zwierząt i roślin.
 - Zmniejszenie różnorodności biologicznej, co zagraża stabilności ekosystemów oraz pogarsza ich zdolność do regeneracji.
 - Inwazje gatunków obcych, które mogą wypierać rodzime gatunki i destabilizować lokalne ekosystemy.
6. Brak odpowiednich programów gospodarowania odpadami skutkuje:
 - Zwiększeniem ilości odpadów, które trafiają do środowiska.
 - Niewłaściwym składowaniem i utylizacją odpadów, co zagraża zdrowiu ludzi i zwierząt oraz prowadzi do zanieczyszczenia gleby i wody.
 - Większą emisją gazów cieplarnianych z wysypisk i spalarni odpadów.
7. Brak ochrony obszarów cennych przyrodniczo może prowadzić do:
 - Degradacji tych obszarów poprzez intensywną działalność człowieka (urbanizacja, turystyka masowa, przemysł).
 - Utraty unikalnych wartości krajobrazowych i kulturowych, co wpływa nie tylko na środowisko, ale również na lokalną gospodarkę (np. turystykę ekologiczną).
8. Brak działań w zakresie ochrony środowiska ma bezpośredni wpływ na zdrowie ludzi, w tym:

- Zwiększenie zachorowalności na choroby układu oddechowego i sercowo-naczyniowego.
- Zwiększenie ryzyka wystąpienia nowotworów spowodowanych kontaktem z zanieczyszczeniami chemicznymi.
- Pogorszenie jakości życia z powodu zmian klimatycznych, ekstremalnych zjawisk pogodowych, niedoborów wody i żywności.

9. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Programu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody

Na podstawie analizy aktualnego stanu środowiska na terenie Powiatu Świebodzińskiego określono najistotniejsze problemy środowiskowe w podziale na poszczególne obszary interwencji.

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

- W strefie lubuskiej, do której należy Powiat Świebodziński, odnotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego dla ozonu (klasa D2) z uwzględnieniem kryteriów ochrony zdrowia oraz ochrony roślin,
- Występowanie systemów ogrzewania indywidualnego opartych na spalaniu paliw stałych w kotłach o niskiej efektywności,
- Stosowanie paliw niskiej jakości lub spalanie odpadów w piecach domowych,
- Zmiany klimatyczne wpływające na różnorodność biologiczną szczególnie na obszarach objętych ochroną prawną,
- Ograniczone tereny pod inwestycje OZE ze względu na lokalne ekosystemy, w tym obszary prawnie chronione,
- Nieprzystosowanie sieci elektrycznej do odbioru energii z odnawialnych źródeł,
- Wysokie koszty początkowe instalacji OZE dla prosumentów.

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

- Wzrastająca liczba pojazdów poruszających się po drogach powiatu,
- Pogarszające się warunki klimatu akustycznego.

Obszar interwencji – Pola elektromagnetyczne

- Wzrastająca liczba źródeł pól elektromagnetycznych oraz zwiększenie ich koncentracji.

Obszar interwencji – Gospodarowanie wodami

- Występowanie jednolitej części wód powierzchniowej o złym stanie,
- Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitej części wód powierzchniowych rzecznych i jeziornych na terenie powiatu jest zagrożone,
- Niewłaściwe lub niewystarczające oczyszczenie ścieków może być zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych,
- Nadmierne stosowanie nawozów sztucznych, które spływają do wód powodując ich eutrofizację,
- Zmiany klimatyczne powodujące występowanie coraz częstszych zjawisk ekstremalnych (podtopienia, susze, huragany),
- Większość obszaru powiatu jest silnie zagrożony suszą,
- Tereny zagrożone ryzykiem powodziowym w Gminie Łagów wzdłuż rzeki Pliszki.

Obszar interwencji – Gospodarka wodno-ściekowa

- Ujęcia wody nie mają ustanowionej strefy ochrony pośredniej co zwiększa ryzyko potencjalnego zanieczyszczenia wód podziemnych działalnością antropogeniczną,
- Nieszczelne zbiorniki bezodpływowe mogące powodować skażenie gleb i wód podziemnych.
- Rozwijająca się zabudowa mieszkaniowa powoduje zwiększone zapotrzebowanie na pobór wody oraz większą produkcję ścieków wymagających oczyszczenia.

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne

- Zwiększanie wydobycia kopalin może powodować degradację środowiska.

Obszar interwencji – Gleby

- Przewaga gruntów ornych o glebach od słabych do najsłabszych klas bonitacyjnych,

- Występowanie gleb podatnych na degradację,
- Degradacja gleb w wyniku nadmiernej urbanizacji,
- Wyplukiwanie pierwiastków i związków chemicznych z gleb powodując zanieczyszczenie wód podziemnych i powierzchniowych.
- Występowanie obszarów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Obszar interwencji – Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

- Wysoki udział niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w ogólnym strumieniu odebranych odpadów,
- Niewystarczająca wiedza mieszkańców o segregacji odpadów,
- Trudności w osiąganiu, przez poszczególne gminy, co roku coraz wyższych wymaganych poziomów ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych,
- Pojawiające się dzikie wysypiska odpadów i zaśmiecenia przestrzeni publicznej,
- Duża ilość wyrobów zawierających azbest pozostająca do unieszkodliwienia,

Obszar interwencji – Zasoby przyrodnicze

- Zaśmiecanie terenów zieleni oraz zdarzające się przypadki niszczenia zieleni urządzonej,
- Długookresowe susze i obniżenie poziomu wód gruntowych powodujące osłabienie drzewostanu,
- Rosnąca antropopresja powodujące likwidację terenów leśnych i zielonych,
- Presja urbanizacyjna, turystyczna i rekreacyjna na obszary cenne przyrodniczo,
- Zagrożenie dla rodzimych gatunków flory i fauny przez napływ gatunków inwazyjnych (np. czerecha amerykańska, barszcz Sosnowskiego, jemiola);
- Bariery w migracji zwierząt i przecinanie obszarów cennych przyrodniczych przez infrastrukturę drogową,
- Zanieczyszczenie wód, powietrza i gleb wpływające na funkcjonowanie obszarów cennych przyrodniczo oraz gatunków roślin i zwierząt,

Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami

- Niewystarczające wyposażenie jednostek ochrony przeciwpożarowej w specjalistyczny sprzęt i pojazdy pożarnicze (w tym sprzęt do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych),
- Wzrost zagrożenia związanego z transportem towarów niebezpiecznych ze względu na wzmożenie ruchu drogowego,
- Zmiany klimatu powodujące coraz częstsze występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych.

10. Identyfikacja i ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, w tym oddziaływań bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano wszystkie zaplanowane zadania zarówno inwestycyjne jak i pozainwestycyjne, które zostały przedstawione w harmonogramach rzeczowo-finansowych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”.

Próbę identyfikacji i oceny przewidywanych znaczących oddziaływań poszczególnych zadań na środowisko dokonano uwzględniając pozytywne / negatywne lub brak oddziaływania w odniesieniu do ram czasowych tj. krótko- średnio- lub długoterminowe, stałe lub chwilowe. Oddziaływania mogą być bezpośrednie lub pośrednie.

Ocena została dokonana na podstawie symulacji i przewidywanych skutków realizacji konkretnych działań na poszczególne elementy tj.: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta i rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki oraz dobra materialne.

Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzania niniejszej Prognozy jest utrudniona ponieważ nie znane są szczegółowe rozwiązania projektowe i techniczne danego przedsięwzięcia. W większości przypadków nie ma podanej szczegółowej lokalizacji danego działania. W związku z tym w Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Trudno jest jednoznacznie określić czy zaplanowane zadania mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące potencjalnie lub znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2023 poz. 1724). Do takich zadań mogą należeć: budowa dróg na terenie powiatu, budowa sieci wodociągowej i

kanalizacyjnej, instalacje do oczyszczania ścieków. Dla tych inwestycji może być konieczne przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach ustalonych w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112).

Poniżej przedstawiono w sposób graficzny inwestycje zaplanowane w „Programie ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”, co do których znana jest lokalizacja. Dotyczy to głównie inwestycji w zakresie przebudowy dróg, termomodernizacji budynków, montażu instalacji odnawialnych źródeł energii i kogeneracji, budowy ścieżek rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych oraz inwestycji w zakresie cieków/rzek i budowli hydrotechnicznych. Natomiast w poniższej tabeli w sposób opisowy przeanalizowano oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań zaplanowanych w Programie.

Rysunek 3 Zaplanowane w Programie ochrony środowiska inwestycje na terenie powiatu świebodzińskiego

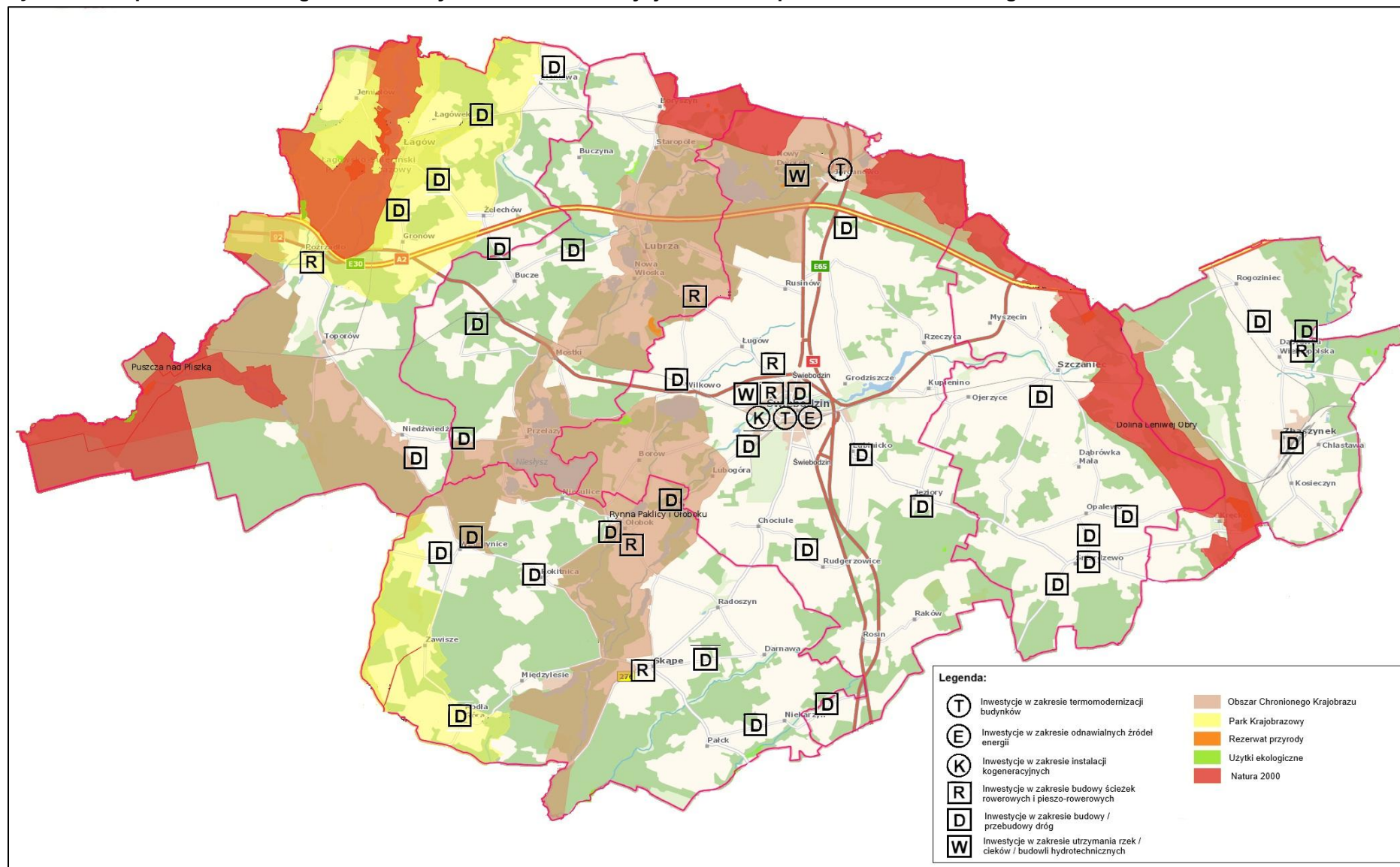


Tabela 25 Analiza przewidywanych oddziaływań na środowisko zaplanowanych zadań w Programie ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza	
- Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynków należących do Powiatu Świebodzińskiego: (Termomodernizacja budynków Domu Pomocy Społecznej w Jordanowie; Prace budowlano-termomodernizacyjne przy budynku Szkolnego Schroniska Młodzieżowego i Powiatowego Zespołu Szkół w Świebodzinie z instalacją fotowoltaiczną; Termomodernizacja budynku głównego warsztatów szkolnych przy ul. Wojska Polskiego 6 w Świebodzinie) - Wymiana niskosprawnych urządzeń grzewczych w komunalnym zasobie mieszkaniowym i w budynkach użyteczności publicznej, - Dofinansowanie dla mieszkańców na wymianę niskosprawnych urządzeń grzewczych na urządzenia spełniające aktualnie obowiązujące wymogi prawne - Budowa, przebudowa lub wymiana oświetlenia ulicznego oraz w budynkach użyteczności publicznej	- Inwestycje (dla których znana jest lokalizacja) nie będą realizowane na obszarach objętych ochroną prawną ani na obszarach Natura 2000. W związku z tym nie przewiduje się oddziaływania na siedliska oraz gatunki zwierząt (szczególnie ptaków) i roślin będących przedmiotem i celem ochrony ustanowionych form ochrony przyrody. - Na budynkach poddawanych termomodernizacji mogą występować chronione gatunki ptaków, tj.: jerzyk (<i>Apus apus</i>), puszczyk (<i>Falco tinnunculus</i>) i wróbel (<i>Passer domesticus</i>) oraz nietoperze. Przy realizacji zadania należy przestrzegać zakazów ujętych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r., w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2022 poz. 2380). - Nie przewiduje się oddziaływania na rośliny, wody, powierzchnię ziemi, zasoby naturalne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - Przewidywana emisja hałasu na etapie realizacji inwestycji może mieć negatywny wpływ na ludzi. - Pozytywne oddziaływanie na jakość powietrza. Możliwe będzie ograniczenie wykorzystywania paliw stałych, co wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. - Pozytywne efekty będą również dla klimatu poprzez ograniczanie lub spowolnienie zachodzących zmian w klimacie. - Poprawa zdrowia mieszkańców w wyniku mniejszej emisji zanieczyszczeń do powietrza. - Prace będą prowadzone na istniejących budynkach. Nie zaburzą ładu przestrzennego na terenie powiatu, nie będzie mieć to wpływu na krajobraz. - Na obiektach zabytkowych prace należy prowadzić pod nadzorem konserwatora zabytków. - Dobra materialnie nie zostaną zagrożone. Wartość nieruchomości oraz ich estetyka wzrosną w wyniku przeprowadzonych prac.
- Kontrola gospodarstw domowych w zakresie realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych (tzw. uchwały antysmogowej) oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów i wypalania traw i łąk - Wydawanie pozwoleń i kontrole w zakresie wykonywania postanowień w udzielanych pozwoleniach zintegrowanych, na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza	- Nie przewiduje się oddziaływania na obszary Natura 2000, formy ochrony przyrody, różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - Pozytywny wpływ na poprawę jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, w tym gazów cieplarnianych. - Pozytywne efekty będą również dla klimatu poprzez ograniczanie lub spowolnienie zachodzących zmian w klimacie. - Poprawa zdrowia mieszkańców w wyniku mniejszej emisji zanieczyszczeń do powietrza.
Wyposażenie budynków należących do Powiatu Świebodzińskiego w instalacje odnawialnych źródeł energii wraz z magazynami energii/ciepła,	- Inwestycje (dla których znana jest lokalizacja) nie będą realizowane na obszarach objętych ochroną prawną ani na obszarach Natura 2000. W związku z tym nie przewiduje się oddziaływania na siedliska oraz gatunki zwierząt (szczególnie ptaków) i roślin przedmiotem i celem ochrony ustanowionych form ochrony przyrody. - Montaż instalacji będzie odbywać się na istniejących budynkach, w związku z tym prowadzone prace nie będą miały wpływu na obszary objęte ochroną prawną w tym na obszary Natura 2000. Przy realizacji tych zadań należy uwzględnić zapisy ujęte w palach zadań ochronnych.

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
- Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie energetycznym powiatu poprzez montaż mikroinstalacji: (Montaż instalacji fotowoltaicznej na terenie ciepłowni w Świebodzinie ul. Zachodnia 76; Montaż pomp ciepła / kotły elektrodowe dla potrzeb przygotowania CWU w okresie letnim na terenie ciepłowni w Świebodzinie - ul. Zachodnia 76 i Osiedle Łużyckie 63) - Budowa, rozbudowa i przebudowa instalacji kogeneracyjnych: (Montaż kogeneratora gazowego 1,2 MWe w ciepłowni w Świebodzinie - ul. Zachodnia 76 i Osiedle Łużyckie 63)	- Przewidywana emisja hałasu na etapie montażu instalacji może mieć negatywny wpływ na ludzi. - Instalacje fotowoltaiczne mogą powodować powstawanie „efektu tafli wody”. Problem odbicia może dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować panele jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów, a to wpłynie na różnorodność biologiczną. Może również dojść do niszczenia siedlisk gniazdujących tam ptaków (np. jerzyki, jaskółki, wróble, kopciuszki). - Nie przewiduje się oddziaływania na rośliny, wody, powierzchnię ziemi, zasoby naturalne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - Instalacje OZE pozytywnie wpłyną na jakość powietrza. Możliwe będzie ograniczenie wykorzystywania węgla, co wpłynie na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza. - Pozytywne efekty będą również dla klimatu poprzez ograniczanie lub spowolnienie zachodzących zmian w klimacie. - Instalacje OZE będą montowane na budynkach co nie wpłynie na krajobraz. - Zadanie nie będzie realizowane na obiektach zabytkowych. - Prace związane z montażem instalacji oraz późniejsze ich wykorzystanie będzie zabezpieczone w sposób niezagrożający dobrom materialnym mieszkańców powiatu.
Rozwój systemu tras rowerowych i dróg pieszo-rowerowych: (Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1225F i 1227F Skąpe-Cibórz - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – dokumentacja; Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1213F Dąbrówka Wilkp. - Zbąszyń - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – dokumentacja; Budowa ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej nr 1223F Łąkie-Ołobok - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – dokumentacja; Budowa chodnika Pożrzańdo - Czyste w ciągu drogi powiatowej nr 1225F – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – dokumentacja; Przebudowa drogi powiatowej nr 1242F w zakresie budowy ścieżki rowerowej relacji Świebodzin-Ługów-Lubrza – poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – robota; Przebudowa drogi powiatowej nr 4014F ul. Poznańska w m. Świebodzin w zakresie budowy ścieżki pieszo-rowerowej wraz z remontem chodnika)	- Niektóre z zaplanowanych inwestycji (dla których znana jest lokalizacja) będzie realizowana na Obszarach Chronionego Krajobrazu oraz w otulinie Parku Krajobrazowego. - Należy przestrzegać zakazów określonych dla obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych w ustawie o ochronie przyrody (Dz. U. 2024 poz. 1478 ze zm.). - Może dojść do zniszczenia fauny i flory na obszarach objętych ochroną prawną. - Potencjalnie zagrożenia dla różnorodności biologicznej może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję. - Etap realizacji inwestycji może być uciążliwy dla ludzi w wyniku emisji hałasu i pylenia z terenu budowy. - Niszczenie siedlisk roślin i miejsc występowania zwierząt w wyniku zajęcia terenu pod inwestycję. Wycinkę drzew i krzewów pod inwestycję. - Nie przewiduje się oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne oraz zasoby naturalne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - Pośrednio poprawa jakości powietrza – lepiej rozwinięta sieć ścieżek rowerowych zachęci mieszkańców do ograniczenia użytkowania samochodów generujących zanieczyszczenia. - Poprawa klimatu poprzez ograniczanie lub spowolnienie zachodzących zmian w klimacie. - Naruszenie powierzchni ziemi na etapie przygotowania terenu pod inwestycję. - Nie przewiduje się zmian w krajobrazie ponieważ zaplanowane inwestycje będą realizowane wzdłuż istniejących dróg. - Brak oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne poprzez ich prawidłowe zabezpieczenie.

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
– poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego – dokumentacja) Rozwój elektromobilności i promocja transportu publicznego, rowerowego i innych form transportu ekologicznego	
Czyszczenie powierzchni jezdni w okresach bezdeszczowych oraz po okresie zimowym w ciągach ulic powiatowych	- Działanie prowadzone na obszarach zurbanizowanych nie będzie mieć wpływu na obszary Natura 2000 (na cele i przedmiot ochrony) oraz na inne obszary prawnie chronione. - Pozytywny wpływ na jakość powietrza i komfort życia mieszkańców powiatu. Zmniejszy się pylenie wtórne pyłów oraz cząstek z silników spalinowych, ścierania opon i okładzin hamulcowych. - Nie przewiduje się oddziaływania na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powierzchnię ziemi, krajobraz, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska.
Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci gazowych	- Budowa sieci gazowej będzie odbywać się na terenach już zurbanizowanych, w związku z tym prowadzone prace nie będą miały wpływu na obszary objęte ochroną prawną w tym na obszary Natura 2000. - Potencjalnie zagrożenia dla różnorodności biologicznej może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję. - Etap realizacji inwestycji może być uciążliwy dla ludzi w wyniku emisji hałasu i pylenia z terenu budowy. - Niszczenie siedlisk roślin i miejsc występowania zwierząt w wyniku zajęcia terenu pod inwestycję. - Nie przewiduje się oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne oraz zasoby naturalne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - Poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pochodzących ze spalania paliw wykorzystywanych do celów grzewczych. - Poprawa klimatu poprzez ograniczanie lub spowolnienie zachodzących zmian w klimacie. - Naruszenie powierzchni ziemi na etapie wykonywania wykopów pod inwestycję. - Działanie to nie będzie mieć wpływu na krajobraz. - Na obiektach zabytkowych prace należy prowadzić pod nadzorem konserwatora zabytków. - Dobra materialnie nie zostaną zagrożone. Wartość nieruchomości wzrośnie w wyniku przeprowadzonych prac.
Prowadzenie monitoringu jakości powietrza na terenie powiatu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Kontrola jakości środowiska wpłynie pozytywnie na wszystkie elementy środowiska. Wykrywanie ewentualnych przekroczonych norm da możliwość podjęcia stosownych działań naprawczych a także zapobiegne negatywnemu wpływowi na zdrowie ludzi.
Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem	
- Budowa, przebudowa i utrzymanie dobrego stanu technicznego dróg powiatowych (inwestycje wymienione w tabeli nr 52 Programu – l.p. od 1.1 do 1.36 obszaru interwencji zagrożenia hałasem) - Budowa, przebudowa i utrzymanie dobrego stanu technicznego dróg krajowych, wojewódzkich i gminnych na terenie powiatu (inwestycje wymienione w tabeli nr 53 Programu – l.p. od 1.1 do 1.6 obszaru interwencji zagrożenia hałasem)	- Niektóre z zaplanowanych inwestycji (dla których znana jest lokalizacja) będzie realizowana na Obszarach Chronionego Krajobrazu oraz w otulinie Parku Krajobrazowego. - Należy przestrzegać zakazów określonych dla obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych w ustawie o ochronie przyrody (Dz. U. 2024 poz. 1478 ze zm.). - Nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na gatunki i siedliska, dla których powołano obszary Natura 2000 ponieważ inwestycje (dla których znana jest lokalizacja) nie będą realizowane na tych obszarach. - Etap realizacji inwestycji może być uciążliwy dla ludzi ze względu na generowany hałas, poruszające się maszyny budowlane, unoszący się pył z terenu budowy oraz utrudnienia w przemieszczaniu się w pobliżu budowy.

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
	- Pozytywne aspekty będą odczuwalne na etapie eksploatacji inwestycji tj. ograniczenie emisji hałasu poprzez upłynnienie ruchu na drogach, poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych (budowa chodników, bezpiecznych przejść na pieszych), zwiększenie przepustowości oraz zmniejszenie przeciążenia istniejących odcinków dróg i skrzyżowań, zmniejszenie kosztów ruchu i kosztów utrzymania drogi, możliwość skoncentrowania ruchu pojazdów ciężkich na drogach przebiegających przez mniej wrażliwe otoczenie, pobudzenie aktywności gospodarczej miejscowości usytuowanych wzdłuż drogi. - Czasowe pogorszenie warunków siedliskowych w pobliżu prowadzonej inwestycji (składowanie materiałów budowlanych, zaplecza technicznego, maszyny budowlane). Może istnieć konieczność wycinki drzew i krzewów. - Niszczenie miejsc bytowania zwierząt, zwiększona śmiertelność zwierząt. Przecinanie szlaków migracji zwierząt, szczególnie na terenach rolniczych i leśnych. - Potencjalne ryzyko zanieczyszczenia wód i gleb płynami z maszyn budowlanych i z pojazdów poruszających się po drogach. - Zwiększona emisja zanieczyszczeń do powietrza w wyniku poruszających się po drogach pojazdów. - Niszczenie powierzchni ziemi w wyniku przygotowania terenu pod inwestycję. - W przypadku inwestycji na drogach już istniejących nie przewiduje się zmian w krajobrazie. Natomiast budowa nowych dróg może zaburzyć krajobraz, szczególnie w pobliżu terenów leśnych i rolnych. - Budowa dróg w sposób pośredni wpłynie na klimat, ponieważ poruszające się pojazdy emitują zanieczyszczenia, które mogą wpływać na zmiany klimatu. - Działania te nie wpłyną na zasoby naturalne. - Prowadzone prace w pobliżu zabytków mogą wpływać na ich stan ze względu na generowane wibracje. - Dobra materialnie nie zostaną zagrożone. Wartość terenów wzrośnie w wyniku przeprowadzonych prac (rozwój działalności gospodarczej).
Wprowadzanie rozwiązań technicznych ograniczających hałas na drogach powiatowych (m.in. ciche nawierzchnie, upłynnienie ruchu, strefa ograniczonej prędkości, mierniki prędkości itp.)	- Poprawa warunków akustycznych, zmniejszenie poziomów hałasu, zmniejszenie uciążliwości hałasu. Poprawa jakości zdrowia i komfortu życia mieszkańców. - Nie przewiduje się oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, klimat oraz zasoby naturalne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - Pozytywny wpływ na zabytki i dobra materialne poprzez zmniejszenie emisji wibracji z poruszających się pojazdów.
- Nadzór nad stacjami kontroli pojazdów - Kontrola dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku	- Prowadzone kontrole pozytywnie wpłyną na zdrowie i komfort życia mieszkańców. Wszelkie przekroczenia będą szybko identyfikowane i zostaną zastosowane sposoby skutecznego obniżenia hałasu. - Poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza w wyniku eliminacji niesprawnych technicznie pojazdów.
Monitoring poziomu hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Kontrola jakości środowiska wpłynie pozytywnie na wszystkie elementy środowiska. Wykrywanie ewentualnych przekroczonych norm da możliwość podjęcia stosownych działań naprawczych a także zapobiegnie negatywnemu wpływowi na zdrowie ludzi.
Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne	
Prowadzenie rejestru zgłoszeń oraz udostępnianie informacji o instalacjach wytwarzających pola elektromagnetyczne,	Działania polegające na wydawaniu stosownych decyzji nie będą miały wpływu na obszary Natura 2000 (na cele i przedmiot ochrony) oraz na inne obszary prawnie chronione.

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
- Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów uwzględniających ochronę przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych, - Ograniczenie koncentracji źródeł promieniowania elektromagnetycznego na etapie planowania i wydawania decyzji lokalizacyjnych i środowiskowych	- Nie przewiduje się oddziaływania na różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powierzchnię ziemi, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - Działania te wpłyną pozytywnie na krajobraz poprzez ograniczenie budowania wysokich masztów z instalacjami PEM, które mogą zakłócać spójność krajobrazu, - Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi poprzez ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych.
Monitoring poziomu pól elektromagnetycznych prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Kontrola jakości środowiska wpłynie pozytywnie na wszystkie elementy środowiska. Wykrywanie ewentualnych przekroczonych norm da możliwość podjęcia stosownych działań naprawczych a także zapobiegnie negatywnemu wpływowi na zdrowie ludzi.
Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami	
- Wprowadzanie działań mających na celu zagospodarowanie wód opadowych i ograniczenie ich spływu - Rozwój „niebieskiej infrastruktury” w celu zwiększania retencji wodnej	- Na etapie realizacji inwestycji zniszczenie siedlisk i gatunków roślin, grzybów i zwierząt (w tym gatunków chronionych) na znacznej powierzchni w przypadku usuwania gruntu (kopania zbiornika), - W przypadku realizacji inwestycji na obszarach Natura 2000 należy chronić siedliska roślin będące przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000, - W przypadku działań na obszarach chronionego krajobrazu lub parków krajobrazowych należy przestrzegać zakazów określonych w ustawie o ochronie przyrody (Dz. U. 2024 poz. 1478 ze zm.). - Zmiana lokalnych warunków hydrologicznych i ekologicznych, - Funkcjonujące stawy i oczka wodna są miejscem bytowania gatunków roślin i zwierząt, poprawią bilans wodny najbliższego otoczenia, dają możliwość gromadzenia wody do wykorzystania w okresach suszy, - Poprawa lokalnego mikroklimatu, poprzez zwiększenie wilgotności powietrza. - Zachowanie ciągłości ekologicznej oraz wzbogacanie funkcjonalne i kompozycyjne publicznych terenów zielonych. - Poprawa jakości powietrza w wyniku pochłaniania zanieczyszczeń przez roślinność. - Zwiększenie odporności terenu na lokalne podtopienia oraz ryzyko powodzi. - Zmiany w lokalnym krajobrazie w wyniku wprowadzania do środowiska nowych elementów (np. stawy i oczka wodne).
Utrzymanie rzek i cieków oraz budowli hydrotechnicznych (Odbudowa jazu na rzece Paklica w km 31+645, Struga Świebodzińska – wykonanie robót budowlanych związanych z zabezpieczeniem i ochroną przeciwpowodziową powiatu świebodzińskiego przed wysokimi wezbrzeniami rzeki Strugi Świebodzińskiej wraz z przywróceniem jej naturalnego przebiegu w km 0+000 - 20+259 cieku.	- Inwestycja, w zakresie odbudowy jazu na rzece Paklica, będzie realizowana na terenie obszaru chronionego krajobrazu, dlatego należy przestrzegać zakazów ustanowionych dla tego obszaru, - Inwestycja na Strudze Świebodzińskiej będzie realizowana częściowo na obszarach zurbanizowanych – obszar ten nie jest objęty ochroną prawną. - W przypadku realizacji inwestycji (dla których nie jest znana konkretna lokalizacja), które potencjalnie mogą być na obszarach Natura 2000 lub innych formach ochrony przyrody należy chronić siedliska roślin i populacje zwierząt będące przedmiotem i celem ochrony danego obszaru. - Utrata schronienia i miejsc do rozmnażania dla fauny wodnej i naziemnej, - Bezpośrednie niszczenie gatunków chronionych w niektórych przypadkach, - Wzmożenie ekspansji gatunków obcych,

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
	• Wzrost lokalnej erozji w wyniku czynności oczyszczania, zaburzenie procesów sedymentacyjnych, zwiększenie się problemów fitosanitarnych gatunków drzewiastych, • Zmiana struktury gleby (kompaktacja) brzegów w wyniku przejścia maszyn i urządzeń, • Zmiana charakteru koryta w przypadku pogłębiania, • Zniszczenie siedlisk przyrodniczych, zaburzenie dynamiki ich powstawania i dynamicznej trwałości, pogorszenie zmienności strukturalnej rzeki – pogorszenie siedliska ryb. • Wykaszanie roślinności z dna oraz brzegów bezpośrednio oddziałuje na usuwaną roślinność, a pośrednio na siedliska bezkręgowców i ryb w cieku. • Wykaszanie brzegów wpływa na funkcjonowanie stref buforowych i pośrednio na eutrofizację i zmaczenie wód cieku. • Usuwanie drzew i krzewów porastających dno oraz brzegi rzek i cieków może istotnie wpływać na rzekę poprzez zmianę warunków jej oświetlenia, a co za tym idzie – temperaturę i natlenienie wód. • Hakowanie dna skutkuje wzruszeniem osadów dennych, zmętnieniem wody i uruchomieniem zgromadzonych w osadach biogenów. • Regulacja rzek powodująca niszczenie stref zalewowych może powodować utratę miejsc rozrodu płazów.
Budowa, modernizacja sieci kanalizacji deszczowej, systemów zagospodarowania wód opadowych	• Zmniejszenie podtopień oraz ryzyka powodzi, które mogą zniszczyć lokalną infrastrukturę i dobra materialne, • Ograniczenie przedostawania się zanieczyszczeń (związków chemicznych i zanieczyszczeń stałych) bezpośrednio do rzek w wyniku budowy zbiornika retencyjnego, • Możliwość wykorzystania retencjonowanej wody opadowej do podlewania terenów zielonych, • Negatywne oddziaływanie na tereny zielone w mieście poprzez zakłócenie naturalnego cyklu hydrologicznego, • Pogorszenie warunków życia mieszkańców (hałas, pylenie z placu budowy) w wyniku prowadzonych prac budowlanych, • Naruszenie struktury ziemi w wyniku prowadzonych wykopów, • Niszczenie siedlisk roślin, miejsc bytowania małych zwierząt w miejscu prowadzonych prac. • Nie przewiduje się oddziaływania na powietrze, klimat, krajobraz oraz zasoby naturalne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska.
Monitoring wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Kontrola jakości środowiska wpłynie pozytywnie na wszystkie elementy środowiska. Wykrywanie ewentualnych przekroczonych norm da możliwość podjęcia stosownych działań naprawczych a także zapobiegnie negatywnemu wpływowi na zdrowie ludzi.
Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty posiadające pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Prowadzone kontrole pozytywnie wpłyną na zdrowie i komfort życia mieszkańców, a także na stan środowiska wodnego. Wszelkie przekroczenia będą szybko identyfikowane i zostaną zastosowane sposoby skutecznego ich wyeliminowania.
• Opracowywanie planów zarządzania kryzysowego oraz planów operacyjnych ochrony przed powodzią, • Uwzględnianie w dokumentach planistycznych zagrożenia powodziowego oraz terenów zagrożonych podtopieniami.	• Ochrona zdrowia i życia mieszkańców powiatu przed podtopieniami, powodzią, • Ochrona dóbr materialnych, • Gotowość na różne sytuacje kryzysowe. • Brak powiązania z pozostałymi komponentami środowiska.

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa	
- Prowadzenie rejestru zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków - Kontrole umów na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i umów na wywóz osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni ścieków - Dotacje dla mieszkańców na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków	- Pozytywny wpływ na poprawę stanu jednolitych części wód. - Ograniczony dopływ zanieczyszczeń bytowych do wód i ziemi. - Znaczna część wytworzonych ścieków zostanie oczyszczona w oczyszczalniach ścieków. - Nielegalny zrzut ścieków do wód lub bezpośrednio do ziemi zostanie ograniczony do minimum w wyniku prowadzonych kontroli.
- Budowa / rozbudowa sieci wodociągowej, - Budowa / rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej	- Funkcjonująca sieć wodno-kanalizacyjna nie powoduje żadnych negatywnych oddziaływań na środowisko podczas jej eksploatacji (nie wliczając ewentualnych awarii). - Przyspieszenie osiągnięcia przez jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych celów środowiskowych. - Rozbudowa sieci kanalizacyjnej wpłynie na poprawę czystości wód i gleb. - Rozbudowa sieci wodociągowej wpłynie na poprawę jakości wody dostarczanej do mieszkańców. - Na etapie realizacji zadania negatywne oddziaływania to: hałas i pylenie z placu budowy co może pogorszyć czasowo komfort życia mieszkańców. - Naruszenie powierzchni ziemi w wyniku prowadzonych wykopów. - Niszczenie siedlisk roślin, miejsc bytowania małych zwierząt w miejscu prowadzonych prac. - Nie przewiduje się oddziaływania na powietrze, klimat, krajobraz oraz zasoby naturalne ponieważ brak jest korelacji pomiędzy działaniem a tymi komponentami środowiska. - W przypadku realizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną prawną należy przestrzegać zakazów ustanowionych dla poszczególnych form ochrony.
Budowa / modernizacja ujęć wody i stacji uzdatniania wody	- Poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia co wpłynie na poprawę życia i zdrowia mieszkańców. - Ujęcia wody mają ustanowioną jedynie strefę ochrony bezpośredniej. Należy przestrzegać zaleceń i zakazów obowiązujących w tej strefie.
Budowa / modernizacja oczyszczalni ścieków	- Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych co wpłynie na poprawę jakości tych wód. - Lepsze oczyszczenie ścieków co wpłynie na poprawę jakości wód w rzekach i ciekach na terenie powiatu. - Negatywne oddziaływanie na gleby i powierzchnię ziemi w wyniku prowadzonych prac budowlanych. - Przyspieszenie osiągnięcia przez jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych celów środowiskowych. - Niszczenie lokalnych siedlisk roślin i miejsc bytowania zwierząt w miejscu prowadzonych prac budowlanych.
Ustanawianie stref ochronnych dla ujęć wód podziemnych	- Poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia co wpłynie na poprawę życia i zdrowia mieszkańców. - Zmniejszenie liczby przypadków nieprzydatności wody do spożycia z danego wodociągu. - Konieczność przestrzegania zakazów obowiązujących w strefach ochronnych ujęć wody.
Obszar interwencji – Zasoby geologiczne	

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
Ochrona złóż kopalin poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Przestrzeganie zapisów zawartych w koncesji uchroni obszar objęty inwestycją przed negatywnym wpływem inwestycji na środowisko
Wydawanie koncesji i kontrole w zakresie wykonywania postanowień udzielonych koncesji oraz eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	- Ograniczenie nielegalnego pozyskiwania zasobów naturalnych, - Ograniczenie strat finansowych, - Ograniczenie negatywnych skutków dla środowiska (niszczenie siedlisk roślin, zwierząt, zmiany w krajobrazie, zmiany hydrologiczne)
Rekultywacja obszarów poeksploatacyjnych poprzez wydawanie decyzji o kierunku rekultywacji	- Przywracanie naturalnych funkcji obszarów zdegradowanych przez wydobywanie kopalin, - Możliwość tworzenia obszarów rekreacyjnych i turystycznych dla mieszkańców, - Zasiedlanie terenów przez faunę i florę, zwiększanie różnorodności biologicznej danego obszaru, - Poprawa krajobrazu.
Obszar interwencji - Gleby	
- Prowadzenie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, - Opracowanie mapy osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi, - Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizowanych dokumentach planistycznych	- Ochrona życia i zdrowia mieszkańców i dóbr materialnych przed zniszczeniem. - Ochrona życia i zdrowia mieszkańców przed zanieczyszczeniami, - Ochrona siedlisk roślin i zwierząt przed zanieczyszczeniami.
- Ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania, - Realizacja działań wynikających z programów rolnośrodowiskowych oraz programów działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych, - Prowadzenie monitoringu jakości gleb	- Zachowanie harmonijnego krajobrazu, - Ochrona gleb i wód powierzchniowych oraz podziemnych przed nadmiarem związków chemicznych pochodzących z nawozów sztucznych i środków ochrony roślin. - Kontrola jakości gleb, możliwość dostosowania ilości i rodzaju stosowanych nawozów.
Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
- Osiąganie przez gminy wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych oraz poziomu składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych. - Działania mające na celu propagowanie niemarnowania żywności.	- Mniej odpadów będzie trafiać do składowania co ograniczy zajęcie powierzchni ziemi przez składowiska odpadów. - Poprawa jakości gleb, wód podziemnych i powierzchniowych przez ograniczenie składowania odpadów. - Odpady zostaną poddane recyklingowi i będą mogły ponownie trafić do obiegu. - Powstały kompost można wykorzystać do nawożenia ogrodów.
Identyfikowanie i likwidacja dzikich wysypisk odpadów	- Likwidacja nielegalnych wysypisk ograniczy dopływ zanieczyszczeń do wód, - Nastąpi poprawa stanu gleb i krajobrazu, a to pośrednio pozytywnie wpłynie na rośliny i zwierzęta oraz ludzi. - Działania prewencyjne i kontrolne przyczynią się do ograniczenia powstawania miejsc nielegalnego składowania odpadów.

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
Intensyfikacja działań w zakresie usuwania azbestu poprzez wsparcie finansowe dla mieszkańców oraz inwentaryzacja źródeł azbestu	- Pozytywny wpływ głównie na zdrowie ludzi - wyeliminowanie azbestu ze środowiska zmniejszy ryzyko zachorowania na choroby azbestozależne. - Negatywny wpływ na gleby ze względu na składowanie powstałych odpadów azbestowych na specjalistycznych składowiskach odpadów.
- Budowa / modernizacja instalacji komunalnych do przetwarzania odpadów komunalnych. - Budowa nowych PSZOK i rozbudowa lub modernizacja istniejących PSZOK	- Prace budowlane mogą negatywnie wpłynąć na środowisko poprzez usuwanie wierzchniej warstwy ziemi, niszczenie lokalnych siedlisk roślin i miejsc bytowania zwierząt. - W trakcie robót budowlanych powstają odpady, hałas oraz ewentualne wycieki płynów eksploatacyjnych. - Zwiększenie recyklingu i redukcja odpadów - oszczędzanie surowców do produkcji nowych przedmiotów. - ograniczenie zanieczyszczenia gleb i wód, - Wprowadzenie mieszkańców w praktykę selektywnego zbierania odpadów może zwiększyć ich świadomość na temat ochrony środowiska i odpowiedzialności za utrzymanie czystego otoczenia
Wydawanie decyzji i prowadzenie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie zbierania, przetwarzania odpadów oraz wytwórców odpadów dla zapewnienia skutecznej egzekucji prawa	Prowadzone kontrole pozytywnie wpłyną na zdrowie i komfort życia mieszkańców, a także na stan środowiska naturalnego. Wszelkie przekroczenia będą szybko identyfikowane i zostaną zastosowane sposoby skutecznego ich eliminacji.
Obszar interwencji – Zasoby przyrodnicze	
Uwzględnianie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu	- Pozytywny wpływ na jakość powietrza, rośliny i zwierzęta poprzez zwiększanie obszarów zielonych, - Poprawa warunków glebowych, zmniejszanie skutków suszy i powodzi, - Zachowanie harmonijnego krajobrazu, - Pozytywny wpływ na lokalny mikroklimat, - Zwiększanie liczby roślin i zwierząt poprzez tworzenie lub zachowanie miejsc w których występują.
Ochrona istniejących form ochrony przyrody oraz prace pielęgnacyjne i ochronne z tym związane	- Poprawa jakości powietrza – pochłanianie nadmiaru dwutlenku węgla przez rośliny, na jakość gleb oraz zasoby i jakość wód powierzchniowych i podziemnych. - Zachowanie cennych przyrodniczo terenów. - Zachowanie różnorodności biologicznej roślin i zwierząt na terenach objętych ochroną. - Zachowanie walorów estetycznych i rekreacyjnych. - Zmniejszenie presji urbanizacyjnej i przemysłowej na obszary cenne przyrodniczo. - Presja turystyczna mogąca powodować niszczenie i degradację obszarów cennych przyrodniczo.
Rozwój infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego oraz promocja powiatu	- Niszczenie siedlisk roślin, wycinka drzew i krzewów pod nową infrastrukturą rekreacyjną. - Negatywne oddziaływanie na gleby i powierzchnię ziemi w wyniku prowadzonych prac budowlanych. - Na etapie realizacji zadania negatywne oddziaływania to: hałas i pylenie z placu budowy co może pogorszyć czasowo komfort życia mieszkańców. - Zwiększony ruch turystyczny – zaśmiecanie, niszczenie terenów, hałas płoszący zwierzęta.
Utrzymanie i tworzenie terenów zielonych przy budynkach należących do Powiatu Świebodzińskiego,	- Miejsce bytowania i żerowania dla różnych zwierząt. - Zwiększenie różnorodności biologicznej poprzez zasiedlanie terenów zielonych przez nowe rośliny i zwierzęta. - Pozytywny wpływ na jakość powietrza poprzez pochłanianie zanieczyszczeń przez rośliny. - Zwiększenie retencji wodnej.

Rodzaj zaplanowanego przedsięwzięcia	Kategoria oddziaływania na środowisko
Nasadzenia drzew przy drogach powiatowych w ramach decyzji wydanych przez Wójtów/Burmistrzów Gmin	- Zadrzewienia przeciwdziałają erozji gleb, chronią przed erozją wietrzną poprzez spowolnienie wiatru. - Pozytywny wpływ na lokalny mikroklimat poprzez zwiększenie wilgotności powietrza, obniżenie temperatury otoczenia co prowadzi do redukcji efektu miejskiej wyspy ciepła. - Roślinność poprawia przewietrzanie obszarów miejskich co zmniejsza gromadzenie się zanieczyszczeń powietrza.
- Nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa w ramach podpisanych porozumień i umów z Nadleśnictwami, - Zrównoważona gospodarka leśna.	- Pozytywny wpływ na rośliny i zwierzęta poprzez zwiększenie liczebności ich siedlisk. - Poprawa jakości powietrza poprzez pochłanianie dwutlenku węgla przez rośliny. - Poprawa jakości gleb, będą one bardziej zasobne w wodę, a przez to nie zostanie zakłócona gospodarka wodna obszarów leśnych. - Krajobraz będzie bardziej spójny, harmonijny i będzie korzystnie wpływać na jakość życia mieszkańców. - Obszary leśne to także potencjalne miejsce do wypoczynku dla mieszkańców. - Wszelkie prace leśne powinny być wykonywane tak aby nie niszczyć stanowisk gatunków chronionych. Prace powinny być dostosowane do biologii dane gatunku. Działania te przyniosą korzyści dla roślin i zwierząt – zwiększenie populacji zwierząt i liczebności siedlisk roślin, poprawa stanu zdrowotnego.
Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami	
- Wsparcie finansowe Państwowej Straży Pożarnej i Ochotniczych Straży Pożarnych na niezbędny sprzęt, wyposażenie i infrastrukturę. - Rozbudowa systemu alarmowania i ostrzegania o nadzwyczajnych zagrożeniach. - Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	- Ochrona mieszkańców miasta przed poważnymi awariami, zjawiskami ekstremalnymi oraz ich skutkami. - Zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców. - Ochrona gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych przed przedostaniem się zanieczyszczeń na wypadek poważnej awarii. - Ograniczenie straty w mieniu ludzi jak i w zasobach leśnych na wypadek pożaru.
Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna	
Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa (np.: gadzety promujące ochronę środowiska oraz ekologię wykonane z materiałów przyjaznych środowisku, wspieranie akcji pn. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi, organizowanie konkursów ekologicznych, rajdów, pikników, festynów, dofinansowanie zakupu nagród)	Poszerzać wiedzę mieszkańców powiatu. Mieszkańcy będą mogli dowiedzieć się jak należy prawidłowo postępować z odpadami, w jaki sposób chronić zasoby przyrodnicze, co można zrobić, aby ograniczyć emisję zanieczyszczeń do powietrza. Edukacja mieszkańców może wpłynąć na wyeliminowanie negatywnych zachowań ludzi tj. wypalanie traw, spalanie odpadów czy niszczenie zieleni.

11. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji Programu, w szczególności na cele i przedmiot obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Niektóre z zaplanowanych w Programie ochrony środowiska działań mogą wywoływać potencjalnie negatywne skutki dla środowiska. Można je ograniczyć stosując odpowiednie zalecenia w zakresie administracyjno-organizacyjnym oraz technicznych. Podstawowym sposobem minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań jest przestrzeganie obowiązujących przepisów prawnych. Charakter zaplanowanych zadań jest w większości przypadków ogólny i w związku z tym zalecenia mogą dotyczące zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji negatywnych oddziaływań na środowiska są ogólne i powszechnie znane, ale stanowią punkt wyjścia do określenia propozycji kryteriów wyboru rozwiązań.

Zalecenia formalno-prawne:

- przeprowadzenie wstępnej oceny (screeningu) w przypadku przedsięwzięć zaliczonych do grupy mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko,
- dokonanie oceny zgodności ze standardami jakości środowiska na etapie realizacji przedsięwzięcia oraz po jego zakończeniu, jeżeli w decyzji środowiskowej, dla danej inwestycji będzie to wymagane;
- przeprowadzenie analizy zgodności ze standardami emisyjnymi w przypadku występowania emisji do środowiska,
- przestrzeganie przez inwestora art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2024 poz. 54 ze zm.), tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych - oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Wykorzystywania i przekształcania elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji,
- przestrzeganie przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym w głównej mierze: zakazu niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia, określonych w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej grzybów, rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej roślin, a także określonych w ustawie o ochronie przyrody.

Zalecenia strategiczno-planistyczne:

- przeprowadzenie analizy zgodności ze strategiami i programami krajowymi dotyczącymi ochrony środowiska;
- przeprowadzenie analizy zgodności z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- przeprowadzenie analizy zgodności z planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w przypadku przedsięwzięć związanych z korzystaniem z wód lub mogących oddziaływać na stan wód,
- wybór najkorzystniejszej lokalizacji oraz wariantu inwestycji najmniej ingerującego w środowisko.

Zalecenia techniczne i technologiczne:

- stosowanie najlepszych dostępnych technik,
- stosowanie rozwiązań gwarantujących oszczędność energii, surowców i wody,
- wybieranie technologii mało- lub bezodpadowych oraz odpowiedni sposób zagospodarowania powstałych odpadów,
- ograniczenie obszaru zajętego pod przedsięwzięcie, ograniczanie prac ziemnych tylko do obszaru budowy, ograniczanie pylenia, hałasu i emisji zanieczyszczeń do wód i gleby.

Zalecenia społeczne:

- prowadzenie konsultacji społecznych przed rozpoczęciem realizacji inwestycji, uwzględnianie uwag społeczeństwa,
- udostępnianie pełnych informacji na temat wpływu inwestycji na środowisko – w czasie realizacji i po zakończeniu przedsięwzięcia,
- stosowanie rozwiązań ograniczających wpływ na zdrowie i komfort życia mieszkańców.

Zalecenia prośrodowiskowe:

- minimalizacja fragmentacji ekosystemów,
- unikanie ingerencji oraz niszczenia siedlisk roślin i zwierząt,
- zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych,
- wykonanie kompensacji przyrodniczej, w uzasadnionych przypadkach,
- wykonanie monitoringu porealizacyjnego.

W celu zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze lub społeczne działań i założeń zawartych w Programie, proponuje się następujące metody zapobiegania i łagodzenia negatywnemu oddziaływowaniu na poszczególne komponenty środowiska.

Powietrze i klimat:

- stosowanie nowoczesnego sprzętu, aby ograniczyć emisję zanieczyszczeń do powietrza,
- polewania placu budowy wodą w celu zmniejszenia pylenia,
- stosowanie zieleni izolacyjnej - nasadzenia drzew i krzewów wzdłuż ciągów komunikacyjnych, które stanowią skuteczny środek ograniczający niekorzystny wpływ szlaków komunikacyjnych w zakresie emisji substancji do powietrza.

Klimat akustyczny:

- analiza wariantów alternatywnych dla danej inwestycji,
- ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów, ekranów akustycznych, wałów z ziemi itp.,
- stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
- organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas,
- stosowanie tzw. cichych nawierzchni,
- zaplanowanie optymalnej organizacji ruchu na czas prac aby zmniejszyć hałas,
- stosowanie nowoczesnego sprzętu, aby ograniczyć emisję hałasu,
- stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas lokalnych mieszkańców.

Wody:

- dopuszczenie do inicjowania i ewentualnego delikatnego kierowania procesami naturalnej dynamiki koryta rzeki,
- ograniczanie długości odcinka cieku przeznaczonego do ustalenia linii brzegu, do regulacji,
- odstąpienie od prostowania koryta, dążąc do zapewnienia dynamicznej równowagi cieku naturalnego,
- odstąpienie od likwidacji wysp i odsypisk w korycie cieku,
- odstąpienie od likwidacji bocznych odnóg i miejsc zastoiskowych,
- wzbogacanie linii brzegowej cieku w lokalne nierówności (zatoczki, wypukłości, wyrwy),
- pozostawienie w cieku tzw. elementów habitatowych (głazy, kamienie, pnie drzew),
- dopuszczenie do swobodnego kształtowania się i różnicowania linii brzegowej, poprzez wydzielenie pasa terenu (korytarza), w którym linia brzegów rzeki może się zmieniać, oraz stabilizację linii granicznej za pomocą drzew i krzewów,
- rezygnacja z zastosowania do umacniania brzegów materiałów martwych (beton, asfalt itp.), stosując w zamian umocnienia roślinne, ew. uzupełniane materiałami naturalnymi (kamień, faszyzna),
- umożliwienie wzrostu roślinności na skarpach brzegowych,
- zmniejszenie nachylenia skarp brzegowych (tam, gdzie to możliwe), w celu zwiększenia pojemności koryta cieku oraz polepszenia dostępności cieku dla zwierząt,
- ograniczenie stosowania umocnień z koszy siatkowo-kamiennych wyłącznie dla zabezpieczenia konstrukcji budowlanych usytuowanych blisko brzegu cieku,
- pozostawianie lub wytworzenie fragmentów stromych obrywów brzegowych, służących jako miejsca rozrodu ptaków (zimorodek, brzegówka, pluszcz, pliszka górska).

Zasoby przyrodnicze / zwierzęta / rośliny:

- przestrzeganie zakazów ustanowionych dla poszczególnych form ochrony przyrody ustanowionych na terenie Powiatu Świebodzińskiego,

- w stosunku do dziko występujących gatunków roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową należy przestrzegać zapisów Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014 poz. 1409), Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014 poz. 1408) oraz Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2022 poz. 2380),
- należy zachować właściwy stan ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt (w tym ptaków) i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000,
- wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac,
- analiza wariantów alternatywnych dla danej inwestycji,
- prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów (tam, gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione),
- uwzględnianie zakazów jakie zostały ustanowione na obszarach prawnie chronionych (jeżeli dana inwestycja będzie realizowana na tego typu obszarze),
- uwzględnianie zakazów względem chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów.
- stosowanie ogrodzeń ochronnych ograniczających śmiertelność zwierząt w wyniku kolizji z pojazdami,
- budowa przejść górnych i dolnych dla zwierząt dużych, średnich, małych i płazów w celu ochrony korytarzy ekologicznych i umożliwienia migracji zwierząt,
- kompensacja przyrodnicza – rekultywacja gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, wzmocnienie populacji gatunku na danym terenie, reintrodukcja gatunku,
- w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace,
- ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją,
- zabezpieczenie drzew przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą użytą na budowie (np. z wapnem i cementem),
- w razie konieczności utworzenie tymczasowej strefy ochrony drzew (SOD) - zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni, zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarznięciem korzeni żywicielskich,
- wykonanie inwentaryzacji pod kątem występowania ptaków (w szczególności jerzyka *Apus apus* i wróbla *Passer domesticus*) i nietoperzy i innych gatunków chronionych w elewacji, na strychu lub w dachu budynku – przed przystąpieniem do inwestycji,
- ograniczenie zajęcia terenu, aby zminimalizować ingerencję w siedliska chronionych gatunków ptaków i nietoperzy,
- terminy prac dostosowane do okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji zwierząt lub stosowanie rozwiązań uzgodnionych z właściwymi organami ochrony środowiska, w przypadku stwierdzenia występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy,
- stworzenie siedlisk zastępczych (np. budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy) wskutek zalepienia szczelin w elewacji budynku lub zamontowaniu kratki na otworach wentylacyjnych stropodachu.
- zastosowanie powłoki antyrefleksyjnej na panelach fotowoltaicznych, która ma za zadanie niwelowanie efektu odbicia promieni słonecznych oraz poprawia ich pochłanianie, zwiększając wydajność urządzenia; powłoka minimalizuje ewentualny efekt oślepiania ptaków oraz mylenia powierzchni paneli jako powierzchni wody, co może powodować kolizje ptaków z panelami,
- stosowanie paneli fotowoltaicznych posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych,
- nasadzenia kompensacyjne drzew i krzewów – należy pamiętać o zakazie wprowadzania do środowiska przyrodniczego i przemęczenia w nim gatunków obcych (drzewa o statusie inwazyjnym to: jesion pensylwański, dąb czerwony, a regionalnie i lokalnie także bożodrzew gruczołowaty, wiązowiec zachodni czy orzech włoski).

Powierzchnia ziemi / Gleby:

- ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko,
- wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione),
- racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów.

12. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyrobu oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego” przewiduje realizację zadań, które w większości przyczynią się do poprawienia stanu środowiska na omawianym terenie, a tym samym pozytywnie wpłyną na zdrowie ludzi i poprawią standard życia mieszkańców. Zaproponowane w Programie cele są spójne z celami przyjętymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych oraz dokumentach o charakterze programowym. W związku z powyższym przedstawianie alternatywnych rozwiązań w tym kontekście nie ma uzasadnienia zarówno z formalnego jak i z ekologicznego punktu widzenia.

Odnosnie alternatywnych rozwiązań technicznych i lokalizacyjnych nie można zająć stanowiska, bowiem Program jest dokumentem strategicznym, który nie precyzuje rozwiązań technicznych możliwych do realizacji w ramach zaplanowanych przedsięwzięć. Wszystkie zaplanowane w Programie przedsięwzięcia inwestycyjne, mogące znacząco oddziaływać na środowiska, będą podlegały szczegółowej ocenie opartej na konkretnych projektach, w których będą analizowane rozwiązania techniczne, warianty lokalizacji jak również inne rozwiązania alternatywne.

Główną trudnością napotkaną przy sporządzaniu niniejszej Prognozy był stopień ogólności zapisów analizowanego Programu. Nie znając zakresu działań zaplanowanych inwestycji, nie można dokonać konkretnej i szczegółowej oceny oddziaływania. W związku z powyższym wszelkie analizy oddziaływań mają charakter bardzo ogólny i opierają się w dużej mierze na hipotetycznej możliwości wystąpienia negatywnych lub pozytywnych oddziaływań. Dlatego też należy zakładać, że wszelkie sformułowane wnioski o możliwości wystąpienia możliwego negatywnego oddziaływania, powinny być zweryfikowane na etapie wykonywania szczegółowych analiz np. na etapie przygotowywania dokumentacji niezbędnej do uzyskania decyzji środowiskowych.

13. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Ustalenia Programu obejmują zadania, które realizowane będą na obszarze Powiatu Świebodzińskiego, a zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał przede wszystkim charakter lokalny. Wobec tego, dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest „Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”, w której zostały opisane wszystkie oddziaływania na środowisko zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032”. Prognoza została sporządzona zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie oraz jej zawartość i stopień szczegółowości jest zgodny z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112).

Do opracowania wykorzystano dane uzyskane ze Starostwa Powiatowego w Świebodzinie, urzędów miast i gmin powiatu świebodzińskiego oraz innych jednostek realizujących zadania w zakresie ochrony środowiska.

Pozyskano również dane z Głównego Urzędu Statystycznego, a dane o stanie środowiska naturalnego pochodzą z państwowego monitoringu środowiska prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

W Programie ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego uwzględniono założenia i cele przyjęte w dokumentach strategicznych o charakterze wspólnotowym, krajowym, wojewódzkim i lokalnym.

W Prognozie opisano aktualny stan środowiska na terenie powiatu, z podziałem na poszczególne komponenty środowiska.

- Jakość powietrza na terenie województwa badana jest z podziałem na poszczególne strefy. Powiat świebodziński należy do strefy lubuskiej. W strefie tej w 2023 roku, pod kątem ochrony zdrowia, została jedynie przekroczona wartość poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Dokonano również oceny jakości powietrza pod kątem ochrony roślin. W zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu (poziom docelowy) normy nie zostały przekroczone. W dodatkowej klasyfikacji w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego dla ozonu strefie przypisano klasę D2.

- Na jakość powietrza powiatu decydujący wpływ ma emisja powierzchniowa związana z emisją zanieczyszczeń z kotłowni i pieców (tzw. niska emisja) oraz emisja liniowa związana z ruchem pojazdów.
- Na terenie powiatu energia ze źródeł odnawialnych pozyskiwana jest głównie z instalacji fotowoltaicznych i elektrowni wiatrowych. Na budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatu zamontowane są instalacje o łącznej mocy 1 679,32 kW, są to głównie instalacje fotowoltaiczne oraz pompy ciepła.
- Dominującym źródłem hałasu w powiecie jest ruch drogowy. Z przeprowadzonego generalnego pomiaru ruchu w 2020/2021 roku wynika, że ruch kołowy na drogach autostradzie i drodze ekspresowej S3 był bardzo duży i wynosił ponad 20 tys. pojazdów na dobę. Ruch na drogach wojewódzkich był niższy i wynosi 7,1 tys. pojazdów na dobę.
- Pomiary hałasu na terenie powiatu były wykonane przez Autostradę Wielkopolską II w 2023 roku. Punkty pomiarowe były zlokalizowane w miejscowościach: Lubrza, Wilenka, Rogoziniec. W punktach tych nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy hałasu ani dla pory dnia ani nocy.
- Zostały opracowane strategiczne mapy hałasu dla wybranych dróg przebiegających przez teren powiatu.
- Głównymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu są napowietrzne sieci energetyczne oraz stacje bazowe telefonii komórkowej.
- Na terenie powiatu systematycznie kontrolowany jest poziom pól elektromagnetycznych. Ostatnie pomiary były wykonane w 2023 roku w Świebodziźnie, Zbąszynku, Lubrzy i Szcząncu. W żadnym z tych punktów nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnego poziomu pól elektromagnetycznych.
- Zgodnie z II aktualizacją planów gospodarowania wodami, przyjętą rozporządzeniem w 2022 roku, Powiat Świebodziński leży w zlewni 14 jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych oraz 12 jednolitych częściach wód powierzchniowych jeziornych. Dla każdej jednolitej części wód powierzchniowych zostały ustalone cele środowiskowe, określony stan oraz zaplanowano działania, które pomogą w osiągnięciu zaplanowanych celów. W 2023 roku w JCWP wykonano klasyfikację elementów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych. Nie wykonano klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego, stany chemiczne oraz oceny stanu JCWP.
- Zasoby wód podziemnych na obszarze powiatu świebodzińskiego znajdują się w granicach czterech jednolitych częściach wód podziemnych.
- Ostatnie badania wód podziemnych przeprowadzono w 2022 roku w 5 punktach pomiarowych. We trzech punktach pomiarowych wody uzyskały III klasę czyli wody zadowalającej jakości, a w dwóch punktach II klasę czyli wody dobrej jakości.
- Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) zostały sporządzone dla rzeki Pliszki, która przepływa przez teren gminy Łagów.
- Pod kątem zagrożenia suszą, przeważająca część powiatu jest silnie zagrożona suszą. Część obszaru gminy Łagów, Skąpe i Lubrza jest słabo zagrożona suszą.
- Na ciekach i rzekach przepływających przez powiat zainstalowane są budowle regulacyjne oraz budowle piętrzące.
- Powiat jest bardzo dobrze zwodociągowany. Stopień zwodociągowania wynosił na koniec 2023 roku 94,6%.
- Dostępność do kanalizacji sanitarnej jest nieco gorsza i wynosiła w 2023 roku 86,2%.
- Na terenie powiatu funkcjonuje 7 oczyszczalni ścieków komunalnych.
- Woda dla mieszkańców ujmowana jest z 45 ujęć.
- Badaniem wody z wodociągów i jej przydatności do spożycia przez ludzi zajmuje się Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Świebodziźnie.
- Budynki, które nie są podłączone do sieci kanalizacji sanitarnej wyposażone są w zbiorniki bezodpływowe lub w przydomowe oczyszczalnie ścieków.
- Powiat jest zasobny w złoża gazu ziemnego, ropy naftowej, wód leczniczych, węgla brunatnego, piasków i żwirów, kredy jeziornej i kredy piaszczystej oraz surowców dla prac inżynierskich.
- W 2023 roku udokumentowanych było 37 złóż, z czego eksploatowanych było 10 złóż.
- Wydobywanie kopalin odbywa się na podstawie koncesji wydanych przez Ministra Środowiska, Marszałka Województwa Lubuskiego oraz przez Starostę Świebodzińskiego.
- Opracowano rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi dla Gminy Skąpe i Świebodziń.

- Zidentyfikowano 27 obszarów objętych ruchami masowymi oraz wyznaczono 21 terenów zagrożonych ruchami masowymi.
- Odpady od mieszkańców odbierane od „u źródła” oraz funkcjonuje 6 punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (dla mieszkańców gminy Łagów PSZOK zlokalizowany jest w gminie Sulęcín), do których mieszkańcy mogą bezpłatnie oddawać wybrane frakcje odpadów.
- W 2023 roku zebrano i odebrano łącznie 23 244,7994 Mg odpadów komunalnych, z czego 60,6% stanowiły niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne.
- Systematycznie z terenu powiatu usuwane są wyroby zawierające azbest. Do unieszkodliwienia pozostało jeszcze ponad 6 213,239 Mg wyrobów azbestowych.
- Obszary prawnie chronione na terenie powiatu zajmują powierzchnię 27 266,85 ha, co stanowi 29,1% powierzchni powiatu.
- Wśród obszarów chronionych znajdują się: osiem rezerwatów przyrody, dwa parki krajobrazowe, cztery obszary chronionego krajobrazu, 65 pomników przyrody, 11 użytków ekologicznych.
- Na terenie powiatu utworzono dziewięć obszar Natura 2000.
- Uzupełnienie systemu obszarów prawnie chronionych są wyznaczone trzy korytarze ekologiczne.
- Lesistość powiatu w 2023 roku wynosiła 42,2%.
- Lasy na terenie powiatu były zarządzane przez Nadleśnictwa: Świebodzin, Babimost, Bytnica i Sulechów.
- Starostwa prowadził nadzór nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa.
- Na terenie powiatu nie ma obiektów z grupy zakładów o zwiększonym ryzyku (ZZR) i zakładów o dużym ryzyku (ZDR) wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.
- Prowadzona była edukacja ekologiczna skierowana do wszystkich grup wiekowych.

Na podstawie analizy stanu środowiska na terenie powiatu oraz celów i kierunków działań określonych w strategicznych dokumentach i programach (krajowych, wojewódzkich i lokalnych) określono (w odniesieniu do poszczególnych obszarów interwencji) cele i kierunki interwencji:

Obszar interwencji - Ochrona klimatu i jakości powietrza

Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu

Kierunki interwencji:

- Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- Poprawa efektywności energetycznej powiatu,
- Rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii,
- Przeciwdziałanie zmianom klimatu,

Obszar interwencji - Zagrożenia hałasem

Cel: Zmniejszanie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem

Kierunki interwencji:

- Ograniczenie emisji hałasu do środowiska,

Obszar interwencji - Pola elektromagnetyczne

Cel: Ochrona przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym

Kierunki interwencji:

- Ograniczanie niekorzystnego oddziaływania pól elektromagnetycznych,

Obszar interwencji - Gospodarowanie wodami

Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed suszą i powodzią

Kierunki interwencji:

- Poprawa stanu jakościowego i ilościowego wód powierzchniowych i podziemnych,
- Zwiększanie retencji wodnej powiatu,
- Zwiększanie bezpieczeństwa powodziowego.

Obszar interwencji - Gospodarka wodno-ściekowa

Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej

Kierunki interwencji:

- Rozwój infrastruktury dostarczania wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- Rozbudowa infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków, w szczególności na terenach wiejskich,

Obszar interwencji – Zasoby geologiczne

Cel: Ochrona zasobów geologicznych

Kierunki interwencji:

- Zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko związane z eksploatacją i poszukiwaniem kopalin,

Obszar interwencji – Gleby

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz zmianami klimatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi,
- Ochrona mieszkańców powiatu przed skutkami osuwisk i ruchów masowych ziemi,

Obszar interwencji - Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Cel: Racjonalne gospodarowanie odpadami

Kierunki interwencji:

- Minimalizacja powstawania i składowania odpadów,
- Rozwój Infrastruktury i systemów zagospodarowania odpadami komunalnymi,
- Eliminacja nielegalnego składowania odpadów,
- Gospodarowanie odpadami innymi niż komunalne,

Obszar interwencji - Zasoby przyrodnicze

Cel: Ochrona i zrównoważone zarządzanie zasobami przyrodniczymi powiatu

Kierunki interwencji:

- Ochrona krajobrazu, różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów,
- Tworzenie i zachowanie zielonej infrastruktury,
- Ochrona lasów,

Obszar interwencji - Zagrożenia poważnymi awariami

Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków

Kierunki interwencji:

- Utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom,

Obszar interwencji – Edukacja ekologiczna

Cel: Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu

Kierunki interwencji:

- Działania edukacyjne promujące proekologiczne postawy i zrównoważony rozwój.

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ zaplanowanych zadań na poszczególne elementy: obszary Natura 2000, różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne.

Oddziaływania poszczególnych zadań na środowisko i zdrowie ludzi może być pozytywne lub negatywne, krótko- średnio- lub długoterminowe, pośrednie lub bezpośrednie oraz stałe i chwilowe.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. W niektórych przypadkach w Programie nie wyszczególniono konkretnych inwestycji, dlatego do oceny oddziaływania na środowisko posłużono się ogólnymi potencjalnymi oddziaływaniami przy wykonywaniu danych działań.

Analiza wpływu realizacji zaplanowanych zadań w ramach Programu pozwoliła wskazać na zasadniczą grupę działań o potencjalnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko. Pozytywne oddziaływania na środowisko zaplanowanych działań zdecydowanie przeważają nad negatywnymi.

Wśród zadań, które mogą spowodować potencjalne negatywne oddziaływanie na ww. komponenty środowiska, należy wymienić:

- Termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych,
- Wyposażenie budynków w instalacje odnawialnych źródeł energii wraz z magazynami energii/ciepła,
- Rozwój systemu tras rowerowych i dróg pieszo-rowerowych,
- Rozbudowa sieci gazowej,
- Budowa i przebudowa dróg na terenie powiatu,
- Utrzymanie rzek, cieków i budowli hydrotechnicznych,
- Rozwój „niebieskiej infrastruktury” w celu zwiększania retencji wodnej,
- Budowa / rozbudowa: sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, stacji uzdatniania wody, oczyszczalni ścieków,
- Budowa / modernizacja instalacji komunalnych do przetwarzania odpadów komunalnych / Rozbudowa lub modernizacja PSZOK,
- Rozwoju infrastruktury rekreacyjnej zapewniającej wzrost potencjału turystycznego.

Potencjalne negatywne skutki realizacji ww. inwestycji będą odczuwalne głównie dla roślin i zwierząt, na powierzchni ziemi, a w niektórych przypadkach również na powietrze, wodę oraz zdrowie i komfort życia mieszkańców. Uciążliwości te będą występować głównie na etapie realizacji inwestycji i część z nich zostanie wyeliminowana na etapie eksploatacji. Prowadzenie wszelkich prac budowlanych powoduje naruszenie powierzchni gleby, wierzchnia warstwa gleby zostaje usunięta, w ten sposób prawdopodobne jest zniszczenie siedlisk roślin poprzez wycinkę drzew, krzewów. Nowe inwestycje budowlane powodują zajęcie pewnego obszaru, a to zmniejsza potencjalne miejsca bytowania zwierząt. W przypadku przeprowadzania termomodernizacji budynków może dojść do niszczenia miejsc gniazdowania ptaków i miejsc bytowania nietoperzy. Wszelkie inwestycje drogowe wiążą się z ingerencją na powierzchni ziemi, może potencjalnie dojść do skażenia gleby w bliskim sąsiedztwie drogi na skutek spływu zanieczyszczeń lub w wyniku ewentualnych awarii pojazdów. Działania polegające na utrzymaniu rzek i cieków mogą wpływać na modyfikację dynamiki cieków, zostanie uproszczona struktura siedlisk w korycie, może obniżyć się poziom wód gruntowych. W trakcie prowadzenia robót budowlanych może dojść do zniszczenia siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków w korycie.

Zdecydowaną większość stwierdzonych potencjalnych negatywnych oddziaływań można wyeliminować poprzez stosowanie odpowiednich działań minimalizujących oraz zastosowanie procedur wynikających z obowiązujących przepisów. Wśród rozwiązań zapobiegawczych i ograniczających negatywne oddziaływanie należy wymienić: wykonywanie inwentaryzacji przyrodniczej przed podjęciem prac oraz wykonywanie prac poza okresem lęgowym zwierząt, stosowanie odpowiedniego i nowoczesnego sprzętu, wykonywanie robót zgodnie z harmonogramem prac, stosowanie kompensacji przyrodniczej przez nasadzenie drzew i krzewów, zajmowanie możliwie najmniejszej przestrzeni pod inwestycje. Przede wszystkim należy przestrzegać obowiązujące przepisy prawne i wytyczne realizacji inwestycji. Na podstawie wykonanych analiz nie stwierdzono możliwości występowania oddziaływań transgranicznych związanych z realizacją Programu.

W przypadku, gdy Program nie zostanie wdrożony prowadzić to będzie do pogłębiania się problemów w zakresie ochrony środowiska, co negatywnie wpływać będzie również na zdrowie mieszkańców Powiatu Świebodzińskiego.

15. Załącznik nr 1 – oświadczenie do prognozy

OŚWIADCZENIE DO PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŚWIEBODZIŃSKIEGO NA LATA 2025-2028 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2032

Zgodnie z art. 51 ust. 2; pkt 1; lit. f; lit. g ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112), ja niżej podpisana składam oświadczenie jako autor prognozy, że ukończyłam, w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku nauk przyrodniczych z dziedzin nauk biologicznych oraz nauk o Ziemi. Posiadam co najmniej 3-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko.

„Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”

„Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” została opracowana dnia 26 lutego 2025 roku.

Autorem prognozy oddziaływania na środowisko jest Danuta Mazurczak.

DANUTA MAZURCZAK
Danuta Mazurczak
współwłaściciel

.....
podpis

TERRA PROJEKT
Danuta Mazurczak, Joanna Witkowska s.c.
62-070 Dąbrówka, ul. Zamkowa 4a/1
tel. +48 692 290 324, +48 883 855 117
NIP 782-257-98-57, REGON 360699076

Uzasadnienie

Program ochrony środowiska dla Powiatu Świebodzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do 2032 roku został opracowany zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Struktura oraz zakres programu ochrony środowiska został określony w Wytocznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanych we wrześniu 2015 roku przez Ministerstwo Środowiska. W 2020 roku Minister Klimatu zaktualizował „Załączniki do Wytocznych do opracowania programów ochrony środowiska”. POŚ jest podstawowym dokumentem koordynującym działania na rzecz ochrony środowiska na terenie powiatu. Zawiera cele i zadania, które powinien realizować powiat w celu ochrony środowiska w swoich granicach administracyjnych.

Głównym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest sprecyzowanie działań, jakie można przedsięwziąć w celu realizacji polityki ochrony środowiska. Zadania stawiane przed jednostką samorządu terytorialnego pokrywają się z założeniami podstawowej dokumentacji programowej i strategicznej. Program Ochrony Środowiska jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania systemu zarządzania ochroną środowiska na szczeblu powiatowym. Stanowi pomost między konkretnymi działaniami a dokumentami, które dotyczą ekologii.

Zakres i stopień szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko programu ochrony środowiska dla powiatu świebodzińskiego wynika z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2024 r., poz.1112 z późn.zm.) i został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. oraz Lubuskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Gorzowie Wlkp. Projekt POŚ wraz z jego Prognozą oddziaływania na środowisko został również poddany opiniowaniu przez ww. organy (opinia bez uwag Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wlkp. z dnia 31 marca 2025r., znak: WZŚ.410.93.2025.EK oraz pozytywna opinia Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. z dnia 31 marca 2025 r., znak: NZ.9022.159.2025.AK). Ponadto sam projekt Programu został pozytywnie zaopiniowany przez organ wykonawczy województwa — Uchwała Zarządu Województwa Lubuskiego, Nr 51/1161/25 z dnia 25 marca 2025 r.

Zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 z późn.zm.) społeczeństwu zapewniono możliwość udziału w postępowaniu, którego przedmiotem było sporządzenie przedmiotowego Programu, na zasadach i w trybie określonym w ww. ustawie. Obwieszczeniem z dnia 10 marca 2025 r., udostępniono informację o przystąpieniu do opracowania projektu Programu na stronie Biuletynu Informacji Publicznej, na tablicy ogłoszeń w siedzibie organu. Do projektu Programu, w terminie określonym w informacji podanej do publicznej wiadomości nie wniesiono żadnych uwag i wniosków.

Program Ochrony Środowiska, zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy — Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 54 z późn.zm.) jest uchwalany przez Radę Powiatu.